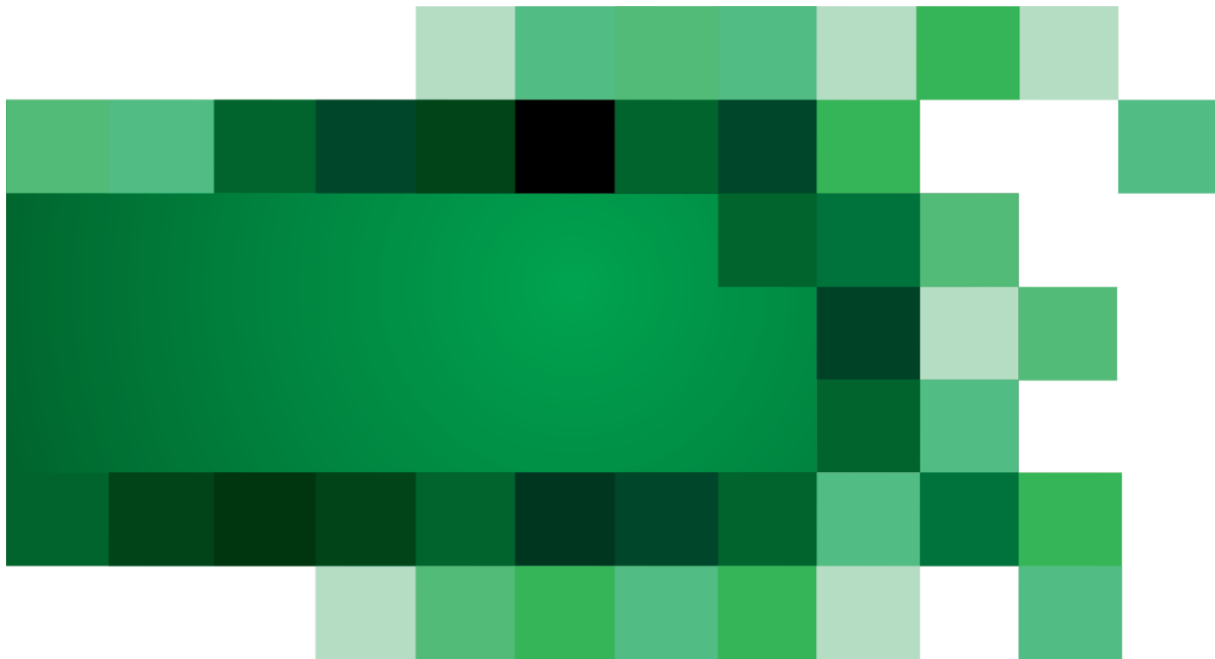

„Program Rewitalizacji Gminy Krosno Odrzańskie na lata 2016-2023”

Krosno Odrzańskie, 2016 r.

Spis treści

1.	Wprowadzenie	5
2.	Uwarunkowania prawne i definicja rewitalizacji.....	6
2.1.	Narodowy Plan Rewitalizacji (NPR)	6
2.2.	Wytyczne w zakresie rewitalizacji w Programach Operacyjnych na lata 2014-2020 (2 sierpień 2016 r.)	8
2.3.	Ustawa o Rewitalizacji (9 października 2015 r.).....	17
2.4.	Wybór metody realizacji Programu Rewitalizacji.....	18
2.5.	Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko.....	19
3.	Opis powiązań programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy ..	19
4.	Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	36
4.1.	Sfera społeczna.....	48
4.2.	Sfera infrastrukturalno - gospodarcza	55
4.3.	Sfera przestrzenno - funkcjonalna	61
4.4.	Sfera środowiskowa	65
5.	Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji – określenie w oparciu o diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytorium najbardziej wymagającego wsparcia	69
5.1.	Metodologia delimitacji obszarów zdegradowanych	70
5.2.	Metodologia wyznaczania obszaru zdegradowanego	71
5.3.	Określenie obszarów zdegradowanych	73
5.4.	Obszar rewitalizacji wraz z uzasadnieniem jego wyboru	101
6.	Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	107
7.	Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk	108
8.	Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	117
9.	Charakterystyka (zbiorczy opis) pozostałych/uzupełniających rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych	145
10.	Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji.	149
11.	Indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do przedsięwzięć (podstawowych i uzupełniających).....	155
12.	Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji.	166
13.	System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji	169
14.	System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu	172

Spis tabel

Tabela 1 Priorytety inwestycyjne bezpośrednio związane z rewitalizacją w ramach krajowych programów operacyjnych	11
Tabela 2 Przebieg administracyjny obszarów - obszary gminy poddane diagnozie.....	37
Tabela 3 Sfera społeczna – kryteria delimitacji	48
Tabela 4 Wskaźniki delimitacji dla poszczególnych kryteriów	49
Tabela 5 Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera społeczna	51
Tabela 6 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych – sfera społeczna.....	54
Tabela 7 Sfera infrastrukturalno - gospodarcza – kryteria delimitacji	55
Tabela 8 Wskaźniki delimitacji dla poszczególnych kryteriów	55
Tabela 9 Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera infrastrukturalno-gospodarcza.....	57
Tabela 10 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych – sfera infrastrukturalno-gospodarcza.....	61
Tabela 11 Sfera społeczna – przestrzenno – funkcjonalna	62
Tabela 12 Wskaźniki delimitacji dla poszczególnych kryteriów	62
Tabela 13 Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera przestrzenno – funkcjonalna	63
Tabela 14 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych – sfera przestrzenno - funkcjonalna.....	65
Tabela 15 Sfera środowiskowa – kryteria delimitacji.....	65
Tabela 16 Wskaźniki delimitacji dla poszczególnych kryteriów	66
Tabela 17 Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera środowiskowa	67
Tabela 18 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych – sfera środowiskowa.....	69
Tabela 19 Granice obszarów problemowych	70
Tabela 20 Gradacja wartości poszczególnych wskaźników w sferze społecznej.....	75
Tabela 21 Gradacja wartości poszczególnych wskaźników w sferze infrastrukturalno-gospodarczej .	81
Tabela 22 Gradacja wartości poszczególnych wskaźników w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	85
Tabela 23 Gradacja wartości poszczególnych wskaźników w sferze środowiskowej	87
Tabela 24 Liczba punktów przyznanych każdemu z obszarów w zależności od wartości wskaźnika dla danego kryterium w sferze społecznej.....	89
Tabela 25 Liczba punktów przyznanych każdemu z obszarów w zależności od wartości wskaźnika dla danego kryterium w sferze infrastrukturalno-gospodarczej.....	91
Tabela 26 Liczba punktów przyznanych każdemu z obszarów w zależności od wartości wskaźnika dla danego kryterium w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	92
Tabela 27 Liczba punktów przyznanych każdemu z obszarów w zależności od wartości wskaźnika dla danego kryterium w sferze środowiskowej	93
Tabela 28 Liczba punktów wyliczona dla każdego z obszarów w odniesieniu do wszystkich analizowanych sfer	94
Tabela 29 Kryteria określające obszar rewitalizacji.....	102
Tabela 30 Charakterystyka obszaru rewitalizacji.	103
Tabela 31 Cele programu rewitalizacji	110
Tabela 32 Indykatywne ramy finansowe realizacji zadań podstawowych Programu Rewitalizacji. ...	157
Tabela 33 Indykatywne ramy finansowe realizacji zadań uzupełniających Programu Rewitalizacji... ..	164
Tabela 34 Wskaźniki monitoringowe wdrażania Programu Rewitalizacji Gminy Krosno Odrzańskie na lata 2016 - 2023.....	175

Spis Rysunków

Rysunek 1 Obszary strategiczne i cele Strategii Rozwoju Kraju 2020	22
Rysunek 2 Cel strategiczne i cele szczegółowe Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020	23
Rysunek 3 Cele główne Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	26
Rysunek 4 Cel główny i szczegółowy Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020.....	28
Rysunek 5 Cele Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020	29
Rysunek 6 Cel główny i cele szczegółowe Wojewódzkiego Programu Pomocy Społecznej.....	30
Rysunek 7 Dokumenty planowania strategicznego w Koźnie Odrzańskim	34
Rysunek 8 Graficzne przedstawienie wyników analizy związanej z określeniem obszaru zdegradowanego – rysunek przedstawia poziom kumulacji negatywnych zjawisk w analizowanych sferach w odniesieniu do danego obszaru.	95
Rysunek 9 Mapa Gminy i miasta z zaznaczonym obszarem rewitalizacji.....	102
Rysunek 10 Zarządzenie Burmistrza Krosna Odrzańskiego w sprawie powołania Zespołu ds. opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Krosno Odrzańskie	169
Rysunek 11 Ścieżka podejmowania decyzji w Programie Rewitalizacji	172

Spis Wykresów

Wykres 1 Liczba punktów przyporządkowanych każdemu z obszarów w sferze społecznej.....	91
Wykres 2 Liczba punktów przyporządkowanych każdemu z obszarów w sferze infrastrukturalno - gospodarczej.....	92
Wykres 3 Liczba punktów przyporządkowanych każdemu z obszarów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	93
Wykres 4 Liczba punktów przyporządkowanych każdemu z obszarów w sferze środowiskowej.....	94

1. Wprowadzenie

Rewitalizacja to proces przemian służących wyprowadzeniu ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, którego realizacja odbywa się poprzez przedsięwzięcia kompleksowe i zintegrowane, uwzględniające istotne aspekty w sferach społecznej, funkcjonalno-przestrzennej, gospodarczej i środowiskowej. Rewitalizacja jest procesem wieloletnim, skoncentrowanym terytorialnie, inicjowanym i sterowanym przez Jednostki Samorządu Terytorialnego (JST) prowadzonym w ścisłej współpracy z lokalną społecznością i na jej rzecz. Ze względu na różnorodność aspektów i interesów wszystkich uczestników procesu rewitalizacji konieczne jest stworzenie instrumentu, który pozwoli na prowadzenie procesu rewitalizacji w sposób skoordynowany, zintegrowany, zgodny z celami interesariuszy tego procesu. Takim instrumentem będzie Program Rewitalizacji dla Gminy Krosno Odrzańskie na lata 2016-2023. Priorytetami przy tworzeniu niniejszego PR były następujące zagadnienia:

- kompleksowa i rzetelna diagnoza sytuacji obszarów wsparcia,
- wyznaczenie celów operacyjnych i głównych pól interwencji, w których skoncentrowane zostaną działania rewitalizacji, aby wywołane przez nie impulsy odniosły jak najlepszy skutek,
- zapewnienie kompleksowości działań rewitalizacji poprzez łączenie projektów o charakterze społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym,
- włączenie społeczności lokalnej do tworzenia PR i na każdym etapie jego realizacji, przy wyborze projektów dążenie do trwałości działań i efektów,
- montaż finansowy z różnych źródeł.

Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji, prowadzone są w sposób zaplanowany, skoordynowany, komplementarny oraz zintegrowany wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) i zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych). W związku z różnorodnością zjawisk degradacji i podejść do ich przezwyciężenia podstawową wskazówką prowadzenia rewitalizacji powinno być dążenie do programowania i prowadzenia działań jak najbardziej dopasowanych do lokalnych uwarunkowań.

Dla prowadzenia rewitalizacji wymagane są:

- uwzględnienie rewitalizacji jako istotnego elementu całościowej wizji rozwoju gminy;
- pełna diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru rewitalizacji wskazanego w programie rewitalizacji oraz analizie dotyczących go problemów; diagnoza obejmuje kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno – funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe;
- ustalenie hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych;
- właściwy dobór narzędzi oraz interwencji do potrzeb i uwarunkowań danego obszaru;
- zsynchronizowanie działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej;

- koordynacja prowadzonych działań oraz monitorowanie i ewaluacja skuteczności rewitalizacji;
- realizacja zasady partnerstwa polegającej na włączeniu partnerów (w szczególności lokalnych społeczności, przedsiębiorców, a także innych interesariuszy procesu rewitalizacji i ekspertów) w procesy programowania i realizacji działań rewitalizacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć.

Ponadto, rewitalizacja ma sprzyjać poprawie ładu przestrzennego, realizacji idei miasta zwarteo, przeciwdziałaniu niekontrolowanej suburbanizacji zwłaszcza na styku obszar miejski – obszar wiejski.

Program Rewitalizacji Gminy Krosno Odrzańskie na lata 2016-2023 został przygotowany zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r.

2. Uwarunkowania prawne i definicja rewitalizacji

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzonych w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie Gminnego Program Rewitalizacji.

Działania dotyczące rewitalizacji wpisują się także w szerszy kontekst działań Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju dotyczących polityki przestrzennej kraju, w szczególności Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020 i Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, m.in. w zakresie:

- przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego,
- przeciwdziałania suburbanizacji,
- optymalizacji gospodarowania przestrzenią i zasobami środowiskowymi, głównie poprzez nadanie priorytetu inwestycjom typu brownfield zamiast greenfield, głęboką przebudowę i adaptację zdegradowanych obiektów do pełnienia nowych funkcji, np. kulturalnych, rekreacyjnych, społecznych, gospodarczych oraz rekultywację terenów zdegradowanych na cele przyrodnicze.

2.1. Narodowy Plan Rewitalizacji (NPR)

NPR został zaprojektowany jako zestaw rozwiązań na rzecz stworzenia korzystnych warunków do prowadzenia skutecznej rewitalizacji, w odniesieniu do przygotowanej przez samorząd gminy diagnozy lokalnych potrzeb i potencjałów. NPR zakłada działania w wielu płaszczyznach, obejmujących m.in. zmiany legislacyjne, narzędzia, informację i edukację oraz instrumenty finansowe. Mówi o

kierunkach zmian, które stworzą przyjazne warunki dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce oraz upowszechnią i usystematyzują jej prowadzenie.

Horyzont czasowy systemu wsparcia rewitalizacji to 2023 rok. Wyznaczenie go związane jest z jednej strony z dużymi środkami dostępnymi dla Polski z budżetu UE na lata 2014-2020, a z drugiej umożliwi zbudowanie mocnych podstaw dla krajowych instrumentów, które będą nabierały coraz większego znaczenia w miarę ubywania środków UE.

Wizja Narodowego Planu Rewitalizacji

Myślą przewodnią Narodowego Planu Rewitalizacji ma być zapewnienie mu możliwie powszechnego charakteru tak, aby jak najszersze grono obywateli i podmiotów mogło się utożsamiać z ideą naprawy środowiska miejskiego i włączać się lub podejmować z własnej inicjatywy działania w tym zakresie. Z tej perspektywy plan odnieść się ma zarówno do zagadnienia przywracania świetności dzielnicom śródmiejskim, uzdrawiania relacji społecznych i rozwiązywania problemów infrastrukturalno-technicznych w zaniedbanych dzielnicach „miasta XIX wiecznego” i blokowiskach, ponownego zagospodarowania terenów przemysłowych, powojennych, pokolejowych i portowych, jak i innych sytuacji, w których władze samorządowe lub mieszkańcy dochodzą do wniosku, że miasto powinno być na danym obszarze „uzdrowione”.

Cel główny Narodowego Planu Rewitalizacji i definicja rewitalizacji

Głównym celem Narodowego Planu Rewitalizacji jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego celu służyć będzie tworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położenie nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań.

Rewitalizację należy rozumieć jako wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji.

Taka definicja rewitalizacji, wynikająca z projektu Krajowej Polityki Miejskiej, jest podstawą prac ustawowych w tym zakresie oraz elementem Wytycznych w zakresie rewitalizacji obszarów zdegradowanych – perspektywa finansowa 2014-2020.

Programy Rewitalizacji

Program rewitalizacji ma stanowić podstawę prowadzenia działań rewitalizacyjnych. Musi on być podstawowym instrumentem tworzącym ramy operacyjne i płaszczyznę koordynacji działań rewitalizacyjnych. Program rewitalizacji to opracowany i uchwalony przez samorząd lokalny wieloletni program działań zmierzający do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysu oraz stworzenia warunków do ich dalszego rozwoju. Objęcie danego obszaru programem rewitalizacji będzie stanowiło podstawę wspierania go poprzez instrumenty/narzędzia dedykowane rewitalizacji

(programy unijne i instrumenty krajowe) lub korzystania z preferencji w innych instrumentach, programach i działaniach sektorowych.

Programy rewitalizacji – generalny zakres i sposób przygotowania

Program rewitalizacji musi mieć charakter zintegrowany, wieloaspektowy, obejmujący zidentyfikowany na podstawie przeprowadzonej diagnozy obszar kryzysowy. W procesie przygotowania programu konieczne jest także przygotowanie pogłębionej diagnozy społecznej dla określenia ewentualnych potrzeb podjęcia wyprzedzających działań o charakterze społecznym (pobudzającym aktywność lokalną) przygotowujących w kolejnym etapie do działań rewitalizacyjnych o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i oddziaływaniu.

Procesy rewitalizacji muszą być określane przy założeniu precyzyjnego skoncentrowania na najbardziej zdegradowanych (problemowych) obszarach. Program rewitalizacji musi jednoznacznie wskazywać obszary w oparciu o zasadę, że rewitalizację należy prowadzić tam, gdzie występuje największe nasilenie niepożądanych zjawisk i gdzie koncentracja problemów jest największa.

Program rewitalizacji musi zawierać co najmniej:

- diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych,
- określenie terytoriów wymagających wsparcia,
- wizję wyprowadzenia obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej ze wskazaniem kierunków działań i wynikających z nich najważniejszych przedsięwzięć,
- mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na danym obszarze zdegradowanym,
- opis zaangażowania społeczności i innych partnerów w przygotowanie i realizację programu,
- ramy finansowe, z uwzględnieniem różnych źródeł finansowania tj. oprócz finansowania unijnego także finansowanie krajowe czy środki prywatne (z uwzględnieniem zróżnicowania wynikającego ze stopnia pewności co do uzyskania/zapewnienia danych środków),
- system monitorowania zmiany i skuteczności działań.

2.2. Wytyczne w zakresie rewitalizacji w Programach Operacyjnych na lata 2014-2020 (2 sierpień 2016 r.)

W Wytycznych sformułowano warunki, jakie muszą spełnić projekty rewitalizacyjne, by zostały zakwalifikowane do wsparcia ze środków z UE, a tym samym otrzymywały preferencje (ułatwienia w konkursach, szansa na pozakonkursowe nabory, profilowanie kryteriów wyboru projektów). Szczególny nacisk został położony na odpowiednim przygotowaniu programów rewitalizacji, aby w sposób kompleksowy (łączy sferę społeczną, gospodarczą, infrastrukturalną i środowiskową) i

skoordynowany wyprowadzać obszary zdegradowane z zapaści oraz podnieść jakość życia osób mieszkających na nich.

Głównym źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych (wynikających z programów rewitalizacji) są środki regionalnych programów operacyjnych (EFRR i EFS), natomiast wsparcie z krajowych programów operacyjnych jest uzupełniające i odbywa się głównie poprzez formułowanie preferencji dla projektów wynikających z programów rewitalizacji.

Kwestie definicyjne

Na potrzeby projektowania interwencji wspierających rewitalizację współfinansowaną ze środków programów operacyjnych w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 zdefiniowano następujące zagadnienia:

- 1) *Rewitalizacja* – to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).
- 2) *Stan kryzysowy* – stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:
 - a) gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
 - b) środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
 - c) przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),

- d) technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).
- 3) *Obszar zdegradowany* – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.
 - 4) *Obszar rewitalizacji* - obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w pkt 2, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny poprzemysłowe (w tym portowe i wydobywcze), powojenne lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.
 - 5) *Program rewitalizacji* - inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446), wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.
 - 6) *Projekt rewitalizacyjny* - projekt w rozumieniu art. 2 pkt 18 ustawy, wynikający z programu rewitalizacji, tj. zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów albo logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji, zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza zatem albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych.

Preferencje dla projektów rewitalizacyjnych w Krajowych Programach Operacyjnych

- 1) W zakresie rewitalizacji głównym zadaniem IZ Krajowy Program Operacyjny (KPO) jest takie zaprojektowanie rozwiązań w systemie realizacji Krajowy Program Operacyjny (KPO), które będą wspierać i promować realizację projektów rewitalizacyjnych obejmujących różne sfery i przyczyniających się do kompleksowej i skoordynowanej rewitalizacji obszarów zdegradowanych.
- 2) Dla zapewnienia szerszego zaangażowania środków UE w działania rewitalizacyjne IZ Krajowy Program Operacyjny (KPO) opracowuje system preferencji dla wsparcia projektów rewitalizacyjnych.
- 3) Preferencje dla wsparcia rewitalizacji są wprowadzane poprzez:

- a) Kryteria oceny projektów stosowane w konkursowym trybie wyboru projektów rewitalizacyjnych lub
 - b) Konkursy dotyczące projektów realizowanych na obszarach (terytoriach) objętych programami rewitalizacji lub
 - c) Profilowanie kryteriów dla projektów innych niż rewitalizacyjne wybieranych w trybie konkursowym lub pozakonkursowym.
- 4) Preferencje dla wsparcia projektów rewitalizacyjnych stosuje się w szczególności do projektów z priorytetów inwestycyjnych w poszczególnych programach operacyjnych, wskazanych w poniższej Tabeli.

Tabela 1 Priorytety inwestycyjne bezpośrednio związane z rewitalizacją w ramach krajowych programów operacyjnych

Program Operacyjny	Priorytety Inwestycyjne
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	4iii Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym 4v Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu 6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego 6e (iv) Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowania działań służących zmniejszaniu hałasu 9a Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój	8ii Trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych, w szczególności tych, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą, w tym ludzi młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym i ludzi młodych wywodzących się ze środowisk marginalizowanych, także poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży
Program Operacyjny Polska Wschodnia	4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu
Program Operacyjny Polska Cyfrowa	2a Poszerzanie zakresu dostępności łączy szerokopasmowych oraz wprowadzanie szybkich sieci internetowych oraz wspieranie wprowadzania nowych technologii i sieci dla gospodarki cyfrowej 2c Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia

Źródło: Wytyczne w zakresie rewitalizacji

- 5) W ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 możliwe będzie wsparcie procesu przygotowania i wdrażania rewitalizacji w regionalnych i krajowych programach operacyjnych. Wsparcie procesu przygotowania i wdrażania rewitalizacji może mieć następujący charakter:
- a) wsparcia procesu programowania rewitalizacji poprzez wsparcie procesu przygotowania programów rewitalizacji jako podstawy prowadzenia rewitalizacji, w tym identyfikacji projektów

rewitalizacyjnych, które po spełnieniu warunków nałożonych przez programy operacyjne mogą starać się o dofinansowanie lub preferencje w dofinansowaniu środkami UE;

b) wsparcia procesu przygotowywania do realizacji niektórych projektów rewitalizacyjnych ze względu na ich znaczenie lub charakter.

6) Warunki wsparcia procesu przygotowania i wdrażania rewitalizacji z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 określa ten program oraz inne dokumenty ustanawiające warunki wdrażania tego programu.

Załącznik do Wytocznych MIIR:

1. Kompleksowość programu rewitalizacji

- 1) Program rewitalizacji ujmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, FS oraz innych publicznych lub prywatnych) tak, aby nie pomijać aspektu społecznego oraz gospodarczego lub przestrzenno-funkcjonalnego lub technicznego lub środowiskowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. W trakcie opracowywania i wdrażania programu rewitalizacji nie dopuszcza się możliwości planowania i realizacji tylko wybiórczych inwestycji, nastawionych jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, skupionych tylko na działaniach remontowych czy modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji.
- 2) Program rewitalizacji złożony z wielu różnorodnych projektów jest konstrukcją warunkującą osiągnięcie kompleksowości interwencji. Oczekuje się wzajemnego powiązania oraz synergii projektów rewitalizacyjnych. Nie oznacza to w każdym przypadku obowiązku jednoczesnej realizacji projektów, lecz synchronizację efektów ich oddziaływania na sytuację kryzysową.

2. Koncentracja programu rewitalizacji

- 1) Koncentracja interwencji i potrzeba hierarchizacji potrzeb powodują, że programy rewitalizacji dotyczą terenów o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy, obejmujących całość lub część zdiagnozowanego obszaru zdegradowanego i dotkniętych szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych. Działania rewitalizacyjne z definicji skierowane są na określony i zidentyfikowany dzięki diagnozie obszar rewitalizacji, przy założeniu zastosowania adekwatnych narzędzi oraz możliwości finansowania rewitalizacji.
- 2) Co do zasady projekty rewitalizacyjne realizowane są na obszarach rewitalizacji. Do objęcia wsparciem można jednak dopuszczać także projekty rewitalizacyjne zlokalizowane poza tym obszarem, jeśli służą one realizacji celów wynikających z programu rewitalizacji. Zwłaszcza dotyczy to inicjatyw społecznych nakierowanych np. na aktywizację zawodową mieszkańców obszarów rewitalizacji, gdzie rozwiązania dedykowane ludności z obszaru rewitalizacji mogą być podejmowane poza obszarem rewitalizacji. Takie przypadki wymagają szerszego uzasadnienia i wskazania siły tych powiązań i efektywności oddziaływania danego projektu rewitalizacyjnego.

3. Komplementarność projektów rewitalizacyjnych/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Wymogiem koniecznym dla wspierania projektów rewitalizacyjnych (a także szerzej: przedsięwzięć) jest zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach. W szczególności dotyczy to komplementarności: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

3.1 Komplementarność przestrzenna

- 1) Komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zarówno realizowanych na obszarze rewitalizacji, jak i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji.
- 2) Zapewnienie komplementarności przestrzennej projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych ma służyć temu, by program rewitalizacji efektywnie oddziaływał na cały dotknięty kryzysem obszar (a nie punktowo, w pojedynczych miejscach), poszczególne projekty rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz by zachodził między nimi efekt synergii.
- 3) Celem zapewnienia komplementarności przestrzennej interwencji jest także to, by prowadzone działania nie skutkowały przenoszeniem problemów na inne obszary lub nie prowadziły do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.
- 4) Komplementarność przestrzenna skutkuje ciągłą analizą następstw decyzji przestrzennych w skali całej gminy i jej otoczenia (np. przeznaczanie nowych terenów pod zabudowę) dla skuteczności programu rewitalizacji.

3.2 Komplementarność problemowa

- 1) Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji projektów rewitalizacyjnych/przedsięwzięć, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzennofunkcyjnym, technicznym, środowiskowym).
- 2) Zapewnienie komplementarności problemowej ma przeciwdziałać fragmentacji działań (np. tzw. „rewitalizacji technicznej”, „rewitalizacji społecznej” – określeń błędnie stosowanych, ponieważ rewitalizacja jest zawsze kompleksowa) koncentrując uwagę na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru.
- 3) W komplementarności problemowej konieczne jest określenie pożądanego stanu, do jakiego mają doprowadzić dany obszar projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, oraz jego parametryzacja. Tak postawione zadanie ułatwi później wybór odpowiednich mierników/wskaźników osiągnięcia celów programu rewitalizacji.
- 4) Skuteczna komplementarność problemowa oznacza konieczność powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach, co skutkuje lepszą koordynacją tematyczną i organizacyjną działań administracji.
- 5) Dla uzyskania lepszych efektów komplementarności problemowej przydatna jest pogłębiona i usystematyzowana analiza zjawisk kryzysu na obszarze województwa przygotowana przez

samorząd województwa. Analiza ta powinna obejmować m.in. sytuację społeczną, gospodarczą i przestrzenną oraz obserwowane zjawiska i trendy demograficzne.

3.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

- 1) Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. W tym celu niezbędne jest osadzenie systemu zarządzania programem rewitalizacji w przyjętym przez daną gminę systemie zarządzania w ogóle.
- 2) W tworzeniu wymogów proceduralnych IZ RPO skupia uwagę na określeniu adekwatnych dla potrzeb i oczekiwanych standardów w zarządzaniu i wdrażaniu programów rewitalizacji.

3.4 Komplementarność międzyokresowa

- 1) W celu zapewnienia komplementarności międzyokresowej IZ RPO opracowuje analizę i krytyczną ocenę oraz formułuje wnioski na temat dotychczasowego (w kontekście zaangażowania środków wspólnotowych, szczególnie w ramach polityki spójności 2007- 2013) sposobu wspierania procesów rewitalizacji, jego skuteczności, osiągnięć i problemów wdrażania projektów i programów rewitalizacji w województwie. Na tej podstawie dokonywane jest zaplanowanie sposobu wspierania procesów rewitalizacji w ramach polityki spójności 2014-2020.
- 2) W oparciu o dokonaną analizę możliwe jest uzupełnianie przedsięwzięć już zrealizowanych w ramach polityki spójności 2007-2013 (np. o charakterze infrastrukturalnym) projektami komplementarnymi (np. o charakterze społecznym), realizowanymi w ramach polityki spójności 2014-2020. Zachowanie ciągłości programowej (polegającej na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności 2007-2013) ma w procesach rewitalizacji kluczowe znaczenie. Zmiany wprowadzane w programach rewitalizacji odpowiadają na te potrzeby zmian, które wynikają głównie z ich ewaluacji, opartej na systematycznym monitoringu.
- 3) IZ RPO w projektowaniu wsparcia dla rewitalizacji wykorzystuje doświadczenia z poprzednich perspektyw, w tym wnioski z ewaluacji.

3.5 Komplementarność źródeł finansowania

- 1) Komplementarność źródeł finansowania, w kontekście polityki spójności 2014-2020, oznacza, że projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, wynikające z programu rewitalizacji opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania.
- 2) Silna koordynacja i synergia projektów rewitalizacyjnych finansowanych szczególnie w ramach EFS i EFRR jest konieczna dla uzyskania korzystnych efektów dla obszarów rewitalizacji.
- 3) Koordynacja środków programów operacyjnych ze środkami polityk i instrumentów krajowych jest konieczna dla realizacji zasady dodatkowości środków UE.

- 4) Komplementarność finansowa oznacza także zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania, przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych ma kluczowe znaczenie dla dynamiki pożądanych zmian.

4. Realizacja zasady partnerstwa i partycypacja

- 1) Program rewitalizacji jest wypracowywany przez samorząd gminny i poddawany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Prace nad przygotowaniem programu, bądź jego aktualizacją, jak również wdrażanie (realizacja) programu oparte są na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością obszarów rewitalizacji, innymi ich użytkownikami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi.
- 2) W programie rewitalizacji znajduje się opis procesu jego przygotowania dokumentujący udział w nim różnych grup interesariuszy w taki sposób, by możliwe było zweryfikowanie i ocena stopnia osiągniętego uspołecznienia, jak również określenie, w jaki sposób wybrana forma zarządzania programem rewitalizacji realizuje zasadę udziału w niej interesariuszy.
- 3) Partycypacja społeczna jest wpisana w proces rewitalizacji jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji jest ważnym warunkiem sukcesu.
- 4) Partycypacja ukierunkowana jest na możliwie dojrzałe jej formy, a więc nieograniczające się jedynie do informacji czy konsultacji działań władz lokalnych, ale dążące do zaawansowanych metod partycypacji, takich jak współdecydowanie czy kontrola obywatelska.

5. Minimalna zawartość (elementy) programu rewitalizacji

- 1) Program rewitalizacji zawiera co najmniej:
 - a) opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy;
 - b) diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych;
 - c) zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji, tj. określenie, w oparciu o inne dokumenty strategiczne gminy lub diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytorium/terytoriów najbardziej wymagających wsparcia;
 - d) wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji);
 - e) cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk;
 - f) listę planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z ich opisami zawierającymi, w odniesieniu do każdego projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, co najmniej: nazwę i wskazanie podmiotów go realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację (miejsce przeprowadzenia danego projektu), szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji;
 - g) charakterystykę pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową;

- h) mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji;
 - i) indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do przedsięwzięć, o których mowa w lit. f oraz g, z indykatywnymi wielkościami środków finansowych z różnych źródeł (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2014-2020 – publiczne i prywatne środki krajowe w celu realizacji zasady dodatkowości środków UE);
 - j) mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji;
 - k) system realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji;
 - l) system monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.
- 2) Diagnoza zawarta w programie rewitalizacji obejmuje analizę wszystkich sfer, a w szczególności pogłębioną analizę kwestii społecznych dla określenia potrzeb podjęcia wyprzedzających działań o charakterze społecznym, co pozwoli na przygotowanie działań rewitalizacyjnych o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i oddziaływaniu. Takie działania mają na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców co do możliwości partycypacyjnego współdecydowania o obszarze objętym programem rewitalizacji.
- 3) Zasięgi przestrzenne obszaru lub obszarów rewitalizacji dokonywane są przy założeniu, że dany program rewitalizacji może obejmować więcej niż jedno terytorium wymagające wsparcia. Zasięg każdego z tych obszarów wyznaczany jest przy założeniu, że jest to terytorium ograniczone przestrzennie, tj. obejmujące tereny o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk istotne dla rozwoju danej gminy. Ustalenia zasięgu przestrzennego obszaru lub obszarów rewitalizacji dokonuje samorząd gminny, w oparciu o rozstrzygnięcia wynikające z innych dokumentów strategicznych lub planistycznych gminy lub w oparciu o indywidualne kryteria i przy uwzględnieniu kryteriów wskazanych przez IZ RPO, jeśli IZ RPO takie określi. Program rewitalizacji łącznie nie obejmuje więcej niż 20% powierzchni gminy i dotyczy liczby ludności nie większej niż 30% jej mieszkańców.
- 4) Opis planowanych działań rewitalizacyjnych, które będą realizowane w ramach danego programu rewitalizacji powinien zawierać przede wszystkim:
- a) identyfikację podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, tj. takich, bez których realizacja celów programu rewitalizacji nie będzie możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z kryzysowej sytuacji,
 - b) charakterystykę (zbiorczy opis) innych, uzupełniających rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych, tj. takich, które ze względu na mniejszą skalę oddziaływania trudno zidentyfikować indywidualnie, a są oczekiwane ze względu na realizację celów programu rewitalizacji. W opisie przedsięwzięć uzupełniających należy wskazać obszary tematyczne, zagadnienia istotne z punktu widzenia potrzeb obszaru rewitalizacji.
- Zarówno przedsięwzięcia główne (podstawowe), jak i uzupełniające (pozostałe), są przedsięwzięciami zaplanowanymi/wynikającymi z programu rewitalizacji.

2.3. Ustawa o Rewitalizacji (9 października 2015 r.)

Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. stworzyła ramy prawne dla rewitalizacji w Polsce, a zawarte w niej regulacje mają zachęcać coraz więcej samorządów do prowadzenia tego procesu. Jej zapisy uporządkowały pojmowanie rewitalizacji. Powinna być ona dobrze zaplanowana i uwzględniać sferę społeczną, gospodarczą i przestrzenną. Rewitalizacja nie jest jedynie remontem, modernizacją czy odbudową, ale kompleksowym, wielowymiarowym procesem, którego głównym celem jest trwałe podniesienie jakości życia na obszarze zdegradowanym. Musi więc zawierać dopasowane do danego miejsca działania aktywizacyjne, edukacyjne, kulturalne, integrujące lokalną społeczność.

Jednym z istotniejszych elementów ustawy jest uregulowanie kwestii dotyczących gminnych programów rewitalizacji (GPR). Będą one podstawowym narzędziem prowadzenia rewitalizacji, zapewniającym jej kompleksowość oraz działania w ścisłej współpracy ze społecznością lokalną (a także realizowanych przez nią samą). Jego podstawą powinno być wyznaczenie obszarów wymagających działań oraz przedstawienie całościowej strategii ich prowadzenia.

Innym rozwiązaniem wzmacniającym uczestnictwo mieszkańców w procesach rewitalizacji jest przewidziana w ustawie instytucja Radzie Społecznej ds. Rewitalizacji, czyli forum opiniującego i doradczego, w skład którego wejdą przedstawiciele gminy i lokalnej społeczności. Rada Społeczna będzie współpracował z samorządem w czasie przygotowania i realizacji procesu rewitalizacji.

Założenia ustawy przewidują także dwa specjalne rozwiązania ułatwiające prowadzenie rewitalizacji w gminie. Nie będą one obowiązkowe – będą mogły być stosowane w zależności od potrzeb i charakterystyki zaplanowanych działań. Są nimi:

- utworzenie na obszarach rewitalizowanych Specjalnej Strefy Rewitalizacji (SSR). Status SSR umożliwi korzystanie ze szczególnych udogodnień (np. możliwość przyznania dotacji na remonty budynków), a także uprości procedury administracyjne związane z realizacją GPR;
- uchwalenie miejscowego planu rewitalizacji (szczególna forma miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego), który będzie podstawą realizacji przekształceń urbanistycznych oraz prac inwestycyjno-budowlanych ujętych w GPR. Regulacje cechujące tę specjalną postać planu miejscowego to np. możliwość zawarcia w planie miejscowym koncepcji urbanistycznych czy przypisania do nieruchomości szczegółowych warunków realizacji inwestycji przewidzianych w Planie.

W związku z wątpliwościami dotyczącymi interpretacji przepisów ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, w zakresie możliwości uchwalenia programu rewitalizacji poza jej reżimem po dniu jej wejścia w życie, stanowisko Ministra Rozwoju jest następujące:

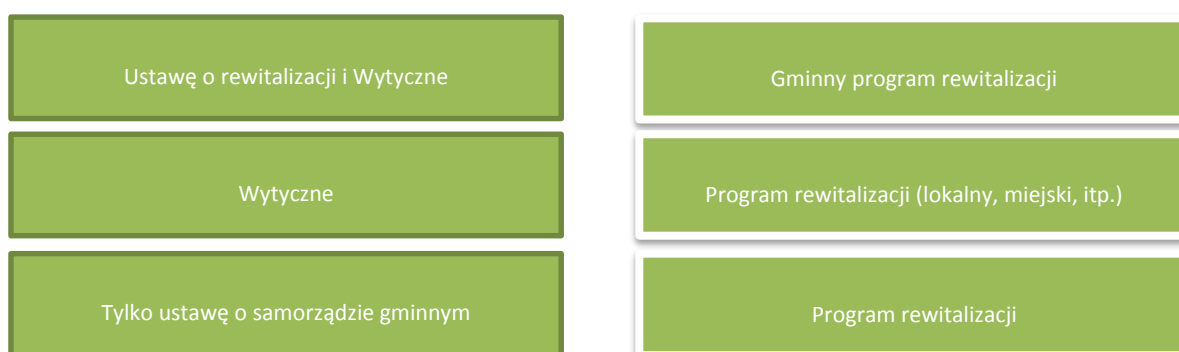
Przepis art.52 ustawy stanowi regulację przejściową, ustanawiając dopuszczalny zakres działania gminy w sprawach z zakresu rewitalizacji poza reżimem ustawowym. Ustawa o rewitalizacji weszła bowiem w życie w momencie, w którym wiele gmin od lat prowadziło działania wpisujące się w definicję rewitalizacji, oparte o uchwały, które przyjmowano na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy o samorządzie gminnym, jako programy gospodarcze. Celem ustawy było utrzymanie możliwości podejmowania przez gminy działań poza reżimem ustawy o rewitalizacji w przypadku, gdy gmina chcąc realizować zespół działań, które można uznać za działania rewitalizacyjne, jednocześnie nie chce korzystać z udogodnień ustawowych, wchodząc w jej reżim.

Z uwagi na to w art. 52 ust.1 ustawy zawarto generalne uprawnienie gmin do realizacji – w okresie do końca 2023 r. – przedsięwzięć wynikających z programu rewitalizacji innego niż gminny program rewitalizacji, o którym mowa w art. 15 ustawy. Przepis ten, ustanawiając dopuszczalny okres realizacji przedsięwzięć, nie wskazuje jednocześnie, że mają one wynikać z programu rewitalizacji uchwalonego do dnia wejścia w życie ustawy.

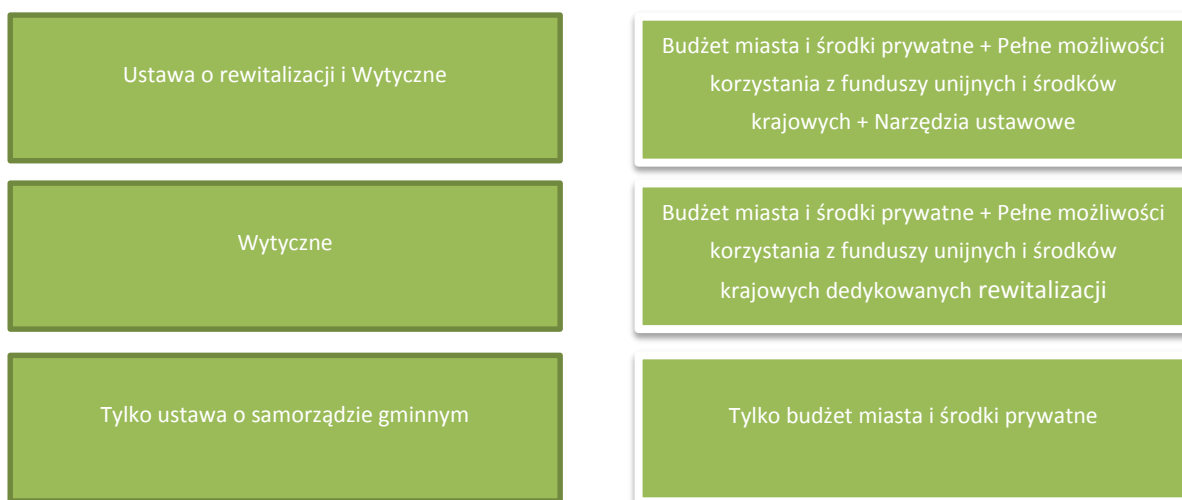
Zatem interpretacja przepisów art.. 52 ust. 1 i 2 ustawy o rewitalizacji prowadzi do jednoznacznego stwierdzenia, że gmina jest uprawniona do uchwalenia po 18 listopada 2015 r. programu rewitalizacji na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy o samorządzie gminnym, jednak nie jest uprawniona do przekształcenia takiego programu w gminny program rewitalizacji na podstawie art. 52 ust. 2-4 ustawy o rewitalizacji.

2.4. Wybór metody realizacji Programu Rewitalizacji

Do końca 2023 r. obowiązuje okres przejściowy, w którym możliwe jest prowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych poprzez następujące typy programów rewitalizacyjnych sporządzanych w oparciu o:

Od przyjętego typu programu uzależnione jest korzystanie ze środków unijnych i krajowych (spełnienie wymogów Wytycznych) oraz narzędzi ustawowych (spełnienie dodatkowych wymogów ustawy o rewitalizacji).

Program Rewitalizacji Gminy Krosno Odrzańskie na lata 2016-2023 realizowany będzie zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r.

Uchwała w sprawie zatwierdzenia i przyjęcia do wdrożenia Programu Rewitalizacji

Program Rewitalizacji Gminy Krosno Odrzańskie jest podstawowym narzędziem do prowadzenia rewitalizacji na obszarach zdegradowanych i stanowi kompleksową strategię przeprowadzenia na tych obszarach działań rewitalizacyjnych. Dokument ten uchwalany jest przez Radę Miejską w Krośnie Odrzańskim, która zatwierdza i przyjmuje do wdrożenia „Program Rewitalizacji Gminy Krosno Odrzańskie na lata 2016-2023”.

2.5. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko Gminnego Programu Rewitalizacji

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 ze zm.) projekt niniejszego dokumentu zostanie przedłożony do zaopiniowania Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska oraz Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu w celu ustalenia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

3. Opis powiązań programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

Program Rewitalizacji to nie jedyny dokument dotyczący planowania przyszłych działań na obszarze gminy. Istnieje wiele innych dokumentów, które dotyczą rozwoju danego terenu,

określających jednocześnie sposoby na osiągnięcie zamierzonych celów. Program Rewitalizacji jest zgodny z innymi dokumentami strategicznymi o zasięgu krajowym, wojewódzkim i lokalnym. Ta komplementarność wpływa znacząco na podniesienie efektywności podejmowanych działań w ramach procesu rewitalizacji, podnosi ogólną wartość i prawdopodobieństwo realizacji niniejszego dokumentu.

DOKUMENTY O CHARAKTERZE KRAJOWYM

EUROPA 2020. STRATEGIA NA RZECZ INTELIGENTNEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU SPRZYJAJĄCEMU WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU

Strategia „Europa 2020” jest zarówno kontynuacją śmiałej wizji rozwoju nakreślonej przez Strategię Lizbońską, jak i próbą odpowiedzi na słabości europejskiej gospodarki, które ze wzmożoną siłą ujawniły się podczas ostatniego kryzysu, który przyniósł największe od co najmniej 80 lat załamanie gospodarcze oraz uwidocznili poważne słabości strukturalne gospodarek europejskich.

Do oceny postępów w realizacji strategii „Europa 2020” określono pięć wymiernych celów rozwojowych do osiągnięcia w roku 2020 na poziomie unijnym:

1. osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75% wśród osób w wieku 20 – 64 lata,
2. zwiększenie nakładów na działalność badawczo - rozwojową, w sektorze publicznym i prywatnym do poziomu 3% PKB,
3. poprawę efektywności energetycznej, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 20%, zwiększenie do 20% udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii oraz zwiększenie efektywności energetycznej o 20%,
4. podniesienie poziomu wykształcenia, zredukowanie odsetka osób przedwcześnie kończących naukę do 10%, zwiększenie do 40% odsetka osób w wieku 30 - 34 lat posiadających wyższe wykształcenie,
5. zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym przynajmniej o 20 mln.

Działania ujęte w niniejszym programie prowadzą do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego (Cel główny: Poprawa jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych w gminie Krosno Odrzańskie oraz kompleksowe przeciwdziałanie marginalizacji zdegradowanych społecznie, infrastrukturalnie, gospodarczo, przestrzennie i środowiskowo obszarów gminy), dlatego też należy uznać, iż:

1. cel programu pokrywa się, jest zbieżny i realizuje cel określony w dokumencie – Cel nr 5 „zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym przynajmniej o 20 mln”.
2. program jest odpowiedzią na problemy i potrzeby zidentyfikowane w dokumencie planistycznym Europa 2020 tj. Promowanie włączenia społecznego i zwalczanie ubóstwa.

STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020 - "AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO, KONKURENCYJNA GOSPODARKA, SPRAWNE PAŃSTWO"

Dokument ten jest główną strategią rozwojową wskazującą strategiczne zadania państwa, których podjęcie w najbliższych latach jest niezbędne w celu wzmocnienia procesów rozwojowych. Głównym celem Strategii Rozwoju Kraju jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju i poprawę jakości życia ludności.

Cele główne i obszary strategiczne:

Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo

- Cel I.1 Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem (uporządkowanie kompetencji umożliwiających realizację działań rozwojowych, zwiększenie efektywności instytucji publicznych, wprowadzenie jednolitych zasad e - administracji, poprawa jakości prawa, zapewnienie ładu przestrzennego);
- Cel I.2 Zapewnienie środków na działania rozwojowe (modernizacja struktury wydatków publicznych, poprawa efektywności środków publicznych, zwiększenie wykorzystania środków pozabudżetowych);
- Cel I.3 Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela (poprawa skuteczności wymiaru sprawiedliwości, rozwój kapitału społecznego, zwiększenie bezpieczeństwa obywatela, utrwalenie bezpieczeństwa narodowego).

Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka

- Cel II.1 Wzmocnienie stabilności makroekonomicznej (uzdrowienie finansów publicznych, zwiększenie stopy oszczędności i inwestycji, integracja ze strefą euro, rozwój eksportu towarów i usług);
- Cel II.2 Wzrost wydajności gospodarki (zwiększenie produktywności gospodarki, wzrost udziału przemysłów i usług średnio i wysoko zaawansowanych technologicznie, zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno - spożywczego, poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej);
- Cel II. 3 Zwiększenie innowacyjności gospodarki (wzrost popytu na wyniki badań naukowych, podwyższenie stopnia komercjalizacji badań, zapewnienie kadr dla B+R, zwiększenie wykorzystania rozwiązań innowacyjnych);
- Cel II.4 Rozwój kapitału ludzkiego (zwiększenie aktywności zawodowej, poprawa jakości kapitału ludzkiego, zwiększanie mobilności zawodowej i przestrzennej);
- Cel II.5 Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych (zapewnienie powszechnego dostępu do Internetu, upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych, zapewnienie odpowiedniej jakości treści i usług cyfrowych);
- Cel II.6 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko (racjonalne gospodarowanie zasobami, poprawa efektywności energetycznej, zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii, poprawa stanu środowiska, adaptacja do zmian klimatu);

- Cel II.7 Zwiększenie efektywności transportu (zwiększenie efektywności zarządzania w sektorze transportowym, modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych, udrożnienie obszarów miejskich).

Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna

- Cel III.1 Integracja społeczna (zwiększanie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych);
- Cel III.2 Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych (podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych, zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych);
- Cel III.3 Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych (tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach, wzmacnianie ośrodków wojewódzkich, tworzenie warunków do rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich, zwiększenie spójności terytorialnej).

Rysunek 1 Obszary strategiczne i cele Strategii Rozwoju Kraju 2020

Źródło: opracowanie własne

Działania zaplanowane w procesie rewitalizacji wyznaczonych obszarów Gminy Krosno Odrzańskie wpisują się w cele Strategii Rozwoju Kraju 2020. Przeprowadzona rewitalizacja przyczyni się m.in. do: wzmocnienia warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli (Cel I.3), rozwoju kapitału ludzkiego (Cel II.4) oraz integracji społecznej (Cel III.1).

KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2010-2020

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego określa cele i priorytety rozwoju Polski w terytorialnym wymiarze. Wyznacza zasady i instrumenty polityki regionalnej, nową rolę regionów w ramach polityki regionalnej i mechanizm koordynacji działań podejmowanych przez poszczególne

resorty. Celem strategicznym Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020 jest efektywne wykorzystywanie specyficznych, regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju - wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

Rozwinięciem celu strategicznego są trzy cele szczegółowe:

Cel I. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów:

- 1.1. Wzmacnianie funkcji metropolitarnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych;
- 1.2. Tworzenie warunków do rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi;
- 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw - działania tematyczne.

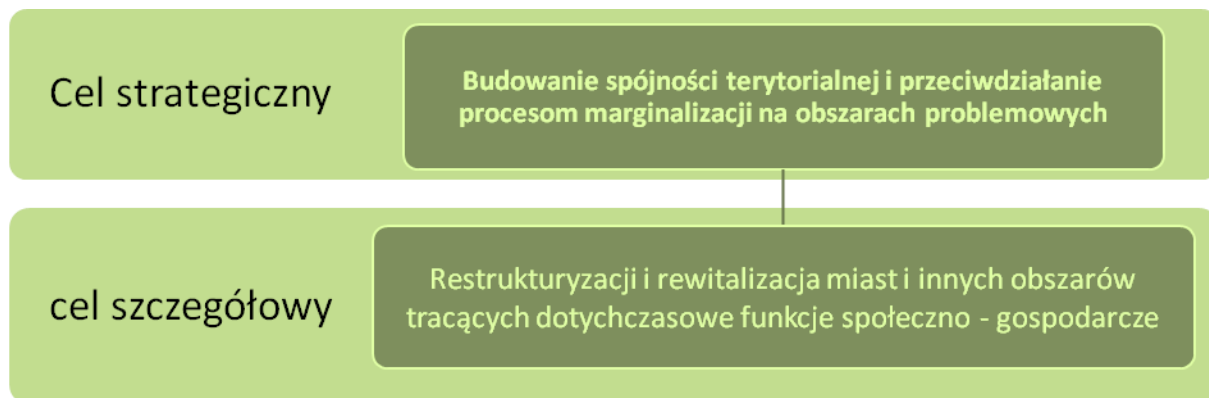
Cel II. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych:

- 2.1. Wzmacnianie spójności w układzie krajowym;
- 2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe;
- 2.3. Restrukturyzacji i rewitalizacji miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno – gospodarcze;
- 2.4. Przewycięzanie niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie wzdłuż wewnętrznych granic UE;
- 2.5. Zwiększanie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności.

Cel III. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

- 3.1. Wzmocnienie strategicznego wymiaru polityki regionalnej;
- 3.2. Poprawa jakości zarządzania politykami publicznymi, w tym ich właściwe ukierunkowanie terytorialne;
- 3.3. Przebudowa i wzmocnienie koordynacji w systemie wieloszczeblowego zarządzania;
- 3.4. Wspomaganie budowy kapitału społecznego dla rozwoju regionalnego w oparciu o sieci współpracy między różnymi aktorami polityki regionalnej.

Rysunek 2 Cel strategiczne i cele szczegółowe Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020

Źródło: opracowanie własne

Zaplanowany proces rewitalizacji wyznaczonych obszarów Gminy Krosno Odrzańskie wpisuje się przede wszystkim w cel szczegółowy II. 3 dotyczący rewitalizacji i rewitalizacji miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno - gospodarcze. Zgodnie ze Strategią Rozwoju Regionalnego 2010 - 2020 w procesie planowania i realizacji działań rewitalizacyjnych należy wziąć pod uwagę przede wszystkim działania nakierowane na: wsparcie kapitału ludzkiego, modernizację struktury gospodarczej, wsparcie w nadrobieniu zaległości w obrębie infrastruktury technicznej, modernizację i rozwój obiektów użyteczności publicznej oraz wsparcie kompleksowych programów rewitalizacyjnych.

KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju. Dokument został opracowany zgodnie z zapisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 roku. W dokumencie przedstawiono wizję zagospodarowania przestrzennego kraju w perspektywie najbliższych dwudziestu lat, określono cele i kierunki polityki zagospodarowania kraju służące jej urzeczywistnieniu oraz wskazano zasady i mechanizmy koordynacji, wdrażania publicznych polityk rozwojowych mających istotny wpływ terytorialny. Tym samym KPZK 2030 ma wiele cech strategii ogólnorozwojowej, łącząc elementy zagospodarowania przestrzennego z czynnikami rozwoju społeczno-gospodarczego.

Cele główne i szczegółowe Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju:

Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności

- 1.1 Wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych największych polskich miast;
- 1.2 Intensyfikacja powiązań funkcjonalnych pomiędzy głównymi węzłami sieci osadniczej w układzie krajowym i międzynarodowym;
- 1.3 Integracja obszarów funkcjonalnych głównych ośrodków miejskich.

Cel 2: Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialnej, równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich

- 2.1 Wspomaganie spójności w układzie krajowym;
- 2.2 Regionalna integracja funkcjonalna, wspomaganie rozprzestrzeniania się procesów rozwojowych na obszary poza głównymi miastami oraz budowanie potencjału dla specjalizacji terytorialnej;
- 2.3 Wspomaganie spójności w specyficznych obszarach problemowych.

Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej

- 1.1 Poprawa dostępności polskich miast i regionów;
- 1.2 Zmniejszenie zewnętrznych kosztów transportu;
- 1.3 Zarządzanie strategiczne i etapowanie inwestycji;

Cel 4: Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski

- 4.1 Integracja działań w zakresie funkcjonowania spójnej sieci ekologicznej kraju jako podstawa ochrony najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych;
- 4.2 Przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej;
- 4.3 Wprowadzenie gospodarowania krajobrazem zgodnie z zapisami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej;
- 4.4 Racjonalizacja gospodarowania ograniczonymi zasobami wód powierzchniowych i podziemnych kraju, w tym zapobieganie występowaniu deficytu wody na potrzeby ludności i rozwoju gospodarczego;
- 4.5 Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów;
- 4.6 Zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby;
- 4.5 Zabezpieczenie cennych gospodarczo złóż kopalin i zwiększenie wykorzystania surowców wtórnych.

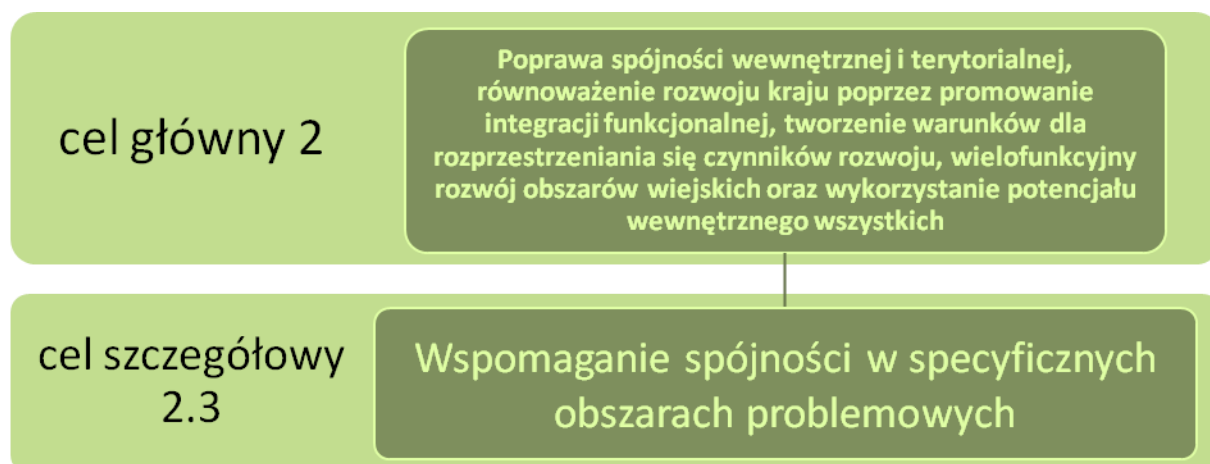
Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa

- 5.1 Przeciwdziałanie zagrożeniu utraty bezpieczeństwa energetycznego i odpowiednie reagowanie na to zagrożenie;;
- 5.2 Zwiększenie poziomu zabezpieczenia przed ekstremalnymi zjawiskami naturalnymi i antropogenicznymi;
- 5.3 Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.

Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego

- 6.1 Wprowadzenie zintegrowanego (spójnego i hierarchicznego) systemu planowania społeczno - gospodarczego i przestrzennego zdolnego do efektywnej koordynacji działań podmiotów publicznych i polityk publicznych mających największe znaczenie dla zagospodarowania przestrzennego na różnych poziomach zarządzania;
- 6.2 Uporządkowanie regulacji zapewniających sprawność i powszechność działania systemu planowania przestrzennego;
- 6.3 Wzmocnienie instytucjonalne i jakościowe planowania przestrzennego.

Rysunek 3 Cele główne Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Źródło: opracowanie własne

Działania zaplanowane w procesie rewitalizacji wyznaczonych obszarów Gminy Krosno Odrzańskie wpisują się w cele Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030. Przeprowadzona rewitalizacja na terenie gminy przyczyni się m.in. do: wspomaganie spójności w specyficznych obszarach problemowych (cel szczegółowy 2.3).

NARODOWY PLAN REWITALIZACJI 2022

Narodowy Plan Rewitalizacji stanowi szeroko rozumianą wykładnię dla prowadzenia procesów rewitalizacyjnych jako działań kompleksowych i zintegrowanych oraz definiuje programy rewitalizacji jako ramy operacyjne i płaszczyznę koordynacji działań rewitalizacyjnych, formułując zasady ich tworzenia i wdrażania.

Działania rewitalizacyjne ujęte w niniejszym Programie Rewitalizacji prowadzą do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego (Cel główny: Poprawa jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych w gminie Krosno Odrzańskie oraz kompleksowe przeciwdziałanie marginalizacji zdegradowanych społecznie, infrastrukturalnie, gospodarczo, przestrzennie i środowiskowo obszarów gminy), dlatego też należy uznać, iż:

1. cel programu pokrywa się, jest zbieżny i realizuje cel główny określony w dokumencie – Cel główny: poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego celu służyć będzie tworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położenie nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań.;

2. program jest odpowiedzią na problemy i potrzeby zidentyfikowane w dokumencie planistycznym tj. zwiększenie liczby przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowania działań służących zmniejszaniu hałasu (str. 11 rozdział 7).

USTAWA O REWITALIZACJI

Ustawa o rewitalizacji została przyjęta przez Sejm RP 9 października 2015 r. i zawiera rozwiązania umożliwiające odnowę obszarów zdegradowanych społecznie oraz infrastrukturalnie. Zgodnie z ustawą, istotą rewitalizacji będą zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, podejmowane na konkretnym obszarze i prowadzone na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Działania rewitalizacyjne ujęte w niniejszym Programie Rewitalizacji prowadzą do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego (Cel główny: Poprawa jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych w gminie Krosno Odrzańskie oraz kompleksowe przeciwdziałanie marginalizacji zdegradowanych społecznie, infrastrukturalnie, gospodarczo, przestrzennie i środowiskowo obszarów gminy), dlatego też należy uznać, iż:

1. cel programu pokrywa się, jest zbieżny i realizuje cel główny określony w dokumencie – Cel główny: stworzenie ram prawnych dla rewitalizacji w Polsce, których obecnie brakuje, a także, poprzez zawarte w niej regulacje, zachęcać coraz więcej samorządów do prowadzenia tego procesu;

STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO 2020

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest jedną z dziewięciu strategii zintegrowanych. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (art. 13 ust. 1) jest ona spójna ze Strategią Rozwoju Kraju 2020. SRKL stanowi odpowiedź na konieczność podniesienia jakości życia w Polsce w perspektywie roku 2020. Stanowi jednocześnie punkt wyjścia do rozbudowy i podnoszenia jakości kapitału ludzkiego w Polsce przez zastosowanie właściwych, często bardzo nowatorskich rozwiązań, dostosowanych do potrzeb osób na każdym etapie życia.

Spójna wizja przyszłości Polski pozwoliła ukierunkować Strategię Rozwoju Kapitału Ludzkiego na obszary wymagające interwencji przez określenie celów, które ma ona wypełnić. W związku z tym wyodrębniono cel główny i cele szczegółowe.

Celem głównym Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 jest:

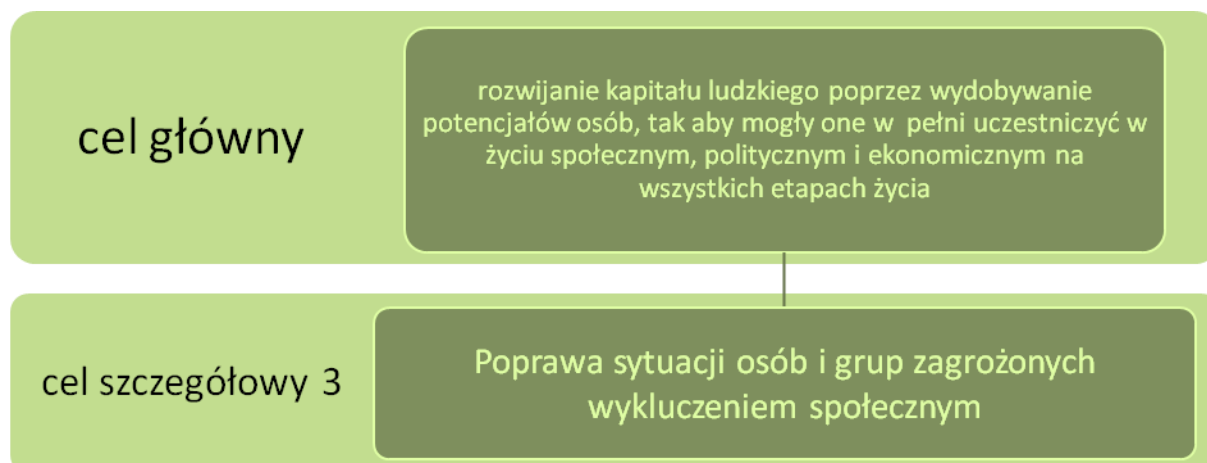
- rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób, tak aby mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.

Natomiast cele szczegółowe SRKL 2020 to:

- Cel szczegółowy 1: Wzrost zatrudnienia;

- Cel szczegółowy 2: Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych;
- Cel szczegółowy 3: Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- Cel szczegółowy 4: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej;
- Cel szczegółowy 5: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji Obywateli.

Rysunek 4 Cel główny i szczegółowy Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Źródło: opracowanie własne

Zaplanowany proces rewitalizacji wyznaczonych obszarów Gminy Krosno Odrzańskie wpisuje się przede wszystkim w cel szczegółowy 3 dotyczący poprawy sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Zgodnie ze Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 w procesie planowania i realizacji działań rewitalizacyjnych należy wziąć pod uwagę przede wszystkim działania nakierowane na: wsparcie kapitału ludzkiego, modernizację i rozwój obiektów użyteczności publicznej oraz wsparcie kompleksowych programów rewitalizacyjnych.

DOKUMENTY O CHARAKTERZE WOJEWÓDZKIM

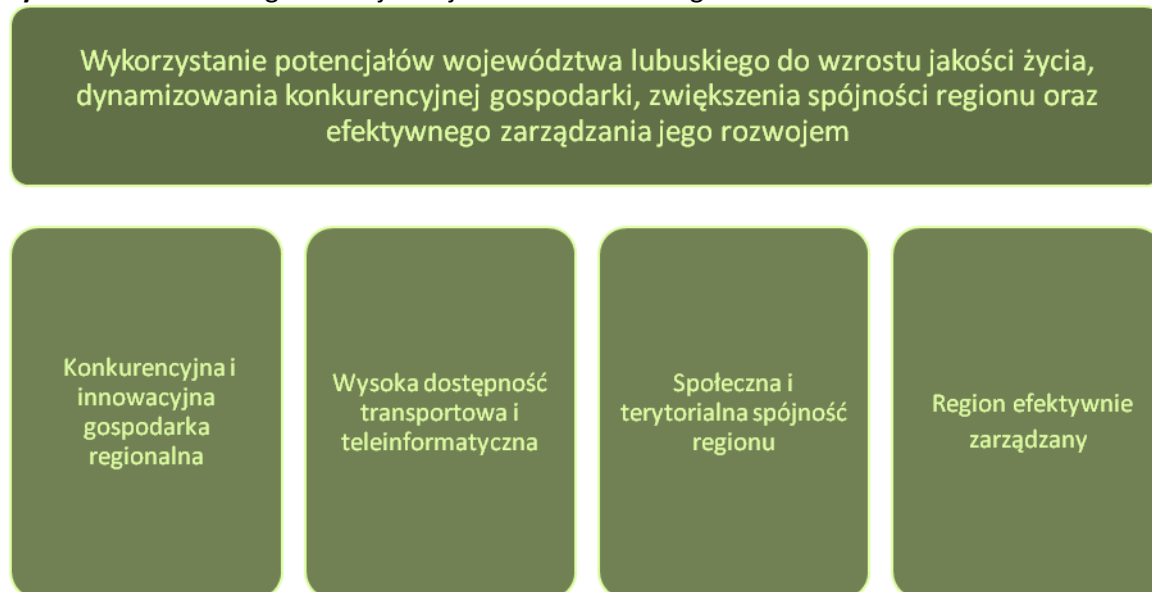
STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO 2020

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 (załącznik do Uchwały nr XXXII/319/12 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 19 listopada 2012 roku) stanowi najważniejszy dokument samorządu województwa, określający kierunki rozwoju regionalnego i wskazujący obszary szczególnej interwencji. Łączy w sobie diagnozę stanu regionu, stojące przed nim wyzwania rozwojowe i aspiracje jego mieszkańców. Strategia funkcjonować będzie, jako plan postępowania władz regionalnych, tak w procesie zarządzania województwem, jak i w inicjowaniu oraz rozwijaniu mechanizmów współpracy pomiędzy samorządem terytorialnym, sferą biznesową i mieszkańcami województwa.

Wizja województwa lubuskiego została określona w następujący sposób: „**W 2020 roku województwo lubuskie w pełni korzysta ze swojego położenia w Europie, walorów środowiska i**

dostępności komunikacyjnej. Rozwinęły się konkurencyjne i innowacyjne sektory gospodarki i turystyka, a Lubuszan można już zaliczyć do społeczeństw informacyjnych. Efektywne wykorzystanie środków unijnych, aktywność samorządów, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych zapewniły wysoki poziom życia mieszkańców i dostęp do usług o dobrym standardzie. Region postrzegany, jako miejsce zdrowego stylu życia zyskuje miano „zielonej krainy nowoczesnych technologii”. Cel główny i cele szczegółowe określone w dokumencie przedstawia poniżej przedstawiony rysunek.

Rysunek 5 Cele Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020

Działania rewitalizacyjne ujęte w niniejszym Programie Rewitalizacji prowadzą do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego (Cel główny: Poprawa jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych w gminie Krosno Odrzańskie oraz kompleksowe przeciwdziałanie marginalizacji zdegradowanych społecznie, infrastrukturalnie, gospodarczo, przestrzennie i środowiskowo obszarów gminy), dlatego też należy uznać, iż:

1. cel programu pokrywa się, jest zbieżny i realizuje cel określony w dokumencie SRWL 2020 – Cel szczegółowy nr 3 „Społeczna i terytorialna spójność regionu”,
2. program jest odpowiedzią na problemy i potrzeby zidentyfikowane w dokumencie planistycznym SRWL 2020 – tj. przeciwdziałanie powstawaniu i zwalczaniu dotychczasowych oraz nowych form wykluczenia społecznego. (str. 49, rozdział 7 „Cel strategiczny nr 3”).

WOJEWÓDZKI PROGRAM POMOCY SPOŁECZNEJ

Wojewódzki Program Pomocy Społecznej określa wyzwania i założenia pomocy społecznej w stosunku do możliwości, zasobów i zdiagnozowanych potrzeb Województwa Lubuskiego. Program przedstawia główne problemy społeczne, które dotyczą mieszkańców Województwa Lubuskiego.

Wyznacza także kierunki działań związanych z poprawą życia mieszkańców Województwa Lubuskiego oraz zapobieganiem ich marginalizacji i wkluczeniu społecznemu.

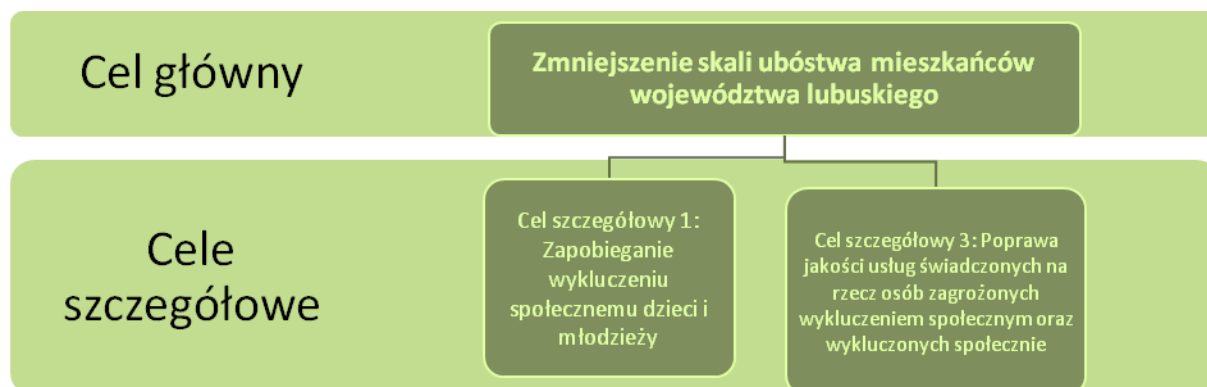
Cele Wojewódzkiego Programu Pomocy Społecznej uwzględniają potrzeby wynikające z diagnozy problemów społecznych mieszkańców Województwa Lubuskiego oraz założenia dokumentów unijnych i krajowych odnoszących się do działań na rzecz włączenia społecznego.

Celem głównym WPPS jest: „Zmniejszenie skali ubóstwa mieszkańców województwa lubuskiego”.

W związku z realizacją celu głównego wyznaczono również następujące cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy 1: Zapobieganie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży;
- Cel szczegółowy 2: Doskonalenie systemu wsparcia dla osób starszych;
- Cel szczegółowy 3: Poprawa jakości usług świadczonych na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wykluczonych społecznie;
- Cel szczegółowy 4: Wspieranie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej;
- Cel szczegółowy 5: Rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Rysunek 6 Cel główny i cele szczegółowe Wojewódzkiego Programu Pomocy Społecznej

Źródło: opracowanie własne

Mając na względzie fakt, iż celem głównym Programu Rewitalizacji jest Poprawa jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych w gminie Krosno Odrzańskie oraz kompleksowe przeciwdziałanie marginalizacji zdegradowanych społecznie, infrastrukturalnie, gospodarczo, przestrzennie i środowiskowo obszarów gminy, jednoznacznie należy uznać, iż cel programu jest spójny z założeniami dokumentu tj. Cel szczegółowy nr 3: „Poprawa jakości usług świadczonych na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wykluczonych społecznie”, w którym jednym z działań jest „**Wspieranie przedsięwzięć w zakresie integracji społecznej osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka**” oraz „**Prowadzenie badań społecznych, mających na celu identyfikowanie grup zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych społecznie**”. Program jest także odpowiedzią na następujące problemy zidentyfikowane w dokumencie tj. długotrwałe bezrobocie, skrajne ubóstwo i bezdomność. Powoduje to konieczność wdrożenia nowych i bardziej skutecznych instrumentów, które byłyby dostosowane do poprawy sytuacji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (str.34 rozdział V. Cele Wojewódzkiego Programu Polityki Społecznej).

STRATEGIA POLITYKI SPOŁECZNEJ WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO NA LATA 2014-2020

Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2014-2020 jest ważnym elementem polityki regionalnej, uwzględniającej zapisy dokumentów krajowych oraz zasady europejskiej polityki regionalnej, mające wpływ na politykę społeczną województwa lubuskiego. W Strategii wyznaczono karty strategiczne, zawierające cztery cele główne, stanowiące ich kontynuację ze strategii przyjętej w 2005 r. Cele główne realizowane będą w oparciu o założone cele strategiczne oraz kierunki interwencji wpisujące się w założenia krajowych oraz regionalnych dokumentów strategicznych.

Cele główne Strategii:

1. Wyrównywanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży;
2. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin oraz ich integracja ze społeczeństwem;
3. Doskonalenie systemu wsparcia społecznego;
4. Wspieranie społeczeństwa obywatelskiego.

Działania rewitalizacyjne ujęte w niniejszym Programie Rewitalizacji prowadzą do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego (Cel główny: Poprawa jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych w gminie Krosno Odrzańskie oraz kompleksowe przeciwdziałanie marginalizacji zdegradowanych społecznie, infrastrukturalnie, gospodarczo, przestrzennie i środowiskowo obszarów gminy), dlatego też należy uznać, iż:

1. cel programu pokrywa się, jest zbieżny i realizuje cel główny określony w dokumencie – Cel główny Karta strategiczna II-1: „Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin oraz ich integracja ze społeczeństwem”, Cel strategiczny „Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych poprzez zatrudnianie i likwidację barier architektonicznych, urbanistycznych i w komunikowaniu się”;
2. program jest odpowiedzią na problemy i potrzeby zidentyfikowane w dokumencie planistycznym tj. Wysokie zagrożenie wykluczeniem społecznym mieszkańców województwa lubuskiego (str. 22, rozdz. Analiza SWOT).

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE KROŚNIEŃSKIM NA LATA 2016 – 2020

W pracach nad strategią założono, że powinna ona wyznaczyć Priorytety dla powiatu krośnieńskiego w zakresie rozwiązywania problemów społecznych i określające potrzeby ich mieszkańców. W czasie prac zespołu do spraw opracowywania niniejszej strategii, na podstawie zgłoszonych problemów wyznaczono priorytety polityki społecznej powiatu krośnieńskiego:

1. Wyrównywanie szans dzieci i młodzieży;
2. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin oraz ich integracja ze społeczeństwem;
3. Doskonalenie systemu wsparcia społecznego;
4. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

W strategii zakłada się, iż osiągnięcie założonych priorytetów i celów będzie się odbywać przy wykorzystaniu wypracowanego w powiecie systemu pomocy społecznej i przy współpracy z innymi

podmiotami takimi jak: ośrodki pomocy społecznej, placówki opiekuńczo – wychowawcze, dom pomocy społecznej, ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, ośrodek interwencji kryzysowej, warsztaty terapii zajęciowej, szkoły, policję, sądy, poradnie psychologiczno pedagogiczne, kościoły, powiatowy urząd pracy, spółdzielnię socjalną oraz organizacje pozarządowe.

Cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych W Powiecie Krośnieńskim Na Lata 2016 – 2020:

I Cel strategiczny: Wspieranie rodziny w wypełnianiu jej funkcji

- 1 Cel operacyjny: Wspieranie rodziny w wypełnianiu jej funkcji opiekuńczo – wychowawczej;
- 2 Cel operacyjny: Tworzenie odpowiednich warunków do życia i rozwoju dzieciom i młodzieży pozbawionych opieki rodzin naturalnych;
- 3 Cel operacyjny: Rozwijanie placówek instytucjonalnych w systemie pomocy społecznej oraz tworzenie brakujących;
- 4 Cel operacyjny: Umacnianie współpracy instytucji i organizacji w celu tworzenia lokalnej polityki społecznej.

II Cel strategiczny: Wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych

- 1 Cel operacyjny: Likwidacja barier dla osób niepełnosprawnych i rozwój lokalnego wsparcia w zakresie rehabilitacji leczniczej i społecznej;
- 2 Cel operacyjny: Uruchomienie Punktu Informacyjnego dla osób niepełnosprawnych;
- 3. Cel operacyjny: Usamodzielnianie osób niepełnosprawnych poprzez tworzenie wspierającego zatrudnienia.

III Cel strategiczny: Zapobieganie wykluczeniu społecznemu i profilaktyka problemów uzależnień osób i rodzin.

- 1 Cel operacyjny: Wspieranie rodzin w sytuacjach kryzysowych;
- 2 Cel operacyjny: Zwiększenie dostępu do różnych form edukacji, dóbr kultury i kultury fizycznej;
- 3 Cel operacyjny: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób bezrobotnych oraz ich integracja ze społeczeństwem.

IV Cel strategiczny: Doskonalenie systemu wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

- 1 Cel operacyjny: Wspieranie powstawania i działalności organizacji pozarządowych;
- 2 Cel operacyjny: Zlecanie przez administrację publiczną organizacjom pozarządowym zadań własnych powiatu.

Działania rewitalizacyjne ujęte w niniejszym Programie Rewitalizacji prowadzą do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego (Cel główny: Poprawa jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych w gminie Krosno Odrzańskie oraz kompleksowe przeciwdziałanie marginalizacji zdegradowanych społecznie, infrastrukturalnie, gospodarczo, przestrzennie i środowiskowo obszarów gminy), dlatego też należy uznać, iż:

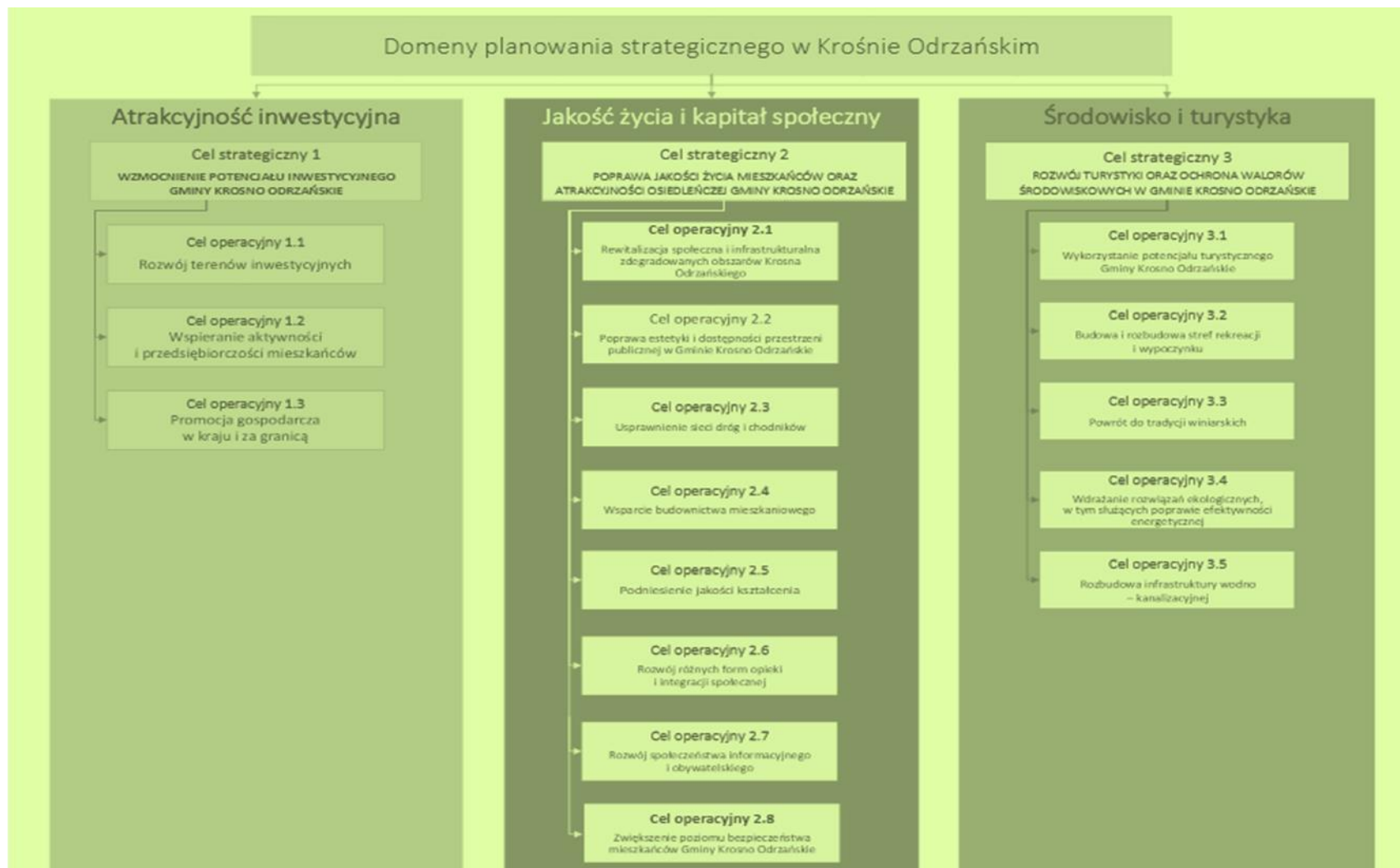
1. cel programu pokrywa się, jest zbieżny i realizuje cel strategiczny określony w dokumencie – Cel strategiczny III: „Zapobieganie wykluczeniu społecznemu i profilaktyka problemów uzależnień osób i rodzin”, Cel operacyjny 3 „Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób bezrobotnych oraz ich integracja ze społeczeństwem”;
2. program jest odpowiedzią na problemy i potrzeby zidentyfikowane w dokumencie planistycznym tj. Narastanie przestępczości, przemocy i agresji wśród dzieci i młodzieży oraz narastający poziom alkoholizmu, narkomanii i zażywania dopalaczy wśród młodzieży (str. 66, rozdz. Analiza SWOT).

DOKUMENTY GMINNE

STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO GMINY KROSNO ODRZAŃSKIE NA LATA 2016-2025

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Krosno Odrzańskie jest jednym z podstawowych instrumentów zarządzania – efektem procesu planowania strategicznego. Przez strategię – w najogólniejszym znaczeniu – można rozumieć sposób osiągania wyznaczonych celów poprzez sterowanie rozwojem. Strategia identyfikuje najistotniejsze problemy rozwojowe, formułuje misję, cele strategiczne oraz wariantowe opcje rozwoju odnoszące się do sposobów osiągania założonych celów. Określa też kierunki i granice działania władz publicznych. Władze gminy określiły w dokumencie następującą wizję: „Gmina Krosno Odrzańskie, jako centrum administracyjne powiatu, atrakcyjnym i nowoczesnym miejscem do życia, pracy, wypoczynku i inwestycji, przyciągającym nowych mieszkańców. Miejscem, z którym utożsamia się lokalna społeczność, w którym powstają nowe miejsca pracy i które dzięki historii, tradycjom winiarskim i walorom przyrodniczym odwiedzają turyści z Polski i zagranicy”. Wizja realizowana jest przez pryzmat celów strategicznych. Wyznaczone poniżej domeny planowania strategicznego stanowią bazę dla opracowania celów strategicznych w kontekście rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Krosno Odrzańskie. Dla poszczególnych obszarów planowania opracowano odpowiadające im cele strategiczne, definiujące pożądany kierunek rozwoju oraz przypisano konkretne zadania, których realizacja umożliwi osiągnięcie zamierzonych celów. Strukturę powiązania domen planowania strategicznego oraz celów strategicznych i operacyjnych przedstawia poniższy schemat.

Rysunek 7 Dokumenty planowania strategicznego w Koźnie Odrzańskim

Źródło: Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Krośno Odrzańskie na lata 2016-2025

Działania rewitalizacyjne ujęte w niniejszym Programie Rewitalizacji prowadzą do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego (Cel główny: Poprawa jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych w gminie Krosno Odrzańskie oraz kompleksowe przeciwdziałanie marginalizacji zdegradowanych społecznie, infrastrukturalnie, gospodarczo, przestrzennie i środowiskowo obszarów gminy), dlatego też należy uznać, iż:

1. Cel programu pokrywa się, jest zbieżny i realizuje cel strategiczny określony w dokumencie – Cel strategiczny 2: „Poprawa jakości życia mieszkańców oraz atrakcyjności osiedleńczej Gminy Krosno Odrzańskie”, Cel operacyjny 2.1 „Rewitalizacja społeczna i infrastrukturalna zdegradowanych obszarów Krosna Odrzańskiego”;
2. Program jest odpowiedzią na problemy i potrzeby zidentyfikowane w dokumencie planistycznym tj. wyraźny podział miasta na dolne i górne (str. 110, rozdz. Analiza SWOT).

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KROSNO ODRZAŃSKIE

Polityka przestrzenna Gminy Krosno Odrzańskie ma na celu zwiększenie jej konkurencyjności w skali ponadlokalnej, a co za tym idzie również stopniową likwidację dysproporcji w zagospodarowaniu przestrzennym. Wizja tej polityki zmierza w kierunku zwiększenia potencjału turystyczno - kulturalnego poprzez ochronę wartości zasobów dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego oraz jego racjonalnego wykorzystania. Działania w sferze przestrzennej będą dążyć do poprawy struktury funkcjonalno -przestrzennej, w tym podniesienia ładunku przestrzennego i estetyki, racjonalnego wykorzystania terenów i intensyfikacji ich zagospodarowania. Realizacja poszczególnych projektów i zadań inwestycyjnych uzależniona jest od środków finansowych pochodzących z różnych źródeł.

Działania rewitalizacyjne ujęte w niniejszym programie tj.:

1. Zagęszczanie zabudowy handl./usług./biurowo/mieszaniowej (ok.18000 m²).
2. Remonty zabytkowych budynków i ciągów komunik. – inwestycja w tkankę urbanistyczną miasta, przywracająca dawną świetność istniejącej zabudowie i porządkującą przyległy teren.
3. Budowa przystani na kanale Odry, rozbudowa portu, inwestycje przeciwpowodziowe – nadanie funkcji rekreacyjno - usługowych,

prowadzą do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego, dlatego też należy uznać, iż:

1. inwestycje realizowane w ramach Programu Rewitalizacji pokrywają się, są zbieżne i realizują założenia określone w dokumencie tj. dążą do poprawy lub uzyskania ładunku przestrzennego m.in. na terenie „Dolnego Miasta”;
2. program jest odpowiedzią na problemy i potrzeby zidentyfikowane w dokumencie planistycznym tj. zły stan techniczny obiektów mieszkaniowych, sportowych, usługowych oraz zabytkowy (str. 194, rozdz. Analiza SWOT).

Podsumowując zapisy rozdziału 3 Opis powiązań programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy, należy jednoznacznie stwierdzić, iż w programie rewitalizacji wskazano powiązania wskazanych działań rewitalizacyjnych z założeniami wynikającymi z dokumentów strategicznych.

4. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Przygotowanie Programu Rewitalizacji dla Gminy Krosno Odrzańskie na lata 2016 – 2023 poprzedziła pogłębiona analiza kwestii społecznych i identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych. W poniższym rozdziale zdiagnozowano czynniki i zjawiska kryzysowe występujące na obszarze gminy w podziale na poszczególne obszary wraz z określeniem w każdym z przypadków skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych. Ponadto, szczegółowo określono charakter potrzeb rewitalizacyjnych przy uwzględnieniu również innych dokumentów strategicznych gminy.

Punktem wyjścia była diagnoza kwestii społecznych niezbędnych dla określenia niezbędnych do podjęcia działań o charakterze społecznym (dotyczących rozwiązywania problemów społecznych oraz pobudzających aktywność lokalną), co w konsekwencji pozwoliło zaprojektować realizacje rewitalizacyjne o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i oddziaływaniu, w tym inwestycje o charakterze twardym. Działania te mają na celu podniesienie skuteczności i trwałości podjętych projektów rewitalizacyjnych na terenie gminy oraz gotowości i świadomości mieszkańców co do możliwości partycypacyjnego współdecydowania o obszarze objętym programem rewitalizacji.

Przyjęto, iż diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych zostanie przeprowadzona w układzie czterech sfer: społecznej (kluczowej), gospodarczej, infrastrukturalno – gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz środowiskowej.

Przyjęta w niniejszym opracowaniu procedura delimitacji opiera się na procedurze stworzonej przez Instytut Rozwoju Miast i spełnia wymogi Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020. Procedura ta składa się z kilku następujących po sobie etapów:

- ETAP I polega na wyznaczeniu tzw. jednostek urbanistycznych (zamieszkałych), które zgodnie z definicją określa się jako najmniejsze, niepodzielne na kolejnych etapach postępowania obszary gminy, dla których możliwe jest pozyskanie danych dotyczących w szczególności zjawisk społecznych, a także gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych.
- ETAP II pozyskanie niezbędnych danych statystycznych oraz przeprowadzenie analizy wskaźnikowej wyznaczonych uprzednio jednostek urbanistycznych. Analiza dotyczyła przede wszystkim sfery społecznej, jednak zgodnie z regulacjami zebrano również

informacje dotyczące negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno - funkcjonalnej oraz technicznej.

- ETAP III - wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Za obszar zdegradowany uznano te jednostki urbanistyczne, w których w wyniku przeprowadzonej analizy wskaźnikowej zdiagnozowano kryzys z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz zidentyfikowano problemy w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno - funkcjonalnej lub technicznej. Spośród zdegradowanych jednostek urbanistycznych wybrano obszar rewitalizacji.

W niniejszym rozdziale skoncentrowano się na Etapie I i II, natomiast Etap III szczegółowo opisano w rozdziale 5.

ANALIZA WSKAŹNIKOWA I METODOLOGIA DELIMITACJI OBSZARÓW DYSFUNKCYJNYCH

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 definiują obszar zdegradowany jako taki, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Z kolei stan kryzysowy to stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej 1 z następujących sfer:

- społecznej (kluczowej),
- gospodarczej, infrastrukturalno – gospodarczej,
- przestrzenno-funkcjonalnej,
- środowiskowej.

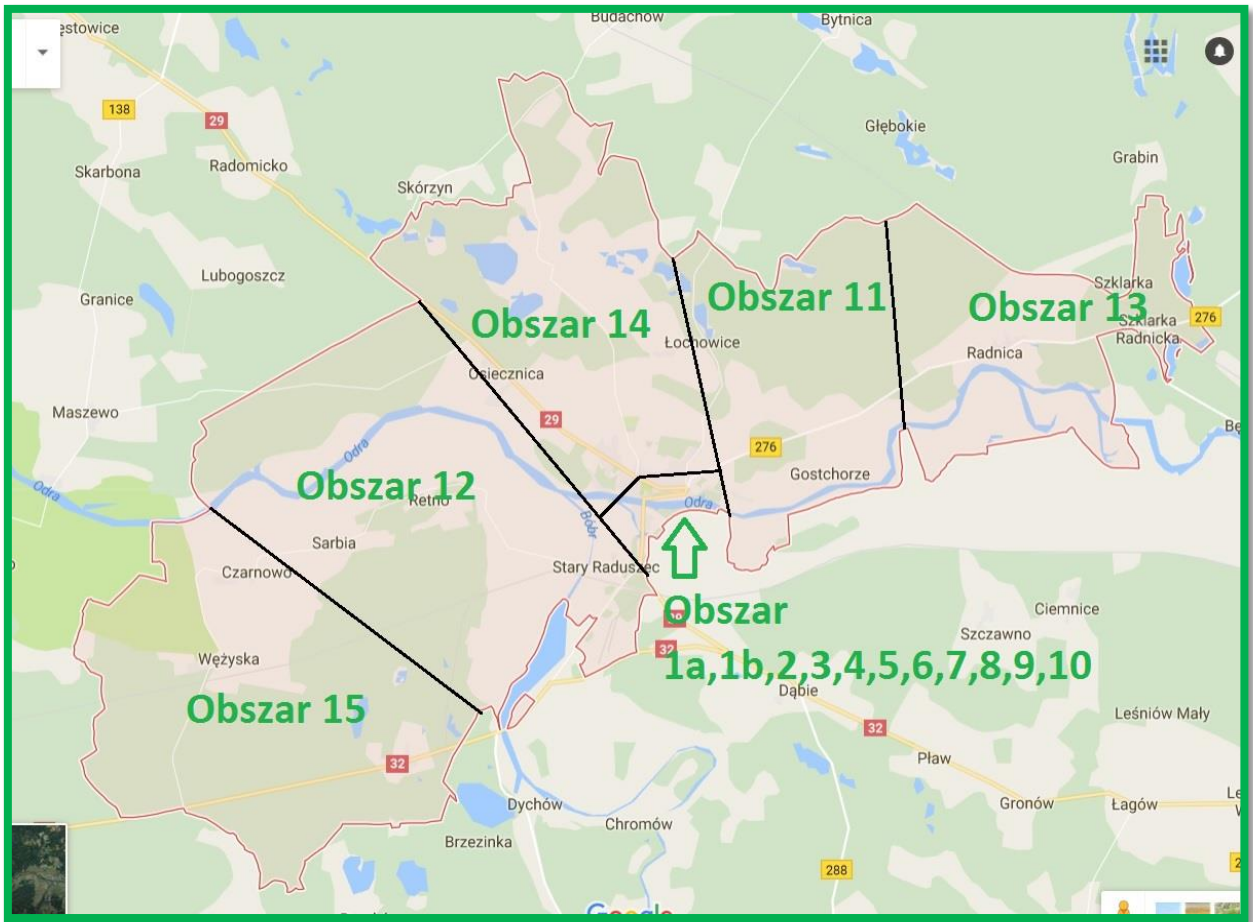
Ww. sfery zostały poddane pogłębionej analizie wskaźnikowej w podziale na zdefiniowane obszary gminy. W toku przeprowadzonych konsultacji (szczegółowo opisanych w rozdziale 12), gminę miejsko – wiejską Krosno Odrzańskie podzielono na 16 podobszarów (w tym 11 obszarów na terenie miasta Krosno Odrzańskie oraz 5 obszarów na terenach wiejskich). W gminie poszczególne podobszary zostały wyznaczone istniejącym podziałem na stałe okręgi wyborcze zgodnie z poniższym zestawieniem tabelarycznym.

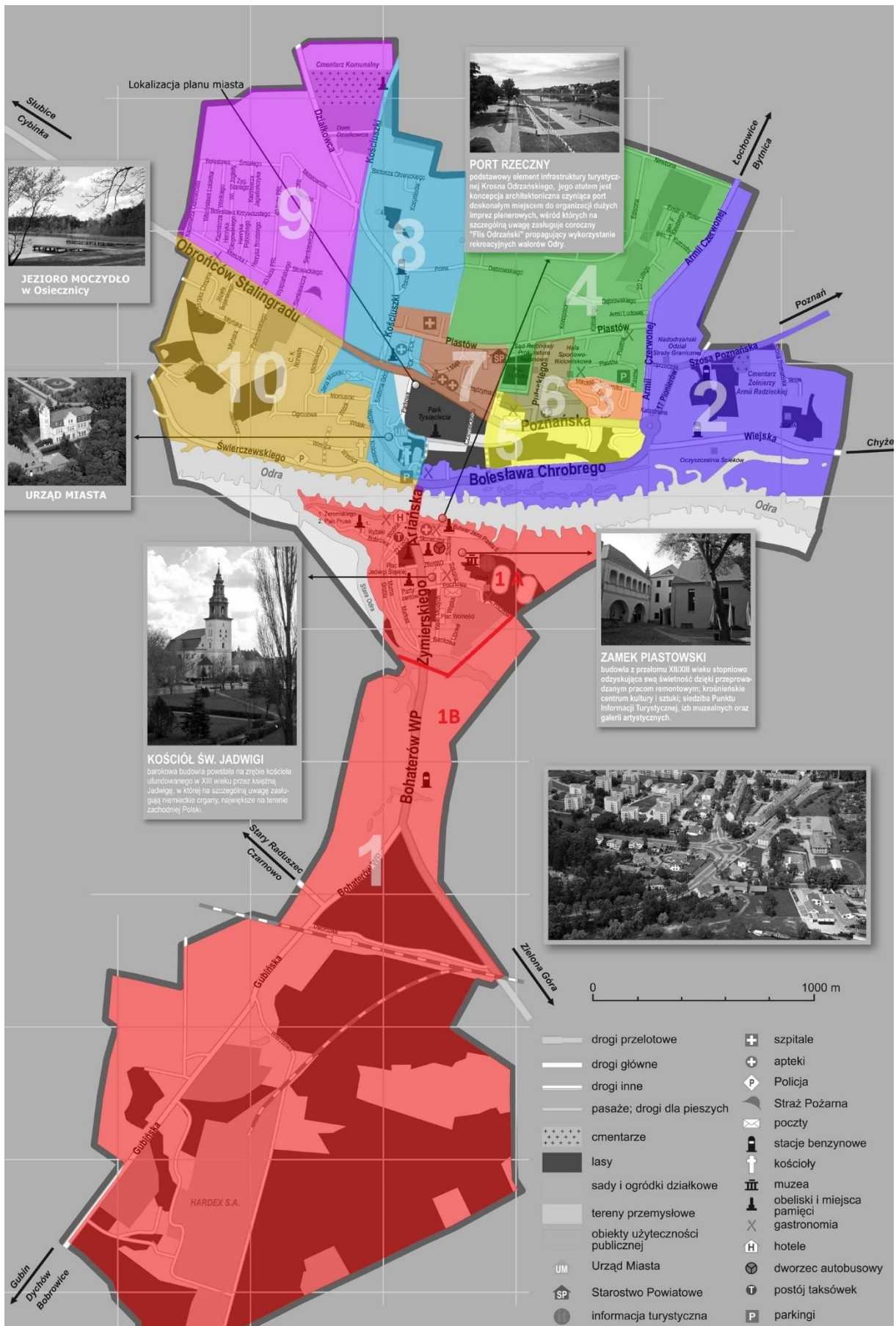
Ponadto, obszary wyodrębniono przy założeniu, że obejmują one tereny zamieszkałe oraz w oparciu o funkcjonujące podziały urbanistyczne, bazujące na utrwalonych związkach przestrzennych, funkcjonalnych i społeczno-ekonomicznych. Szczegółowe informacje zobrazowano na poszczególnych mapach tematycznych (poniżej). Przyjęcie takiej metodologii (demarkacja całego obszaru gminy), pozwoliło wytypować konkretne obszary o szczególnym natężeniu negatywnych zjawisk społecznych.

Tabela 2 Przebieg administracyjny obszarów - obszary gminy poddane diagnozie

Numer obszaru	Przebieg administracyjny obszaru
1a	KROSNO ODRZAŃSKIE ulice: 22 Lipca, Bobrowa, Bohaterów Wojska Polskiego, Dworcowa, Grobla, Gubińska, Lipowa, Marksa, Murna, Plac Prusa, Plac Wolności, Poczтовая, Rybaki, Słoneczna, Szkolna, Walki Młodych, Wąska, Wierzbowa, Wodna, ZBOWiD, Żeromskiego, Żymierskiego

1b	KROSNO ODRZAŃSKIE ulice: Bohaterów Wojska Polskiego, Dworcowa, Gubińska, Wierzbowa
2	KROSNO ODRZAŃSKIE ulice: 17 Pionierów, Armii Czerwonej, Bolesława Chrobrego, Katastralna, Poprzeczna, Szosa Poznańska, Wesoła, Wiejska
3	KROSNO ODRZAŃSKIE ulice: Ignacego Łukasiewicza, Mikołaja Kopernika
4	KROSNO ODRZAŃSKIE ulice: 20 Lutego, Armii Ludowej, Dąbrowskiego, Edisona, Emilii Plater, Gen. Franciszka Kleeberga, Gen. Tadeusza Kutrzeby, Kilińskiego, Konopnickiej, Newtona, Piastów od Nr 18 do końca
5	KROSNO ODRZAŃSKIE ulica Poznańska od Nr 39 do końca
6	KROSNO ODRZAŃSKIE ulice: Piastów od Nr 8 do Nr 17, Pułaskiego
7	KROSNO ODRZAŃSKIE ulice: 1 Maja, Piastów od Nr 1 do Nr 7, Poznańska do Nr 38, Prądyńskiego
8	KROSNO ODRZAŃSKIE ulice: Bartosza Głowackiego, Jana Matejki, Kosynierów, Kościelna, Kościuszki, PCK, Polna, Srebrna Góra, WOP
9	KROSNO ODRZAŃSKIE ulice: 40-lecia PRL, Baczyńskiego, Bolesława Krzywoustego, Bolesława Śmiałego, Działkowca, Henryka Brodatego, Henryka Głogowskiego, Henryka Pobożnego, Kazimierza Jagiellończyka, Kazimierza Odnowiciela, Kazimierza Wielkiego, Metalowców, Mieszka I, Sienkiewicza, Słowackiego, Władysława Jagiełły, Władysława Łokietka, Wyspiańskiego, Zygmunta Starego,
10	KROSNO ODRZAŃSKIE ulice: Cypriana Kamila Norwida, Fryderyka Chopina, Jaskółcza, Józefa Bojarskiego, Mickiewicza, Młyńska, Moniuszki, Obrońców Stalingradu, Ogrodowa, Paderwskiego, Świerczewskiego, Winnica, Widok
11	CHYŻE, GOSTCHORZE, KAMIEŃ, ŁOCHOWICE, MORSKO
12	BRZÓZKA, NOWY RADUSZEC, RETNO, SARBIA, SARNIE ŁĘGI, STARY RADUSZEC, STRUMIENNO
13	RADNICA, SZKLARKA RADNICKA
14	BIELÓW, CZETOWICE, MARCINOWICE, OSIECZNICA
15	CHOJNA, CZARNOWO, WĘŻYSKA

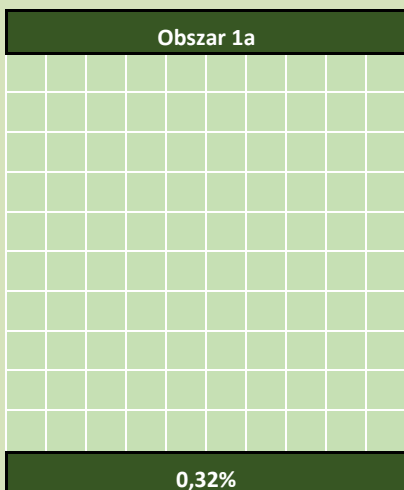
Źródło: opracowanie własne

OBSZAR NR 1A – Krosno Odrzańskie – ulice:

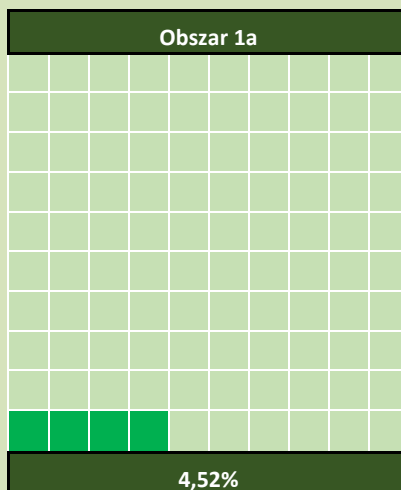
- 22 Lipca,
- Bobrowa,
- Bohaterów Wojska Polskiego,
- Dworcowa,
- Grobla,
- Gubińska,
- Lipowa,
- Marksa,
- Murna,

- Plac Prusa,
- Plac Wolności,
- Poczтовая,
- Rybaki,
- Słoneczna,
- Szkolna,
- Walki Młodych,
- Wąska,
- Wierzbowa,
- Wodna, ZBOWiD,
- Żeromskiego,
- Żymierskiego.

Powierzchnia obszaru – ha - 67,89

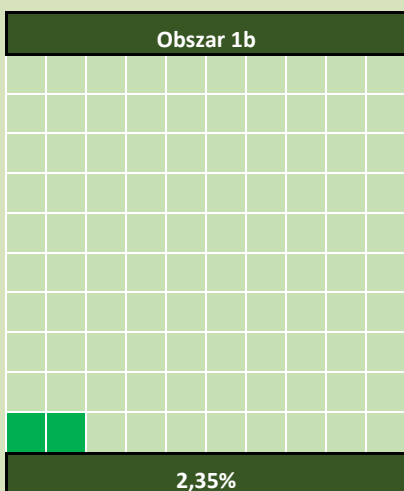
Liczba ludności (liczba osób ogółem) – 821

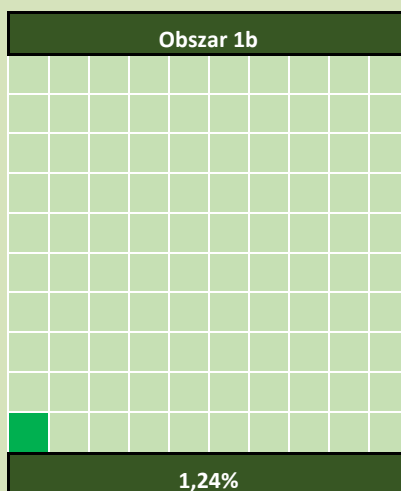
OBSZAR NR 1B – Krosno Odrzańskie – ulice:

- Bohaterów Wojska Polskiego,
- Dworcowa,
- Gubińska,
- Wierzbowa.

Powierzchnia obszaru – ha - 262,43

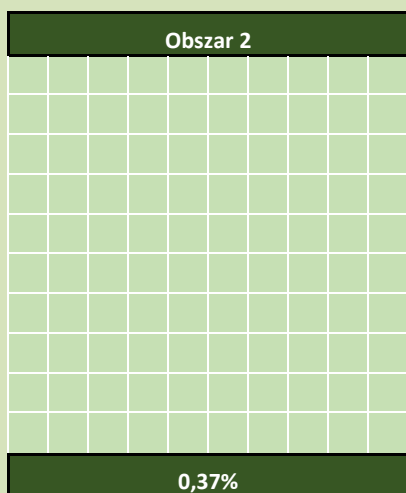
Liczba ludności (liczba osób ogółem) - 427

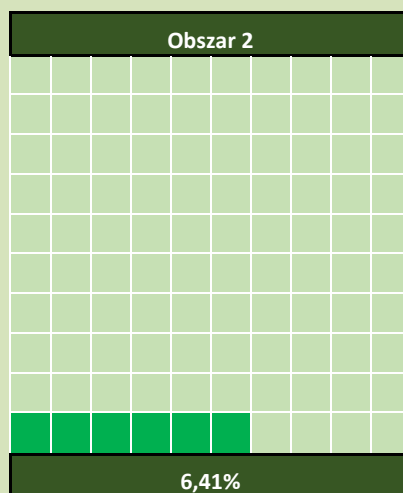
OBSZAR NR 2 – Krosno Odrzańskie – ulice:

- 17 Pionierów,
- Armii Czerwonej,
- Bolesława Chrobrego,
- Katastralna,
- Poprzeczna,
- Szosa Poznańska,
- Wesoła,
- Wiejska.

Powierzchnia obszaru – ha - 78,94

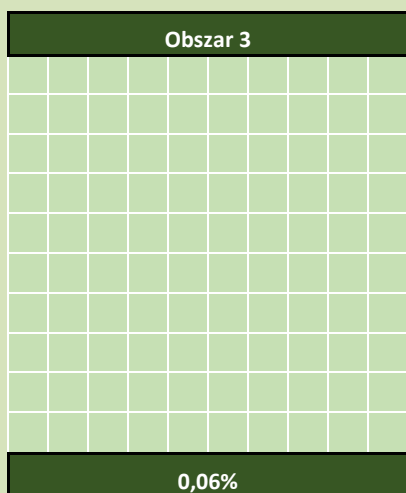
Liczba ludności (liczba osób ogółem) - 1163

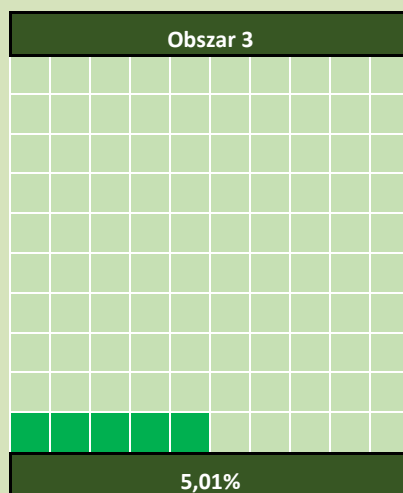
OBSZAR NR 3 – Krosno Odrzańskie – ulice:

- Ignacego Łukasiewicza,
- Mikołaja Kopernika.

Powierzchnia obszaru – ha - 12,34

Liczba ludności (liczba osób ogółem) – 910

OBSZAR NR 4 – Krosno Odrzańskie – ulice:

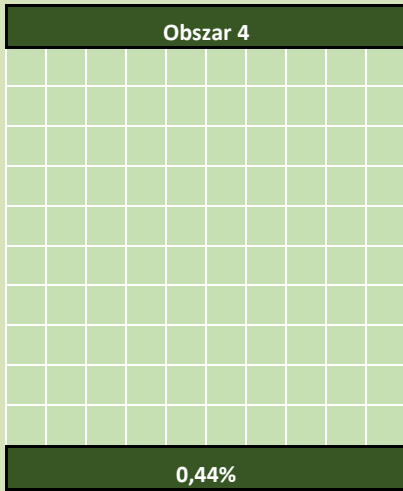
- 20 Lutego,
- Armii Ludowej,

- Gen. Franciszka Kleeberga,
- Gen. Tadeusza Kutrzeby,
- Kilińskiego,

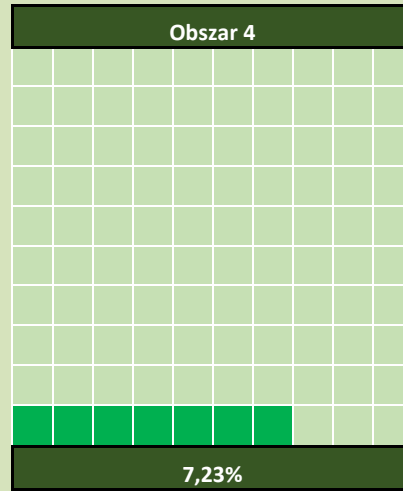
- Dąbrowskiego,
- Edisona,
- Emilii Plater,

- Konopnickiej, Newtona,
- Piastów od Nr 18 do końca.

Powierzchnia obszaru – ha - 93,25

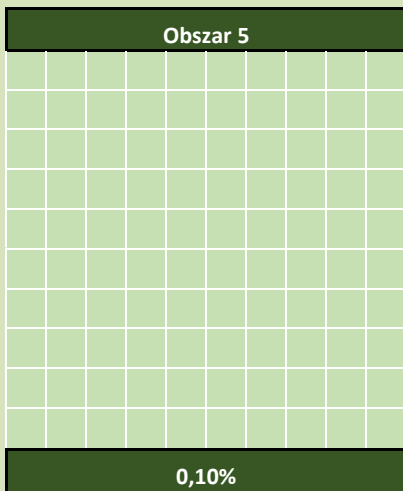
Liczba ludności (liczba osób ogółem) - 1313

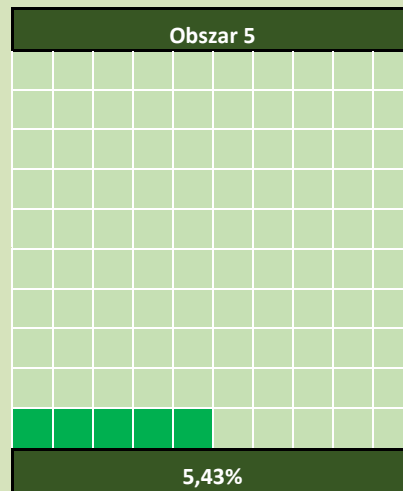
OBSZAR NR 5 – Krosno Odrzańskie ulice:

- Poznańska od Nr 39 do końca

Powierzchnia obszaru – ha - 21,54

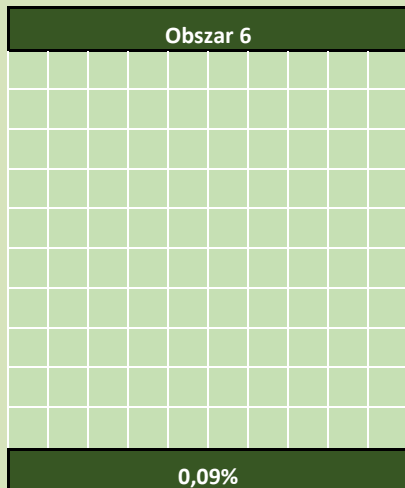
Liczba ludności (liczba osób ogółem) - 986

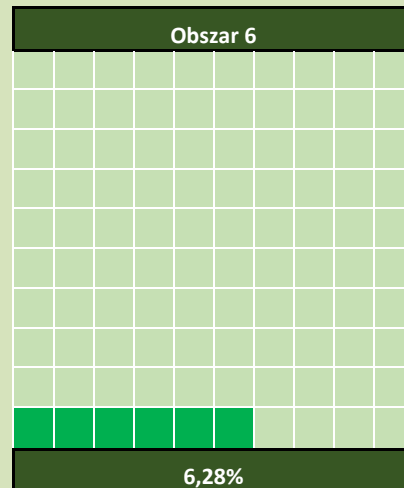
OBSZAR NR 6 - Krosno Odrzańskie ulice:

- Piastów od Nr 8 do Nr 17,
- Pułaskiego.

Powierzchnia obszaru – ha - 19,09

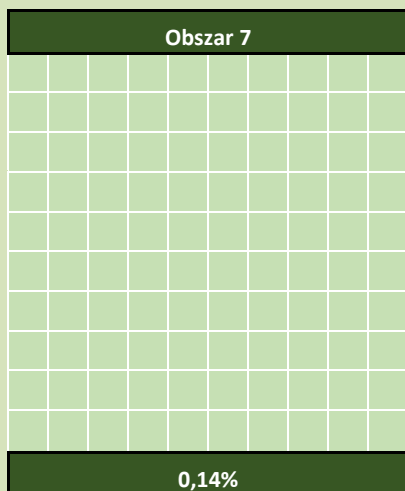
Liczba ludności (liczba osób ogółem) - 1141

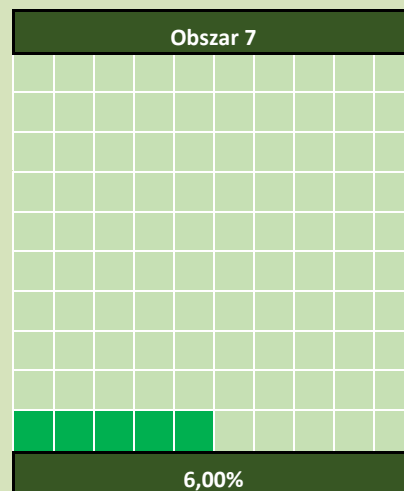
OBSZAR NR 7 - Krosno Odrzańskie ulice:

- 1 Maja,
- Piastów od Nr 1 do Nr 7,
- Poznańska do Nr 38,
- Prądyńskiego.

Powierzchnia obszaru – ha - 29,68

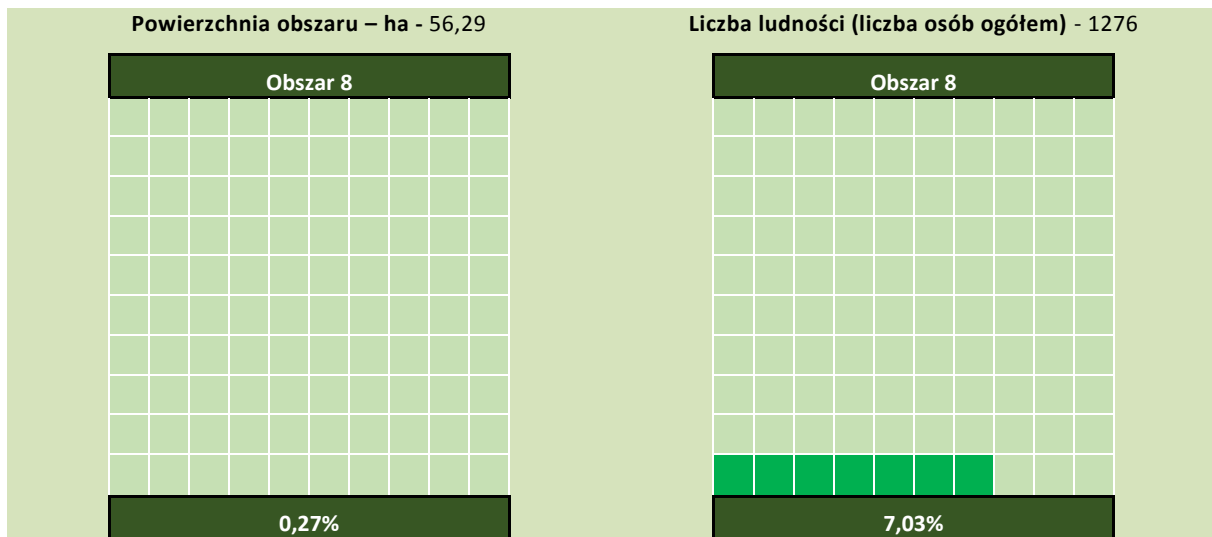

Liczba ludności (liczba osób ogółem) - 1089

OBSZAR NR 8 - Krosno Odrzańskie ulice:

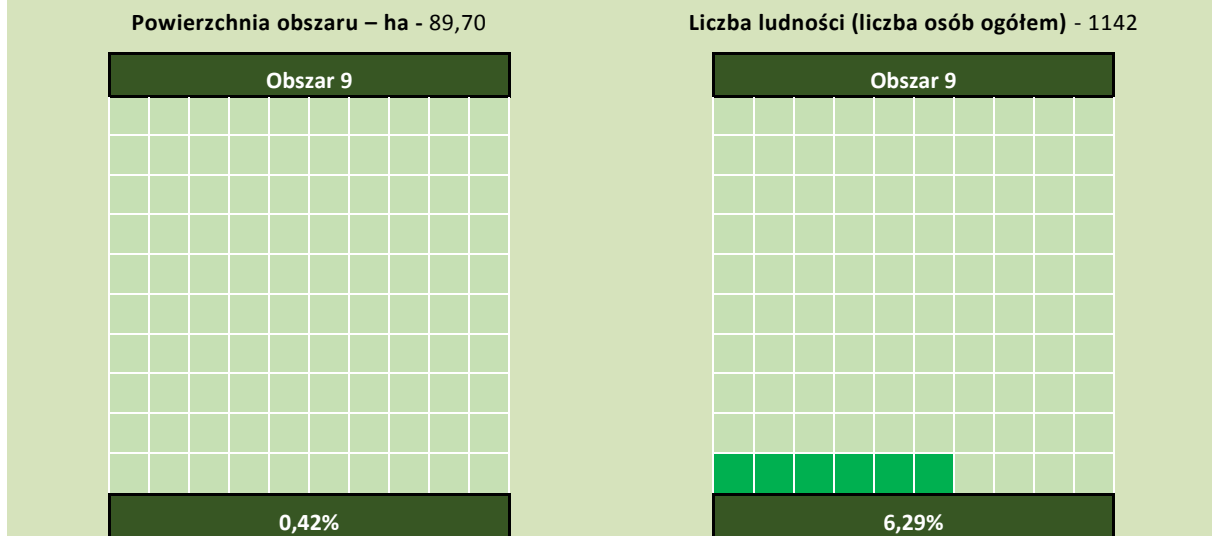
- Bartosza Głowackiego,
- Jana Matejki,
- Kosynierów,
- Kościelna,
- Kościuszki,
- PCK,
- Polna,
- Srebrna Góra,
- WOP.

OBSZAR NR 9 - Krosno Odrzańskie ulice:

- 40-lecia PRL,
- Baczyńskiego,
- Bolesława Krzywoustego,
- Bolesława Śmiałego,
- Działkowca,
- Henryka Brodatego,
- Henryka Głogowskiego,
- Henryka Pobożnego,
-

- Kazimierza Jagiellończyka,
- Kazimierza Odnowiciela,
- Kazimierza Wielkiego,
- Metalowców,
- Mieszka I,
- Sienkiewicza,
- Słowackiego,
- Władysława Jagiełły,
- Władysława Łokietka,
- Wyspiańskiego,
- Zygmunta Starego.

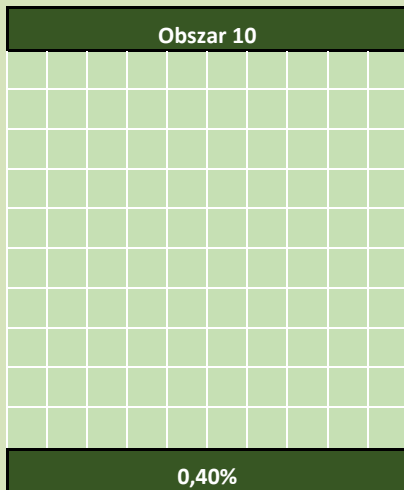

OBSZAR NR 10 - Krosno Odrzańskie ulice:

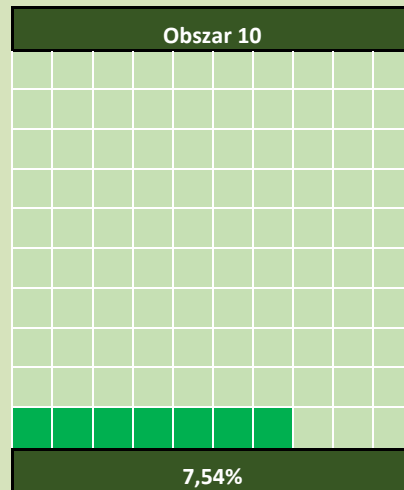
- Cypriana Kamila Norwida,
- Fryderyka Chopina,
- Jaskółcza,
- Józefa Bojarskiego,
- Mickiewicza,
- Młyńska,

- Moniuszki,
- Obrońców Stalingradu,
- Ogrodowa,
- Paderewskiego,
- Świerczewskiego,
- Winnica,
- Widok.

Powierzchnia obszaru – ha - 89,70

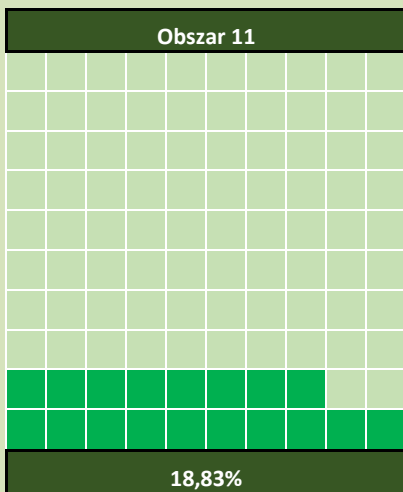
Liczba ludności (liczba osób ogółem) - 1142

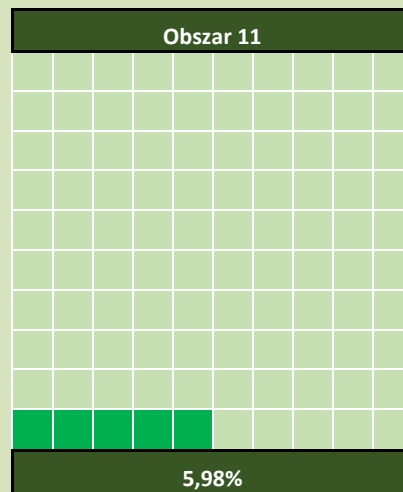
OBSZAR NR 11 – miejscowości:

- Chyże,
- Gostchorze,
- Kamień,
- Łochowice,
- Morsko.

Powierzchnia obszaru – ha - 1086

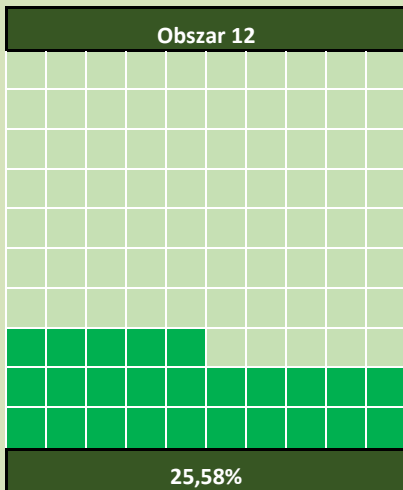
Liczba ludności (liczba osób ogółem) - 3 983,67

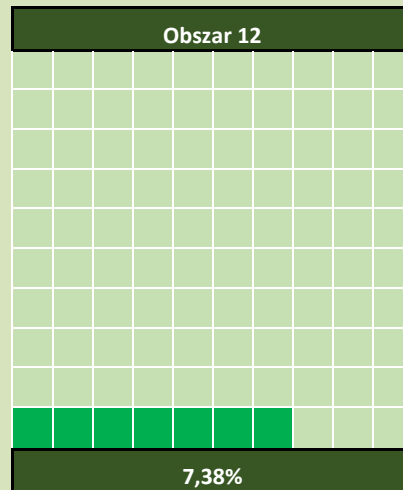
OBSZAR NR 12 – miejscowości:

- Brzózka,
- Nowy Raduszec,
- Retno,
- Sarbia,
- Sarnie Łęgi,
- Stary Raduszec,
- Strumiennie.

Powierzchnia obszaru – ha - 5 411,06

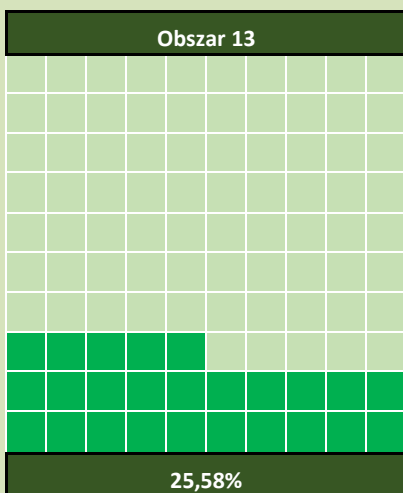
Liczba ludności (liczba osób ogółem) – 1340

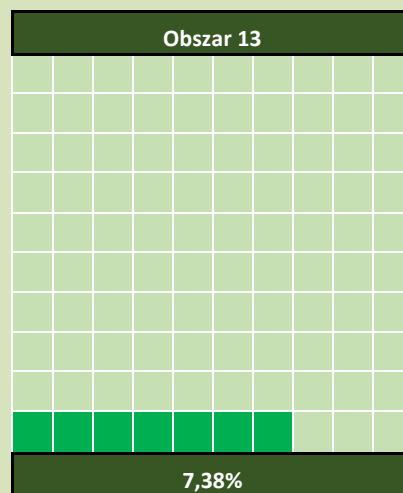
OBSZAR NR 13 – miejscowości:

- Radnica,
- Szklarka Radnicka.

Powierzchnia obszaru – ha - 2 607,04

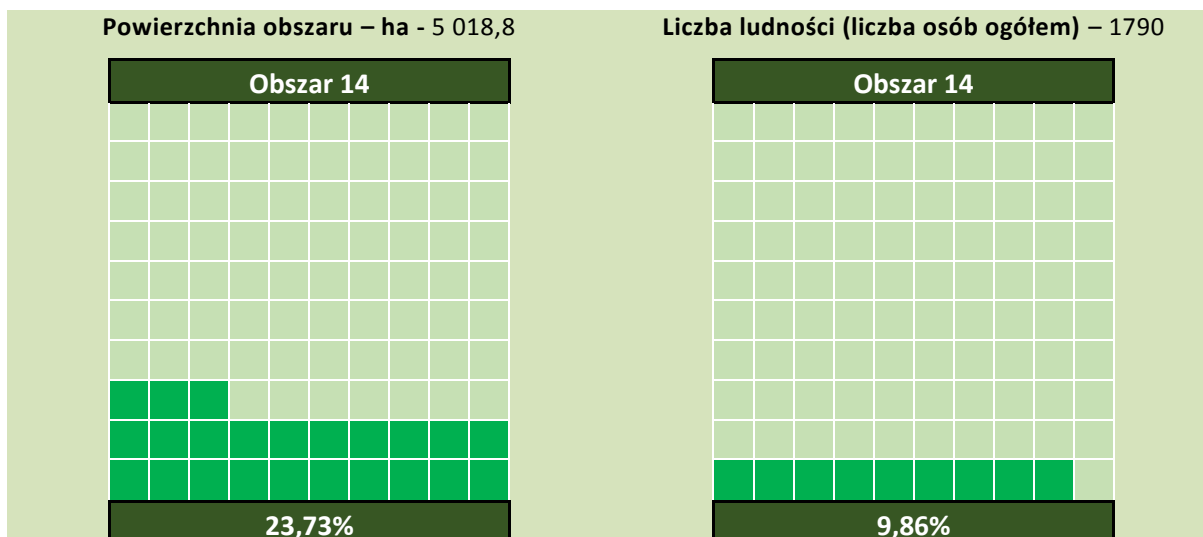

Liczba ludności (liczba osób ogółem) – 967

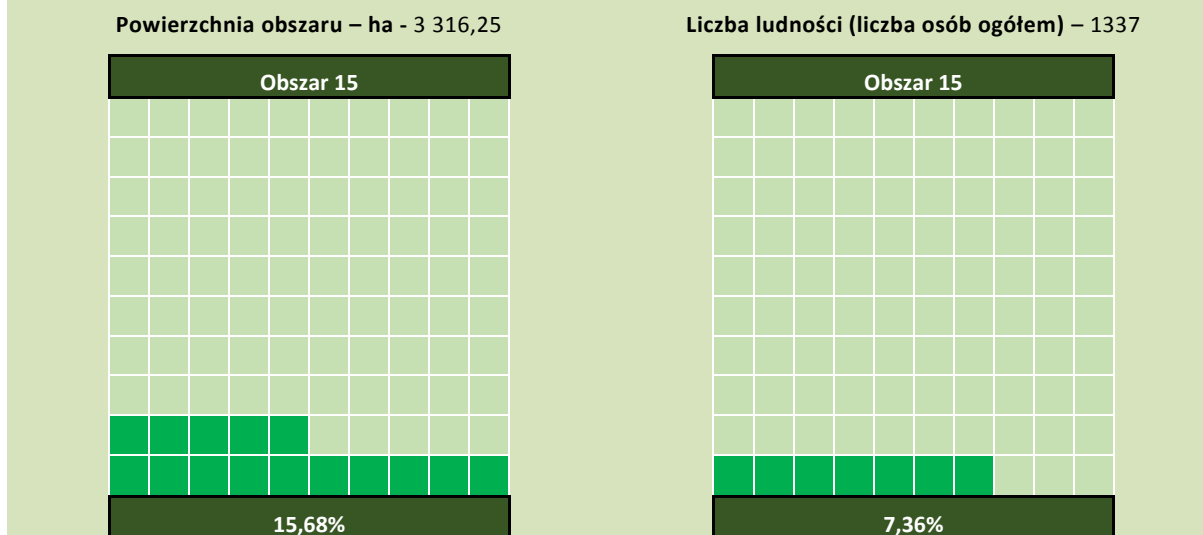
OBSZAR NR 14 – miejscowości:

- Bielów,
- Czetowice,
- Marcinowice,
- Osiecznica.

OBSZAR NR 15 – miejscowości:

- Chojna,
- Czarnowo,
- Wężyska.

4.1. Sfera społeczna

Na poniższym grafie przedstawiono kryteria delimitacji obszarów w analizowanej w tym rozdziale sferze społecznej. Ponadto, dla każdego z kryteriów określono katalog wskaźników charakteryzujących dany parametr. Na podstawie zebranych danych wskaźnikowych w końcowym fragmencie podrozdziału opisano skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w zakresie każdego z rozpatrywanego kryterium delimitacji.

Tabela 3 Sfera społeczna – kryteria delimitacji

Źródło: opracowanie własne

Tabela 4 Wskaźniki delimitacji dla poszczególnych kryteriów

Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika
Poziom ubóstwa	Średni dochód na 1 mieszkańca w danym obszarze w pln	Dane Własne/Urząd Skarbowy
	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej – (liczba os./100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS (liczba rodzin/100 mieszkańców)	OPS
Poziom obciążenia demograficznego	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (liczba os./100 mieszkańców)	Dane własne
Poziom aktywności społecznej	Liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych przez mieszkańców danego obszaru/100 mieszkańców	Dane własne
Poziom zagrożenia wykluczeniem	Liczba osób z niepełnosprawnością (liczba os./100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej
	Liczba rodzin dysfunkcyjnych (ogółem/100 mieszkańców)	OPS
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia Asystenta rodziny (ogółem/100 mieszkańców)	OPS

	Liczba zgłoszonych przypadków przemocy w rodzinie (ogółem/100 mieszkańców)	OPS
	Liczba rodzin korzystających z mieszkań socjalnych (ogółem/100 mieszkańców)	OPS
Poziom przestępczości i naruszeń prawa (wykroczeń)	Liczba zarejestrowanych przestępstw – sztuki/100 mieszkańców	Komenda Powiatowa Policji
	Liczba czynów karalnych osób nieletnich – sztuki/100 mieszkańców	Komenda Powiatowa Policji
Poziom długotrwałego bezrobocia oraz bezrobocia	Liczba osób bezrobotnych niezarejestrowanych (liczba os./100 mieszkańców)	Dane własne/ Powiatowy Urząd Pracy
	Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych (liczba os./100 mieszkańców)	Powiatowy Urząd Pracy
	Liczba zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych (pozostających bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy w ostatnich 24 miesiącach) (liczba os./100 mieszkańców)	Powiatowy Urząd Pracy

Źródło: opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawiono zebrane dane dla poszczególnych wskaźników specyficznych dla badanej sfery społecznej. W ten sposób określono czynniki i zjawiska kryzysowe występujące na poszczególnych obszarach wraz z określeniem w każdym z przypadków skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych.

Tabela 5 Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera społeczna

Kryterium	Wskaźniki	Źródło	Gmina	1A	1B	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Poziom ubóstwa	Średni dochód na 1 mieszkańca w danym obszarze PLN/osoba	Dane Własne/Urząd Skarbowy	2 922,32	2 483,97	3 333,49	3 295,79	3 096,49	2 685,32	3 191,17	2 698,76	2 736,75	3 389,89	3 083,05	2 805,43	2 843,42	2 828,81	2 703,15	2 746,98	2 834,65
Poziom obciążenia demograficznego	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym - (liczba os	Dane własne	3368	132	78	232	207	313	203	194	312	286	147	256	149	181	170	316	192
Poziom aktywności społecznej	Liczba inicjatyw lokalnych, (przez mieszkańców danego obszaru) - sztuka	Dane własne	42	0	1	3	4	5	2	6	3	3	2	7	1	0	2	2	1
poziom ubóstwa	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej – (liczba os.)	Ośrodek Pomocy Społecznej	429	28	26	33	5	7	7	28	22	55	9	28	24	51	31	40	35
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS - sztuka (liczba rodzin)	OPS	403	44	29	22	2	4	14	19	37	18	13	36	19	44	34	51	17
Poziom zagrożenia wykluczeniem	Liczba osób z niepełnosprawnością - (liczba os.)	Ośrodek Pomocy Społecznej	194	9	11	15	1	6	2	9	15	16	8	20	14	13	10	21	24
	Liczba rodzin dysfunkcyjnych (ogólnie) - sztuka	OPS	91	10	7	6	3	1	5	2	4	9	3	6	6	4	8	14	3
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia Asystenta rodziny - sztuka	OPS	30	8	2	3	0	1	0	2	3	1	0	3	0	4	1	1	1

	Liczba zgłoszonych przypadków przemocy w rodzinie - sztuka	OPS	20	2	1	3	3	0	5	2	4	3	0	2	0	6	0	1	3
	Liczba rodzin korzystających z mieszkań socjalnych - sztuka	OPS	26	8	2	8	0	0	0	8	0	8	1	2	3	0	2	13	0
Poziom przestępczości i naruszeń prawa (wykroczeń)	Liczba zarejestrowanych przestępstw – sztuki (bez wykroczeń drogowych)	Komenda Powiatowa Policji	110	18	0	10	8	16	6	8	9	14	7	14	0	0	0	0	0
	Liczba czynów karalnych osób nieletnich – sztuki (bez wykroczeń drogowych)	Komenda Powiatowa Policji	6	3	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Poziom długotrwałego bezrobocia oraz bezrobocia	Liczba osób bezrobotnych niezarejestrowanych - osoba	dane własne/ Powiatowy Urząd Pracy	560	101	17	15	22	27	48	32	26	29	21	32	26	24	30	43	67
	Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych (liczba os.)	Powiatowy Urząd Pracy	654	61	12	29	24	39	31	32	33	35	37	44	46	60	39	65	67
	Liczba zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych (pozostających bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy w ostatnich 24 miesiącach) (liczba os.)	Powiatowy Urząd Pracy	292	31	3	12	10	14	11	13	14	13	11	14	19	23	22	49	33

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i OPS

W wyniku przeprowadzonej diagnozy w sferze społecznej autorzy dokumentu zidentyfikowali następujące problemy oraz potencjały:

SFERA SPOŁECZNA

Problemy

- trwałe bezrobocie,
- szara strefa zatrudnienia
- zagrożenie wykluczeniem społecznym,
- niepełnosprawność i ciężkie choroby,
- bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawcze – zła kondycja psycho-społeczna, związki nietrwałe lub dysfunkcyjne - problemy z przemocą w rodzinie (najwięcej zgłoszonych zdarzeń w gm.).
- niskie kwalifikacje osób pozostających bez pracy,
- niska stopa życiowa mieszkańców gminy mierzona wysokim wskaźnikiem przyznawanej pomocy społecznej,
- wysoki odsetek gospodarstw domowych utrzymujących się z niezarobkowych źródeł,
- niski poziom wykształcenia mieszkańców (znaczny odsetek mieszkańców z wykształceniem podstawowym lub średnim),
- zagrożeniem ubóstwem - rodziny wielodzietne i niepełne, uzależnione od OPS,
- wysokie obciążenie demograficzne - zmniejszanie się na przestrzeni lat stanu ludności w wieku przedprodukcyjnym a zwiększanie się liczby ludności w wieku poprodukcyjnym
- wysoki poziom przestępczości i naruszeń prawa.

Potencjały

- trwałe więzi społeczne,
- mieszkańcy wykazują przywiązanie do obszarów, wskazują na aktywność społeczną i dobrą wolę, co odpowiednio skanalizowane, przyczyni się do efektywnej aktywizacji społecznej,
- wysoka aktywność władz miejskich oraz poszczególnych instytucji w zakresie aktywizacji i integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wykluczonych społecznie; doświadczenie i wykwalifikowana kadra w realizacji tego typu działań.

Dodatkowo, w poniższym zestawieniu tabelarycznym autorzy podjęli próbę określenia skali problemu i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych w odniesieniu do każdego ze zdefiniowanych kryteriów w podziale na poszczególne obszary terytorialne. Dla obu parametrów (skala problemów i potrzeby rewitalizacyjne) określono maksymalną i minimalną liczbę punktów w poszczególnych kryteriach. Punktacja poszczególnym parametrom nadawano w następującej skali:

SKALA PROBLEMU:

- nieistotna – 0 punktów,
- niewielka – 1 punkt,
- umiarkowana – 2 punkty,
- istotna – 3 punkty,
- bardzo duża – 4 punkty.

CHARAKTER POTRZEB:

- brak – 0 punktów,
- niewielki – 1 punkt,
- umiarkowany – 2 punkty,
- znaczący – 3 punkty,
- bardzo duży – 4 punkty.

Następnym etapem analizy było określenie jakościowego oddziaływania poszczególnych parametrów na poszczególne kryteria i przypisanie ocen punktowych. W poniższej tabeli szczegółowo zobrazowano przeprowadzoną analizę.

Tabela 6 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych – sfera społeczna

Kryterium	Obszar															
	1a	1b	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Poziom ubóstwa																
Skala problemów	4	4	1	0	1	0	2	2	1	0	2	1	3	3	2	2
Charakter potrzeb	4	4	1	0	1	0	2	2	1	0	2	1	3	3	2	2
Poziom obciążenia demograficznego																
Skala problemów	0	0	2	2	3	2	0	4	3	0	0	1	0	0	0	0
Charakter potrzeb	0	0	2	2	3	2	0	4	3	0	0	1	0	0	0	0
Poziom aktywności społecznej																
Skala problemów	4	0	0	0	0	2	0	0	0	2	0	3	4	2	3	3
Charakter potrzeb	4	0	0	0	0	2	0	0	0	2	0	3	4	2	3	3
Poziom zagrożenia wykluczeniem																
Skala problemów	4	3	2	1	0	2	2	2	3	3	2	3	3	2	3	2
Charakter potrzeb	4	3	2	1	0	2	2	2	3	3	2	3	3	2	3	2
Poziom przestępczości i naruszeń prawa (wykroczeń)																
Skala problemów	4	0	3	1	2	2	1	1	2	1	1	0	0	0	0	0
Charakter potrzeb	4	0	3	1	2	2	1	1	2	1	1	0	0	0	0	0
Poziom długotrwałego bezrobocia oraz bezrobocia																
Skala problemów	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	3	2
Charakter potrzeb	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	3	2

Źródło: opracowanie własne

4.2. Sfera infrastrukturalno - gospodarcza

Wysoki poziom życia mieszkańców Gminy Krosno Odrzańskie w dużej mierze zależy od rozwoju przedsiębiorstw zlokalizowanych na jej terenie. Poprzez działalność produkcyjną i usługową w dużym stopniu wpływają na wzrost zatrudnienia w gminie (a tym samym ograniczenie poziomu bezrobocia), a także wysokość dochodów Gminy – część podatku dochodowego od osób prawnych CIT (19%) trafia jako subwencja do budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

Na poniższym grafie przedstawiono kryteria delimitacji obszarów w analizowanej w tym rozdziale sferze infrastrukturalno - gospodarczej. Ponadto, dla każdego z kryteriów określono katalog wskaźników charakteryzujących dany parametr. Na podstawie zebranych danych wskaźnikowych w końcowym fragmencie podrozdziału opisano skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w zakresie każdego z rozpatrywanego kryterium delimitacji.

Tabela 7 Sfera infrastrukturalno - gospodarcza – kryteria delimitacji

Źródło: opracowanie własne

Tabela 8 Wskaźniki delimitacji dla poszczególnych kryteriów

Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika
Poziom aktywności gospodarczej	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki (ogółem/100 mieszkańców)	Dane własne

Dostępność miejsc pracy	Liczba ofert pracy (ogółem/100 mieszkańców)	Powiatowy Urząd Pracy
Szczególnie zniszczone otoczenie	Liczba budynków bez wodociągów (w sztukach) oraz udział tych budynków do ogólnej liczby budynków na danym obszarze (w %)	Dane własne
	Udział budynków bez dostępu do sieci gazowej (w %) do ogólnej liczby budynków na danym obszarze	Dane własne
	Udział budynków bez dostępu do sieci kanalizacyjnej do ogólnej liczby budynków na danym obszarze (w %)	Dane własne
	Liczba budynków Ogólnie / liczba budynków wybudowanych przed r. 1989/udział tych budynków w budynkach ogółem	Dane własne

Źródło: opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawiono zebrane dane dla poszczególnych wskaźników specyficznych dla badanej sfery infrastrukturalno - gospodarcza. W ten sposób określono czynniki i zjawiska kryzysowe występujące na poszczególnych obszarach wraz z określeniem w każdym z przypadków skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych.

Tabela 9 Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera infrastrukturalno-gospodarcza

Kryterium	Wskaźniki	Źródło	Gmina	1A	1B	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Poziom aktywności gospodarczej	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki	Dane własne	1895	72	45	63	26	74	96	119	155	129	162	149	112	141	156	201	195
			733	18	12	75	113	49	26	111	53	38	21	60	24	18	42	47	26
Dostępność miejsc pracy	Liczba ofert pracy	Powiatowy Urząd Pracy																	

Szczególnie zniszczone otoczenie																		
Liczba budynków bez dostępu do sieci gazowej (w %) do ogólnej liczby budynków na danym obszarze	Dane własne	Liczba budynków bez wodociągów (w sztukach) oraz udział tych budynków do ogólnej liczby budynków na danym obszarze (w %)																
		Dane własne																
		78,20%	96,00%	92,00 %	92,00%	100,00 %	95,00%	95,00 %	94,00 %	95,00%	94,00%	93,00%	93,00%	43,47%	43,50%	44,65%	40,52%	40,06%
		39	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14	0	10	15	0

Liczba budynków Ogólnie / liczba budynków wybudowanych przed r. 1989/udział tych budynków w budynkach ogółem	Dane własne	3186/27	152/14	99/88	163/14	21/19	182/13	66/56	47/44	113/10	137/11	262/18	234/19	354/30	312/30	201/18	502/43	341/31
		55/86,4 7%	3/94,0 8%	/88,8 9%	8/90,8 0%	/90,4 8%	0/71,4 3%	/84,8 5%	/93,6 2%	3/91,1 5%	6/84,6 7%	0/68,7 0%	4/82,9 1%	8/87,0 1%	2/96,7 9%	0/89,5 5%	2/86,0 6%	2/91,5 0%
Udział budynków bez dostępu do sieci kanalizacyjnej do ogólnej liczby budynków na danym obszarze (w %)	Dane własne	4,10%	3,50%	4,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	30,00 %	81,00 %	30,00 %	30,00 %	100,00 %

Źródło: opracowanie własne

W wyniku przeprowadzonej diagnozy w sferze społecznej autorzy dokumentu zidentyfikowali następujące problemy oraz potencjały:

SFERA INFRASTRUKTURALNO - GOSPODARCZA

Problemy

- niski wskaźnik prowadzenia aktywności gospodarczej,
- niedostatek instytucji życia publicznego i komercyjnego, placówek handlowo - usługowych – budynki wyburzano, przenosząc siedziby instytucji i placówki usługowo -handlowe do gęściej zaludnionej części miasta Krosno Odrzańskie
- niezadawalający stan budynków – znacząca większość powstałych przed 1989,
- brak sieci instytucji opiekuńczo-wychowawczych (żłobek, przedszkola)
- zdegradowane technicznie ulice, place, tereny zielone,
- zdegradowana tkanka socjalna, kulturalna, turystyczna i sakralna,
- niedostatek instytucji/obiektów życia publicznego i placówek handlowo-usługowych.

Potencjały

- istniejące stare wille,
- historyczny układ zabudowy i przestrzenny, pozwala na proste odtworzenie tkanki urbanistycznej pozwoli na przywrócenie wcześniej utraconych oraz nadanie nowych funkcji gospodarczych, społecznych i przestrzennych obszarowi kryzysowemu,
- wolne tereny i budynki, które mogą zostać wykorzystane na wielofunkcyjny rozwój obszarów (społeczny, turystyczny, gospodarczy),
- stały proces modernizacji budynków użyteczności publicznej oraz zasobów spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych.

Dodatkowo, w poniższym zestawieniu tabelarycznym autorzy podjęli próbę określenia skali problemu i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych w odniesieniu do każdego ze zdefiniowanych kryteriów w podziale na poszczególne obszary terytorialne. Dla obu parametrów (skala problemów i potrzeby rewitalizacyjne) określono maksymalną i minimalną ilość punktów w poszczególnych kryteriach. Punktacja poszczególnym parametrom nadawano w następującej skali:

SKALA PROBLEMU:

- nieistotna – 0 punktów,
- niewielka – 1 punkt,
- umiarkowana – 2 punkty,
- istotna – 3 punkty,
- bardzo duża – 4 punkty.

CHARAKTER POTRZEB:

- brak – 0 punktów,
- niewielki – 1 punkt,
- umiarkowany – 2 punkty,
- znaczący – 3 punkty,
- bardzo duży – 4 punkty.

Następnym etapem analizy było określenie jakościowego oddziaływania poszczególnych parametrów na poszczególne kryteria i przypisanie ocen punktowych. W poniższej tabeli szczegółowo zobrazowano przeprowadzoną analizę.

Tabela 10 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych – sfera infrastrukturalno-gospodarcza

Kryterium	Obszar															
	1a	1b	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Poziom aktywności gospodarczej																
Skala problemów	2	1	3	4	3	2	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0
Charakter potrzeb	2	1	3	4	3	2	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0
Dostępność miejsc pracy																
Skala problemów	2	1	0	0	1	2	0	0	1	3	0	2	4	0	2	3
Charakter potrzeb	2	1	0	0	1	2	0	0	1	3	0	2	4	0	2	3
Szczególnie zniszczone otoczenie																
Skala problemów	4	3	3	4	1	1	1	2	3	2	2	2	2	2	2	2
Charakter potrzeb	4	3	3	4	1	1	1	2	3	2	2	2	2	2	2	2

Źródło: opracowanie własne

4.3. Sfera przestrzenno - funkcjonalna

Na poniższym grafie przedstawiono kryteria delimitacji obszarów w analizowanej w tym rozdziale sferze przestrzenno - funkcjonalnej. Ponadto, dla każdego z kryteriów określono katalog wskaźników charakteryzujących dany parametr. Na podstawie zebranych danych wskaźnikowych w końcowym fragmencie podrozdziału opisano skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w zakresie każdego z rozpatrywanego kryterium delimitacji.

Tabela 11 Sfera społeczna – przestrzenno – funkcjonalna

Źródło: opracowanie własne

Tabela 12 Wskaźniki delimitacji dla poszczególnych kryteriów

Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika
Szczególnie zdegradowana przestrzeń publiczna	Udział zaniedbanych podwórek w ogólnej liczbie podwórek (%)	Dane własne
	Udział powierzchni zdegradowanych obszarów zielonych w powierzchni ogółem obszarów zielonych (%)	Dane własne
Funkcjonalność przestrzeni publicznych	Liczba miejsc publicznych służących realizacji działań integracyjnych (sztuka)	Dane własne

Źródło: opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawiono zebrane dane dla poszczególnych wskaźników specyficznych dla badanej sfery przestrzenno – funkcjonalnej. W ten sposób określono czynniki i zjawiska kryzysowe występujące na poszczególnych obszarach wraz z określeniem w każdym z przypadków skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych.

Tabela 13 Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera przestrzenno – funkcjonalna

Kryterium	Wskaźniki	Źródło	Gmina	1A	1B	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Szczególnie zdegradowana przestrzeń publiczna	Udział zaniedbanych podwórek w ogólnej liczbie podwórek (%)	Dane własne	34%	90%	50%	25%	1%	5%	10%	3%	5%	10%	1%	30%	29%	23%	28%	32%	31%
	Udział powierzchni zdegradowanych obszarów zielonych w powierzchni ogółem obszarów zielonych (%)	Dane własne	41%	75%	64%	58%	14%	30%	45%	62%	23%	17%	62%	34%	22%	21%	61%	50%	23%
Funkcjonalność przestrzeni publicznych	Liczba miejsc publicznych służących realizacji działań integracyjnych (sztuka)	Dane własne	2	4	2	6	5	4	6	6	5	3	2	3	5	5	2	2	2

Źródło: opracowanie własne

W wyniku przeprowadzonej diagnozy w sferze przestrzenno – funkcjonalnej autorzy dokumentu zidentyfikowali następujące problemy oraz potencjały:

SFERA PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNA

Problemy

- nieuporządkowanie przestrzeni (zaniedbane podwórka, zdegradowane obszary zielone),
- po 1945 roku ogromną część budynków wyburzono – skutek: pusta, wyludniona przestrzeń w centrum miasta,
- brak miejsc skupiających mieszkańców, umożliwiających integrację,
- mała powierzchnia terenów zieleni zielonych,
- duże natężenie ruchu samochodowego, zły stan części dróg.

Potencjały

- rewitalizacja pozwoli ukształtować na nowo zabudowę (placze, skwery, podwórka, zaplecza) i nadać obiektom/placom nowe funkcje społeczne i rekreacyjne.
- stały proces rewitalizacji przestrzeni publicznych w gminie,
- bogata oferta w zakresie usług turystyczno - rekreacyjnych.

Dodatkowo, w poniższym zestawieniu tabelarycznym autorzy podjęli próbę określenia skali problemu i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych w odniesieniu do każdego ze zdefiniowanych kryteriów w podziale na poszczególne obszary terytorialne. Dla obu parametrów (skala problemów i potrzeby rewitalizacyjne) określono maksymalną i minimalną ilość punktów w poszczególnych kryteriach. Punktacja poszczególnym parametrom nadawano w następującej skali:

SKALA PROBLEMU:

- nieistotna – 0 punktów,
- niewielka – 1 punkt,
- umiarkowana – 2 punkty,
- istotna – 3 punkty,
- bardzo duża – 4 punkty.

CHARAKTER POTRZEB:

- brak – 0 punktów,
- niewielki – 1 punkt,
- umiarkowany – 2 punkty,
- znaczący – 3 punkty,
- bardzo duży – 4 punkty.

Następnym etapem analizy było określenie jakościowego oddziaływania poszczególnych parametrów na poszczególne kryteria i przypisanie ocen punktowych. W poniższej tabeli szczegółowo zobrazowano przeprowadzoną analizę.

Tabela 14 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych – sfera przestrzenno - funkcjonalna

Kryterium	Obszar															
	1a	1b	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Szczególnie zdegradowana przestrzeń publiczna																
Skala problemów	4	3	3	2	1	1	2	0	0	2	0	0	0	2	0	0
Charakter potrzeb	4	3	3	2	1	1	2	0	0	2	0	0	0	2	0	0
Funkcjonalność przestrzeni publicznych																
Skala problemów	4	0	4	0	0	0	0	0	0	1	2	1	0	0	2	4
Charakter potrzeb	4	0	4	0	0	0	0	0	0	1	2	1	0	0	2	4

Źródło: opracowanie własne

4.4. Sfera środowiskowa

Na poniższym grafie przedstawiono kryteria delimitacji obszarów w analizowanej w tym rozdziale sferze środowiskowej. Ponadto, dla każdego z kryteriów określono katalog wskaźników charakteryzujących dany parametr. Na podstawie zebranych danych wskaźnikowych w końcowym fragmencie podrozdziału opisano skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w zakresie każdego z rozpatrywanego kryterium delimitacji.

Tabela 15 Sfera środowiskowa – kryteria delimitacji

Źródło: opracowanie własne

Tabela 16 Wskaźniki delimitacji dla poszczególnych kryteriów

Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika
Jakość powietrza	Udział budynków o niskiej termoizolacyjności w ogóle budynków (%)	Dane własne
	Udział niskoemisyjnych źródeł ciepła w instalacjach ogółem (%)	Dane własne
	Udział instalacji OZE w instalacjach ogółem (%)	Dane własne
	Powierzchnia terenów zielonych (ha)	Dane własne

Źródło: opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawiono zebrane dane dla poszczególnych wskaźników specyficznych dla badanej sfery środowiskowej. W ten sposób określono czynniki i zjawiska kryzysowe występujące na poszczególnych obszarach wraz z określeniem w każdym z przypadków skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych.

Tabela 17 Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera środowiskowa

Kryterium	Wskaźniki	Źródło	Gmina	1A	1B	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Jakość powietrza	Liczba budynków o niskiej termoizolacyjności (w sztukach)	Dane własne	1678	122	70	98	1	2	12	24	6	7	92	51	230	231	159	331	242
	Udział niskoemisyjnych źródeł ciepła w instalacjach ogółem (%)	Dane własne	17%	23%	21%	19%	12%	14%	15%	15%	13%	12%	16%	3%	18%	21%	19%	18%	22%
	Udział instalacji OZE w instalacjach ogółem (%)	Dane własne	1,25	0	2	1	1	3	1	2	3	0	1	1	0	2	1	0	2
	Powierzchnia terenów zielonych (ha)	Dane własne	2496	24	92	28	6	33	8	7	10	31	29	194	394	495	457	527	161

Źródło: opracowanie własne

W wyniku przeprowadzonej diagnozy w strefie środowiskowej autorzy dokumentu zidentyfikowali następujące problemy oraz potencjały:

SFERA ŚRODOWISKOWA

Problemy

- relatywnie niska termoizolacyjność budynków i duża emisja CO₂,
- brak zabezpieczeń przeciwpowodziowych i zaniedbane koryto kanału rzeki Odra,
- zagrożenie powodziowe przy dużych opadach,
- zamulony kanał Odry – wymaga pogłębienia i wyczyszczenia,
- negatywny wpływ na stan środowiska naturalnego niszczących budynków.

Potencjały

- atrakcyjne położenie (dostępność rzeki) pomiędzy rzeką Odra a kanałem,
- rewitalizacja uruchomi potencjał turystyczny i rekreacyjny gminy.

Dodatkowo, w poniższym zestawieniu tabelarycznym autorzy podjęli próbę określenia skali problemu i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych w odniesieniu do każdego ze zdefiniowanych kryteriów w podziale na poszczególne obszary terytorialne. Dla obu parametrów (skala problemów i potrzeby rewitalizacyjne) określono maksymalną i minimalną ilość punktów w poszczególnych kryteriach. Punktacja poszczególnym parametrom nadawano w następującej skali:

SKALA PROBLEMU:

- nieistotna – 0 punktów,
- niewielka – 1 punkt,
- umiarkowana – 2 punkty,
- istotna – 3 punkty,
- bardzo duża – 4 punkty.

CHARAKTER POTRZEB:

- brak – 0 punktów,
- niewielki – 1 punkt,
- umiarkowany – 2 punkty,
- znaczący – 3 punkty,
- bardzo duży – 4 punkty.

Następnym etapem analizy było określenie jakościowego oddziaływania poszczególnych parametrów na poszczególne kryteria i przypisanie ocen punktowych. W poniższej tabeli szczegółowo zobrazowano przeprowadzoną analizę.

Tabela 18 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych – sfera środowiskowa

Kryterium	Obszar															
	1a	1b	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Jakość powietrza																
Skala problemów	4	3	2	3	1	3	2	1	2	2	2	3	2	3	3	2
Charakter potrzeb	4	3	2	3	1	3	2	1	2	2	2	3	2	3	3	2

Źródło: opracowanie własne

5. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji – określenie w oparciu o diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytorium najbardziej wymagającego wsparcia

Cytując Ustawę o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 (Dz. U. 2015 poz. 1777) oraz „Wytocznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” (Minister Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa, 2 sierpień 2016 r., MR/H 2014-2020/20(2)/08/2016) rewitalizacja stanowi proces wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Obszar zdegradowany to natomiast przestrzeń, w której koncentrują się zjawiska negatywne (społeczne, gospodarcze, przestrzenne) oraz problemy, które wpływają na pogorszenie jakości życia mieszkańców. Szczególne znaczenie odgrywać będzie obszar rewitalizacji. Jest to "obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, (...) na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się przeprowadzić rewitalizację". Nie może on obejmować terenów większych niż 20% gminy oraz nie może być zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Delimitacji przestrzennej obszarów wymagających interwencji w ramach Programu Rewitalizacji dokonano na podstawie wieloczynnikowej analizy ilościowej i jakościowej i na tej podstawie wyznaczono obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. Identyfikacji występujących na terenie gminy problemów, czynników i zjawisk kryzysowych dokonano w odniesieniu do sfery społecznej, infrastrukturalno-gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej. Efektem prezentowanej diagnozy jest wskazanie obszaru o największej kumulacji zjawisk kryzysowych. Analizę poszczególnych obszarów oparto na zestawie wskaźników pozwalających na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania rozwoju społeczno-gospodarczego poszczególnych stref.

5.1. Metodologia delimitacji obszarów zdegradowanych

Na potrzeby procesu wyznaczenia obszarów zdegradowanych przyjęto podział terytorium gminy na 16 obszarów funkcjonalnych. Delimitacja była prowadzona w odniesieniu do sfer:

- społecznej,
- infrastrukturalno-gospodarczej,
- przestrzenno-funkcjonalnej,
- środowiskowej.

Tabela 19 Granice obszarów problemowych

Numer obszaru	Granica obszaru
1A.	KROSNO ODRZAŃSKIE - na południe od Odry do mostu Elizy na kanale Odry ulice: 22 Lipca, Bobrowa, Bohaterów Wojska Polskiego, Dworcowa, Grobla, Gubińska, Lipowa, Marksa, Murna, Plac Prusa, Plac Wolności, Poczтовая, Rybaki, Słoneczna, Szkolna, Walki Młodych, Wąska, Wierzbowa, Wodna, ZBOWiD, Żeromskiego, Żymierskiego
1B.	KROSNO ODRZAŃSKIE - na południe od mostu Elizy na kanale Odry do południowych granic miasta ulice: Bohaterów Wojska Polskiego, Dworcowa, Gubińska, Wierzbowa
2.	KROSNO ODRZAŃSKIE ulice: 17 Pionierów, Armii Czerwonej, Bolesława Chrobrego, Katastralna, Poprzeczna, Szosa Poznańska, Wesoła, Wiejska
3.	KROSNO ODRZAŃSKIE ulice: Ignacego Łukasiewicza, Mikołaja Kopernika
4.	KROSNO ODRZAŃSKIE ulice: 20 Lutego, Armii Ludowej, Dąbrowskiego, Edisona, Emilii Plater, Gen. Franciszka Kleeberga, Gen. Tadeusza Kutrzeby, Kilińskiego, Konopnickiej, Newtona, Piastów od Nr 18 do końca
5.	KROSNO ODRZAŃSKIE ulica Poznańska od Nr 39 do końca
6.	KROSNO ODRZAŃSKIE ulice: Piastów od Nr 8 do Nr 17, Pułaskiego
7.	KROSNO ODRZAŃSKIE ulice: 1 Maja, Piastów od Nr 1 do Nr 7, Poznańska do Nr 38, Prądyńskiego
8.	KROSNO ODRZAŃSKIE ulice: Bartosza Głowackiego, Jana Matejki, Kosynierów, Kościelna, Kościuszki, PCK, Polna, Srebrna Góra, WOP
9.	KROSNO ODRZAŃSKIE ulice: 40-lecia PRL, Baczyńskiego, Bolesława Krzywoustego, Bolesława Śmiałego, Działkowca, Henryka Brodatego, Henryka Głogowskiego, Henryka Pobożnego, Kazimierza Jagiellończyka, Kazimierza Odnowiciela, Kazimierza Wielkiego, Metalowców, Mieszka I, Sienkiewicza, Słowackiego, Władysława Jagiełły, Władysława Łokietka, Wyspiańskiego, Zygmunta Starego,
10.	KROSNO ODRZAŃSKIE ulice: Cypriana Kamila Norwida, Fryderyka Chopina, Jaskółcza, Józefa Bojarskiego, Mickiewicza, Młyńska, Moniuszki, Obrońców Stalingradu, Ogrodowa, Paderwskiego, Świerczewskiego, Winnica, Widok
11.	CHYŻE, GOSTCHORZE, KAMIEŃ, ŁOCHOWICE, MORSKO
12.	BRZÓZKA, NOWY RADUSZEC, RETNO, SARBIA, SARNIE ŁĘGI, STARY RADUSZEC, STRUMIENNO
13.	RADNICA, SZKLARKA RADNICKA
14.	BIELÓW, CZETOWICE, MARCINOWICE, OSIECZNICA

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy oraz konsultacji społecznych

Mając na uwadze specyfikę województwa lubuskiego i uwarunkowań występujących głównie na terenach zurbanizowanych oraz możliwości dostępu do danych statystycznych obrazujących zmiany społeczno-ekonomiczne, a także stan infrastruktury technicznej, w badaniu przyjęto następujące kryteria w poszczególnych sferach:

Społeczna

- Poziom ubóstwa,
- Poziom obciążenia demograficznego,
- Poziom aktywności społecznej,
- Poziom zagrożenia wykluczeniem społecznym,
- Poziom przestępczości i naruszeń prawa (wykroczeń),
- Poziom długotrwałego bezrobocia oraz bezrobocia.

Infrastrukturalno-gospodarcza

- Poziom aktywności gospodarczej,
- Dostępność miejsc pracy,
- Szczególnie zniszczone otoczenie.

Przestrzenno-funkcjonalna

- Szczególnie zdegradowana przestrzeń publiczna,
- Funkcjonalność przestrzeni publicznych.

Środowiskowa

- Jakość powietrza,

5.2. Metodologia wyznaczania obszaru zdegradowanego

Ocena sytuacji kryzysowej w badanych sferach odbywała się poprzez analizę wskaźników ilościowych, gdzie za obszary kwalifikujące się do wsparcia uznano te, dla których wartości wskaźników były gorsze niż wartości referencyjne dla gminy oraz opisów jakościowych opartych na wywiadach z mieszkańcami badanych obszarów. Przyjęta metodologia została opracowana na podstawie wskazówek zawartych w Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020. W pierwszym kroku określano wartość referencyjną dla wskaźnika w odniesieniu do całej gminy, a następnie porównywano wartość wskaźnika obliczoną dla ustalonego obszaru z wartościami referencyjnymi. Dla lepszego zobrazowania wyników w niżej prezentowanych tabelach użyto kolorów, których intensywność jest skorelowana z wartością danego wskaźnika. Im użyty kolor jest ciemniejszy tym gorszy wynik analizowanego aspektu.

Po wyliczeniu wszystkich wartości następowało przyznawanie od 1 do 3 tzw. „małych” punktów dla tych obszarów, w których wartość wskaźnika wskazywała na kumulację negatywnych zjawisk. Według przyjętej metodologii obszar z najgorszym wynikiem otrzymywał 3 punkty, drugi w kolejności 2 punkty oraz trzeci 1 punkt. Pozostałe obszary nie były już punktowane. Następnie

sumowano liczbę zdobytych punktów i wg tej gradacji uporządkowywano Obszary od najgorszego do najlepszego w danej sferze. W celu umożliwienia rzetelnego porównywania wyników Obszarów dla poszczególnych sfer i uniknięcia błędu uzależniającego wyniki od ilości przyjętych wskaźników ponownie każdemu obszarowi przyznano tzw. „duże” punkty, tym razem od 16 do 1 zgodnie z kolejnością wcześniej zdobytych „małych” punktów. Na koniec każdej ze sfer przyporządkowano wagę, która ma oddawać istotę analizowanych problemów w kontekście aktualnej definicji rewitalizacji. W uproszczeniu można stwierdzić, że dla autorów Programu najważniejszym elementem przy wyznaczaniu obszarów kryzysowych był człowiek i problemy społeczne, a kwestie infrastrukturalne, gospodarcze, czy środowiskowe plasowały się na dalszych miejscach. Stąd przyjęto następujący podział wag:

1. Sfera społeczna – 0,4,
2. Sfera infrastrukturalno-gospodarcza – 0,2,
3. Sfera przestrzenno-funkcjonalna – 0,3,
4. Sfera środowiskowa – 0,1.

Przyporządkowane dla każdego z obszarów „duże” punkty w poszczególnych sferach były mnożone przez przyjętą wagę i dopiero ostatecznie wyliczona wartość pozwala nam rzetelnie wskazać obszary, w których występuje szczególne nagromadzenie negatywnych zjawisk świadczących o poziomie degradacji danego obszaru pod każdym z analizowanych względów. Ostatecznie, jako obszar zdegradowany przyjęto ten teren, dla którego wyliczona wartość przekracza o minimum 160% wartość średnią dla wszystkich obszarów. Bezsprzecznie należy przyjąć, że przekroczenie tak przyjętego poziomu świadczy o wyraźnej potrzebie pilnej interwencji i podjęciu działań zaradczych zapobiegających degradacji, których skutki w najbliższym czasie mogą stać się nieodwracalne.

Zastosowane wskaźniki w poszczególnych sferach to:

Spoleczna

- Średni dochód na 1 mieszkańca w danym obszarze w PLN.,
- Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej – (liczba os./100 mieszkańców),
- Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS (liczba rodzin/100 mieszkańców),
- Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (liczba os./100 mieszkańców),
- Liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych przez mieszkańców danego obszaru/100 mieszkańców,
- Liczba osób z niepełnosprawnością (liczba os./100 mieszkańców),
- Liczba rodzin dysfunkcyjnych (ogółem/100 mieszkańców),
- Liczba rodzin korzystających ze wsparcia Asystenta rodziny (ogółem/100 mieszkańców),
- Liczba zgłoszonych przypadków przemocy w rodzinie (ogółem/100 mieszkańców),
- Liczba rodzin korzystających z mieszkań socjalnych (ogółem/100 mieszkańców),
- Liczba zarejestrowanych przestępstw – sztuki/100 mieszkańców,
- Liczba czynów karalnych osób nieletnich – sztuki/100 mieszkańców,
- Liczba osób bezrobotnych niezarejestrowanych (liczba os./100 mieszkańców),
- Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych (liczba os./100 mieszkańców),

- Liczba zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych (pozostających bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy w ostatnich 24 miesiącach) (liczba os./100 mieszkańców).

Infrastrukturalno-gospodarcza

- Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki (ogółem/100 mieszkańców),
- Liczba ofert pracy (ogółem/100 mieszkańców),
- Liczba budynków bez wodociągów (w sztukach) oraz udział tych budynków do ogólnej liczby budynków na danym obszarze (w %),
- Udział budynków bez dostępu do sieci gazowej (w %) do ogólnej liczby budynków na danym obszarze,
- Udział budynków bez dostępu do sieci kanalizacyjnej do ogólnej liczby budynków na danym obszarze (w %),
- Liczba budynków Ogólnie / liczba budynków wybudowanych przed r. 1989/udział tych budynków w budynkach ogółem.

Przestrzenno-funkcjonalna

- Udział zaniedbanych podwórek w ogólnej liczbie podwórek (%),
- Udział powierzchnia zdegradowanych obszarów zielonych w powierzchni ogółem obszarów zielonych (%),
- Liczba miejsc publicznych służących realizacji działań integracyjnych (sztuka).

Środowiskowa

- Liczba budynków o niskiej termoizolacyjności w ogóle budynków (%),
- Udział niskoemisyjnych źródeł ciepła w instalacjach ogółem (%),
- Udział instalacji OZE w instalacjach ogółem (%),
- Powierzchnia terenów zielonych (ha).

Przyjęty w badaniu katalog wskaźników, dających możliwość przeprowadzenia analizy porównawczej obszarów, został dostosowany do specyfiki społeczności zamieszkującej gminę Krosno Odrzańskie oraz skonsultowany z pracownikami m.in. Urzędu Miasta, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, Powiatowego Urzędu Pracy w Krośnie Odrzańskim i Urzędu Skarbowego. Podstawowym zadaniem było zebranie danych zagregowanych dla poszczególnych obszarów i ich odpowiednia interpretacja. W poprzednim rozdziale podano także źródła danych dla poszczególnych wskaźników.

5. 3. Określenie obszarów zdegradowanych

Przedstawiona w poprzednim rozdziale metodologia prowadzonej analizy wskaźnikowej pozwala określić takie przestrzenie funkcjonalne, które aktualnie są najbardziej zdegradowane. Zaniechanie podejmowania działań zaradczych na tych obszarach spowoduje ich dalszą dewastację oraz stałe obniżanie poziomu życia zamieszkujących je osób. W każdej z weryfikowanych sfer poszczególne obszary zostały zaprezentowane wg natężenia skali zjawisk kryzysowych występujących

na

danym

terenie.

Sfera społeczna

Tabela 20 Gradacja wartości poszczególnych wskaźników w sferze społecznej

Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika	Wartość referencyjna dla całej gminy	Obszary							
				1a	1b	2	3	4	5	6	7
Poziom ubóstwa	Średni dochód na 1 mieszkańca w danym obszarze w pln	Dane Własne/Urząd Skarbowy	2 922,32	2 483,97	3 333,49	3 295,79	3 096,49	2 685,32	3 191,17	2 698,76	2 736,75
	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej – (liczba os./100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej	2,36	3,41	6,09	2,84	0,55	0,53	0,71	2,45	2,02
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS (liczba rodzin/100 mieszkańców)	OPS	2,22	5,36	6,79	1,89	0,22	0,30	1,42	1,67	3,40
Poziom obciążenia demograficznego	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (liczba os./100 mieszkańców)	Dane własne	18,55	16,08	18,27	19,95	22,75	23,84	20,59	17,00	28,65
Poziom aktywności społecznej	Liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych przez mieszkańców danego obszaru/100 mieszkańców	Dane własne	0,23	0,00	0,23	0,26	0,44	0,38	0,20	0,53	0,28

Poziom zagrożenia wykluczeniem	Liczba osób z niepełnosprawnością (liczba os./100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej	1,07	1,10	2,58	1,29	0,11	0,46	0,20	0,79	1,38
	Liczba rodzin dysfunkcyjnych (ogółem/100 mieszkańców)	OPS	0,50	1,22	1,64	0,52	0,33	0,08	0,51	0,18	0,37
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia Asystenta rodziny (ogółem/100 mieszkańców)	OPS	0,17	0,97	0,47	0,26	0,00	0,08	0,00	0,18	0,28
	Liczba zgłoszonych przypadków przemocy w rodzinie (ogółem/100 mieszkańców)	OPS	0,11	0,24	0,23	0,26	0,33	0,00	0,51	0,18	0,37
	Liczba rodzin korzystających z mieszkań socjalnych (ogółem/100 mieszkańców)	OPS	0,14	0,97	0,47	0,69	0,00	0,00	0,00	0,70	0,00
Poziom przestępczości i naruszeń prawa (wykroczeń)	Liczba zarejestrowanych przestępstw – sztuki/100 mieszkańców	Lokalny Posterunek Policji	0,61	2,19	0,00	0,86	0,88	1,22	0,61	0,70	0,83
	Liczba czynów karalnych osób nieletnich – sztuki/100 mieszkańców	Lokalny Posterunek Policji	0,03	0,37	0,00	0,17	0,00	0,00	0,10	0,00	0,00
Poziom długotrwałego	Liczba osób bezrobotnych niezarejestrowanych	dane własne/ Urząd Pracy	3,08	12,30	3,98	1,29	2,42	2,06	4,87	2,80	2,39

bezrobocia oraz bezrobocia	(liczba os./100 mieszkańców)										
	Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych (liczba os./100 mieszkańców)	Powiatowy Urząd Pracy	3,60	7,43	2,81	2,49	2,64	2,97	3,14	2,80	3,03
	Liczba zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych (pozostających bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy w ostatnich 24 miesiącach) (liczba os./100 mieszkańców)	Powiatowy Urząd Pracy	1,61	3,78	0,70	1,03	1,10	1,07	1,12	1,14	1,29

Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika	Wartość referencyjna dla całej gminy	Obszary							
				8	9	10	11	12	13	14	15
Poziom ubóstwa	Średni dochód na 1 mieszkańca w danym obszarze w pln	Dane Własne/Urząd Skarbowy	2 922,32	3 389,89	3 083,05	2 805,43	2 843,42	2 828,81	2 703,15	2 746,98	2 834,65
	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej – (liczba os./100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej	2,36	4,31	0,79	2,05	2,21	3,81	3,21	2,23	2,62

	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS (liczba rodzin/100 mieszkańców)	OPS	2,22	1,41	1,14	2,63	1,75	3,28	3,52	2,85	1,27
Poziom obciążenia demograficznego	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (liczba os./100 mieszkańców)	Dane własne	18,55	22,41	12,87	18,70	13,72	13,51	17,58	17,65	14,36
Poziom aktywności społecznej	Liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych przez mieszkańców danego obszaru/100 mieszkańców	Dane własne	0,23	0,24	0,18	0,51	0,09	0,00	0,21	0,11	0,07
Poziom zagrożenia wykluczeniem	Liczba osób z niepełnosprawnością (liczba os./100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej	1,07	1,25	0,70	1,46	1,29	0,97	1,03	1,17	1,80
	Liczba rodzin dysfunkcyjnych (ogółem/100 mieszkańców)	OPS	0,50	0,71	0,26	0,44	0,55	0,30	0,83	0,78	0,22
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia Asystenta rodziny (ogółem/100 mieszkańców)	OPS	0,17	0,08	0,00	0,22	0,00	0,30	0,10	0,06	0,07
	Liczba zgłoszonych przypadków przemocy w rodzinie (ogółem/100 mieszkańców)	OPS	0,11	0,24	0,00	0,15	0,00	0,45	0,00	0,06	0,22

	Liczba rodzin korzystających z mieszkań socjalnych (ogółem/100 mieszkańców)	OPS	0,14	0,63	0,09	0,15	0,28	0,00	0,21	0,73	0,00
Poziom przestępczości i naruszeń prawa (wykroczeń)	Liczba zarejestrowanych przestępstw – sztuki/100 mieszkańców	Lokalny Posterunek Policji	0,61	1,10	0,61	1,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Liczba czynów karalnych osób nieletnich – sztuki/100 mieszkańców	Lokalny Posterunek Policji	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poziom długotrwałego bezrobocia oraz bezrobocia	Liczba osób bezrobotnych niezarejestrowanych (liczba os./100 mieszkańców)	dane własne/Urząd Pracy	3,08	2,27	1,84	2,34	2,39	1,79	3,10	2,40	5,01
	Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych (liczba os./100 mieszkańców)	Powiatowy Urząd Pracy	3,60	2,74	3,24	3,21	4,24	4,48	4,03	3,63	5,01
	Liczba zarejestrowanych osób długotrwanie bezrobotnych (pozostających bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy w ostatnich 24 miesiącach) (liczba os./100 mieszkańców)	Powiatowy Urząd Pracy	1,61	1,02	0,96	1,02	1,75	1,72	2,28	2,74	2,47

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych z Urzędu Miasta, Urzędu Skarbowego, Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Lokalnych Posterunków Policji

W sferze społecznej za obszar kryzysowy uznano te tereny, które wykazały kumulację negatywnych zjawisk w co najmniej dziewięciu z piętnastu wykorzystanych w badaniu wskaźników (60%). Wskaźniki badano dla następujących kryteriów: Poziom ubóstwa, Poziom obciążenia demograficznego, Poziom aktywności społecznej, Poziom zagrożenia wykluczeniem społecznym, Poziom przestępczości i naruszeń prawa (wykroczeń), Poziom długotrwałego bezrobocia oraz bezrobocia. Obszary znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji to:

- Obszar nr 1a.

Również w trudnej sytuacji znalazły się obszary:

- Obszar 1b,

- Obszar 4,

- Obszar 14,

- Obszar 15,

Wymienione obszar wypadły najgorzej w odniesieniu do badanych cech i przyjmowały dla nich najwyższe (lub odpowiednio najniższe) wartości liczbowe w odniesieniu do całej gminy. W najtrudniejszej sytuacji pod tym względem znajduje się jednak Obszar nr 1a. Potwierdzają to wartości wskaźników, w przypadku których, aż dla dziewięciu z nich obszar ten miał wyniki gorsze niż referencyjne. Zaraz za wymienionym terenem na drugim miejscu plasował się Obszar nr 1b. Należy tutaj zauważyć, że w analizowanej sferze najlepiej wypadły Obszary położone na nowych osiedlach. Oznacza to, że mieszkańcy najtrudniejszych obszarów cechują się niższą zamożnością niż mieszkańcy nowych osiedli, wykazują niższą aktywność w zakresie kreowania i realizacji inicjatyw społecznych a także są zamieszkane przez osoby starsze.

Przeprowadzenie powyższych analiz pozwala jednoznacznie wskazać, że obszarem zdegradowanym o szczególnie wysokim natężeniu zjawisk kryzysowych w sferze społecznej jest: Obszar nr 1a. Tylko w nieco lepszej sytuacji znajduje się Obszar nr 1b oraz Obszar nr 15.

Sfera infrastrukturalno-gospodarcza

Tabela 21 Gradacja wartości poszczególnych wskaźników w sferze infrastrukturalno-gospodarczej

Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika	Wartość dla całej gminy	Obszary							
				1a	1b	2	3	4	5	6	7
Poziom aktywności gospodarczej	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki (ogółem/100 mieszkańców)	Dane własne	10,44	8,77	10,54	5,42	2,86	5,64	9,74	10,43	14,23
Dostępność miejsc pracy	Liczba ofert pracy (ogółem/100 mieszkańców)	Powiatowy Urząd Pracy	4,04	2,19	2,81	6,45	12,42	3,73	2,64	9,73	4,87
Szczególnie zniszczone otoczenie	Udział budynków bez wodociągów do ogólnej liczby budynków na danym obszarze (w %)	Dane własne	0,70%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
	Udział budynków bez dostępu do sieci gazowej (w %) do ogólnej liczby budynków na danym obszarze	Dane własne	78,20%	96,00%	92,00%	92,00%	100,00%	95,00%	95,00%	94,00%	95,00%
	Udział budynków bez dostępu do sieci kanalizacyjnej do ogólnej	Dane własne	4,10%	3,50%	4,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

	liczby budynków na danym obszarze (w %)										
	Liczba budynków Ogólnie / liczba budynków wybudowanych przed r. 1989/udział tych budynków w budynkach ogółem	Dane własne	3186/2755/86,47%	152/143/94,08%	99/88/88,89%	163/148/90,80%	21/19/90,48%	182/130/71,43%	66/56/84,85%	47/44/93,62%	113/103/91,15%

Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika	Wartość dla całej gminy	Obszary							
				8	9	10	11	12	13	14	15
Poziom aktywności gospodarczej	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki (ogółem/100 mieszkańców)	Dane własne	10,44	10,11	14,19	10,88	10,31	10,52	16,13	11,23	14,58
Dostępność miejsc pracy	Liczba ofert pracy (ogółem/100 mieszkańców)	Powiatowy Urząd Pracy	4,04	2,98	1,84	4,38	2,21	1,34	4,34	2,63	1,94
Szczegółnie zniszczone otoczenie	Udział budynków bez wodociągów do ogólnej liczby budynków na danym obszarze (w %)	Dane własne	0,70%	0%	0%	0%	4%	0%	5%	3%	0%

Udział budynków bez dostępu do sieci gazowej (w %) do ogólnej liczby budynków na danym obszarze	Dane własne	78,20%	94,00%	93,00%	93,00%	43,47%	43,50%	44,65%	40,52%	40,06%
Udział budynków bez dostępu do sieci kanalizacyjnej do ogólnej liczby budynków na danym obszarze (w %)	Dane własne	4,10%	0,00%	0,00%	0,00%	30,00%	81,00%	30,00%	30,00%	100,00%
Liczba budynków Ogólnie / liczba budynków wybudowanych przed r. 1989/udział tych budynków w budynkach ogółem	Dane własne	3186/2755/86,47%	137/116/84,67%	262/180/68,70%	234/194/82,91%	354/308/87,01%	312/302/96,79%	201/180/89,55%	502/432/86,06%	341/312/91,50%

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych z Urzędu Miasta, Powiatowego Urzędu Pracy

W sferze infrastrukturalno-gospodarczej analizowano wskaźniki odwołujące się do ilości i jakości infrastruktury technicznej oraz poziomu rozwoju gospodarczego na danym terenie. Za obszary zdegradowane w tej sferze uznano te tereny, które wypadły najgorzej w minimum czterech spośród sześciu analizowanych kryteriów. Taka sytuacja zaistniała w Obszarze nr 12.

Podobnie trudna sytuacja została zdiagnozowana w:

- Obszarze nr 1a,
- Obszarze nr 3,
- Obszarze nr 13,
- Obszarze nr 15.

Zaprezentowane zestawienie pozwala uznać, że to na Obszarze nr 12 mamy do czynienia z najtrudniejszą sytuacją dotyczącą poziomu rozwoju gospodarczego i niską jakością infrastruktury technicznej. Mieszkańcy centrum miasta w dużym stopniu korzystają z tradycyjnych źródeł energii, ponadto na wskazanych terenów duży odsetek mieszkańców korzysta z bezodpływowych zbiorników na ścieki, natomiast w mieście większość budynków podłączona jest do sieci kanalizacji ściekowej. Natomiast na terenach wiejskich funkcjonuje stosunkowo mniej przedsiębiorstw niż na obszarach silnie zurbanizowanych.

Przeprowadzenie powyższych analiz pozwala jednoznacznie wskazać, że obszarami zdegradowanymi o szczególnie wysokim natężeniu zjawisk kryzysowych w sferze infrastrukturalno-gospodarczym są: Obszar nr 3, Obszar nr 1a i Obszar nr 13,15.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Tabela 22 Gradacja wartości poszczególnych wskaźników w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika	Wartość dla całej gminy	Obszary							
				1a	1b	2	3	4	5	6	7
Szczególnie zdegradowana przestrzeń publiczna	Udział zaniedbanych podwórek w ogólnej liczbie podwórek (%)	Dane własne	56%	69%	65%	72%	67%	57%	n/d	n/d	n/d
	Udział powierzchni zdegradowanych obszarów zielonych w powierzchni ogółem obszarów zielonych (%)	Dane własne	41%	75%	64%	58%	14%	30%	45%	62%	23%
Funkcjonalność przestrzeni publicznych	Liczba miejsc publicznych służących realizacji działań integracyjnych (sztuka)	Dane własne	62	2	4	2	6	5	4	6	6

Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika	Wartość dla całej gminy	Obszary							
				8	9	10	11	12	13	14	15
Szczególnie zdegradowana przestrzeń publiczna	Udział zaniedbanych podwórek w ogólnej liczbie podwórek (%)	Dane własne	56%	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d
	Udział powierzchni zdegradowanych obszarów zielonych w powierzchni ogółem obszarów zielonych (%)	Dane własne	41%	17%	62%	34%	22%	21%	61%	50%	23%

Funkcjonalność przestrzeni publicznych	Liczba miejsc publicznych służących realizacji działań integracyjnych (sztuka)	Dane własne	62	5	3	2	3	5	5	2	2
---	--	-------------	----	---	---	---	---	---	---	---	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych z Urzędu Miasta

Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej oparta była na ocenie skali kryzysu dotyczącego dwóch wskaźników, tj.: szczególnie zdegradowana przestrzeń publiczna weryfikowana udziałem zaniedbanych podwórek w ilości podwórek ogółem oraz udziałem powierzchni zdegradowanych obszarów zielonych w powierzchni ogółem obszarów zielonych oraz funkcjonalność przestrzeni publicznych (Liczba miejsc publicznych służących realizacji działań integracyjnych). Za obszary kryzysowe uznano takie, które przyjmują jedno z najniższych wartości obydwu kryteriów. Są to:

- Obszar nr 1a,
- Obszar nr 2,
- Obszar nr 15.

W przypadku tej sfery mamy do czynienia ze zróżnicowaniem poziomu zagospodarowania przestrzenno-funkcjonalnego poszczególnych obszarów. W najtrudniejszej sytuacji znajduje się obszar nr 1a. Wynika to z faktu, że wymieniony obszar zamieszkuje jest w dużej mierze przez osoby znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i borykające się z problemami społecznymi.

Przeprowadzenie powyższych analiz pozwala jednoznacznie wskazać, że obszarem zdegradowanym o szczególnie wysokim natężeniu zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnym jest Obszar nr 1a.

Sfera środowiskowa

Tabela 23 Gradacja wartości poszczególnych wskaźników w sferze środowiskowej

Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika	Wartość dla całej gminy	Obszary							
				1a	1b	2	3	4	5	6	7
Jakość powietrza	Udział budynków o niskiej termoizolacyjności w ogóle budynków (%)	Dane własne	48,67%	80%	71%	60%	1%	1%	17,50%	50%	5%
	Udział niskoemisyjnych źródeł ciepła w instalacjach ogółem (%)	Dane własne	16,90%	23%	21%	19%	12%	14%	15%	15%	13%
	Udział instalacji OZE w instalacjach ogółem (%)	Dane własne	1,25	0	2	1	1	3	1	2	3
	Powierzchnia terenów zielonych (ha)	Dane własne	2496	24	92	28	6	33	8	7	10

Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika	Wartość dla całej gminy	Obszar						
				8	9	10	11	12	13	14

Jakość powietrza	Udział budynków o niskiej termoizolacyjności w ogóle budynków (%)	Dane własne	48,67%	5%	35%	22%	65%	74%	79%	66%	71%
	Udział niskoemisyjnych źródeł ciepła w instalacjach ogółem (%)	Dane własne	16,90%	12%	16%	3%	18%	21%	19%	18%	22%
	Udział instalacji OZE w instalacjach ogółem (%)	Dane własne	1,25	0	1	1	0	2	1	0	2
	Powierzchnia terenów zielonych (ha)	Dane własne	2496	31	29	194	394	495	457	527	161

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych z Urzędu Miasta

W sferze środowiskowej przyjęto kryteria bezpośrednio związane z czynnikami wpływającymi niekorzystnie na środowisko przyrodnicze badanych obszarów (Jakość powietrza, Jakość i stan terenów zielonych). Wybrano wskaźniki: Liczba budynków o niskiej termoizolacyjności w ogóle budynków (%), Udział niskoemisyjnych źródeł ciepła w instalacjach ogółem (%), Udział instalacji OZE w instalacjach ogółem (%), Powierzchnia terenów zielonych (ha).

Uznanie danego terenu za obszar kryzysowy następowało w przypadku, gdy na badanym obszarze co najmniej dwa wskaźniki prezentowały najmniej korzystne wyniki. Taką sytuację odnotowano w następujących lokalizacjach:

- Obszar 1a,
- Obszar 3,
- Obszar 5.

Analizowanie tej sfery opierało się na badaniach przeprowadzonych w roku 2015 dzięki któremu możemy obserwować aktualne zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego.

Przeprowadzenie powyższych analiz pozwala jednoznacznie wskazać, że obszary zdegradowane o szczególnie wysokim natężeniu zjawisk kryzysowych w sferze środowiskowej to w mieście Obszary 1a, Obszar 3 i 5.

Podsumowując analizę wskaźników dla każdej ze sfer poniżej zaprezentowano liczbę punktów, jakie otrzymały Obszary w odniesieniu do poszczególnych wskaźników.

Sfera społeczna

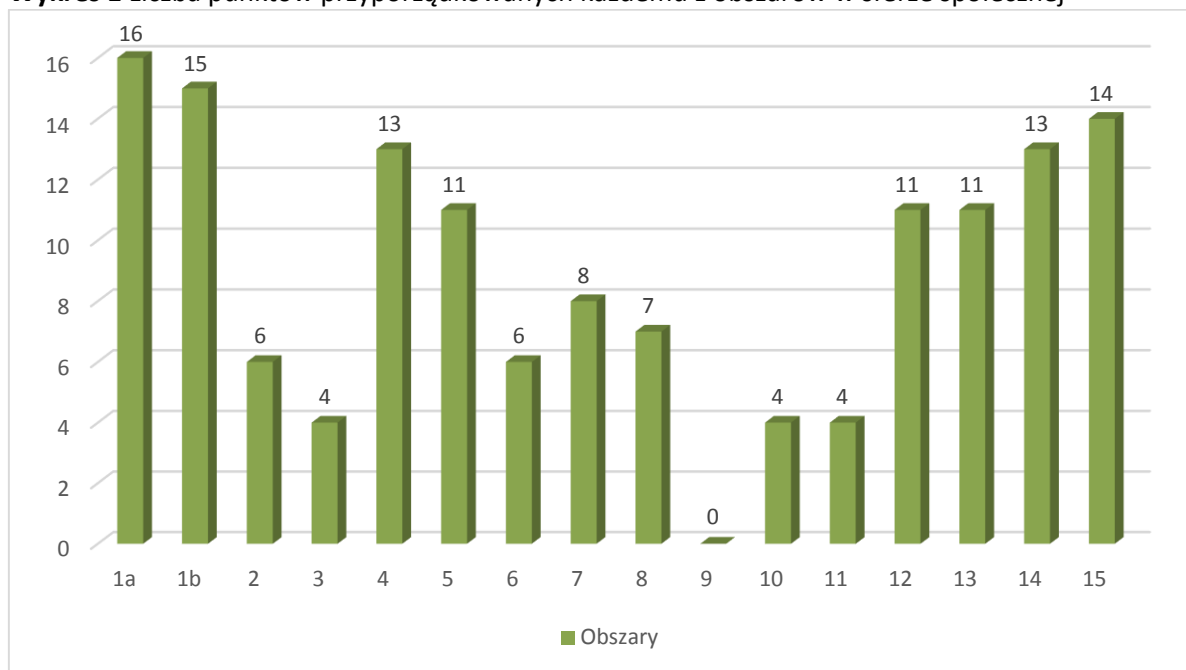
Tabela 24 Liczba punktów przyznanych każdemu z obszarów w zależności od wartości wskaźnika dla danego kryterium w sferze społecznej

Kryterium	Wskaźnik	Obszary																
		1a	1b	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Poziom ubóstwa	Średni dochód na 1 mieszkańca w danym obszarze w pln	3				2		1										
	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej – (liczba os./100 mieszkańców)		3							2				1				
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS (liczba rodzin/100 mieszkańców)	2	3													1		
Poziom obciążenia demograficznego	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (liczba os./100 mieszkańców)				1	2			3									
Poziom aktywności społecznej	Liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych przez mieszkańców danego obszaru/100 mieszkańców	3											1		3	2		
Poziom zagrożenia wykluczeniem	Liczba osób z niepełnosprawnością (liczba os./100 mieszkańców)		3									1						2
	Liczba rodzin dysfunkcyjnych (ogółem/100 mieszkańców)	2	3												1			
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia Asystenta rodziny (ogółem/100 mieszkańców)	3	2											1				
	Liczba zgłoszonych przypadków przemocy w rodzinie (ogółem/100 mieszkańców)							3		1						2		

	Liczba rodzin korzystających z mieszkań socjalnych (ogółem/100 mieszkańców)	3																2	
Poziom przestępczości i naruszeń prawa (wykroczeń)	Liczba zarejestrowanych przestępstw – sztuki/100 mieszkańców	3				2													1
	Liczba czynów karalnych osób nieletnich – sztuki/100 mieszkańców	3		2															1
Poziom długotrwałego bezrobocia oraz bezrobocia	Liczba osób bezrobotnych niezarejestrowanych (liczba os./100 mieszkańców)	3																	2
	Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych (liczba os./100 mieszkańców)	3																1	2
	Liczba zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych (pozostających bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy w ostatnich 24 miesiącach) (liczba os./100 mieszkańców)	3																	2
	Suma punktów	31	14	2	1	6	5	2	4	3	0	1	1	5	5	6	7		
	Punkty za pozycję	16	15	6	4	13	11	6	8	7	0	4	4	11	11	13	14		

Źródło: opracowanie własne

Wykres 1 Liczba punktów przyporządkowanych każdemu z obszarów w sferze społecznej

Źródło: opracowanie własne

Sfera Infrastrukturalno-gospodarcza

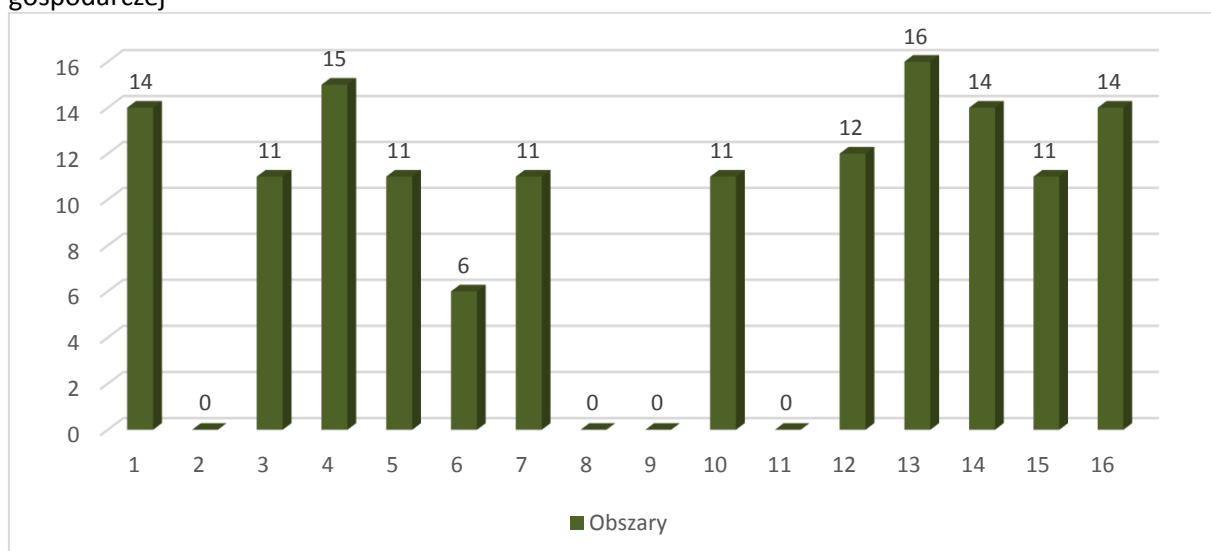
Tabela 25 Liczba punktów przyznanych każdemu z obszarów w zależności od wartości wskaźnika dla danego kryterium w sferze infrastrukturalno-gospodarczej

Kryterium	Wskaźnik	Obszary															
		1a	1b	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Poziom aktywności gospodarczej	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki (ogółem/100 mieszkańców)			2	3	1											
Dostępność miejsc pracy	Liczba ofert pracy (ogółem/100 mieszkańców)										2			3			1
Szczególnie zniszczone otoczenie	Udział budynków bez wodociągów do ogólnej liczby budynków na danym obszarze (w %)												2		3	1	
	Udział budynków bez dostępu do sieci gazowej (w %) do ogólnej liczby budynków na danym obszarze	2			3	1	1										

Udział budynków bez dostępu do sieci kanalizacyjnej do ogólnej liczby budynków na danym obszarze (w %)																		
							1						1	2	1	1	3	
Liczba budynków Ogólnie / liczba budynków wybudowanych przed r. 1989/udział tych budynków w budynkach ogółem	2							1						3				
Suma punktów	4	0	2	6	2	1	2	0	0	2	0	3	8	4	2	4		
Punkty za pozycję	14	0	11	15	11	6	11	0	0	11	0	12	16	14	11	14		

Źródło: opracowanie własne

Wykres 2 Liczba punktów przyporządkowanych każdemu z obszarów w sferze infrastrukturalno - gospodarczej

Źródło: opracowanie własne

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

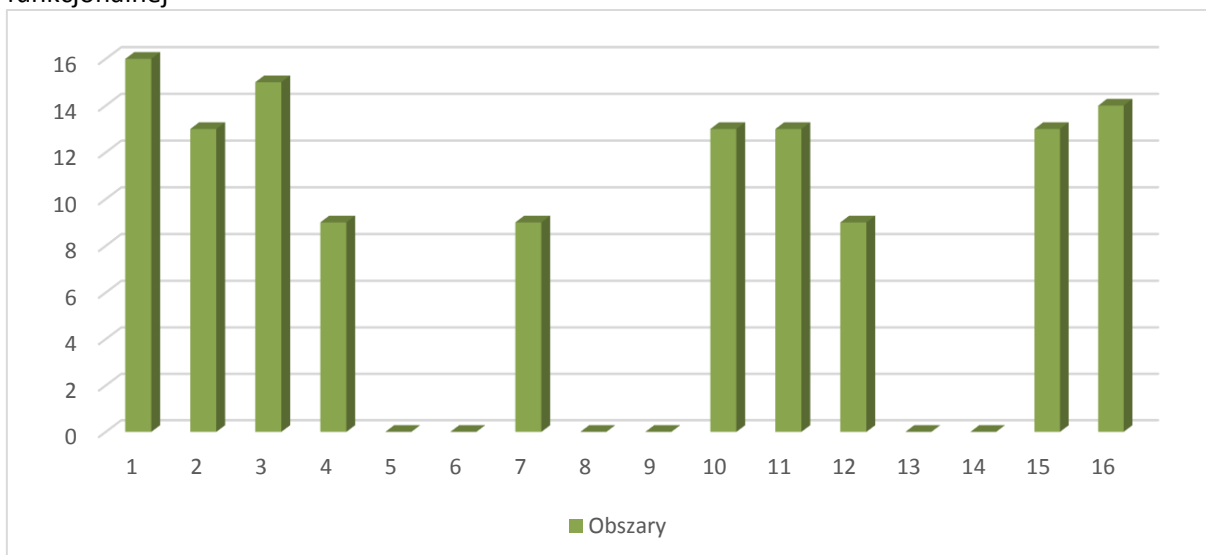
Tabela 26 Liczba punktów przyznanych każdemu z obszarów w zależności od wartości wskaźnika dla danego kryterium w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Kryterium	Wskaźnik	Obszary							Obszary								
		1a	1b	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Szczególnie zdegradowana przestrzeń publiczna	Udział zaniedbanych podwórek w ogólnej liczbie podwórek (%)	2		3	1												

	Udział powierzchni zdegradowanych obszarów zielonych w powierzchni ogółem obszarów zielonych (%)	3	2						1			1							
Funkcjonalność przestrzeni publicznych	Liczba miejsc publicznych służących realizacji działań integracyjnych (sztuka)	3		3								1	2	1				2	3
	Suma punktów	8	2	6	1	0	0	1	0	0	2	2	1	0	0	2	3		
	Punkty za pozycję	16	13	15	9	0	0	9	0	0	13	13	9	0	0	13	14		

Źródło: opracowanie własne

Wykres 3 Liczba punktów przyporządkowanych każdemu z obszarów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Źródło: opracowanie własne

Sfera środowiskowa

Tabela 27 Liczba punktów przyznanych każdemu z obszarów w zależności od wartości wskaźnika dla danego kryterium w sferze środowiskowej

Kryterium	Wskaźnik	Obszary							Obszary										
		1a	1b	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
Jakość powietrza	Udział budynków o niskiej termoizolacyjności w ogóle budynków (%)	3	1		2	1	2												

	Udział niskoemisyjnych źródeł ciepła w instalacjach ogółem (%)	3	1											1				2
	Udział instalacji OZE w instalacjach ogółem (%)	3	1	2	2			2	1		3	2	2	3	1	2	3	1
	Powierzchnia terenów zielonych (ha)				3			1	2									
Suma punktów	9	3	2	7	1	5	3	0	3	2	2	3	2	2	2	3	3	
Punkty za pozycję	16	13	7	15	2	14	13	0	13	7	7	13	7	7	13	13	13	

Źródło: opracowanie własne

Wykres 4 Liczba punktów przyporządkowanych każdemu z obszarów w sferze środowiskowej

Źródło: opracowanie własne

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego nastąpiło poprzez wykonanie działań arytmetycznych, polegających na przemnożeniu otrzymanych wcześniej punktów przez wagi przyporządkowane poszczególnym sferom i zsumowaniu otrzymanych wyników. Wykonane obliczenia prezentują w sposób przedstawiony w poniższej tabeli.

Tabela 28 Liczba punktów wyliczona dla każdego z obszarów w odniesieniu do wszystkich analizowanych sfer

	Obszary							
	1a	1b	2	3	4	5	6	7
Sfera społeczna	6,4	6	2,4	1,6	5,2	4,4	2,4	3,2
Sfera infrastrukturalno-gospodarcza	2,8	0	2,2	3	2,2	1,2	2,2	0
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	4,8	3,9	4,5	2,7	0	0	2,7	0
Sfera środowiskowa	1,6	0,7	0,7	1,5	0	1,3	1,3	0
	15,60	10,60	9,80	8,80	7,40	6,90	8,60	3,20

	Obszary								
	8	9	10	11	12	13	14	15	
Sfera społeczna	2,8	0	1,6	1,6	4,4	4,4	5,2	5,6	
Sfera infrastrukturalno-gospodarcza	0	2,2	0	2,4	3,2	2,8	2,2	2,8	
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	0	3,9	3,9	2,7	0	0	3,9	4,2	
Sfera środowiskowa	1,3	0,7	0,7	1,3	1,3	1,4	1,3	1,3	
	4,10	6,80	6,20	8,00	8,90	8,60	12,60	13,90	

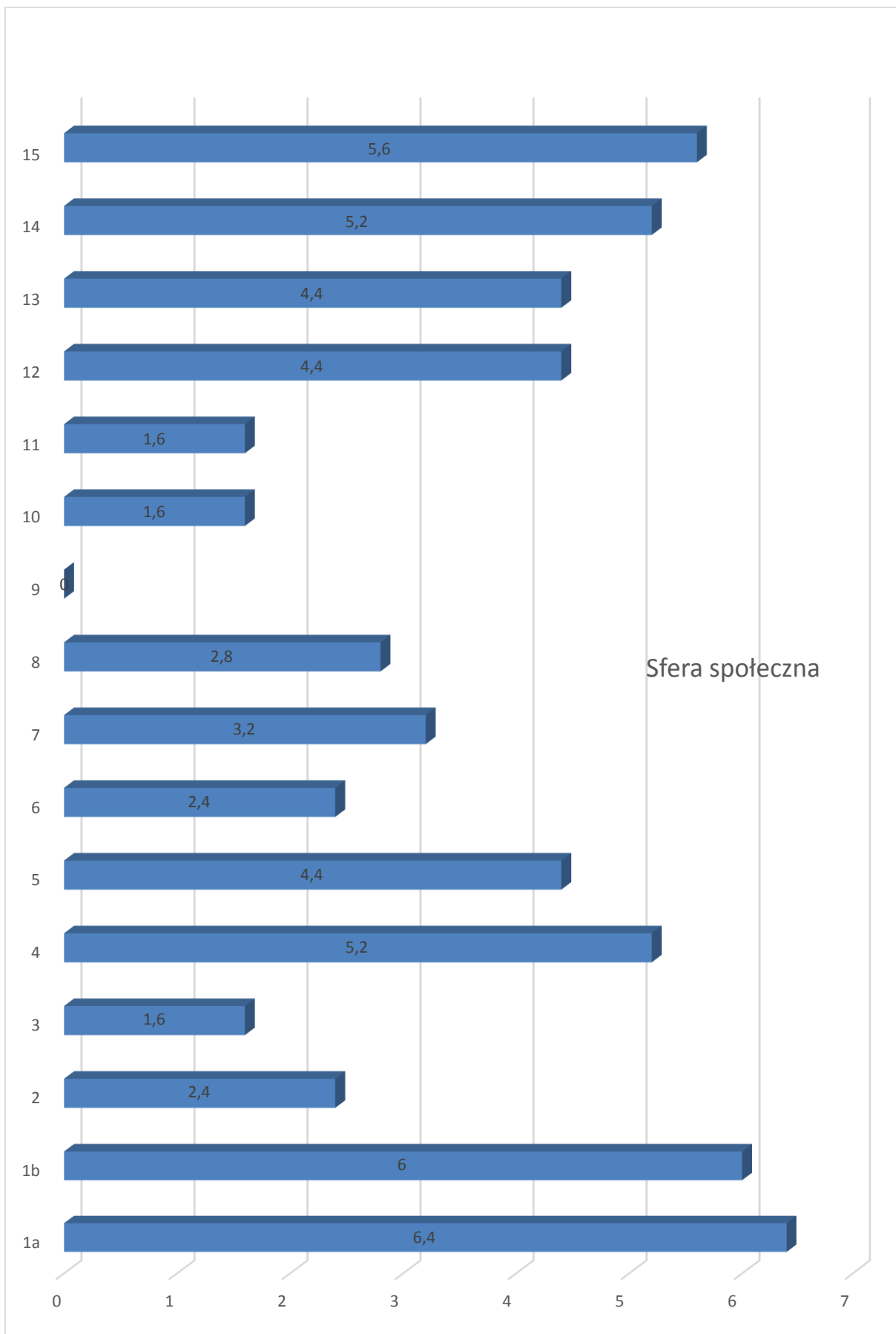
Obliczenie wskaźnika granicznego służącego wyznaczeniu obszarów zdegradowanych

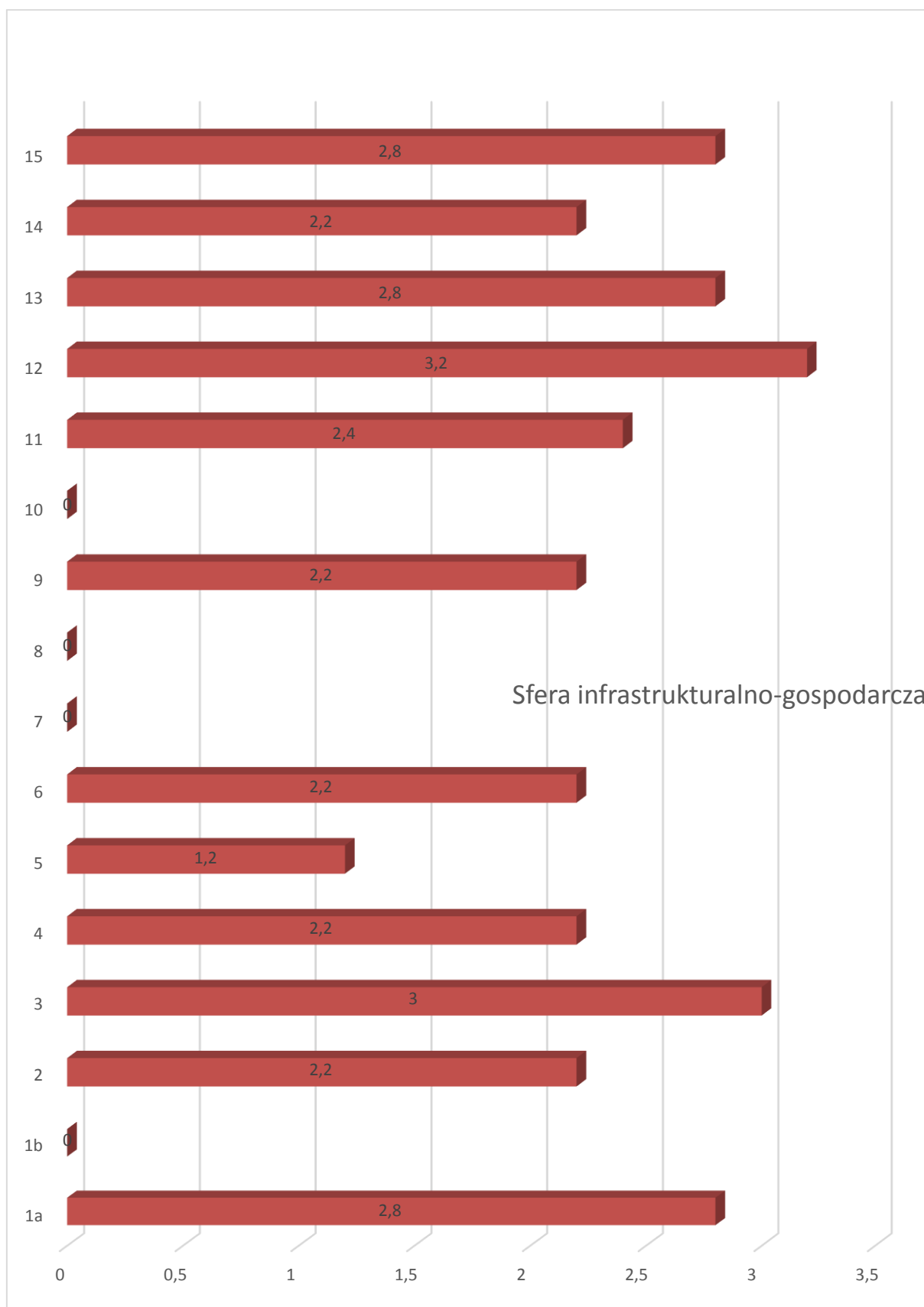

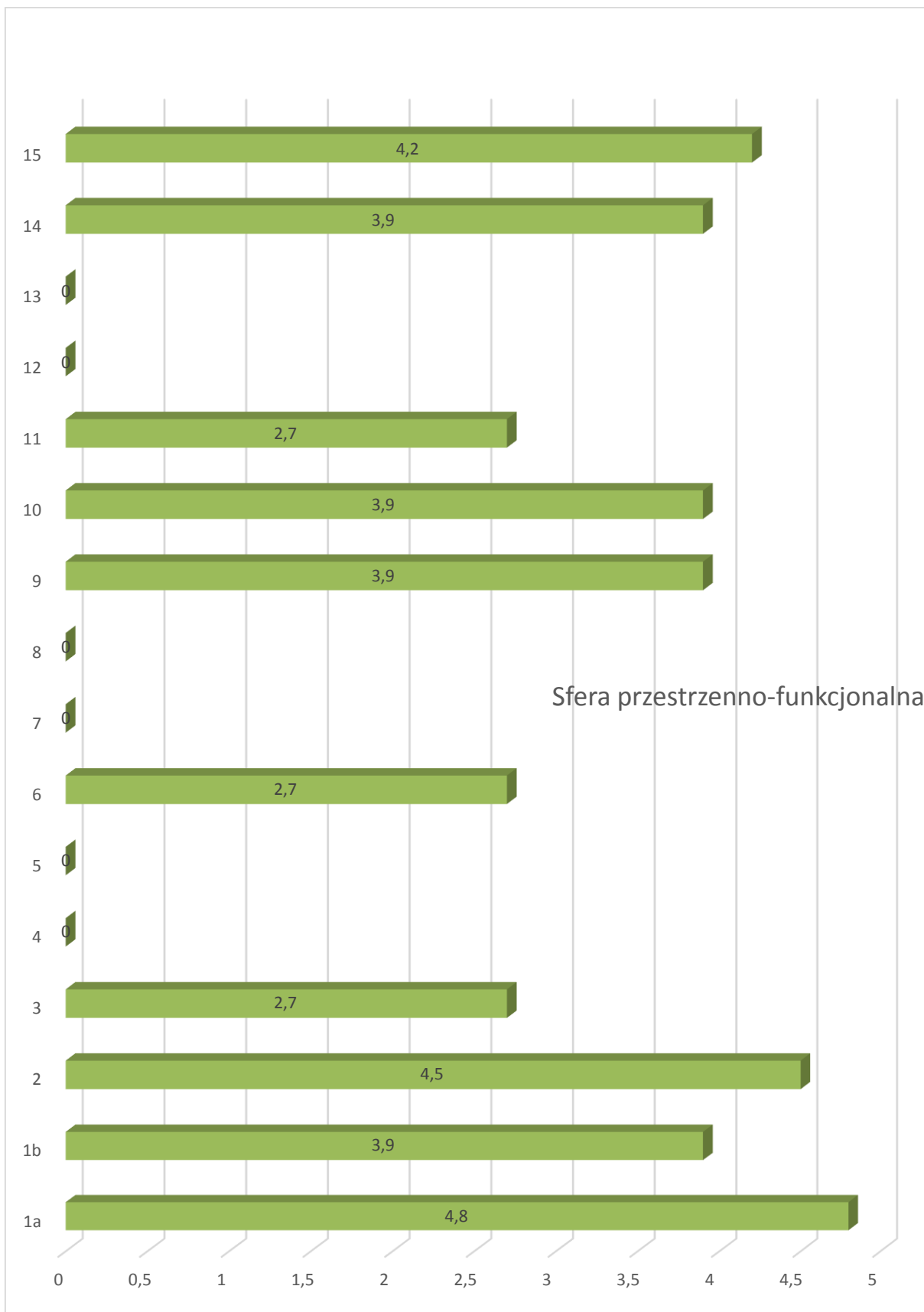
Źródło: opracowanie własne

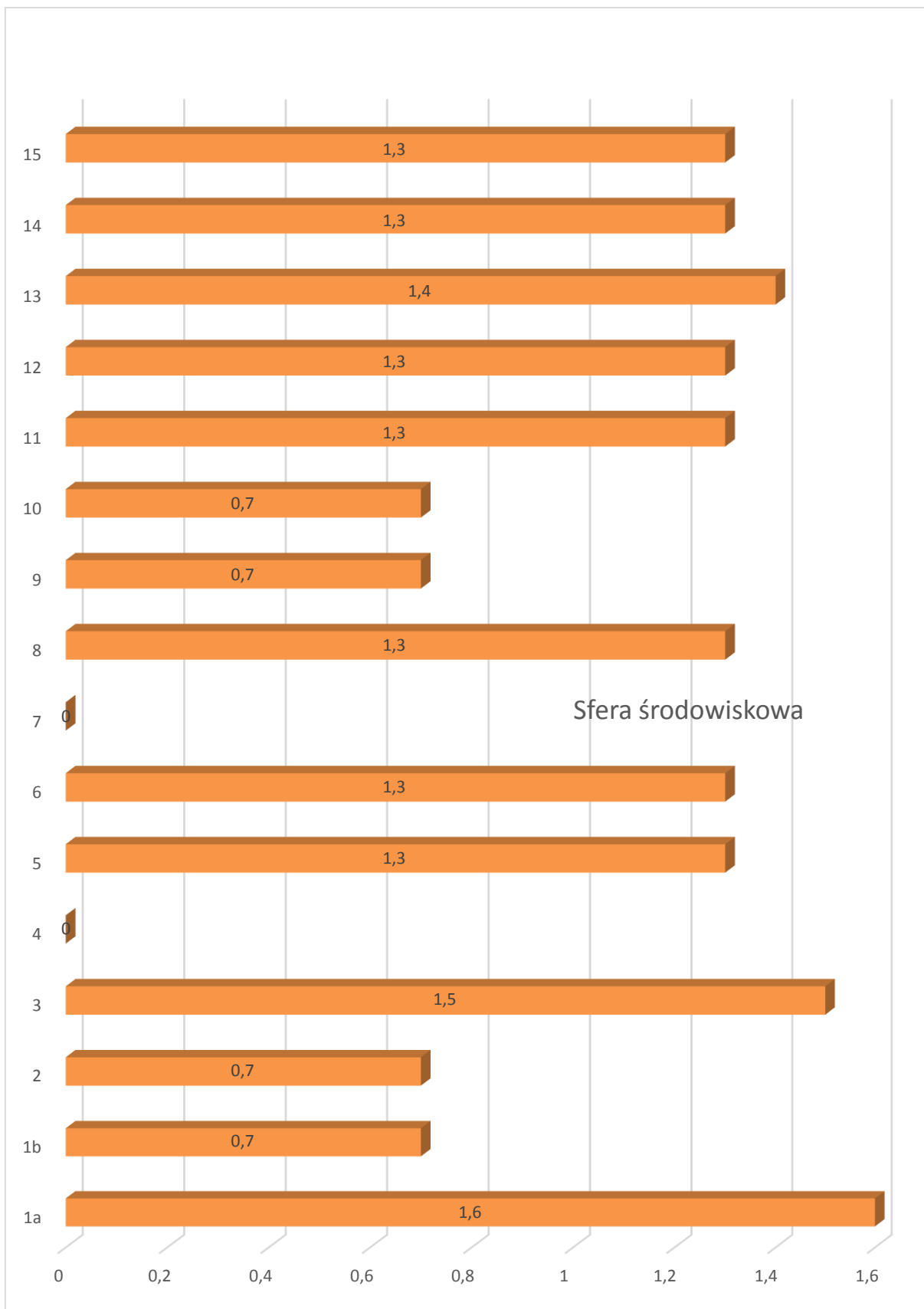
Wśród analizowanych jednostek terytorialnych to Obszar nr 1a wykazał pełną koncentrację zjawisk kryzysowych. Był jedynym obszarem, dla którego jednoznacznie wykazano relatywnie największą ilość problemów oraz który osiągał w większości najgorsze wartości wskaźników w poszczególnych kryteriach. Ponadto wyliczono próg, od którego dany Obszar należy traktować, jako zdecydowanie zdegradowany. Jest to min. 160% wartości średniej obliczonej dla wszystkich obszarów. Wartość ta wynosi 14,00 punktów. Jedynie Obszar 1a przewyższa tę wartość, co świadczy, że nagromadzenie na tym obszarze zjawisk kryzysowych jest szczególnie wysokie. Przeprowadzone badania w sposób niebudzący wątpliwości pozwalają określić, że w przypadku Gminy Krosno Odrzańskie Obszar nr 1a należy uznać za obszar zdegradowany.

Rysunek 8 Graficzne przedstawienie wyników analizy związanej z określeniem obszaru zdegradowanego – rysunek przedstawia poziom kumulacji negatywnych zjawisk w analizowanych sferach w odniesieniu do danego obszaru.

Źródło: opracowanie własne

Wskazany teren wykazał się najwyższą degradacją w sferze społecznej. Świadczą o tym wartości aż dziewięciu wskaźników wśród analizowanych piętnastu, które były w każdym przypadku najwyższe. Porównanie przyjętych kryteriów wykazało, że jest to miejsce wymagające najpilniejszej interwencji władz gminy w celu rozwiązania kumulujących się na tym obszarze problemów społecznych. Odznacza się ono: bardzo wysokim poziomem ubóstwa i wykluczenia społecznego, wysoką stopą długotrwałego bezrobocia oraz wysokim poziomem przestępczości i wykroczeń.

Obszar 1a dotyka również wysoka wartość negatywnych wskaźników dla sfery przestrzenno-funkcjonalnej. Dotyczy ona wysokiego udziału podwórek i terenów zielonych wymagających uporządkowania i odtworzenia. Brakuje na nim miejsc, w których można by prowadzić różnego rodzaju działania integrujące mieszkańców i umożliwiających kreowanie działań umożliwiających wychodzenie z kryzysu.

Obszar nr 1a jest terenem, do którego trafiają osoby znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej. Sprawia to, że występujące w nim problemy społeczne cechują się szczególną koncentracją. Należy mieć to na uwadze i dodatkowo dogłębnie rozpatrywać reprezentacyjność problemów występujących na tym obszarze. Obszar ten jest jednocześnie terenem szczególnie istotnym z perspektywy rozwoju gminy, ponieważ jest miejscem, które graniczy bezpośrednio z terenami rekreacyjnymi i turystycznymi (przystań na rzece Odra wraz z miejscem licznych imprez, ruiny Zamku Piastowskiego).

Swoją działalność prowadzą na jego terenie przedsiębiorstwa handlowe i usługowe. Są to głównie firmy małe i o słabej kondycji finansowej, stanowią jednak potencjał możliwy do wykorzystania w planowanym procesie rewitalizacji gminy, niewystępujący nigdzie indziej w takim natężeniu, co dodatkowo jest jego atutem.

W ramach poszukiwania na analizowanym obszarze szczególnej koncentracji zjawisk kryzysowych pogłębiono diagnozę o kwestie jakościowe, trudne do przedstawienia w wymiarze liczbowym, lecz wynikające głównie z postrzegania danego obszaru przez samych jego mieszkańców. Prowadzone w ramach partycypacji społecznej badania wykazały, że w Obszarze nr 1a stwierdzono występowanie dodatkowych czynników niemierzalnych, lecz silnie oddziałujących negatywnie na jakość życia na tym obszarze.

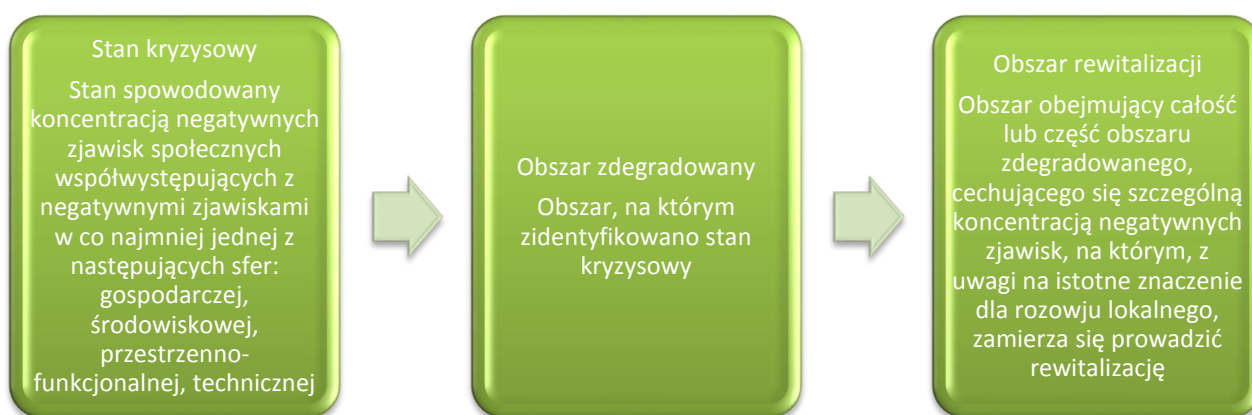
Mieszkańcy Krosna Odrzańskiego przywołują różnice pomiędzy nowym centrum miasta i nowymi osiedlami „część górna”, a „częścią dolną” charakteryzowaną w obszarze 1a: ocieplenie budynków, wyremontowane klatki schodowe, dostęp do parkingów, dostęp do handlu, usług, służby zdrowia, lepsze drogi i chodniki, oświetlenie – to główne cechy pozostałych obszarów, których nie ma w obszarze 1a. Mieszkańcy podkreślają, że duża odległość pomiędzy tymi dwiema częściami, górną i dolną, stanowi wyraźny problem.

Niektórzy mieszkańcy mają poczucie, że są postrzegani jako gorsi czy to ze strony władz (zapóźnienia w zakresie dbałości o „Dolne Miasto”) czy to przez innych mieszkańców Krosna Odrz. i okolicy. Górną część uznaje się za reprezentacyjną, dolną za utrudniającą życie i „zapuszczoną”. Wzmocnienie poczucia wartości i ważności mieszkańców „Dolnego Miasta” jest bardzo istotne dla sukcesu działań rewitalizacyjnych. Mieszkańcy Obszaru 1a wskazują na utrudnienia w dostępie do punktów handlowych, usługowych, urzędów i instytucji oraz placówek służby zdrowia. Ponadto

zwracają uwagę na degradację przestrzeni w dolnym mieście. Prace remontowe podejmowane są tylko wtedy gdy wymusi to powódź. Charakterystyczny dla wypowiedzi wielu osób jest lęk przed powodzią. Świadomość życia na terenie zalewowym, poczucie zagrożenia z tym związane nie sprzyja spokojnemu inwestowaniu działań w swoją przyszłość. Stąd często artykułowaną potrzebą jest naprawa lub poprawienie systemu ochrony miasta przed powodzią.

5.4. Obszar rewitalizacji wraz z uzasadnieniem jego wyboru

Zgodnie z obowiązującą obecnie definicją obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się przeprowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy, zamieszkałych przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Źródło: Opracowanie na podstawie Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020

W okresie programowania funduszy UE 2007-2013 środki na rewitalizację skierowane były przede wszystkim na współfinansowanie inwestycji infrastrukturalnych (remonty lub renowacje zdegradowanych budynków, ulic, przestrzeni publicznych itp.). Sfera społeczna, w większości przypadków, stanowiła jedynie dodatek do działań inwestycyjnych. Nowe podejście do zagadnienia rewitalizacji na lata 2014-2020 przewiduje, że to właśnie aspekt społeczny jest najistotniejszy w działaniach na danym obszarze. Inwestycje infrastrukturalne mają być realizowane jedynie w kontekście rozwiązania problemu społecznego. Nie mogą być celem samym w sobie. Realizowane działania muszą być kompleksowe, wielowymiarowe, skoncentrowane terytorialnie i wzajemnie ze sobą powiązane, integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki. Ich celem jest realizacja zapisów Strategii Europa 2020 dotyczących zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Na podstawie analizy uwarunkowań wyłaniania obszarów kryzysowych dokonano delimitacji terenu uznanego za szczególnie wymagający wsparcia. Obszar rewitalizacji obejmuje obszar, w skład którego wchodzi następujące ulice: ulice: 22 Lipca, Bobrowa, Bohaterów Wojska Polskiego,

Dworcowa, Grobla, Gubińska, Lipowa, Marksa, Murna, Plac Prusa, Plac Wolności, Poczтовая, Rybaki, Słoneczna, Szkolna, Walki Młodych, Wąska, Wierzbowa, Wodna, ZBOWiD, Żeromskiego, Żymierskiego.

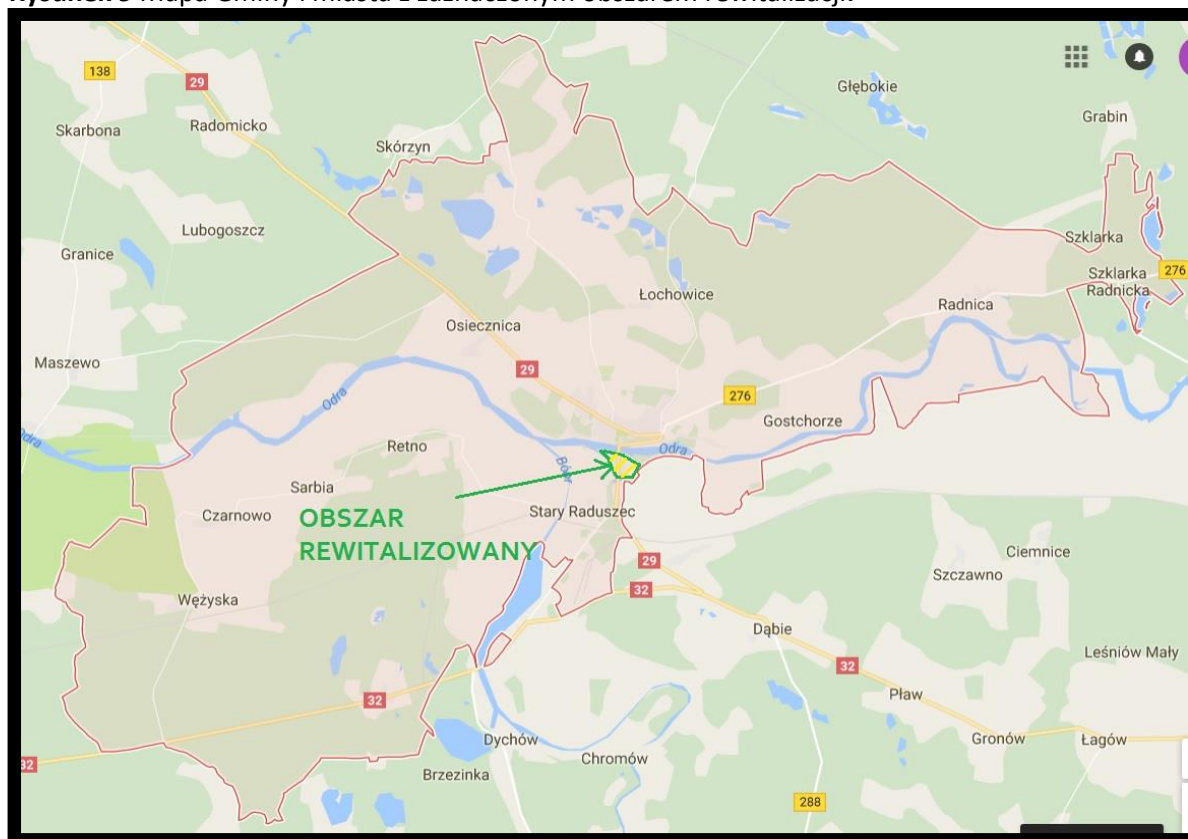
Obszar rewitalizacji wg danych z roku 2015 obejmuje powierzchnię 60 ha i jest zamieszkały przez 834 osoby. Pokrywa się on w całości ze zidentyfikowanym Obszarem zdegradowanym.

Tabela 29 Kryteria określające obszar rewitalizacji.

	Obszar rewitalizowany	Gmina Krosno Odrzańskie
Powierzchnia (ha)	60	21240
W stosunku do powierzchni całej Gminy		0,28%
Liczba ludności	834	18293
W stosunku do liczby ludności całej Gminy		4,55%

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 9 Mapa Gminy i miasta z zaznaczonym obszarem rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne na podkładzie z GoogleMaps

Tabela 30 Charakterystyka obszaru rewitalizacji.

Obszar rewitalizowany	
Terytorium obszaru	Ulice: 22 Lipca, Bobrowa, Bohaterów Wojska Polskiego, Dworcowa, Grobla, Gubińska, Lipowa, Marksa, Murna, Plac Prusa, Plac Wolności, Poczтова, Rybaki, Słoneczna, Szkolna, Walki Młodych, Wąska, Wierzbowa, Wodna, ZBOWiD, Żeromskiego, Żymierskiego
Dominująca funkcja obszaru	Obszar pełni funkcję mieszkalną. Charakteryzuje się zabudową śródmiejską zawierającą funkcje mieszkaniowo – usługowe, edukacyjne, religijne. Przewaga zabudowy wielorodzinnej. Teren objęty ochroną konserwatorską.
Uzasadnienie wyboru obszaru do rewitalizacji	Wybór obszaru rewitalizacji wynika z występowania w jego granicach zjawisk kryzysowych. Sytuacja kryzysowa obszaru obrazowana jest stosunkowo wysoką wartością wskaźników odnoszących się do poziomu obciążenia demograficznego, poziomu ubóstwa, bezrobocia, przestępczości, aktywności gospodarczej, stanu infrastruktury technicznej, kwestii przestrzennych i środowiskowych. Wartość wymienionych wskaźników w wyznaczonym obszarze przewyższa w większości z nich stan odnotowywany na terenie całej gminy. Dodatkowo na opisywanym obszarze dochodzi do dużej koncentracji problemów społecznych, wynikających z dużego zagęszczenia zaludnienia. Dla rewitalizowanego obszaru sformułowano następujące wnioski: - w odniesieniu do relacji społecznych: patologia wielopokoleniowa. Młode pokolenie wzoruje się na osobach starszych, przejmując wzorce, które nie pozwalają wyrwać się z kręgu patologii i prowadzonego sposobu życia, brak infrastruktury społecznej, która mogłaby posłużyć do zmiany nastawienia do otoczenia i relacji międzyludzkich, mieszkańcy „Dolnego” Krosna mają poczucie osamotnienia, pustki, marazmu, - w odniesieniu do kultury i edukacji: na terenie znajduje się działające centrum kultury i sportu oraz stosunkowo dobra szkoła. To jest potencjał, który koniecznie trzeba wykorzystać, by odmienić oblicze rewitalizowanego społeczeństwa na wybranym obszarze. Problemem jest również słabo wykształcone społeczeństwo - szczególnie problem dotyczy młodzieży, brak perspektyw edukacyjnych, brak miejsc wspólnego spędzania czasu wolnego - szczególnie dzieci, młodzieży i seniorów. Wiele młodych osób (39,5% - źródło: Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych)

mając trudną sytuację rodzinną i materialną uczy się poniżej swoich możliwości intelektualnych, co w efekcie powoduje wybór szkół zawodowych, po których młodzież ma problemy ze znalezieniem pracy.

- w odniesieniu do infrastruktury miejskiej: mało mieszkań o co najmniej średnim standardzie wykończenia, bliskość uciążliwej drogi krajowej, po której przemieszcza się cały ruch drogowy samochodów zmierzających do „górnego” Krosna, stara, nieremontowana zabudowa, teren zalewowy, zła polityka zaludniania mieszkań - zbyt duża koncentracja ludzi ze środowisk zagrożonych patologiami lub z problemami patologicznymi oraz z grup defaworyzowanych.

W wybranym obszarze występują trudności w dostępie do punktów handlowych, usługowych, urzędów i instytucji oraz placówek służby zdrowia. Utrudnienia w dostępie do pozostałych placówek i instytucji mają charakter komunikacyjny. Wszystko, czego potrzeba jest na górze miasta, ale dla części osób (43% - głównie osoby starsze, bez samochodów, a także z problemami zdrowotnymi, w tym osoby niepełnosprawne ruchowo) kłopotem okazuje się dostanie się w nowsze rejony miasta. Charakterystyczny dla mieszkańców wybranego obszaru jest lęk przed powodzią. Świadomość życia na terenie zalewowym, poczucie zagrożenia z tym związane nie sprzyja spokojnemu inwestowaniu działań w swoją przyszłość. Stąd często artykułowaną potrzebą jest naprawa lub poprawienie systemu ochrony miasta przed wodą. Wyniki przeprowadzonych warsztatów, spacerów badawczych (realizowanych w ramach partycypacji społecznej) wskazują na możliwość pogorszenia trudnej sytuacji demograficznej omawianej części Krosna Odrz.. Wnioski płynące z przeprowadzonych badań wskazują na możliwość odpływu z miasta części mieszkańców należących do najmłodszej kategorii wiekowej. Najczęściej ma to związek z chęcią znalezienia w większych ośrodkach miejskich lepiej płatnej pracy. W tej części miasta można znaleźć tylko proste i nisko płatne prace. Trudniej coś znaleźć satysfakcjonującego dla osób z wyższym wykształceniem. Dlatego te osoby najczęściej deklarują chęć wyjazdu z Krosna Odrz. Migracja młodych martwi starszych mieszkańców, którzy jednocześnie dobrze życząc swoim dzieciom, woleliby je mieć bliżej siebie. Poziom kwalifikacji zawodowych jest niski, do tego dochodzi problem bierności zawodowej i alkoholizmu w najbliższym otoczeniu (okolice ul. Walki Młodych, część ul. Grobla). To efekt zasiedlania mieszkań socjalnych przez wykluczonych, którzy nie są przygotowani do pracy, a często są sprawcami dewastacji otoczenia.

Mieszkańcy „Dolnego” Krosna Odrz. zazwyczaj twierdzą, że znają się wzajemnie. Poziom tej znajomości jest bardzo zróżnicowany. Są sąsiedzi, którzy znają się w sposób bardzo powierzchowny, wówczas raczej polega to na kojarzeniu, gdzie i kto mieszka. Dotyczy to głównie zamieszkiwania w bloku. Zdarzają się jednak głębsze relacje sąsiedzkie, wzajemna pomoc i wspólne spędzanie czasu wolnego, wspólne wykonywanie prac. Przesłankę tę należy traktować, jako potencjał obszaru, w którym podjęcie dobrze skoordynowanych działań społecznych zaowocuje oczekiwanymi wynikami. Najtrudniejsza sytuacja jest tam, gdzie jest dużo mieszkań socjalnych. Tam ludzie znają się, ale poziom aktywności na rzecz swojego środowiska jest raczej negatywny. Częściej dochodzi do niszczenia wspólnego mienia niż do poprawiania jego jakości. Nazywanie części „Dolnej” miasta przez jego mieszkańców „slumsami” wynika z jednej strony z brzydoty tego miejsca, z drugiej z przesiedlenia do mieszkań socjalnych osób szczególnie uciążliwych, rodzin mających różne problemy głównie z uzależnieniami (określanymi mianem patologicznych). Takie nagromadzenie tych osób w jednym miejscu jest oceniane jako złe dla wszystkich. Zmniejsza to też skuteczność pomocy tym rodzinom, bo zgrupowane w jednym miejscu traktują swój model życia jako normalny.

Problemem w obszarze są niewielkie możliwości spędzania wolnego czasu. Dotyczy to zarówno niewielu placówek dysponujących ofertą kulturalną (Jedynie na Zamku, czasem odbywają się imprezy przyciągające część mieszkańców miasta), jak i braku miejsc takich jak kawiarnia, sala zabaw dla dzieci.

Źle wypada ocena infrastruktury rekreacyjnej. Zielone miejsca wzdłuż trasy tranzytowej nie stanowią, miejsc rekreacji. Są głośne i zanieczyszczone spalinami

W obszarze rewitalizacji odnotowuje się wysoki poziom ubóstwa. Świadczą o tym wskaźniki średni dochód na mieszkańca w obszarze (2483,97 przy wartości referencyjnej 2922,32) oraz liczby rodzin korzystających z pomocy OPS (5,36 przy wartości referencyjnej 2,22). Są to jedne z najwyższych wartości w stosunku do wszystkich analizowanych obszarów problemowych. W najtrudniejszej sytuacji finansowej znajdują się osoby najstarsze, natomiast na analizowanym terenie występuje wysoka koncentracja osób w wieku poprodukcyjnym.

Obszar zamieszkuje największy odsetek osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych. W porównaniu z gminą ogółem obszar rewitalizacji wyróżnia się niekorzystnie z uwagi na wysoki poziom przestępczości i naruszeń prawa. W 2015 roku na badanym obszarze odnotowano 2,19 przestępstw na 100 mieszkańców. W żadnym z pozostałych analizowanych obszarów nie odnotowano tak wielu poważnych naruszeń prawa. Nie zawsze mieszkańcy wierzą w sens interweniowania na policji. W społeczności funkcjonuje przekonanie, że informacje na temat

skarg ze strony mieszkańców 'wyciekają' ze służb i potem pojawiają się incydenty, które mieszkańcy odbierają jako ostrzeżenie ze strony tych, na których zachowanie się skarżyli. Jako potencjalnie niebezpieczne lub przynajmniej nieprzyjemne po zmroku uznaje się miejsca: ul. Walki Młodych, rejon ul. Grobli/Prusa, Armii Czerwonej (w innej części miasta). Ewidentnie jako niebezpieczny uznawany jest plac zabaw przy ul. Grobli; miejscem spotkań lokalnych osób nadużywających alkohol jest też teren za firmą Kromet.

Sytuacja ta również koreluje z wysokim odsetkiem rodzin dysfunkcyjnych (1,22 przy wartości referencyjnej 0,5). Na obszarze występuje też największa liczba rodzin korzystających z Asystenta rodziny i mieszkań socjalnych. Obszar rewitalizacji wyróżnia się także z powodów ekonomicznych. W jego granicach zarejestrowano stosunkowo dużo podmiotów gospodarczych. W przeliczeniu na 100 mieszkańców ich liczba wynosi 8,77, podczas gdy w całej gminie 10,44. Stanowi to o dużym potencjale obszaru i daje większe możliwości włączenia przedstawicieli sektora biznesu w proces rewitalizacji. Pogłębienie obserwacji wskazuje jednak na występowanie takich cech przedsiębiorczości w strefie rewitalizacji, które stanowią o jej niekorzystnym charakterze. W obszarze rewitalizacji odnotowuje się wysoką liczbę podmiotów gospodarczych, tak jak w śródmieściach innych polskich miast. W centrum miasta znajduje się większość lokali handlowo-usługowych. Uwagę zwraca jednak, po pierwsze, wielkość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Są to przede wszystkim przedsiębiorstwa małe funkcjonujące w obszarze samozatrudnienia ze wszystkimi negatywnymi skutkami takiego stanu (niskie dochody, nieznaczny wpływ na poziom zatrudnienia, ograniczone możliwości inwestowania i rozwoju). Po drugie można zaobserwować sytuacje gdy nowo otwarty podmiot funkcjonuje zaledwie kilka miesięcy i jest zamykany z powodu przewagi kosztów jego utrzymania nad realnymi dochodami.

Brak jest na analizowanym obszarze miejsc spotkań dla młodych ludzi. Młodzi ludzie z obszaru przeznaczonego do rewitalizacji nie mając się gdzie spotkać głównie spacerują, albo okupują nieliczne ławki. Miejsce, gdzie pod lekkim nadzorem mogliby się wspólnie spotkać jest niezbędne do kreowania nowych działań społecznych. Zadbane, nowe miejsce spotkań mogłoby posłużyć osobom w różnym wieku.

W przypadku budynków starych, szczególnie tych ulokowanych w pobliżu rzeki czy kanału dużym problemem jest grzyb, sytuację pogarszają powodzie i zdarzające się podtopienia budynków. To bardzo utrudnia życie mieszkańców. Niweczy też ich działania remontowe, bo nawet jeśli na jakiś czas odświeżą klatkę schodową, czy mieszkanie, to grzyb wraca i znów odpadają całe kawałki ścian, występuje brzydki zapach. Mieszkańcom dokuczają też problemy z nieczystościami. Latem, przy niskim stanie wody ze studeniek kanalizacyjnych czuć trudny do zniesienia odór.

Obecny stan przestrzeni sprzyja jedynie dalszej degradacji społecznej mieszkańców i zniechęca do samodzielnych prób pojedynczych osób zmiany tego stanu.

Obszar dotyka również wysoka wartość negatywnych wskaźników dla sfery technicznej. Dotyczy ona niskiej wartości zasobu mieszkaniowego (teren śródmieścia to obszar mocno zurbanizowany, w którym 94,08% budynków wybudowano przed rokiem '89.) oraz udziału budynków wymagających remontu i/lub termomodernizacji (80%). Skutkiem tych zaniedbań jest emisja szkodliwych substancji do atmosfery z uwagi na dużą ilość zużycia źródeł ciepła i w konsekwencji obniżający się poziom życia.

Źródło: opracowanie własne

W obszarze rewitalizowanym planowane są do realizacji działania infrastrukturalne służące kompleksowemu rozwiązaniu problemów tej części Krosna Odrzańskiego. Powstała infrastruktura będzie służyła przeprowadzeniu projektów „miękkich” mających na celu niwelowanie największych problemów społecznych obszaru związanych z aktywizacją społeczno-gospodarczą, podniesieniem jakości życia lokalnych społeczności oraz jakości i dostępności usług społecznych. Projekty „miękkie” będą skierowane do wszystkich osób najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu obszaru.

Przewidziane do realizacji na obszarze rewitalizowanym działania obejmują zatem aspekt społeczny, a ponadto będą dotyczyć kwestii gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Inwestycje prowadzone będą w całości na obszarze

rewitalizowanym, a tym samym zdegradowanym, który charakteryzuje się skupieniem dużej liczby niekorzystnych zjawisk świadczących o sytuacji kryzysowej na wyznaczonym obszarze.

6. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

W oparciu o zdiagnozowane problemy wg wskazanych metod delimitacji wyznaczono obszar zdegradowany, który w szczególności powinien być objęty działaniami rewitalizacyjnymi. Obszar ten wyznaczono w oparciu o zdiagnozowane problemy natury przestrzennej, społecznej, gospodarczej, infrastrukturalnej i środowiskowej. Jest to tzw. „Dolne Miasto” strefa starego miasta, niegdysiejsze centrum administracyjno-kulturalno-rekreacyjne.

„Dolne miasto” – historyczna dzielnica Krosna Odrzańskiego, centrum usług społecznych i gospodarczych w tym turystycznych, z aktywną społecznie i gospodarczo społecznością lokalną, uczestniczącą w życiu społecznym i publicznym, wzajemnie się wspierającą i wspólnie rozwiązującą własne problemy.

W wyniku rewitalizacji przywrócono dawną świetność historycznej dzielnicy Krosna Odrzańskiego „Dolne Miasto”, z pełnymi życia obszarami aktywności społecznej, gdzie lokalna społeczność ma możliwość realizacji własnych ambicji społecznych, publicznych i gospodarczych. Obszar cechujący się uporządkowaną przestrzenią, zwartą zabudową, budynkami w dobrym stanie technicznym, bez oznak przestrzennego chaosu i zaniedbań technicznych, gdzie w oczy uderza dbałość o tożsamość miejsca i historyczną przeszłość dzielnicy. Z historii wzięto co najlepsze w sensie urbanistycznym, nie zapominając jednakże o rozwoju miasta w warunkach dzisiejszych.

Społeczność lokalna o zadowalającym poziomie poczucia tożsamości lokalnej, mieszkańcy w zadowalającej kondycji psycho-społecznej, tworzy trwałą strukturę, opartą na rodzinnych związkach i dobrosąsiedzkich stosunkach. Społeczność angażuje się w lokalne inicjatywy rozwojowe i aktywizacyjne, stwarzając sobie warunki do dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego. Mieszkańcy wspierają siebie nawzajem, aktywnie uczestniczą w działaniach organizacji pozarządowych, pomagając najbliższym wyjść z codziennych problemów.

Społeczność lokalna dysponuje aktywnymi liderami, poprzez których inicjuje i uczestniczy w procesach decyzyjnych, dotyczących obszaru „Dolnego Miasta” i całej Gminy Krosno Odrzańskie.

„Dolne Miasto” stało się dzielnicą, gdzie mieszkańcy mają bezpośredni dostęp do koniecznych usług administracyjnych, edukacyjnych, kulturalnych i społecznych, jak również do oferty komercyjnej w zakresie niezbędnych usług i handlu. W „Dolnym Mieście” jest łatwy i przyjemny dostęp do infrastruktury publicznej i komercyjnej, bez zagrożeń, bez barier dla osób niepełnosprawnych, co wpływa na zainteresowanie lokalizacją osób spoza „Dolnego Miasta” i spoza Gminy. Dzięki wdrożeniu zadań z obszaru mieszkalnictwa społecznego oraz inwestycjom developerskim osiedlają się tutaj osoby z zewnątrz, ubogacając lokalną społeczność. Rozwijają się usługi turystyczne i gospodarcze, wykorzystujące bezpośrednie sąsiedztwo rzeki Odry, w których zatrudnienie znajdują mieszkańcy „Dolnego Miasta”. Na targu rybnym regularnie pojawiają się osoby zainteresowane ofertą lokalnych stawów hodowlanych, w tym handlowcy z Zielonej Góry i z bardziej odległych miejsc.

Zmniejszyła się liczba osób nieaktywnych zawodowo oraz liczba mieszkańców korzystających ze wsparcia OPS. „Dolne Miasto” planuje dalsze działania rozwojowe swojego obszaru oraz obszaru Gminy, przy aktywnym uczestnictwie społeczności lokalnej.

7. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk

Program Rewitalizacji zbudowany został w oparciu o hierarchiczną strukturę celów, w tym celu strategicznego, celów głównych, podlegających im celów szczegółowych oraz kierunków działań rewitalizacyjnych. Cel strategiczny oraz cele główne nawiązują bezpośrednio do wizji obszaru rewitalizacji, stanowiąc jej rozwinięcie. Hierarchiczna struktura celów porządkuje sposób działań związanych z rewitalizacją, wskazując poszczególnym kierunkom działań ich nadrzędny cel.

Na podstawie przeprowadzonej w poprzednich rozdziałach diagnozie czynników i zjawisk kryzysowych w tym sformułowanych na jej podstawie drzewie problemów zdefiniowano pożądaną listę celów projektu, którą przedstawiono w formie rozbudowanego diagramu logicznych powiązań między nimi – „drzewo celów” – graf poniżej. Przedstawione poniżej drzewo celów obrazuje zależności między celem strategicznym, celami głównymi oraz szczegółowymi, a środkami do ich osiągnięcia.

Strategicznym celem rewitalizacji gminy Krosno Odrzańskie jest „Poprawa jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych w gminie Krosno Odrzańskie oraz kompleksowe przeciwdziałanie marginalizacji zdegradowanych społecznie, infrastrukturalnie, gospodarczo, przestrzennie i środowiskowo obszarów gminy”. Do celów głównych, ściśle powiązanych z celem strategicznym należą:

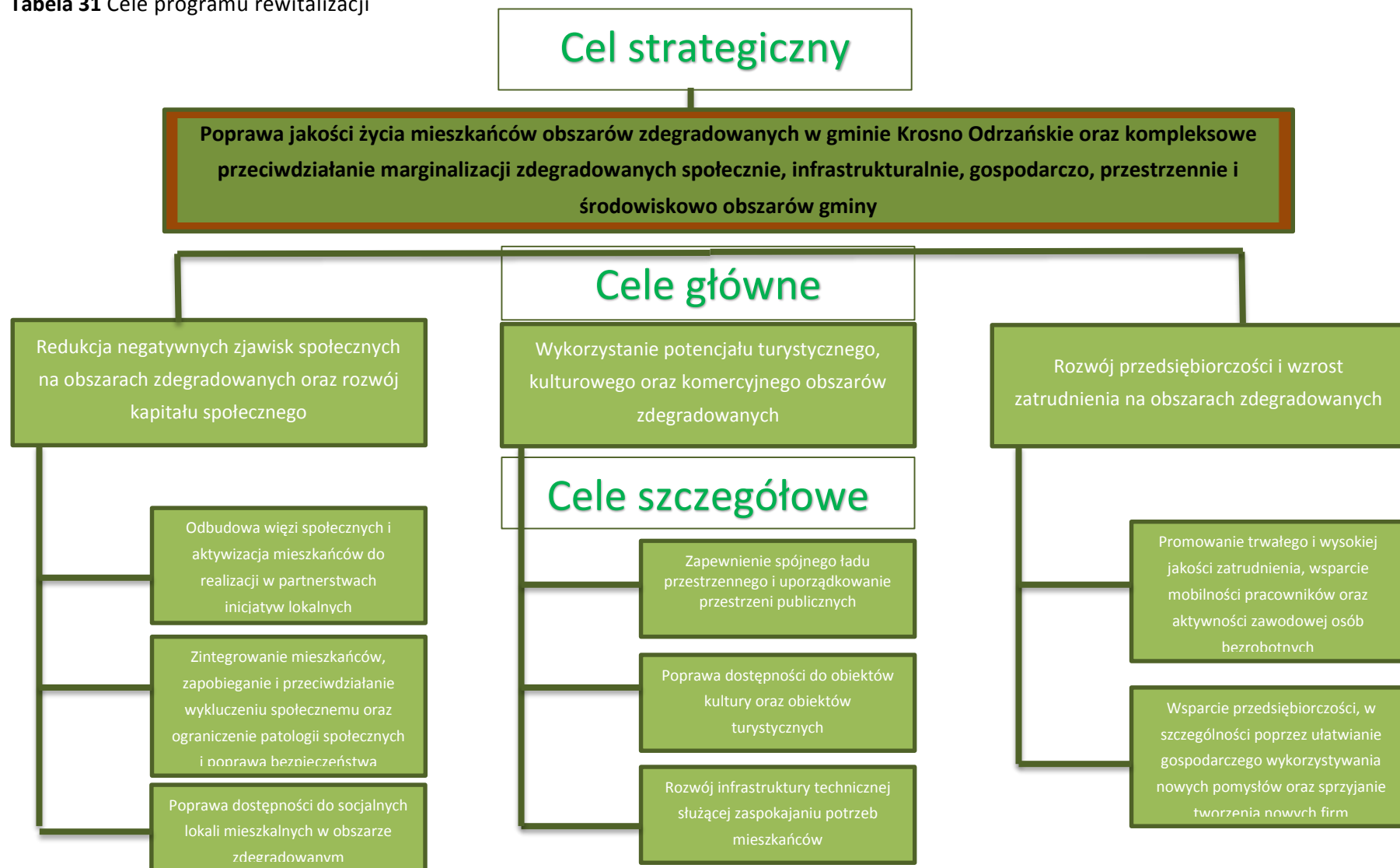
1. Redukcja negatywnych zjawisk społecznych na obszarach zdegradowanych oraz rozwój kapitału społecznego,
2. Wykorzystanie potencjału turystycznego, kulturowego oraz komercyjnego obszarów zdegradowanych,
3. Rozwój przedsiębiorczości i wzrost zatrudnienia na obszarach zdegradowanych.

Cele główne realizuje katalog celów szczegółowych zdefiniowanych jako:

1. Odbudowa więzi społecznych i aktywizacja mieszkańców do realizacji w partnerstwach inicjatyw lokalnych,
2. Zintegrowanie mieszkańców, zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz ograniczenie patologii społecznych i poprawa bezpieczeństwa,
3. Poprawa dostępności do obiektów kultury oraz obiektów turystycznych,
4. Zapewnienie spójnego ładu przestrzennego i uporządkowanie przestrzeni publicznych,
5. Rozwój infrastruktury technicznej służącej zaspokajaniu potrzeb mieszkańców,

6. Wsparcie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzenia nowych firm,
7. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia, wsparcie mobilności pracowników oraz aktywności zawodowej osób bezrobotnych,
8. Poprawa dostępności do socjalnych lokali mieszkalnych w obszarze zdegradowanym.

Tabela 31 Cele programu rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

W poniższym opracowaniu szczegółowo w odniesieniu do zdefiniowanych celów szczegółowych programu, opisano konkretne problemy społeczności lokalnej, które zostaną rozwiązane w wyniku działań rewitalizacyjnych. Ponadto, pod każdym opisem jakościowym negatywnych zjawisk, wskazano kierunki działań odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym.

Cel szczegółowy nr 1 - Odbudowa więzi społecznych i aktywizacja mieszkańców do realizacji w partnerstwach inicjatyw lokalnych

oraz

Cel szczegółowy nr 2 - Zintegrowanie mieszkańców, zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz ograniczenie patologii społecznych

Jak wykazała przeprowadzona diagnoza obszar „Dolnego Miasta” (obszar nr 1A) jest obszarem koncentracji negatywnych zjawisk społecznych towarzyszących bezrobociu i ubóstwu, takich jak przestępczość, przemoc w rodzinie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, uzależnienia czy niski poziom aktywności społecznej. Potęgując te zjawiska problemami osób niepełnosprawnych i starszych mamy pełny obraz kryzysu społecznego tej części miasta. Szczególną grupę stanowią dzieci i młodzież, które w wyniku degradacji rodziny najbardziej narażone są różnego rodzaju patologiami.

W związku z powyższym istnieje silna potrzeba aktywizacji społecznej grup dotkniętych różnego rodzaju problemami społecznymi poprzez podjęcie zróżnicowanych przedsięwzięć w zakresie aktywnej integracji społecznej, które umożliwią zmianę dotychczasowego sposobu życia poszczególnym osobom i całym społecznościom. Szczególnie istotne jest wspieranie rodzin, aby zapobiec takim zjawiskom jak przemoc czy dziedziczenie biedy. Wszystkie działania powinny opierać się na szeroko rozumianej pracy socjalnej polegającej na diagnozowaniu potrzeb, współpracy, udzielaniu zindywidualizowanej pomocy oraz ewaluacji skutków. Rozwój środowisk zagrożonych powinien się również odbywać poprzez stwarzanie warunków do ich uczestnictwa w różnorodnych formach aktywności społecznej.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

Cel szczegółowy nr 3 - Poprawa dostępności do obiektów kultury oraz obiektów turystycznych

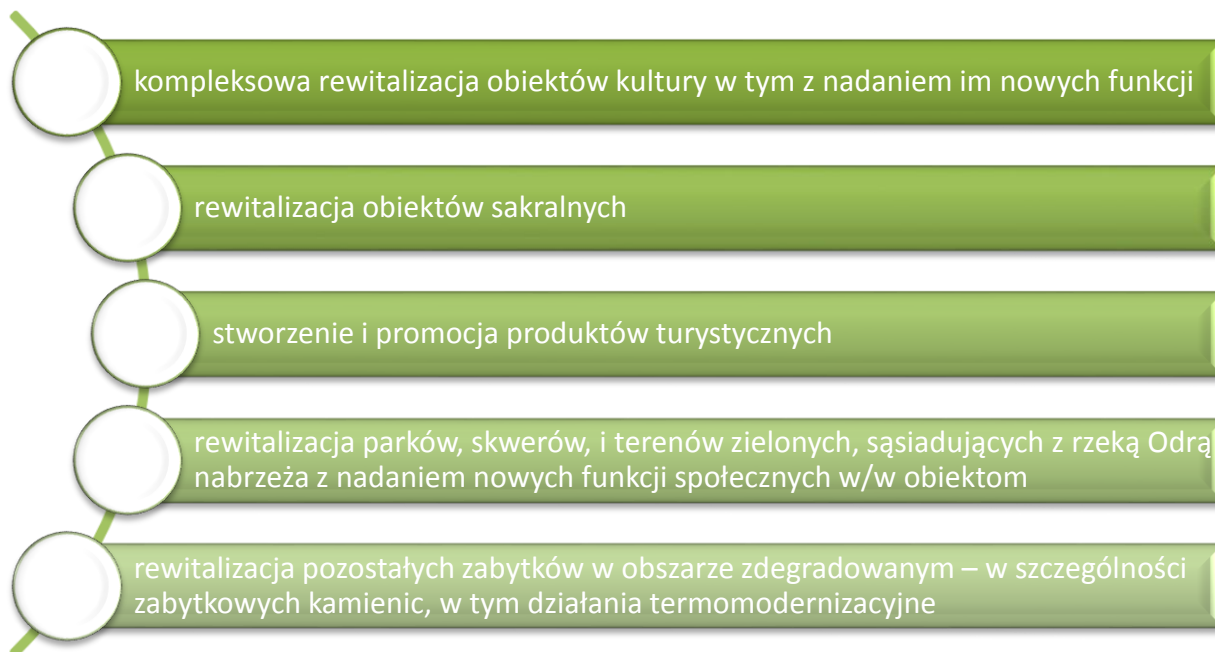
Zasoby turystyczne, kulturalne i środowiskowe (dostępność rzeki Odry) gminy są kluczowymi zasobami determinującymi atrakcyjność Gminy Krosno Odrzańskie. W zdegradowanym obszarze „Dolnego Miasta” (obszar nr 1A) występuje kumulacja funkcji turystycznej i kulturalnej gminy. Znajduje się tu m.in. port, przystań rzeczna z bulwarem (przy brzegu rzeki Odra), zamek przy których rozwinęły się usługi komercyjne.

„Dolne Miasto” jest też siedzibą wielu obiektów turystycznych, kulturalnych oraz obiektów sakralnych np.: Kościół Św. Jadwigi Śląskiej, Ośrodek Sportu i Rekreacji, Centrum Artystyczno – Kulturalne Zamek, pozostałości umocnień z czasów II wojny światowej. Turystyka, kultura i dziedzictwo kulturowe są ważnym elementem budowania wartości i tożsamości miasta i gminy oraz planowania społeczno-gospodarczego rozwoju. Przedsięwzięcia w sferze turystyki i kultury są istotnym spoiwem więzi społecznych i mogą być ważnym elementem rewitalizacji w zakresie włączenia społecznego, budowania tożsamości, zwiększania atrakcyjności obszaru itd.

Istotne jest kontynuowanie działań zmierzających do umiejętnego gospodarowania potencjałem i podejmowanie nowych inicjatyw w tym zakresie, aby skorzystała na tym lokalna społeczność. Planowane przedsięwzięcia zwiększą atrakcyjność turystyczną i gospodarczą „Dolnego Miasta” oraz mogą stać się impulsem do aktywizacji społeczno-zawodowej

mieszkańców tej części miasta (obszar nr 1A) oraz powstawania nowych firm w branżach powiązanych z turystyką, kulturą, sportem i rekreacją.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

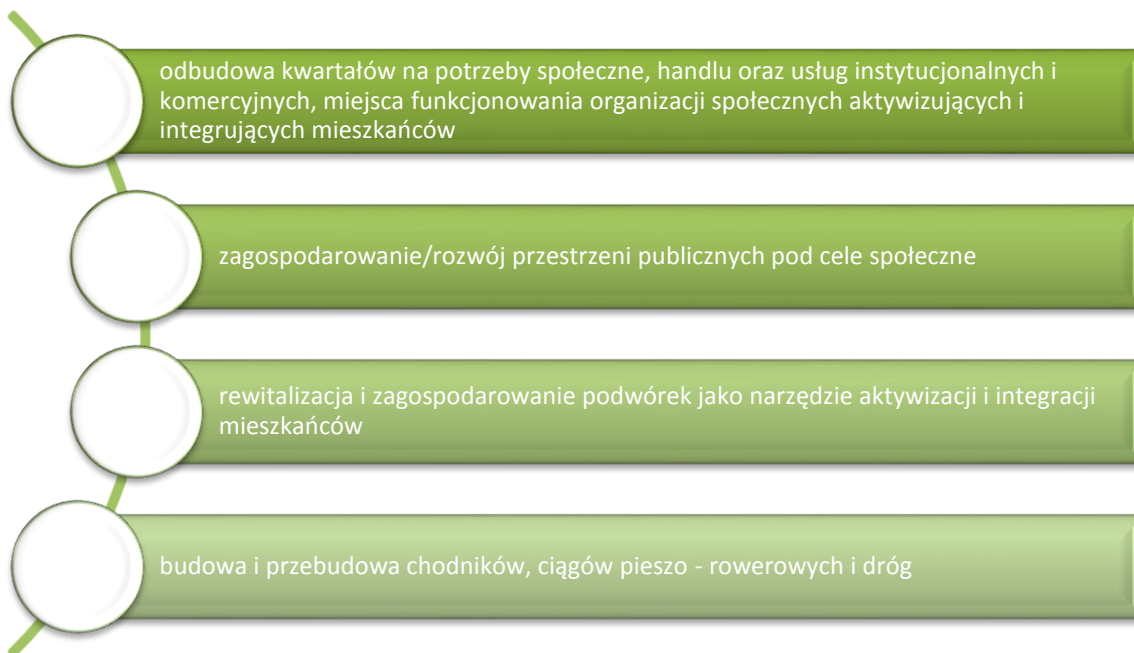

Cel szczegółowy nr 4 - Zapewnienie spójnego ładu przestrzennego i uporządkowanie przestrzeni publicznych

Od lat realizowana polityka wewnętrzna gminy wskazuje, iż obszar „Dolnego Miasta” (obszar nr 1A) jest kluczowym elementem gminy miejsko - wiejskiej, wpływającym na poczucie ładu przestrzennego i atrakcyjność gminy jako całości. Dlatego też działania Rady Miejskiej i Burmistrza powinny koncentrować się na zachowaniu funkcji turystyczno - kulturalnej w Dolnym Mieście i ochronie spójności miejscowych społeczności lokalnych, a także lokalizowaniu tam projektów potęgujących integrację aktywność mieszkańców oraz wpływających pozytywnie na wizerunek miasta Krosno Odrzańskie jako całości. Nacisk kłaść należy na kreowanie ogólnodostępnej przestrzeni publicznej, w tym wprowadzenie kultury i sztuki do przestrzeni.

Ze względu na zwartą zabudowę, na obszarze „Dolnego Miasta” występuje relatywnie mało terenów zielonych oraz innych przestrzeni, które mogłyby zostać wykorzystane na cele publiczne. Bardzo ważne jest zatem racjonalne wykorzystanie przestrzeni miejskiej, służące wykreowaniu otwartych, estetycznych, bezpiecznych i wielofunkcyjnych terenów służących mieszkańcom i turystom. W kontekście ograniczonej dostępności wolnej przestrzeni bardzo ważną rolę będą odgrywały kwartały, skwery i podwórka. Z jednej strony będą pełniły rolę przestrzeni publicznych, a z drugiej będą narzędziem aktywizacji i integracji społecznej mieszkańców „Dolnego Miasta”. Wszystkie inwestycje powinny być ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową mieszkańców i podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

Cel szczegółowy nr 5 - Rozwój infrastruktury technicznej służącej zaspokajaniu potrzeb mieszkańców

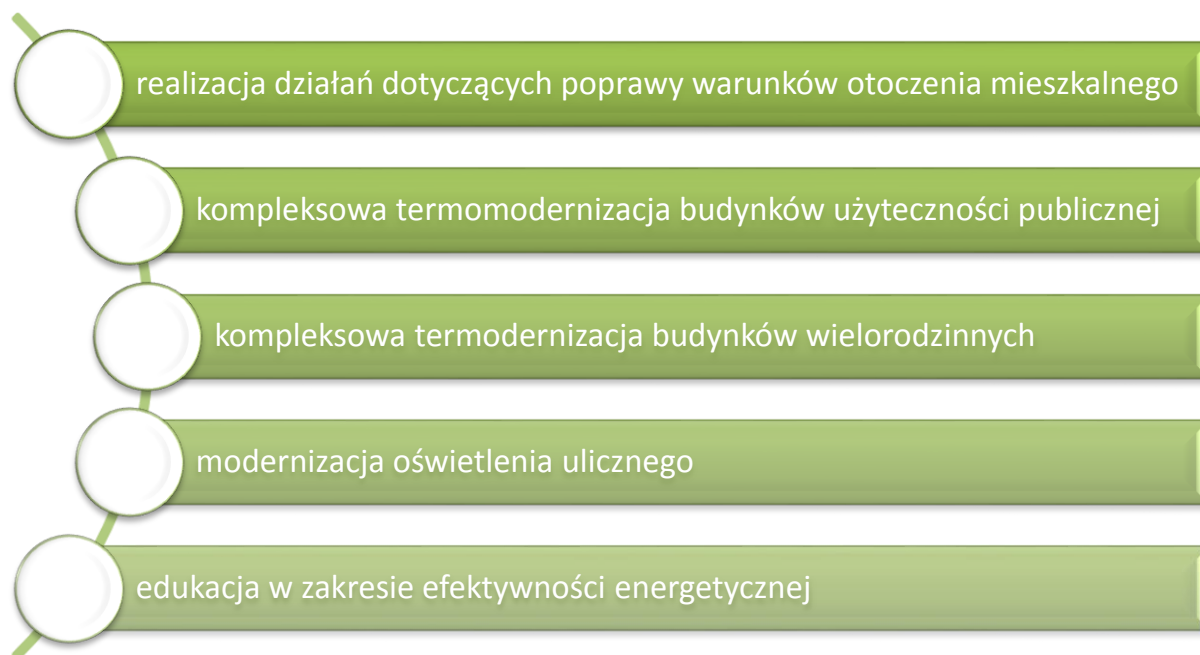
Wśród istniejących budynków w Gminie Krosno Odrzańskie dominują te wybudowane przed 1989 rokiem. Najwięcej takich budynków znajduje się w obszarze uznanym za zdegradowany – „Dolne Miasto” (obszar nr 1A). Ich stan techniczny odbiega od obecnie obowiązujących norm i wymaga natychmiastowego działania. Wiele budynków potrzebuje przeprowadzenia kapitalnych remontów, przebudowy i modernizacji, w tym wymiany instalacji technicznych, remontu ścian zewnętrznych, naprawy dachu oraz podniesienia ogólnego standardu użytkowania i estetycznego wyglądu. Realizacja inwestycji poprawiających stan techniczny budynków przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców Dolnego Miasta, co jest jednym z warunków przeprowadzenia skutecznych działań aktywizacyjnych i integracyjnych wśród lokalnej społeczności.

Duże są zwłaszcza potrzeby termomodernizacyjne. Niedostateczna izolacja prowadzi do dużych strat ciepła. Inwestycje w termomodernizację spowodują ograniczenie kosztów ogrzewania, zmniejszenie zapotrzebowania i zużycia energii cieplnej, poprawę estetyki budynków. Szczególne znaczenie w procesie zwiększania efektywności energetycznej przypisuje się władzom samorządowym. Pełnienie wzorcowej roli w oszczędnym gospodarowaniu energią jest jednym z dziesięciu kluczowych działań państwa na rzecz poprawy efektywności energetycznej. Budynki wchodzące w skład majątku posiadanego przez samorządy lokalne powinny być priorytetowym obszarem działań zarówno ze względu na możliwość bezpośredniego osiągnięcia konkretnych rezultatów, jak i efektu promocyjno-edukacyjnego. Działania na rzecz

ochrony i właściwego utrzymania tych obiektów muszą być podejmowane w celu powstrzymania ich dalszej degradacji.

Poza termomodernizacją, wprowadzane będą inne rozwiązania służące ograniczeniu zużycia energii. Będą się koncentrowały na skutecznym zarządzaniu energią, modernizacji oświetlenia ulicznego oraz szerokiej edukacji i promocji dot. racjonalnego wykorzystania energii.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

Cel szczegółowy nr 6 - Wsparcie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzenia nowych firm

oraz

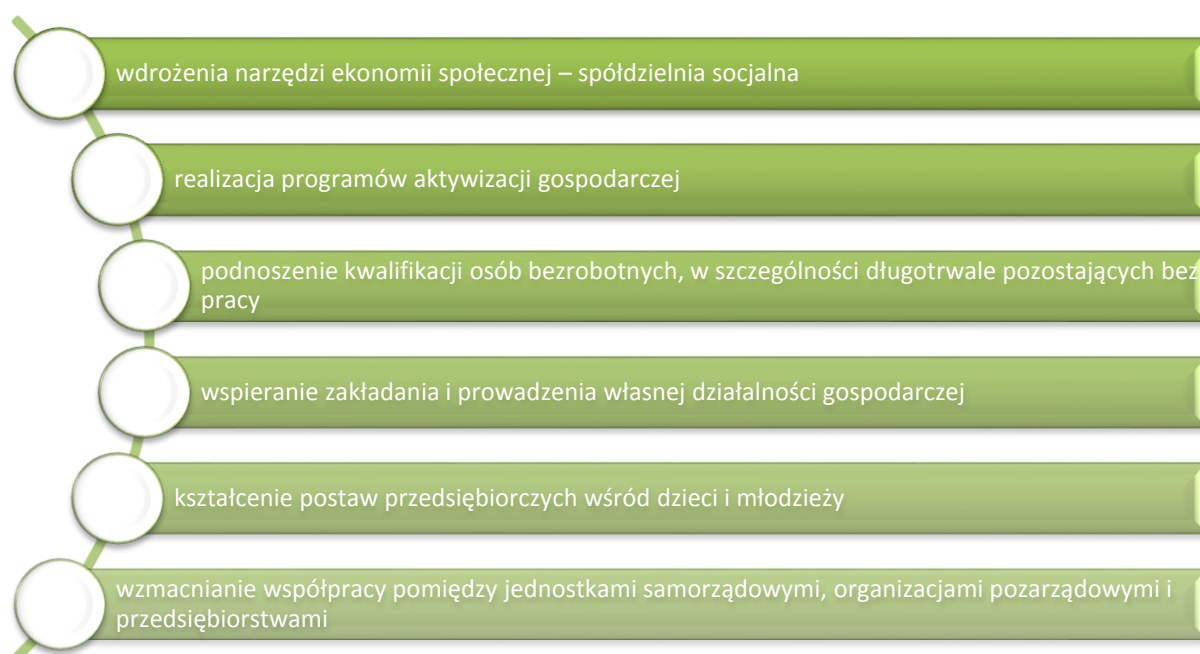
Cel szczegółowy nr 7 - Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia, wsparcie mobilności pracowników oraz aktywności zawodowej osób bezrobotnych

Gmina Krosno Odrzańskie jako priorytet od lat stawia sobie za cel zrównoważony, nowoczesny i ekologiczny rozwój gospodarki, który zapewni wzrost zatrudnienia w gminie i powiecie. W tym kontekście istotne jest włączenie do rynku pracy większej liczby osób oraz utrzymanie ich przy aktywności zawodowej. Obszar zdegradowany „Dolnego Miasta” (obszar nr 1A) cechuje wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych oraz bezrobotnych oraz niski poziom aktywności gospodarczej mieszkańców (niewielka liczba funkcjonujących działalności gospodarczych oraz

dostępnych miejsc pracy w obszarze). Konieczne są aktywne działania skierowane do osób bezrobotnych, długotrwale pozostających bez pracy w celu poprawy możliwości znalezienia zatrudnienia, bazujące na rzeczywistym zapotrzebowaniu na określone kwalifikacje (w szczególności w „inteligentnych specjalizacjach województwa lubuskiego”).

Komplementarną metodą skutecznego przeciwdziałania bezrobociu w obszarze zdegradowanym, podnoszenia poziomu aktywności zawodowej społeczeństwa, a także stymulowania rozwoju ekonomicznego i społecznego, jest rozwój przedsiębiorczości. Jedną z form prowadzenia biznesu jest przedsiębiorczość społeczna, która może być idealnym rozwiązaniem problemu aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych z rynku pracy.

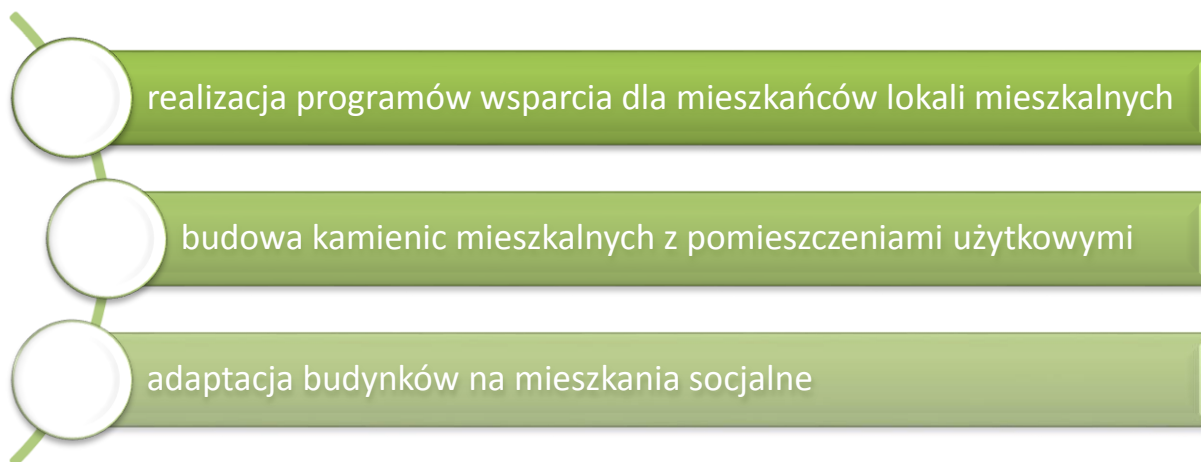
KIERUNKI DZIAŁAŃ:

Cel szczegółowy nr 8 - Poprawa dostępności do socjalnych lokali mieszkalnych w obszarze zdegradowanym

W gminie jako jednej z głównych problemów od lat wskazuje się niedostatek socjalnych lokali mieszkalnych. Konieczna jest realizacja inwestycji polegająca na budowie nowych lub przebudowie i adaptacji budynków istniejących, nieużytkowanych na mieszkania socjalne. Pozwoli to na pozytywne rozwiązywanie problemów mieszkańców, którzy nie radzą sobie finansowo. Dzięki realizacji tego typu działań mieszkańcy mają szansę się oddłużyć lub zamienić lokal na bardziej im odpowiadający. W tym kontekście pozbawieni balastu mieszkańcy będą dysponować większą zdolnością do integracji społecznej i aktywności gospodarczej.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

8. Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Obszar zdegradowany „Dolne Miasto” poddany zostanie działaniom rewitalizacyjnym, które są odpowiedzią na zdiagnozowane problemy o charakterze społecznym, przestrzennym, gospodarczym, infrastrukturalnym i środowiskowym. Dzielnica „Dolne Miasto” to dawne centrum administracyjno-kulturalno-rekreacyjne. Istnieje pilna potrzeba nadania dynamiki rozwojowej temu obszarowi, co związane będzie z przywróceniem dawnych funkcji, jak również nadaniu nowych. Planowane działania stanowią komplementarne względem siebie inicjatywy, które łącznie będą stanowić dla tego obszaru intensywne bodźce rozwojowe. Wskazane działania realizowane w sposób kompleksowy pozwolą na nadanie dynamiki rozwojowej temu obszarowi w kierunku wyjścia ze stanu kryzysowego dla poszczególnych obszarów problemowych.

Zgodnie z przeprowadzonymi analizami, związanymi ze specyfiką lokalizacji obszaru pożądaný cel wyjścia z sytuacji problemowych, w tym aktywizacji lokalnej społeczności w sposób efektywny zostanie osiągnięty dzięki serii kompleksowych działań przywracających „Dolnemu Miastu” właściwą rangę centrum usług kulturalno–rekreacyjnych w nawiązaniu do wartości historycznych oraz w zgodzie z obowiązującymi trendami renowacji centrów starych miast, mających na uwadze zintegrowane działania aktywizujące społeczność lokalną.

Zatem **przewidziane w ramach programu rewitalizacji działania obejmują aspekt społeczny (warunek konieczny) oraz przestrzenno-funkcjonalny, techniczny i gospodarczy (przedstawiony łącznie jako infrastrukturalno-gospodarczy) oraz środowiskowy. Bowiern w tych sferach w toku zdiagnozowany sytuacją problemową, której planowane działania mają przeciwdziałać. Oczekiwane efekty zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych są wzajemnie powiązane i skutkują w związku z tym poprawą sytuacji kryzysowej obszaru zdegradowanego w każdej ze sfer.**

Przewidziane działania mają zatem charakter kompleksowy są skoncentrowane - działania rewitalizacyjne skupione są na konkretnym obszarze, dotkniętym największą koncentracją problemów i negatywnych zjawisk, który został wyznaczony w wyniku diagnozy.

Poniżej przedstawiamy planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne podstawowe, bez których wizja rewitalizacji obszaru zdegradowanego nie ma szans na realizację.

Wykaz przedsięwzięć podstawowych:

1. Powołanie Krośnieńskiej Agencji Rozwoju (KAR)
2. Realizacja programu aktywizacji gospodarczej „Lokal w dobrych rękach”
3. Realizacja programu aktywizacji gospodarczej „Atrakcyjna reklama – niezbędny przedsiębiorcy”
4. Utworzenie i prowadzenie Centrum Integracji Społecznej
5. „Pracujemy razem” – Program zatrudnienia w spółdzielni socjalnej
6. Odbudowa kwartałów na potrzeby społeczne, handlu oraz usług instytucjonalnych i komercyjnych, miejsca funkcjonowania organizacji społecznych aktywizujących i integrujących mieszkańców – budowa kamienicy mieszkalnej z pomieszczeniami użytkowymi
7. Odbudowa kwartałów na potrzeby społeczne, handlu oraz usług instytucjonalnych i komercyjnych, miejsca funkcjonowania organizacji społecznych aktywizujących i integrujących mieszkańców – budowa kamienicy w kwartale północnym ze SKLEPEM Wielkopowierzchniowym, pomieszczeniami użytkowymi, mieszkalnymi wraz z działaniami integracyjno-aktywizacyjnymi dla osób zagrożonych wykluczeniem
8. Realizacja działań dotyczących poprawy warunków otoczenia mieszkalnego: „Nasz zakątek” – Program Aktywności Lokalnej (PAL)
9. „Urządzamy nasz zakątek” Program zagospodarowania podwórek w obszarze rewitalizacji
10. Rewitalizacja części dolnego miasta obejmująca ulice: Grobla, Bobrowa, Plac Prusa, Żeromskiego, Wodna, Rybaki
11. Realizacja programów wsparcia dla mieszkańców lokali mieszkalnych w obszarze zdegradowanym
12. Adaptacja budynku socjalnego przy Pocztovej 9 – na mieszkania socjalne
13. Remonty w tym termomodernizacja zabytkowych budynków o funkcjach mieszkalnych i ciągów komunikacyjnych
14. Odbudowa zamku, w tym wykonanie dokumentacji, uruchomienie nowych funkcji społeczno-komercyjnych w ramach dotychczasowej instytucji
15. Piastowskie dziedzictwo Świętej Jadwigi Śląskiej w Krośnie Odrzańskim

Szczegóły przedstawiamy poniżej w kartach poszczególnych przedsięwzięć.

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego podstawowego nr 1	
Nazwa przedsięwzięcia	Powołanie Krośnieńskiej Agencji Rozwoju (KAR)
Charakter/rodzaj działania	Organizacyjno-administracyjne/niskonakładowe
Sfery problemowe, na którą oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna Sfera infrastrukturalno-gospodarcza Sfera przestrzenno-funkcjonalna Sfera środowiskowa
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Krosno Odrzańskie
Pozostali interesariusze działań	Spółeczność lokalna – mają pośredni wpływ na KAR poprzez swoich przedstawicieli (radnych i Burmistrza), KAR jako działania rewitalizacyjne realizuje przedsięwzięcia zgłoszone i zainicjowane przez przedstawicieli społeczności lokalnej. NGOs – uczestniczą w Radzie Społecznej ds. Rewitalizacji, przez co mają wpływ na działalność KAR. Przedsiębiorcy – uczestniczą w Radzie Społecznej ds. Rewitalizacji, przez co mają wpływ na działalność KAR.
Zakres realizowanego zadania	Działanie dotyczy utworzenia podmiotu koordynującego całość działań rewitalizacyjnych, we współpracy z Biurem Rewitalizacji, funkcjonującym w Urzędzie Miasta oraz z członkami Rady Społecznej ds. Rewitalizacji.
Miejsce przeprowadzenia projektu	Krosno Odrzańskie – siedziba KAR znajdzie się na obszarze zdegradowanym i rewitalizowanym („Dolne Miasto”), początkowo w ZAMKU, następnie w powstałej nowej kamienicy lub w adaptowanym budynku na mieszkania socjalne.
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	Działania rewitalizacyjne w obszarze „Dolnego Miasta” będą zorganizowane wokół tematu: „Kształtowanie przestrzeni miejskiej”, w tym przede wszystkim przywracanie obszarowi zdegradowanemu („Dolne Miasto”) funkcji centrum funkcjonalnego i miejsca spotkań, uporządkowanie przestrzeni miejskiej, zagęszczenie zabudowy oraz pakiet działań społecznych, jako narzędzie integracji i aktywizacji społeczności lokalnej. Działania rewitalizacyjne, będą się opierać na stworzeniu struktury zarządzającej potencjałami i działaniami, przy partycypacji społecznej w procesie decyzyjnym. W tym celu powstanie Krośnieńska Agencja Rozwoju – łącząca zadania TBS z ośrodkiem rozwoju. Będzie scalała działania na poziomie operacyjnym – od badań archeologicznych, inicjacji i realizacji projektów PPP, po działania edukacyjne i koordynujące aktywizację społeczną. Struktura zatem, jaka będzie funkcjonować w ramach KAR jest niezbędna dla sprawnego przeprowadzenia procesu rewitalizacji, łączącego potencjały lokalizacji obszaru zdegradowanego, mieszkańców obszaru oraz zdolność poszczególnych interesariuszy do pozyskiwania zasobów (w tym środków finansowych i Kapitału Ludzkiego) na cele realizacji poszczególnych działań. W takim ujęciu zadanie to będzie pozytywnie oddziaływać na obszary problemowe zidentyfikowane w toku diagnozy w każdej sferze, tj. w sferach: społecznej, infrastrukturalno-gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru	Wskaźniki Produkty: Ocena osiągnięcia produktów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu: po zakończeniu inwestycji, przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji) - powstanie 1 podmiotu o charakterze gospodarczo-administracyjnym, zarządzającego procesem rewitalizacji (źródło weryfikacji: Stosowny rejestr np. Krajowy Rejestr Sądowy) Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante, a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.

	- KAR – zorganizuje co najmniej 4 inwestycje i pokieruje realizację 4 inicjatyw lokalnych w zakresie kompleksowych działań o charakterze miękkim, w okresie realizacji Programu rewitalizacji, tj. do roku 2023 (źródło informacji: sprawozdanie z działalności KAR).
Okres realizacji	2016-2017
Szacunkowa wartość projektu	300 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	Budżet Gminy Krosno Odrzańskie

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego podstawowego nr 2	
Nazwa przedsięwzięcia	Realizacja programu aktywizacji gospodarczej „Lokal w dobrych rękach”
Charakter/rodzaj działania	Działanie administracyjno-organizacyjne / średnionakładowe
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna Sfera infrastrukturalno-gospodarcza
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Krosno Odrzańskie, Krośnieńska Agencja Rozwoju, OPS, Organizacje pozarządowe (zaangażowane w lokalne działania progospodarcze)
Pozostali interesariusze działań	<p>Mieszkańcy „Dolnego Miasta” – w wyniku uruchomienia programu Mieszkańcy obszaru będą beneficjentami wzrostu dostępności do usług świadczonych przez przedsiębiorców, w tym tych, którzy uzyskali lokale w ramach programu.</p> <p>Lokalni przedsiębiorcy – wsparcie mieszkańców w zakresie rozwoju działalności gospodarczej wpłynie na rozwój lokalnego rynku, powodując wzrost konkurencyjności usług, z czego będą też korzystać lokalni przedsiębiorcy. Pomimo ryzyka zwiększenia konkurencji lokalnym przedsiębiorcom, program wpłynie na wzbogacenie pakietu usług świadczonych na obszarze „Dolnego Miasta”, co może wpłynąć na wzrost klientów z zewnątrz dzielnicy.</p>
Zakres realizowanego zadania	<p>Celem programu „Lokal w dobrych rękach” jest pobudzenie aktywności gospodarczej wśród mieszkańców dolnego miasta. Realizacja programu będzie polegała na udostępnieniu w drodze konkursu lokali przygotowanych do prowadzenia działalności gospodarczej w obszarze rewitalizacji na preferencyjnych warunkach – w ramach programu będzie przygotowany regulamin określający warunki uzyskania lokalu. W tym obniżenie czynszu na okres dwóch pierwszych lat prowadzenia działalności gospodarczej. Planowane są dwie edycje konkursu. Pierwsza będzie kierowana do osób bezrobotnych z obszaru rewitalizacji, chcących rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej. Druga edycja będzie dedykowana artystom i rzemieślnikom gotowym do prowadzenia swojej działalności na obszarze rewitalizacji. Warunkiem udziału w konkursie będzie także udział w warsztatach z przedsiębiorczości. Łącznie udostępnionych zostanie sześć lokali.</p> <p>W ramach działania będzie zrealizowane co następują:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przygotowanie lokali • Opracowanie regulaminu przyznawania lokali • Rekrutacja uczestników • Realizacja warsztatów z przedsiębiorczości • Przeprowadzenie konkursu • Podpisanie umów z najemcami <p>Realizacja działania jest ważna z punktu widzenia stymulowania wzrostu aktywności gospodarczej mieszkańców. Program pozwoli na uzyskanie lokalu użytkowego na prowadzenie działalności gospodarczej po bardzo preferencyjnych warunkach, dzięki mniejszym obciążeniom, zmniejszy się ryzyko upadku firmy w pierwszym okresie.</p>
Miejsce przeprowadzenia	Krosno Odrzańskie – działania będą zlokalizowane w obszarze zdegradowanym i rewitalizowanym („Dolne Miasto”)

projektu	
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	<p>Inwestycja rozwiązuje następujące problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sfery społecznej – projekt wpływa pozytywnie na rozwiązywanie problemów mieszkańców, co wiąże się ze stworzeniem narzędzia wychodzenia z bezrobocia. Dzięki dostępowi do niskokosztowych lokali użytkowych bezrobotni zyskają impuls do rozpoczęcia własnej działalności. Podobnie artyści i rzemieślnicy, które to zawody są pożądane z punktu widzenia rozwoju poczucia lokalnej tożsamości oraz z punktu widzenia nadania charakteru obszarowi o konotacjach historycznych, co również wpłynie na kształtowanie genius loci obszaru i w efekcie na wzrost integracji i poczucia lokalnej tożsamości mieszkańców. W związku z powyższym projekt przyczyni się w istotny sposób do eliminacji problemów społecznych. - sfery infrastrukturalno-gospodarczej – dzięki realizacji działań mieszkańcy mają szansę się na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej w dobrych warunkach lokalowych, przy minimalnych kosztach przez pierwsze 2 lata funkcjonowania. Bezrobotni mieszkańcy dzięki programowi będą bardziej skłonni podejmować ryzyko zakładania własnej działalności, przy mniejszych comiesięcznych zobowiązaniach zwiększy się zdolność utrzymania się na rynku młodych firm. Dzięki czemu łatwiej osoby takie uwierzą w siebie i będą mogły rozwinąć działalność bez oglądania się na koszty lokalowe.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru	<p>Wskaźniki</p> <p>Produkty: Ocena osiągnięcia produktów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu: po zakończeniu inwestycji, przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji)</p> <ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie i wdrożenie do realizacji programu aktywizacji gospodarczej „Lokal w dobrych rękach” (źródło informacji: raport KAR i OPS o wdrożeniu programu). - zorganizowane warsztaty przedsiębiorczości (źródło informacji: raport KAR i OPS z realizacji warsztatów) <p>Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante, a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości projektu. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.</p> <ul style="list-style-type: none"> - przekazanie 6 lokali użytkowych na działalność gospodarczą dla osób bezrobotnych, artystom i rzemieślnikom (źródło informacji: sprawozdania KAR i OPS z działalności w tym zakresie; podpisane umowy najmu na preferencyjnych warunkach) - rozpoczęcie nowej działalności gospodarczej przez 6 osób (źródło informacji: odpisy z CEIGD)
Okres realizacji	2018-2021
Szacunkowa wartość projektu	130 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	130 000,00 zł – środki unijne w ramach RPO – Lubuskie 2020 (EFS)

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego podstawowego nr 3

Nazwa	Realizacja programu aktywizacji gospodarczej
--------------	---

przedsięwzięcia	„Atrakcyjna reklama – niezbędny przedsiębiorcy”
Charakter/rodzaj działania	Działanie administracyjno-organizacyjne / niskonakładowe
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna Sfera infrastrukturalno-gospodarcza
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Krosno Odrzańskie, Krośnieńska Agencja Rozwoju, OPS, Organizacje Pozarządowe (zaangażowane w lokalne działania społeczne)
Pozostali interesariusze działań	Mieszkańcy „Dolnego Miasta” – w wyniku uruchomienia programu Mieszkańcy obszaru będą beneficjentami wzrostu estetyki lokali użytkowej. Określony w niezbędniku kształt i charakter reklamy, wpływając na względny porządek w tej materii, wywoła w mieszkańcach poczucie dumy z przynależności do obszaru. Lokalni przedsiębiorcy – zyskają jasny sygnał jak powinna wyglądać reklama w obszarze „Dolnego Miasta”, która będzie jednocześnie jego wizytówką. Przedsiębiorcy zyskają gospodarczy atrybut lokalnej tożsamości. Kształt i charakter reklamy będzie integralnie związany z obszarem, co w klientach, w tym w osobach przyjezdnych będzie wywoływać pozytywne konotacje, co może wpłynąć na wzrost klientów z zewnątrz.
Zakres realizowanego zadania	Działania są związane z realizacją warsztatów, podczas których przedsiębiorcy i artyści opracują niezbędny określający charakter reklam, jakie powinny być zamieszczane w obszarze rewitalizacji. Program zakłada opracowanie rekomendacji dotyczących szyldów i reklam zamieszczanych w obszarze rewitalizacji. W pracę nad programem w ramach warsztatów będą zaangażowane środowiska przedsiębiorców i artystów. Niezbędny będzie upowszechniany wśród przedsiębiorców i instytucji publicznych znajdujących się w obszarze rewitalizacji. Opracowane zasady będą dotyczyć wielkości szyldów, kolorystyki, rodzaju czcionki. Realizacja działania jest ważna z punktu widzenia stymulowania wzrostu aktywności gospodarczej mieszkańców, jak również ma wpływ na wzrost poczucia lokalnej tożsamości i poprawę estetyki obszaru.
Miejsce przeprowadzenia projektu	Krosno Odrzańskie – działania będą zlokalizowane w obszarze zdegradowanym i rewitalizowanym („Dolne Miasto”), tutaj będzie obowiązywać niezbędny
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	Inwestycja rozwiązuje następujące problemy: - sferę społeczną – projekt wpływa pozytywnie na rozwiązywanie problemów społecznych, wzrost zainteresowania prowadzeniem własnej działalności gospodarczej przełoży się bezpośrednio na spadek osób bezrobotnych, co w terminie późniejszym doprowadzi też do zwiększenia dostępnych na obszarze miejsc pracy. W związku z powyższym projekt przyczyni się w istotny sposób do eliminacji problemów społecznych. - sferę infrastrukturalno-gospodarczą – dzięki realizacji działań lokalni przedsiębiorcy mają szansę na wdrożenie gospodarczych atrybutów „Dolnego Miasta”, które będą ich wyróżniać z innych lokalizacji. Ponadto wpłynie to na wzrost zainteresowania działalnością gospodarczą co doprowadzi do wzrostu aktywności gospodarczej mieszkańców.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru	Wskaźniki Produkty: Ocena osiągnięcia produktów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu: po zakończeniu inwestycji, przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji) - przygotowanie i wdrożenie do realizacji programu aktywizacji gospodarczej „Atrakcyjna reklama – niezbędny przedsiębiorcy” (źródło informacji: raport KAR o wdrożeniu programu). - zorganizowane warsztaty przedsiębiorczości, dotyczące tematyki reklamy (źródło informacji: raport KAR z realizacji warsztatów)

	<p>- opracowany niezbędnik (źródło informacji: raport KAR z przygotowania niezbędnika)</p> <p>Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante, a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości projektu. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.</p> <p>- opracowanie reklam wg wytycznych z niezbędnika – przynajmniej 10 reklam (sprawozdania KAR z działalności w tym zakresie) - poprawa estetyki obszaru (źródło informacji: wyniki ankiety, przeprowadzonej wśród mieszkańców) - wzrost liczby klientów (wyniki ankiety wśród przedsiębiorców obszaru)</p>
Okres realizacji	2018-2021
Szacunkowa wartość projektu	15 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	15 000,00 zł – budżet Gminy Krosno Odrzańskie

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego podstawowego nr 4	
Nazwa przedsięwzięcia	Utworzenie i prowadzenie Centrum Integracji Społecznej
Charakter/rodzaj działania	Działanie organizacyjno-administracyjne / średnionakładowe
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna sfera infrastrukturalno-gospodarcza
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Organizacje Pozarządowe (podmiot wyłoniony w konkursie na realizację zadania – który otrzyma dofinansowanie), OPS, KAR, Gmina Krosno Odrzańskie (partnerzy do realizacji projektu)
Pozostali interesariusze działań	<p>Mieszkańcy „Dolnego Miasta” – w wyniku uruchomienia CIS osoby zagrożone wykluczeniem zyskują możliwość reintegracji zawodowej, pozwoli to na odciążenie społeczności lokalnej od osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej</p> <p>Lokalni przedsiębiorcy – dzięki CIS i możliwości reintegracji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem, będzie się również rozwijał lokalny rynek pracy, przez co zwiększy się liczba wykwalifikowanych pracowników na rynku, a lokalni przedsiębiorcy zyskają do nich dostęp.</p>
Zakres realizowanego zadania	Celem CIS będzie realizacja reintegracji zawodowej i społecznej poprzez kształcenie umiejętności w zakresie pełnienia ról społecznych i kompetencji zawodowych oraz innych umiejętności umożliwiających organizację życia prywatnego i zawodowego. CIS będzie realizował pełen zakres programu zatrudnienia socjalnego kierowanego do osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.
Miejsce przeprowadzenia projektu	Krosno Odrzańskie – działania będą zlokalizowane w obszarze zdegradowanym i rewitalizowanym („Dolne Miasto”),
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	<p>Inwestycja rozwiązuje następujące problemy:</p> <p>- sferę społeczną – projekt wpływa pozytywnie na rozwiązywanie problemów społecznych, dzięki jego realizacji mieszkańcy zagrożeni wykluczeniem mają okazję wrócić na rynek pracy poprzez działania związane z reintegracją zawodową, co pozwala zwiększyć kompetencje zawodowe i kluczowe. Dzięki projektowi zatem w istotny sposób przeciwdziałano zdiagnozowanym problemom społecznym.</p>

	- sfery infrastrukturalno-gospodarczej – projekt zapewnia osobom zagrożonym wykluczeniem reintegrację zawodową, dzięki czemu zwiększa się podaż wykwalifikowanych pracowników, ale również zwiększają się kompetencje osób biorących udział w projekcie do podjęcia działalności gospodarczej we własnym zakresie.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru	<p>Wskaźniki</p> <p>Produkty: Ocena osiągnięcia produktów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu: po zakończeniu inwestycji, przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji)</p> <ul style="list-style-type: none"> - utworzenie i prowadzenie Centrum Integracji Społecznej – 1 szt. (źródło informacji: sprawozdanie z realizacji projektu, dokumenty rejestrowe podmiotu) - realizacja warsztatów w zakresie urządzania terenów zielonych i miejsc spotkań – 1 warsztaty rocznie (źródło informacji: raport organizacji pozarządowej o wdrożeniu programu) <p>Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante, a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości projektu. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba członków CIS – 30 os. łącznie w 3 latach funkcjonowania (źródło informacji: sprawozdania CIS i NGO z realizacji działalności podmiotu) - wzrost kompetencji zawodowych i interpersonalnych u 30 osób (źródło informacji: ankietyzacja uczestników – ankieta ex Ante i ex Post)
Okres realizacji	2018-2020
Szacunkowa wartość projektu	500 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	475 000,00 zł – środki w ramach RPO – Lubuskie 2020 (EFS) 25 000,00 zł – środki własne NGO

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego podstawowego nr 5	
Nazwa przedsięwzięcia	„Pracujemy razem” – Program zatrudnienia w spółdzielni socjalnej
Charakter/rodzaj działania	Działanie organizacyjno-administracyjne / średnionakładowe
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna Sfera Infrastrukturalno-gospodarcza
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Organizacje Pozarządowe, Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej, OPS, KAR, Gmina Krosno Odrzańskie, Powiat Krośnieński
Pozostali interesariusze działań	<p>Mieszkańcy „Dolnego Miasta” – w wyniku uruchomienia Spółdzielni socjalnej osoby zagrożone wykluczeniem zyskują możliwość przeszkolenia i rozpoczęcia działalności w ramach Spółdzielni Socjalnej (podmiot ekonomii społecznej)</p> <p>Lokalni przedsiębiorcy – Uruchomienie Spółdzielni Socjalnej wpłynie na zaistnienie nowego podmiotu na lokalnym rynku, przez co lokalni przedsiębiorcy mogą czuć dyskomfort, i odbierać Spółdzielnię jako konkurencję, zgodnie jednakże z analizami Spółdzielnie realizują najczęściej usługi, jakich nie za bardzo chcą się podjąć podmioty prywatne, w tym znaczeniu Spółdzielnia uzupełni ofertę jaka funkcjonuje na rynku i</p>

	wpłyne na to, że oferta usług na lokalnym rynku będzie bardziej kompletna.
Zakres realizowanego zadania	Program zatrudnienia w spółdzielni socjalnej Pracujemy razem – utworzenie i prowadzenie spółdzielni osób prawnych. Celem funkcjonowania spółdzielni będzie reintegracja zawodowa osób bezrobotnych. Prowadzenie podmiotu ekonomii społecznej będzie odbywało się w oparciu o osobistą pracę osób zatrudnionych z katalogu z ustawy o spółdzielniach. Prowadzenie działalności gospodarczej i społecznej będzie miało miejsce na rzecz środowiska lokalnego. Prowadzenie działalności społecznie użytecznej będzie miało miejsce w sferze zadań publicznych, a szczególnie zakresie prowadzenia restauracji rybnej w obszarze rewitalizacji nawiązaniu do tradycji rybackich miasta; prowadzenia kuchni i przygotowywania posiłków np. w nowym budynku Przedszkola nr 2 dla instytucji edukacyjno-wychowawczych, świetlicy środowiskowej, sprzątnięcia budynków instytucji publicznych (np. szkoły, urzędy – przy organizowaniu przetargów możliwe jest zastosowanie klauzul społecznych); prac interwencyjnych w zakresie utrzymania czystości w obszarze rewitalizacji.
Miejsce przeprowadzenia projektu	Krosno Odrzańskie – działania będą zlokalizowane w obszarze zdegradowanym i rewitalizowanym („Dolne Miasto”),
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	<p>Inwestycja rozwiązuje następujące problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sferzy społecznej – projekt wpływa pozytywnie na rozwiązywanie problemów społecznych, dzięki jego realizacji osoby zagrożone wykluczeniem zostają najpierw przygotowane do prowadzenia działalności w ramach spółdzielni socjalnych, a następnie przyuczone prowadzą taką działalność. Dodatkowo ułatwienie w utrzymaniu się na rynku stanowi możliwość wykorzystywania przez podmioty publiczne klauzul społecznych w organizowanych postępowaniach na realizację zadań publicznych. Dzięki projektowi zatem w istotny sposób przeciwdziała się zdiagnozowanym problemom społecznym. - sferzy infrastrukturalno-gospodarczej – projekt zapewnia osobom zagrożonym wykluczeniem rozpoczęcie działalności gospodarczej. Spółdzielnia socjalna, jako narzędzie ekonomii społecznej jest de facto prowadzeniem działalności gospodarczej, zatem wraz z utworzeniem spółdzielni tworzy się nowe miejsca pracy oraz stwarza się możliwość w zakresie późniejszego zwiększenia dostępnych miejsc pracy w spółdzielni. Projekt poprawia zatem wskaźniki aktywności gospodarczej.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru	<p>Wskaźniki</p> <p>Produkty: Ocena osiągnięcia produktów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu: po zakończeniu inwestycji, przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji)</p> <ul style="list-style-type: none"> - utworzenie i prowadzenie Spółdzielni Socjalnej – 1 szt. (źródło informacji: sprawozdanie z realizacji projektu, dokumenty rejestrowe podmiotu) - realizacja szkoleń i warsztatów dla 5 członków spółdzielni socjalnej (źródło informacji: raport organizacji pozarządowej z realizacji projektu) <p>Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante, a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości projektu. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba członków Spółdzielni socjalnej – 5 os., z tego 3 osoby z grupy osób zagrożonych wykluczeniem. (źródło informacji: sprawozdania z realizacji działalności podmiotu; dokumenty rejestracyjne) - wzrost kompetencji zawodowych i interpersonalnych u 5 osób (źródło informacji: ankietyzacja uczestników – ankietą ex Ante i ex Post) - wzrost liczby miejsc pracy – 5 EPC (źródło informacji: raportu podmiotu, deklaracje ZUS)

Okres realizacji	2018-2020
Szacunkowa wartość projektu	140 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	133 000,00 zł – środki w ramach RPO – Lubuskie 2020 (EFS) 7 000,00 zł – środki własne NGO (wkład rzeczowy)

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego podstawowego nr 6	
Nazwa przedsięwzięcia	Odbudowa kwartałów na potrzeby społeczne, handlu oraz usług instytucjonalnych i komercyjnych, miejsca funkcjonowania organizacji społecznych aktywizujących i integrujących mieszkańców – budowa kamienicy mieszkalnej z pomieszczeniami użytkowymi
Charakter/rodzaj działania	Inwestycja budowlana / wysokonakładowa
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna Sfera infrastrukturalno-gospodarcza, Sfera przestrzenno-funkcjonalna
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Krosno Odrzańskie, podmioty prywatne (realizacja inwestycji będzie miała miejsce w formule partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP), Krośnieńska Agencja Rozwoju.
Pozostali interesariusze działań i ich rola w działaniach	NGOs – zainteresowane współpracą w zakresie organizacji działalności społecznej w powstałych biurach Usługodawcy – zainteresowani współpracą w zakresie organizacji biur z usługami komercyjnymi dla mieszkańców w powstałych pomieszczeniach Deweloperzy – zainteresowani współpracą w zakresie budowy lokali mieszkalnych
Zakres realizowanego zadania	Działanie dotyczy zagęszczania zabudowy handlowej, usługowej, biurowej i mieszkaniowej (łącznie planowane jest powstanie ok. 16 000 m ² powierzchni mieszkalnej i użytkowej). W ramach działań, dotyczących zagęszczania zabudowy powstanie 1 kamienica, co de facto będzie przywracaniem dawnej zabudowy. Przedmiotowe działanie dotyczy budowy 1 kamienicy o powierzchni 7.500 m kw. (4 kondygnacje). W kamienicy znajdują się pomieszczenia użytkowe w parterze oraz mieszkania komercyjne i socjalne, (w ramach stworzenia możliwości realizacji mixu społecznego) . Inwestycja powstanie w ramach PPP: Gmina/KAR jako inicjator oraz developer. Gmina/KAR wniesie nieruchomości gruntową oraz dokumentację budowlaną, której ostateczny kształt zostanie uzgodniony z prywatnym inwestorem, wyłonionym w ramach procedury PPP. Inwestor w zamian za realizację celów komercyjnych przekaze Gminie/KAR pomieszczenie użytkowe pod działalność Spółdzielni Socjalnej (powstanie restauracja rybna zarządzana przez Spółdzielnię) oraz 5 lokali mieszkalnych (socjalne). Niniejszy projekt jest niezbędny do realizacji celem właściwej i planowej organizacji działań rewitalizacyjnych, obejmuje teren, który jest bardzo istotny z punktu widzenia planów rewitalizacyjnych.
Miejsce przeprowadzenia projektu	Krosno Odrzańskie – inwestycja będzie zlokalizowana w obszarze zdegradowanym i rewitalizowanym („Dolne Miasto”).
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	Inwestycja rozwiązuje następujące problemy: - sferę społeczną – dzięki realizacji projektu zostanie zastosowane narzędzie integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem tzw. mix społeczny, co pozwoli na wzrost zdolności adaptacyjnych i kompetencji miękkich osób/rodzin, które zostaną zakwalifikowane do zamieszkania w kamienicy (5 mieszkań socjalnych). Do wzrostu kompetencji społecznych osób zagrożonych wykluczeniem – mieszkańców Dolnego Miasta przyczyni się również lokal użytkowy, który przeznaczony będzie na działalność Spółdzielni Socjalnej (planuje się smażalnię ryb – ze względu na nadrzeczny charakter miejsca). - sferę przestrzenno-funkcjonalną – Inwestycja jest elementem zagęszczania zabudowy i porządkowania przestrzeni. W ramach inwestycji na pustej przestrzeni, pozostałej po zniszczeniach wojennych powstanie kamienica, w kształcie zbliżonym do kamienicy, która

	<p>stała w tym miejscu przed wojną. Kształt zostanie odwzorowany przez architekta, na tyle na ile to możliwe z dawnych fotografii. Ponadto zastaną temu obszarowi nadane funkcje – mieszkalno-usługowa.</p> <p>- sferę infrastrukturalno-gospodarczą – dzięki zagospodarowaniu bezpośrednio przylegającego terenu, na którym zlokalizowane zostaną trawniki i piesze ciągi komunikacyjne oraz drogi wewnętrzne – w tym zakresie zostanie poprawiona infrastruktura „Dolnego Miasta”. Projekt przyczyni się do utworzenia powierzchni, w której znajdą swoje lokalizacje usługodawcy, ponadto w kamienicy zaplanowano funkcjonowanie restauracji rybnej, prowadzonej przez podmiot ekonomii społecznej, co daje dodatkowy impuls do zwiększenia aktywności gospodarczej mieszkańców najbliższej okolicy.</p> <p>Ponadto co należy podkreślić projekt wydobywa potencjał i nadaje charakter obszarowi zdegradowanemu. Zabudowa mieszkaniowo-usługowa pozwoli stworzyć pożądany mix społeczny w patologicznym środowisku i przyciągnie nowych mieszkańców.</p>
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru</p>	<p>Produkty: Ocena osiągnięcia produktów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu: po zakończeniu inwestycji, przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji)</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1 wybudowana nieruchomość z lokalami mieszkalnymi i użytkowymi o powierzchni 7 500 m kw. (źródło informacji: Księga wieczysta nieruchomości, wraz z dokumentacją urbanistyczną) - powstanie pomieszczenie użytkowe do wykorzystania na cele zapobiegania wykluczeniu osób zagrożonych, w ramach narzędzi ekonomii społecznej (np. spółdzielnia socjalna) – źródło informacji: Rejestr pomiotów tego rodzaju - powstanie 5 mieszkań socjalnych: (źródło informacji: sprawozdanie z realizacji projektu, rejestr lokali socjalnych OPS) <p>Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante, a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.</p> <ul style="list-style-type: none"> - w budynku zamieszka 5 rodzin kwalifikujących się do otrzymania mieszkania socjalnego (dane OPS) - zostanie zastosowany mix społeczny – jako narzędzie integracji społecznej (źródło informacji: dane OPS, dane ewidencji ludności) - 1 spółdzielnia socjalna (lub inny podmiot ekonomii społecznej) będzie prowadził działalność gospodarczą w powstałym pomieszczeniu użytkowym (źródło informacji: rejestr podmiotów Ekonomii Społecznej; OWES)
<p>Okres realizacji</p>	<p>2018-2021</p>
<p>Szacunkowa wartość projektu</p>	<p>18 000 000,00 zł</p>
<p>Przewidywane źródła finansowania</p>	<p>17 000 000,00 zł – środki prywatne (developer pozyskany w ramach procedury PPP) 1 000 000,00 zł – Gmina Krosno Odrzańskie (wartość działki i koszt dokumentacji projektowej)</p>

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego podstawowego nr 7	
<p>Nazwa przedsięwzięcia</p>	<p>Odbudowa kwartałów na potrzeby społeczne, handlu oraz usług instytucjonalnych i komercyjnych, miejsca funkcjonowania organizacji społecznych aktywizujących i integrujących mieszkańców – budowa kamienicy w kwartale północnym ze SKLEPEM Wielkopowierzchniowym, pomieszczeniami użytkowymi, mieszkalnymi wraz z działaniami interakcyjno-aktywizacyjnymi dla osób zagrożonych wykluczeniem</p>
<p>Charakter/rodzaj działania</p>	<p>Inwestycja budowlana / wysokonakładowa</p>
<p>Obszar</p>	<p>Sfera społeczna</p>

problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera infrastrukturalno-gospodarcza, Sfera przestrzenno-funkcjonalna
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Krosno Odrzańskie, Krośnieńska Agencja Rozwoju, Ośrodek Pomocy Społecznej.
Pozostali interesariusze działań i ich rola w działaniach	NGOs – zainteresowane współpracą w zakresie organizacji działalności społecznej w powstałych biurach oraz działań aktywizacji społeczno-gospodarczej Usługodawcy – zainteresowani współpracą w zakresie organizacji biur z usługami komercyjnymi dla mieszkańców w powstałych pomieszczeniach Dyskonty spożywcze – zainteresowane współpracą w zakresie lokalizacji dyskontu w wybudowanej kamienicy Deweloperzy – zainteresowani współpracą w zakresie budowy lokali mieszkalnych
Zakres realizowanego zadania	Działanie dotyczy zagęszczania zabudowy handlowej, usługowej, biurowej i mieszkaniowej (łącznie planowane jest powstanie ok. 16 000 m ² powierzchni mieszkalnej i użytkowej). W ramach działań, dotyczących zagęszczania zabudowy powstaną 2 kamienice, co de facto będzie przywracaniem dawnej zabudowy, w tym dawnego ratusza. Przedmiotowe działanie dotyczy odtworzenia zabudowy kamienicznej w kwartale północnym, w której niegdyś mieścił się ratusz, o łącznej powierzchni użytkowej 8.500 m kw. (4 kondygnacje), gdzie powstanie sklep wielkopowierzchniowy z miejscami parkingowymi, ponadto w północnej pierzei powstaną lokale pod usługi, handel i biura (w tym kawiarnia – co wynika z braku tego rodzaju działalności usługowych i administracyjnych w obszarze zdegradowanym). Na parterze planowanej kamienicy powstanie dyskont spożywczy (potrzeba wynika z wywiadów pogłębionych, na sensowność takiego przedsięwzięcia z kolei wskazuje Analiza potencjału lokalizacji). Lokale będą udostępnione na: działalność Zakładu Aktywności Zawodowej (ZAZ będzie prowadził Hostel), Centrum Aktywności Lokalnej, Filię Biblioteki, punkt informacji turystycznej oraz izbę winiarstwa. Na 1 piętrze znajdują się lokale przeznaczone na działalność społeczną: centrum NGO, reintegracja społeczno-zawodowa, centrum seniora, biura do wynajęcia na działalność korespondującą. Na 2 i 3 piętrze: mieszkania TBS (50 % dostępnej powierzchni na tych piętrach); mieszkania socjalne, chronione i treningowe (mieszkania te znajdują się w dyspozycji Warsztatów Terapii Zajęciowej i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej – na ten cel przeznaczone będzie 35% dostępnej powierzchni na tych piętrach). Ponadto powstaną tutaj również lofty na sprzedaż (będzie to 15% dostępnej powierzchni). Pion kamienicy przeznaczony zostanie na hostel (prowadzony przez Zakład Aktywności zawodowej). Inwestycja będzie prowadzona przez Krośnieńską Agencję Rozwoju, w tym w ramach zadań TBS. Na część realizacji inwestycji KAR wyłoni Developera do współpracy w formule PPP, który będzie dysponował powierzchnią komercyjną, w tym pod wynajem na dyskont spożywczy oraz lofty na sprzedaż. Natomiast powierzchnia na cele społeczne (wg wskazań powyżej) jeśli nie wskazano inaczej pozostanie w gestii KAR. Mieszkania na 2 i 3 piętrze będą zarządzane przez KAR w ramach działalności z obszaru TBS (Budownictwo Społeczne). Częścią zadania niezwykle istotną będzie realizacja działań integracyjno-aktywizacyjnych we współpracy z Warsztatami Terapii Zajęciowej i Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, co będzie dotyczyć realizacji Programu Przystosowawczo-Integracyjnego dla osób zagrożonych wykluczeniem (w tym rodziny dysfunkcyjne, samotne matki z dzieckiem, osoby zagrożone niedostosowane itp.). W gestii podmiotów realizujących Program (WTZ i OPS) będą mieszkania socjalne, chronione i treningowe. W ramach przedmiotowego działania, będzie realizowana rekrutacja na wolne lokale, wśród osób kwalifikujących się do wsparcia. Promocja działań programu i działań integracyjno-aktywizacyjnych, jak również jego realizacja. Każda z osób/rodzin będzie miała opiekuna nadzorującego realizację programu, który będzie również odpowiedzialny za ewaluację i monitoring postępów.
Miejsce przeprowadzenia	Krosno Odrzańskie – inwestycja będzie zlokalizowana w obszarze zdegradowanym i rewitalizowanym („Dolne Miasto”).

projektu	
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	<p>Inwestycja rozwiązuje następujące problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sfery społecznej – dzięki realizacji projektu zostaną zastosowane narzędzia integracji społecznej dla osób niedostosowanych oraz zagrożonych wykluczeniem. KAR w porozumieniu z WTZ i OPS będzie realizować program integracyjno-aktywizacyjny dla tych osób. Będą dla nich dostępne mieszkania socjalne, chronione i treningowe. Ponadto lokalizacja i nagromadzenie w tym miejscu podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego, w istotny sposób wpłynie na wzrost aktywności społecznej lokalnej społeczności, wzrost zdolności adaptacyjnych i kompetencji miękkich osób/rodzin, objętych wsparciem. Ponadto dzięki zaangażowaniu developera i obecności mieszkańców TBS oraz loftów w tej samej kamienicy zastosowany będzie również w tym przypadku mix społeczny, zwiększający poziom dostosowania i wzrost integracji oraz kompetencji miękkich wśród osób/rodzin objętych wsparciem. - sfery przestrzenno-funkcjonalnej – Inwestycja jest elementem zagęszczania zabudowy i porządkowania przestrzeni. W ramach inwestycji na pustej przestrzeni, pozostałej po zniszczeniach wojennych zrekonstruowany zostanie ratusz z zabudową kamieniczną, w formie, jak funkcjonował przez wojnę. Kształt zostanie odwzorowany przez architekta, na tyle na ile to możliwe z dawnych fotografii. Ponadto zostaną temu obszarowi nadane nowe funkcje – przede wszystkim usługowo-handlowe, w tym w zakresie usług komercyjnych oraz administracyjnych (m.in. poczta) i społecznych (planowana działalność społeczna), jak również mieszkalne (w obszarze Budownictwa Społecznego oraz w obszarze komercyjnym – lofty). Inwestycja uporządkuje przestrzeń, jak również znacznie ożywi okolicę. Będzie miała wyjątkowo pozytywny wpływ zarówno na obszar zdegradowany, poprzez charakter uruchomionej działalności społeczno-administracyjnej. Wpłynie również pozytywnie na pozostałe obszary gminy, dotknięte sytuacją kryzysową w sferze społecznej, ponieważ prowadzone wsparcie nie będzie ograniczać się tylko do mieszkańców obszaru „Dolnego Miasta”. - sfery infrastrukturalno-gospodarczej – dzięki zagospodarowaniu bezpośrednio przylegającego terenu, na którym zlokalizowane zostaną trawniki i pieszce ciągi komunikacyjne oraz drogi wewnętrzne – w tym zakresie zostanie poprawiona infrastruktura „Dolnego Miasta”. <p>Projekt przyczyni się do utworzenia powierzchni, w której znajdą swoje lokalizacje usługodawcy, powstanie dyskont spożywczy, będą biura dla Organizacji Pozarządowych o instytucji prowadzących działalność Pożytku Publicznego. Powstaną zatem miejsca pracy. Planowany jest również Hostel i utworzenie w tym celu ZAZu, co wpłynie na aktywizację zawodową osób zagrożonych wykluczeniem, które będą zaangażowane w przedsięwzięcie, prowadzone przez podmiot ekonomii społecznej, co daje dodatkowy impuls do zwiększenia aktywności gospodarczej mieszkańców najbliższej okolicy.</p> <p>Ponadto co należy podkreślić projekt wydobywa potencjał i nadaje charakter obszarowi zdegradowanemu. Zabudowa mieszkaniowo-usługowa pozwoli stworzyć pożądany mix społeczny w patologicznym środowisku i przyciągnie nowych mieszkańców. Projekt zatem jest niezbędny do realizacji celem właściwej i planowej organizacji działań rewitalizacyjnych na obszarze zdegradowanym.</p>
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru	<p>Wskaźniki</p> <p>Produkty:</p> <p>Ocena osiągnięcia produktów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu: po zakończeniu inwestycji, przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji)</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1 wybudowana nieruchomość z lokalami handlowymi, usługowymi i mieszkalnymi o powierzchni 8 500 m kw. (źródło informacji: Księga wieczysta nieruchomości, wraz z dokumentacją urbanistyczną) - powstaną pomieszczenia użytkowe do wykorzystania na cele działalności pożytku publicznego (dostępna powierzchnia na parterze oraz na 1 piętrze) – źródło informacji: sprawozdanie z realizacji projektu, rejestr KAR z lokalami użytkowymi udostępnianymi na działalność pożytku publicznego - powstanie hostel do wykorzystania jako narzędzie w zakresie zapobiegania wykluczeniu osób zagrożonych, w ramach narzędzi ekonomii społecznej (np. ZAZ) – źródło informacji: sprawozdanie KAR, dokumentacja z realizacji inwestycji - powstanie Program Integracyjno-Aktywizacyjny dla osób niedostosowanych i zagrożonych wykluczeniem (źródło weryfikacji: Dokumentacja OPS/KAR/WTZ, w zakresie powstania i realizacji przedmiotowego programu)

	<p>- powstaną mieszkania socjalne, chronione i treningowe (w ramach programu Integracyjno-Aktywizacyjnego – 35 % dostępnej powierzchni 2 i 3 piętra kamienicy) – źródło informacji: (źródło weryfikacji: rejestr lokali socjalnych/ chronionych/ treningowych oraz dokumentacja OPS/KAR/WTZ, w zakresie powstania i realizacji przedmiotowego programu)</p> <p>Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante, a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.</p> <p>- powstanie sklep wielkopowierzchniowy z miejscami parkingowymi o powierzchni co najmniej 800 m kw. (źródło informacji: stosowny rejestr podmiotów gospodarczych, np. Krajowy Rejestr Sądowy)</p> <p>- w budynku zamieszkają osoby/rodziny niedostosowane i zagrożone wykluczeniem, objęte wsparciem OPS/WTZ – co najmniej 5 rodzin lub 10 osób (źródło informacji: ewidencja ludności i dane meldunkowe, sprawozdania OPS i WTZ w zakresie wykorzystania dostępnych lokali socjalnych/ chronionych/ treningowych)</p> <p>- zostanie zastosowany mix społeczny – jako narzędzie integracji społecznej (źródło informacji: sprawozdania KAR, OPS i WTZ w zakresie wykorzystania dostępnych lokali socjalnych/ chronionych/ treningowych)</p> <p>- 1 Zakład Aktywizacji Zawodowej (lub inny podmiot ekonomii społecznej) będzie prowadził działalność w powstałym pomieszczeniu użytkowym (źródło informacji: rejestr podmiotów ekonomii społecznej)</p> <p>- powstanie co najmniej 5 miejsc pracy (w ramach prowadzonej działalności społecznej i gospodarczej w planowanych lokalach użytkowych) – źródło informacji: sprawozdanie KAR z wykorzystania dostępnych pomieszczeń</p>
Okres realizacji	2018-2021
Szacunkowa wartość projektu	22 000 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	<p>10 500 000,00 zł – środki prywatne (developer pozyskany w ramach procedury PPP)</p> <p>10 500 000,00 zł – Bank Gospodarstwa Krajowego (środki uzyskane na cele Budownictwa Społecznego)</p> <p>1 000 000,00 zł – Gmina Krosno Odrzańskie (wartość działki i koszt dokumentacji projektowej)</p>

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego podstawowego nr 8	
Nazwa przedsięwzięcia	Realizacja działań dotyczących poprawy warunków otoczenia mieszkalnego: „Nasz zakątek” – Program Aktywności Lokalnej (PAL)
Charakter/rodzaj działania	Działanie administracyjno-organizacyjne / średnionakładowe
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna Sfera infrastrukturalno-gospodarcza
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Krosno Odrzańskie, Krośnieńska Agencja Rozwoju, OPS Organizacje pozarządowe (zaangażowane w lokalne działania aktywizacyjne)
Pozostali interesariusze działań	<p>Mieszkańcy „Dolnego Miasta” – w wyniku uruchomienia programu Mieszkańcy obszaru będą beneficjentami wzrostu integracji osób zagrożonych wykluczeniem. Przez co w obszarze zdegradowanym mieszkańcy odczują wzrost bezpieczeństwa i komfortu życia (osoby zagrożone wykluczeniem w wyniku działań zwiększą poziom kompetencji interpersonalnych i integracji ze społecznością lokalną, co wpłynie na wzrost poziomu samoakceptacji i jakości życia)</p> <p>Lokalni przedsiębiorcy – dzięki realizacji PAL mieszkańcy zagrożeni wykluczeniem, będą sukcesywnie wychodzić z sytuacji kryzysowej w obszarach, w jakich ich dotyk. Przez co zwiększą swoje kompetencje i gotowość do podjęcia zatrudnienia – m.in. wśród lokalnych przedsiębiorców</p>

<p>Zakres realizowanego zadania</p>	<p>Działanie to jest kierowane do osób zagrożonych wykluczeniem (klientów OPS).</p> <p>Celem programu jest aktywizacja i integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji przy zaangażowaniu w pracę na rzecz zagospodarowywaniu podwórek.</p> <p>Efektem programu będzie zdobycie umiejętności do samoorganizacji i wdrażania działań umożliwiających rozwiązywanie problemów społeczności objętej Programem oraz jej rozwój. W Programie zostaną zrealizowane działania z zakresu reintegracji społecznej. Uczestnikami Programu będą osoby korzystające ze świadczeń OPS, wykluczone i zagrożone wykluczeniem społecznym, nieaktywne zawodowo, szczególnie osoby z niepełno sprawnościami, młodzież i seniorzy. Integracja społeczna będzie się odbywać przy okazji realizacji zadań związanych z adaptacją i remontami w przestrzeni publicznej (podwórka, klatki schodowe, place zabaw), tworzeniem miejsc umożliwiających spędzanie czasu wolnego.</p> <p>Działaniom tym towarzyszyć będą kursy motywujące, terapie przeciw uzależnieniom, poradnictwo zawodowe, warsztaty integracyjne dla dzieci i seniorów itp. Program zakłada zatrudnienie animatora społeczności lokalnej.</p>
<p>Miejsce przeprowadzenia projektu</p>	<p>Krosno Odrzańskie – działania będą zlokalizowane w obszarze zdegradowanym i rewitalizowanym („Dolne Miasto”)</p>
<p>Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)</p>	<p>Inwestycja rozwiązuje następujące problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sfery społecznej – projekt wpływa pozytywnie na rozwiązywanie problemów społecznych, dzięki jego realizacji mieszkańcy zagrożeni wykluczeniem sukcesywnie będą wychodzić z sytuacji kryzysowej, co wpłynie na wzrost kompetencji interpersonalnych, wzrost zdolności do podjęcia zatrudnienia i w efekcie znalezienie zatrudnienia. W związku z powyższym projekt przyczyni się w istotny sposób do eliminacji problemów społecznych. - sfery infrastrukturalno-gospodarczej – dzięki realizacji programu u osób zagrożonych wykluczeniem, zaangażowanych w jego realizację wzrosną kompetencje do podjęcia zatrudnienia, co wpłynie na wzrost dostępnej lokalnej siły roboczej dla lokalnych przedsiębiorców.
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru</p>	<p>Wskaźniki</p> <p>Produkty: Ocena osiągnięcia produktów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu: po zakończeniu inwestycji, przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji)</p> <ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie i wdrożenie do realizacji Programu Aktywności Lokalnej (PAL) (źródło informacji: raport KAR o wdrożeniu programu). - zrealizowane działania reintegracyjne (kursy motywujące, terapie przeciw uzależnieniom, poradnictwo zawodowe, warsztaty integracyjne dla dzieci i seniorów) – zrealizowanych zostanie przynajmniej 6 różnych działań reintegracyjnych (sprawozdanie KAR z realizacji projektu ; listy obecności) - zatrudnienie animatora społeczności lokalnej <p>Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante, a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości projektu. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób biorących udział w działaniach – 50 osób (źródło informacji: listy obecności, deklaracje uczestnictwa i umowy na realizację projektu) - wzrost kompetencji interpersonalnych i poziomu integracji i aktywizacji u 30 osób (źródło informacji: ankietyzacja uczestników – ankieta ex Ante i ex Post)

Okres realizacji	2018-2020
Szacunkowa wartość projektu	500 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	475 000,00 zł – środki unijne w ramach RPO-Lubuskie 2020 (EFS) 25 000,00 zł – budżet Gminy Krosno Odrzańskie

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego podstawowego nr 9

Nazwa przedsięwzięcia	„Urządzamy nasz zakątek” – Program zagospodarowania podwórek w obszarze rewitalizacji
Charakter/rodzaj działania	Działanie inwestycyjne / średnionakładowe
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna sfera przestrzenno-funkcjonalna
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Organizacje Pozarządowe (zaangażowane w lokalne działania aktywizacyjne), KAR, OPS
Pozostali interesariusze działań	Mieszkańcy „Dolnego Miasta” – w wyniku uruchomienia programu Mieszkańcy obszaru będą beneficjentami wzrostu estetyki obszaru poprzez sukcesywnie porządkowane podwórka. Przez co w obszarze zdegradowanym mieszkańcy odczuwają wzrost komfortu życia, jak również wzrost poziomu integracji i poczucia lokalnej tożsamości. Gmina Krosno Odrzańskie – Gmina będzie odpowiedzialna za wyłonienie organizacji pozarządowych w ramach konkursów ofert na działania pożytku publicznego. Lokalni przedsiębiorcy – dzięki realizacji Programu Zagospodarowania Podwórek, zwiększy się estetyka obszaru co wpłynie na wzrost atrakcyjności lokalizacji, w związku z tym wzrośnie również liczba potencjalnych klientów spoza „Dolnego Miasta”
Zakres realizowanego zadania	Działanie to jest kierowane do wszystkich chętnych mieszkańców i jest komplementarne z działaniem „Realizacja działań dotyczących poprawy warunków otoczenia mieszkalnego: „Nasz zakątek” – Program Aktywności Lokalnej (PAL)”, które jest skierowane tylko do klientów OPS (różna specyfika obu działań) Celem programu jest aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji na rzecz odnowy podwórek. Wkładem mieszkańców będzie praca. Program zostanie zrealizowany w formie warsztatów. Celem warsztatów jest diagnoza potrzeb i potencjałów mieszkańców w zakresie aktywności społecznej, jak również aktywizacja społeczności lokalnej w kierunku rozwiązywania problemów o charakterze przestrzenno-funkcjonalnym. W trakcie warsztatów mieszkańcy podniosą także kompetencje w zakresie urządzania terenów zieleni i miejsc spędzania czasu wolnego oraz zaprojektują i wykonają projekty zagospodarowania podwórek. W wyniku Programu powstaną nowe miejsca spędzania czasu wolnego przeznaczone dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, poprawie ulegną warunki otoczenia mieszkalnego dolnego miasta, poprawi się jego estetyka. Środki na realizację programu zostaną wydzielone z budżetu obywatelskiego w wysokości umożliwiającej zagospodarowanie 3 podwórek rocznie.
Miejsce przeprowadzenia projektu	Krosno Odrzańskie – działania będą zlokalizowane w obszarze zdegradowanym i rewitalizowanym („Dolne Miasto”)
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	Inwestycja rozwiązuje następujące problemy: - sferę społeczną – projekt wpływa pozytywnie na rozwiązywanie problemów społecznych, dzięki jego realizacji mieszkańcy zwiększają świadomość w zakresie funkcji przestrzeni, w tym zaczynają dostrzegać problemy i konieczność zachowania ładu przestrzennego. W efekcie wzrost świadomości przełoży się na wzrost kompetencji społecznych, poczucia odpowiedzialności za wspólną własność i estetykę. W związku z powyższym projekt przyczyni się w istotny sposób do eliminacji problemów społecznych.

	<p>- sfery przestrzenno-funkcjonalnej – projekt wpłynie na wzrost poziom świadomości mieszkańców obszaru w zakresie konieczności i zdolności rozwiązywania problemów przestrzenno-funkcjonalnych we własnym zakresie (np. konieczność utrzymania podwórek w ładzie, porządkowanie i dbanie o wspólne tereny rekreacyjne i miejsca spotkań). W ramach projektu zostaną zrealizowane drobne zadania w zakresie uporządkowania przestrzeni w tym tereny zielone, uporządkowanie prywatnych podwórek itp., co wpłynie na poprawę estetyki i nadanie nowych funkcji uporządkowanym wspólnym przestrzeniom publicznym.</p>
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru</p>	<p>Wskaźniki</p> <p>Produkty: Ocena osiągnięcia produktów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu: po zakończeniu inwestycji, przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji)</p> <ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie i wdrożenie do realizacji programu zagospodarowania podwórek w obszarze rewitalizacji „Urządźmy nasz zakątek” (źródło informacji: raport organizacji pozarządowej o wdrożeniu programu). - realizacja warsztatów w zakresie zarządzania terenów zielonych i miejsc spotkań – 1 warsztaty rocznie (źródło informacji: raport organizacji pozarządowej o wdrożeniu programu) <p>Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante, a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości projektu. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób biorących udział w działaniach – 50 osób (źródło informacji: listy obecności, deklaracje uczestnictwa i umowy na realizację projektu) - wzrost kompetencji z zakresu zagospodarowania terenów zielonych i zarządzania miejsc wspólnych u 50 osób (źródło informacji: ankietyzacja uczestników – ankieta ex Ante i ex Post) - liczba uporządkowanych podwórek – co najmniej 3 rocznie (źródło informacji: raport KAR z wizji lokalnej)
Okres realizacji	2018-2020
Szacunkowa wartość projektu	250 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	<p>125 000,00 zł – środki w ramach Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich</p> <p>100 000,00 zł – środki pozyskane z budżetu Gminy w ramach konkursu ofert na realizację działalności pożytku publicznego</p> <p>25 000,00 zł – środki prywatne osób biorących udział w działaniach (wkład w postaci własnej pracy)</p>

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego podstawowego nr 10	
Nazwa przedsięwzięcia	Rewitalizacja części dolnego miasta obejmująca ulice: Grobla, Bobrowa, Plac Prusa, Żeromskiego, Wodna, Rybaki
Charakter/rodzaj działania	Inwestycja budowlano-drogowa, zagospodarowanie terenu / wysokonakładowa
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	<p>Sfera społeczna</p> <p>Sfera infrastrukturalno-gospodarcza,</p> <p>Sfera przestrzenno-funkcjonalna</p> <p>Sfera środowiskowa</p>

Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Krosno Odrzańskie, Krośnieńska Agencja Rozwoju, Ośrodek Pomocy Społecznej.
Pozostali interesariusze działań	<p>Mieszkańcy „Dolnego Miasta” – w wyniku realizacji projektu zyskają atrakcyjną przestrzeń publiczną, w tym interesującą infrastrukturę rekreacyjną, co pozwoli na większą integrację lokalnej społeczności.</p> <p>Wspólnoty – zainteresowane realizacją projektu w zakresie uporządkowania zaniedbanego terenu w pobliżu kanału Starej Odry.</p> <p>Przedsiębiorcy – usługodawcy i handlowcy mający siedzibę swojej działalności w sąsiedztwie planowanej inwestycji, są zainteresowani realizacją przedmiotowej inwestycji ze względu na uporządkowanie terenu bezpośrednio z nimi sąsiadującego, co wpłynie na atrakcyjność obszaru dla potencjalnych ich klientów.</p> <p>Lokalne NGOs i nieformalne grupy społeczne – są zainteresowane realizacją projektu, ze względu na fakt powstania w wyniku realizacji projektu atrakcyjnej przestrzeni publicznej, gdzie można realizować różne inicjatywy społeczne wzbogacające życie sąsiedzkie.</p>
Zakres realizowanego zadania	<p>Inwestycja dotyczy rewitalizacji części dolnego miasta obejmującej ulice: Grobla, Bobrowa, Plac Prusa, Żeromskiego, Wodna, Rybaki</p> <p>Zakres projektu dotyczy zagospodarowania i uporządkowania przestrzeni w obszarze zdegradowanym „Dolne Miasto” i obejmuje ulice: Grobla, Bobrowa, Pl. Prusa (wraz z odejściem w kierunku kanału, ul. Żeromskiego, ul. Wodną, ul. Rybaki wraz z wszystkimi „odnogami”); Inwestycja obejmuje co następuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rewitalizację nawierzchni ciągów pieszych i jezdnych. Ciągi jezdne (ulice) będą wykonane z kostki granitowej, ciągi piesze (chodniki) będą wykonane z kostki granitowej lub z płyt granitowych; • we wszystkich ulicach oraz „odnogach” będzie wykonana kanalizacja deszczowa oraz nowe oświetlenie LED. W przypadku wystąpienia braku możliwości wykonania kanalizacji deszczowej zostanie wykonany drenaż (podwórka, place itp); • skwer przy Pl. Prusa – zostanie utwardzony teren i przygotowany teren na tzw. miejsce spotkań lokalnej społeczności, przy którym przygotowanych zostanie 10-15 miejsc postojowych; • istniejący plac zabaw zostanie pomniejszony a na pozyskanym terenie oraz na terenie sąsiednich ogródków działkowych zostaną wykonane miejsca postojowe (w tym jedno dla autobusu) oraz teren rekreacyjny; • na pozostałych terenach zielonych zostaną wykonane małe parki; • na terenie realizacji inwestycji zostanie wykonana tablica informacyjna o rewitalizacji terenów dolnego miasta, mająca na celu przekazanie informacji, jak również promocję działań rewitalizacyjnych, w tym uzmysłowienie lokalnej społeczności możliwości, związane z wykorzystaniem nowych funkcji rekreacyjno-kulturalno-społecznych zrewitalizowanej części obszaru. <p>Niniejszy projekt jest niezbędny do realizacji celem właściwej i planowej organizacji działań rewitalizacyjnych, obejmuje teren, który jest bardzo istotny z punktu widzenia planów rewitalizacyjnych.</p>
Miejsce przeprowadzenia projektu	Krosno Odrzańskie – inwestycja będzie zlokalizowana w obszarze zdegradowanym i rewitalizowanym („Dolne Miasto”). Obszar znajduje się tuż przy kanale tzw. „Starej Odry”, i obejmuje ulice: Grobla, Bobrowa, Plac Prusa, Żeromskiego, Wodna, Rybaki
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	<p>Inwestycja rozwiązuje następujące problemy:</p> <p>- sferę społeczną – projekt wpływa również pozytywnie na rozwiązywanie problemów w sferze społecznej, dzięki utworzenia atrakcyjnej przestrzeni publicznej, miejsc spotkań dla lokalnej społeczności, został uruchomiona funkcja integracyjna przestrzeni rewitalizowanej w wyniku przedmiotowego projektu. W związku z powyższym projekt przyczyni się do również do eliminacji problemów społecznych.</p> <p>- sferę przestrzenno-funkcjonalną – Inwestycja jest elementem porządkującym dotychczasowy chaos w zakresie zabudowy. W wyniku jego realizacji uporządkowana zostanie przestrzeń publiczna w obrębie ulic objętych projektem, zostaną nadane nowe funkcje konkretnym przestrzeniom w obrębie tej części rewitalizowanego obszaru, będą to funkcja o charakterze rekreacyjno-kulturalno-społeczny, służące również celom integracyjnym, są to części wspólne i miejsca spotkań w przestrzeni publicznej, ciągi piesze i jezdne, miejsca postojowe.</p>

- **sfery infrastrukturalno-gospodarczej** – dzięki zagospodarowaniu bezpośrednio przylegającego terenu, na którym zlokalizowane zostaną trawniki i piesze oraz jezdne ciągi komunikacyjne, w tym również drogi wewnętrzne – w tym zakresie zostanie poprawiona infrastruktura „Dolnego Miasta”.

Ponadto w większości inwestycji obejmującej drogi zostanie wykonana kanalizacja deszczowa, co wpłynie na poprawę infrastruktury obszaru objętego niniejszym projektem. Ponadto zaznaczyć należy, że w wyniku realizacji projektu powstaną atrakcyjne obszary przestrzeni publicznej obszaru zdegradowanego.

- **sfery środowiskowej** – dzięki realizacji projektu i uzupełnieniu brakującej infrastruktury ściekowej (kanalizacja w ciągach jednych) projekt ma pozytywny wpływ na rozwiązywanie problemów w sferze środowiskowej. Wpływa poprzez to na uregulowanie odprowadzania wód opadowych, przez co zmniejsza się ryzyko zalań wystąpienia lokalnych podtopień w wyniku intensywnych opadów.

Realizacja projektu w zakresie wymiany oświetlenia ulicznego na oświetlenie LED pozwoli zmniejszyć zużycie energii elektrycznej i w związku z tym projekt będzie miał wpływ na redukcję emisji CO₂.

Ponadto co należy podkreślić projekt wydobywa potencjał i nadaje charakter obszarowi zdegradowanemu. Uporządkowanie przestrzeni i utworzenie miejsc spotkań pozwoli stworzyć przestrzeń przyjazną dla lokalnej społeczności, poprawiającą procesy integracyjno-aktywizacyjne w patologicznym środowisku.

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru

Wskaźniki

Produkty:

Ocena osiągnięcia produktów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu: po zakończeniu inwestycji, przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji)

- miejsca spotkań lokalnej społeczności – powstanie w wyniku realizacji projektu przynajmniej 1 takie miejsce (źródło informacji: dokumentacja budowlana powykonawcza, w tym protokół odbioru robót)

- ciągi piesze i jezdne – w ramach projektu przebudowane zostaną istniejące ciągi piesze i jezdne – o długości przynajmniej 400 m (źródło informacji: dokumentacja budowlana powykonawcza, w tym protokół odbioru robót)

- wymiana istniejącego oświetlenia ulicznego na oświetlenie LED – wymienionych zostanie przynajmniej 20 punktów świetlnych (źródło informacji: dokumentacja budowlana powykonawcza, w tym protokół odbioru robót)

- powstanie tablica informacyjna – promująca rewitalizację i aktywizująca przez to społeczność lokalną (źródło informacji: dokumentacja budowlana powykonawcza, w tym protokół odbioru robót)

- powstaną małe parki – przynajmniej 2 szt. (źródło informacji: dokumentacja budowlana powykonawcza, w tym protokół odbioru robót)

- powstanie przynajmniej 10 nowych miejsc postojowych (źródło informacji: dokumentacja budowlana powykonawcza, w tym protokół odbioru robót)

Rezultaty:

Ocena osiągnięcia rezultatów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante, a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości projektu. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.

- w wyniku realizacji projektu w miejscu spotkań zostaną zrealizowane przynajmniej 4 inicjatywy lokalnej społeczności w zakresie działań aktywizacyjno-integracyjnych (np. Święto Placu Prusa)

- zmniejszy się zużycie energii elektrycznej w zakresie wymienianego oświetlenia ulicznego o 60 % (źródło informacji: dokumentacja techniczna, w tym specyfikacja nowych lamp i inwentaryzacja zużycia dotychczasowego zużycia energii elektrycznej)

- zmniejszy się poziom zagrożenia w zakresie zalań i podtopień w wyniku intensywnych

	opadów (źródło informacji: dokumentacja budowlana powykonawcza, w tym protokół odbioru robót oraz monitoring zdarzeń kryzysowych, prowadzonych przez Służby Zarządzania Kryzysowego) - realizacja projektu da dobry przykład w zakresie porządkowania przestrzeni, w wyniku czego w najbliższej okolicy zostaną zrealizowane przynajmniej 2 inwestycje w zakresie uporządkowania prywatnych posesji (np. podwórek)
Okres realizacji	2017-2019
Szacunkowa wartość projektu	5 000 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	4 250 000,00 zł – środki unijne w ramach RPO – Lubuskie 2020 (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego) 750 000,00 – budżet Gminy Krosno Odrzańskie

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego podstawowego nr 11	
Nazwa przedsięwzięcia	Realizacja programów wsparcia dla mieszkańców lokali mieszkalnych w obszarze zdegradowanym
Charakter/rodzaj działania	Działanie administracyjno-organizacyjne / niskonakładowe
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna Sfera infrastrukturalno-gospodarcza
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Krosno Odrzańskie, Krośnieńska Agencja Rozwoju, OPS, Wspólnoty
Pozostali interesariusze działań	<p>Mieszkańcy „Dolnego Miasta” – w wyniku realizacji projektu mieszkańcy będą bardziej skłonni do integracji, gdyż ich potrzeby będą szybciej realizowane, ponadto programy wsparcia przyczynią się do szybszej realizacji działań rewitalizacyjnych tkanki urbanistycznej, mieszkańcy dzięki realizacji takiego wsparcia szybciej będą w stanie podejmować decyzje w obszarze działań rewitalizacyjnych lub termomodernizacyjnych, co wpłynie pozytywnie na szybkość zmian w kierunku wyjścia ze stanu kryzysowego.</p> <p>Organizacje Pozarządowe – Programy wsparcia dla mieszkańców dotyczyć będą działań bezpośrednio skierowanych do mieszkańców obszaru zdegradowanego, wymagających wsparcia w zakresie lokali mieszkalnych. Organizacje Pozarządowe działające w obszarze pomocy społecznej lub integracji i rozwoju lokalnej tożsamości mogą włączyć się w działania wspomagając swoją działalnością uruchomione programy.</p> <p>Lokalni przedsiębiorcy – wsparcie mieszkańców przyczyni się do zwiększenia ich zdolności do korzystania z usług komercyjnych. Wsparcie wpływa na wzrost optymizmu, szybsze i bardziej efektywne radzenie sobie z problemami, zatem lokalni przedsiębiorcy będą zainteresowani realizacją działań.</p>
Zakres realizowanego zadania	<p>W ramach działania powstanie i będzie realizowany Program świadczeń rzeczowych skierowany do mieszkańców zadłużonych lokali (w ramach programu mieszkańcy mogą wykonywać pracę na rzecz zieleni miejskiej, utrzymania czystości w przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji w zamian za umorzenie części długu za wynajem lokali komunalnych)</p> <p>W ramach działania zostanie też utworzony bank lokali gminnych, pozwalających na zamiany mieszkań pomiędzy mieszkańcami, co pozwoli na zwiększenie mobilności mieszkańców, jak również poziomu zadowolenia z zamieszkania na obszarze „Dolnego Miasta”.</p> <p>Realizacja działania jest ważna z punktu widzenia wsparcia dla mieszkańców, nieradzących sobie finansowo, pozwoli im na wyjście z długów za lokale mieszkalne. Działanie będzie realizowane w powiązaniu z działaniem inwestycyjnym w obszarze inwestycji rewitalizacyjnych realizowanych przez Wspólnoty i podmioty prywatne: „Remonty w tym termomodernizacja zabytkowych budynków o funkcjach mieszkalnych i ciągów komunikacyjnych”.</p>
Miejsce przeprowadzenia	Krosno Odrzańskie – działania będą zlokalizowane w obszarze zdegradowanym i rewitalizowanym („Dolne Miasto”)

projektu	
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	<p>Inwestycja rozwiązuje następujące problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sferę społeczną – projekt wpływa pozytywnie na rozwiązywanie problemów mieszkańców, którzy nie radzą sobie finansowo. Planowane Programy pozwolą mieszkańcom wyjść z zadłużenia. Ponadto osoby zagrożone wykluczeniem o stosunkowo niskim poziomie aktywności społecznej i integracji z lokalnym środowiskiem, dzięki pracy na rzecz społeczności lokalnej, tj. m.in. dla samego siebie zwiększą poziom odpowiedzialności za obszar, będą bardziej szanować pracę innych ludzi, wykonaną na rzecz społeczności lokalnej, nastąpi też wzrost poczucia tożsamości regionalnej. W związku z powyższym projekt przyczyni się w istotny sposób do eliminacji problemów społecznych. - sferę infrastrukturalno-gospodarczą – dzięki realizacji działań mieszkańcy mają szansę się oddłużyć lub zamienić lokal n bardziej im odpowiadający. W tym kontekście pozbawieni balastu mieszkańcy będą dysponować większą zdolnością do integracji społecznej i aktywności gospodarczej.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru	<p>Wskaźniki</p> <p>Produkty: Ocena osiągnięcia produktów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu: po zakończeniu inwestycji, przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji)</p> <ul style="list-style-type: none"> - wdrożenie do realizacji 2 programów wsparcia (program oddłużeniowy i bank lokali gminnych) – źródło informacji: raport KAR i OPS o wdrożeniu programów wsparciu w zakresie mieszkalnictwa. <p>Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante, a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości projektu. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób, które skorzystają z wdrażanych programów: co najmniej 10 osób. (sprawozdania KAR i OPS z działalności w tym zakresie)
Okres realizacji	2017-2018
Szacunkowa wartość projektu	100 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	100 000,00 – środki KAR i/lub OPS/ Gminy Krosno Odrzańskie

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego podstawowego nr 12	
Nazwa przedsięwzięcia	Adaptacja budynku socjalnego przy Pocztovej 9 – na mieszkania socjalne
Charakter/rodzaj działania	Inwestycja budowlana-/ wysokonakładowa
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna Sfera infrastrukturalno-gospodarcza, Sfera przestrzenno-funkcjonalna
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Krosno Odrzańskie, Krośnieńska Agencja Rozwoju, Ośrodek Pomocy Społecznej.

Pozostali interesariusze działań	<p>Mieszkańcy „Dolnego Miasta” – w wyniku realizacji projektu zyskają atrakcyjną przestrzeń publiczną, co wpłynie na poprawę ogólnych walorów estetycznych „Dolnego Miasta”.</p> <p>Organizacje Pozarządowe i instytucje, działające w obszarze pomocy społecznej – osoby objęte wsparciem tych NGO's zyskują możliwość poprawy swoich warunków bytowych</p> <p>Wspólnoty – zainteresowane realizacją projektu w zakresie uporządkowania zaniedbanego obszaru i zniszczonej nieruchomości, która w wyniku projektu oprócz funkcji jaką znacznie pełnić nabierze estetyki, poprawiając walory najbliższego otoczenia</p> <p>Przedsiębiorcy – usługodawcy i handlowcy mający siedzibę swojej działalności w sąsiedztwie planowanej inwestycji, są zainteresowani realizacją przedmiotowej inwestycji również ze względu estetycznych, projekt poprawi wygląd i jakość nieruchomości i przylegającego otoczenia.</p> <p>Mieszkańcy „Dolnego Miasta” – w wyniku realizacji projektu zyskają atrakcyjną przestrzeń publiczną, co wpłynie na poprawę ogólnych walorów estetycznych „Dolnego Miasta”.</p>
Zakres realizowanego zadania	<p>W wyniku realizacji projektu będzie miała miejsce inwestycja, polegająca na przebudowie i adaptacji budynku przy ul. Pocztowej 9-11 – na mieszkania socjalne (powierzchnia przebudowywanego budynku: 570 m kw.). Jedno pomieszczenie będzie wynajęte Stowarzyszeniu zajmującemu się prowadzeniem działalności gospodarczej (np. Cech Rzemiosł Różnych).</p> <p>Niniejszy projekt jest niezbędny do realizacji działań rewitalizacyjnych, celem właściwej i planowej organizacji działań, obejmuje adaptację zaniedbanego i zniszczonego budynku na budynek z mieszkaniami socjalnymi. To zapewnia dostęp do właściwych warunków bytowych dla osób najbardziej potrzebujących, jest zatem bardzo istotny z punktu widzenia planów rewitalizacyjnych.</p>
Miejsce przeprowadzenia projektu	<p>Krosno Odrzańskie – inwestycja będzie zlokalizowana w obszarze zdegradowanym i rewitalizowanym („Dolne Miasto”), przy ul. Pocztowej 9-11.</p>
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	<p>Inwestycja rozwiązuje następujące problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sferzy społecznej – projekt wpływa pozytywnie na rozwiązywanie problemów w sferze społecznej, dzięki utworzenia mieszkań socjalnych zwiększy się możliwość zapewnienia godnych warunków bytowych dla większej ilości osób, które kwalifikują się do otrzymania takiego mieszkania, co wpłynie na poprawę sytuacji grupy osób/ rodzin zagrożonych wykluczeniem, których najbardziej dotyczą zdiagnozowane problemy społeczne. W związku z powyższym projekt przyczyni się do również do eliminacji problemów społecznych. - sferzy przestrzenno-funkcjonalnej – Inwestycja jest elementem porządkującym dotychczas zaniedbane i zniszczone zabudowania, budynek znajdujący się przy ul. Pocztowej 9-11 będzie przebudowany i zaadaptowany na potrzeby mieszkalnictwa społecznego. Przy czym projekt wpłynie na uporządkowanie dotychczasowego nie porządku w zakresie tej nieruchomości, jak i jej najbliższego otoczenia. Inwestycja wpłynie na zmianę przeznaczenia zniszczonego budynku, tj. nadanie mu nowej funkcji mieszkalnej. - sferzy infrastrukturalno-gospodarczej – dzięki realizacji projektu zrealizowane zostaną zadania związane z zagospodarowaniem bezpośrednio przylegającej przestrzeni (np. chodnik i podwórko tego budynku), w tym zakresie zostanie poprawiona infrastruktura „Dolnego Miasta”. <p>Ponadto zaznaczyć należy, że w wyniku realizacji projektu powstanie atrakcyjny budynek i najbliższe jego otoczenie (chodnik i podwórko), co wpłynie na znaczną poprawę walorów estetycznych obszaru zdegradowanego, zaś jedno z pomieszczeń będzie wynajęte Jedno pomieszczenie ma być wynajęte stowarzyszeniu zajmującemu się prowadzeniem działalności gospodarczej.</p> <p>Ponadto co należy podkreślić projekt wydobywa potencjał i nadaje charakter obszarowi zdegradowanemu. Nadanie nowej funkcji zniszczonemu budynkowi, stanowi element poprawiający estetykę lokalizacji. Tworzy przestrzeń przyjazną dla lokalnej społeczności, poprawiającą procesy integracyjno-aktywizacyjne w patologicznym środowisku.</p>
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru	<p>Wskaźniki</p> <p>Produkty:</p> <p>Ocena osiągnięcia produktów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu: po</p>

	<p>zakończeniu inwestycji, przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji)</p> <p>- rewitalizacja i nadanie nowej funkcji nieruchomości budynkowej o powierzchni 570 m kw. (źródło informacji: dokumentacja budowlana powykonawcza, w tym protokół odbioru robót).</p> <p>Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante, a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości projektu. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.</p> <p>- utworzenie mieszkań socjalnych dla co najmniej 8 rodzin (źródło informacji: rejestr mieszkań socjalnych OPS)</p>
Okres realizacji	2017-2019
Szacunkowa wartość projektu	1 140 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	969 000,00 zł – środki unijne w ramach RPO – Lubuskie 2020 (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego) 171 000,00 – budżet Gminy Krosno Odrzańskie.

Karta przedsięwzięcia podstawowego nr 13	
Nazwa przedsięwzięcia	Remonty w tym termomodernizacja zabytkowych budynków o funkcjach mieszkalnych i ciągów komunikacyjnych
Charakter/rodzaj działania	Inwestycja budowlana-/ wysokonakładowa
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna Sfera przestrzenno-funkcjonalna Sfera środowiskowa
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Wspólnoty, ZGKiM, Inwestorzy prywatni, Krośnieńska Agencja Rozwoju (koordynacja).
Pozostali interesariusze działań	<p>Mieszkańcy „Dolnego Miasta” – w wyniku realizacji projektu zyskają atrakcyjną przestrzeń historyczno-kulturową, która wpłynie na poprawę atrakcyjności lokalizacji oraz poprawę jakości przestrzeni publicznej w obszarze zdegradowanym „Dolne Miasto”, co wpłynie na poprawę ogólnych walorów estetycznych i przestrzenno-funkcjonalnych.</p> <p>Gmina Krosno Odrzańskie – jest zainteresowana realizacją projektu, który dotyczy inwestycji w obszarze prywatnych posesji, wpływa bowiem na uporządkowanie chaotycznej przestrzeni i znacznej poprawy atrakcyjności obszaru.</p> <p>Organizacje Pozarządowe – remonty starych kamienic wpłyną na rewitalizację całego obszaru „Dolnego Miasta”, co przyczyni się do poprawy atrakcyjności lokalizacji, da impuls rozwojowo-aktywizacyjny lokalnej społeczności, wspomogą zatem działalność organizacji pożytku publicznego w tym zakresie.</p> <p>Lokalni przedsiębiorcy – rewitalizacja prywatnych nieruchomości przyczyni się do wzrostu atrakcyjności lokalizacji, co wpłynie na wzrost zainteresowania klientów usługami i działalnością gospodarczą prowadzoną w tym miejscu.</p>
Zakres realizowanego zadania	W wyniku realizacji projektu będzie miała miejsce inwestycja w tkankę urbanistyczną miasta, przywracająca dawną świetność istniejącym budynkom i porządkującą przyległy

	<p>teren wraz z termomodernizacją budynków mieszkalnych i usługowych.</p> <p>Konieczność realizacji inwestycji wynika ze zdiagnozowanych problemów infrastrukturalno-gospodarczych i środowiskowych (dekapitalizacja tkanki mieszkaniowej oraz znaczne zużycie paliw opałowych, co generuje wysoką emisję CO₂), przestrzennych, jak również społecznych.</p> <p>Realizacja zadań będzie miała miejsce w wyniku współpracy KAR ze wspólnotami mieszkaniowymi i podmiotami prywatnymi, będącymi właścicielami nieruchomości, które należy zrewitalizować, przy wykorzystaniu środków zewnętrznych na termomodernizację.</p> <p>Niniejszy projekt wspomaga podejmowane działania rewitalizacyjne. Obejmuje przywrócenie dawnej świetności budynkom stanowiącym własność prywatną, wpływających na charakter „Dolnego Miasta”. Realizacja inwestycji we własnym zakresie zwiększy poziom poczucia tożsamości lokalnej wśród mieszkańców i odpowiedzialności za całość „Dolnego Miasta”</p>
<p>Miejsce przeprowadzenia projektu</p>	<p>Krosno Odrzańskie – inwestycja będzie zlokalizowana w obszarze zdegradowanym i rewitalizowanym („Dolne Miasto”)</p>
<p>Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)</p>	<p>Inwestycja rozwiązuje następujące problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sferzy społecznej – projekt wpływa pozytywnie na rozwiązywanie problemów w sferze społecznej, dzięki rewitalizacji tkanki urbanistycznej, tj. kamienic i budynków znajdujących się rękach prywatnych zainicjowany zostaje impuls współodpowiedzialności mieszkańców za całość Dzielnicy „Dolne Miasto”, co wpływa na integrację i aktywizację mieszkańców. W związku z powyższym projekt przyczyni się do również do eliminacji problemów społecznych. - sferzy przestrzenno-funkcjonalnej – Inwestycja jest elementem porządkującym dotychczas zaniedbane, zniszczone i niedocieplone zabudowania, znajdujące się w rękach prywatnych na obszarze „Dolnego Miasta”. Projekt wpłynie na uporządkowanie przestrzeni miejskiej. Realizacja inwestycji w obrębie nieruchomości, jak i jej najbliższego otoczenia pozwoli na wprowadzenie ładu przestrzennego i poprawę atrakcyjności lokalizacji. - sferzy środowiskowej – termomodernizacja zabytkowych kamienic i budynków mieszkalnych wpływa na zmniejszenie zużycia energii finalnej, co wpływa na redukcję emisji CO₂, przyczyniając się do poprawy jakości środowiska i eliminacji źródeł ciepła opartych na węglu, będących przyczyną największych zanieczyszczeń atmosfery.
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru</p>	<p>Wskaźniki</p> <p>Produkty: Ocena osiągnięcia produktów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu: po zakończeniu inwestycji, przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji)</p> <ul style="list-style-type: none"> - rewitalizacja i/lub termomodernizacja budynków mieszkalnych i/lub usługowych, będących własnością prywatną – co najmniej 3 budynki zostaną poddane działaniom rewitalizacyjnym i/lub termomodernizacyjnym. (źródło informacji: sprawozdanie z działalności KAR w tym obszarze) <p>Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante, a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości projektu. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.</p> <ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie emisji CO₂ co najmniej o 20% w stosunku do emisji sprzed inwestycji dla budynków objętych inwestycją (źródło informacji: audyty energetyczne dla budynków objętych działaniami)

Okres realizacji	2016-2023
Szacunkowa wartość projektu	2 000 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	1 000 000,00 zł – środki unijne w ramach RPO – Lubuskie 2020 (EFRR) 800 000,00 – środki prywatne wspólnot i właściciele kamienic 200 000,00 budżet Gminy Krosno Odrzańskie

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego podstawowego nr 14	
Nazwa przedsięwzięcia	Odbudowa zamku, w tym wykonanie dokumentacji, uruchomienie nowych funkcji społeczno-komercyjnych w ramach dotychczasowej instytucji
Charakter/rodzaj działania	Inwestycja budowlana-/ wysokonakładowa
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna Sfera infrastrukturalno-gospodarcza, Sfera przestrzenno-funkcjonalna
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Centrum Artystyczno Kulturalne Zamek w Krośnie Odrzańskim, Gmina Krosno Odrzańskie, Krośnieńska Agencja Rozwoju.
Pozostali interesariusze działań	<p>Mieszkańcy „Dolnego Miasta” – w wyniku realizacji projektu zyskają atrakcję historyczno-kulturową, która wpłynie na poprawę atrakcyjności lokalizacji oraz poprawę jakości przestrzeni publicznej w obszarze zdegradowanym „Dolne Miasto”, co wpłynie na poprawę ogólnych walorów estetycznych i przestrzenno-funkcjonalnych.</p> <p>Organizacje Pozarządowe – odbudowa Zamku pozwoli na uruchomienie nowych funkcji zabytkowego obiektu, pełniejsze wykorzystanie go w zakresie działalności kulturowo-historycznej prowadzonej przez te organizacje.</p> <p>Przedsiębiorcy w obszarze turystyki – odbudowa zamku przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności lokalizacji „Dolnego Miasta” w sensie turystycznym i kulturowym, jak również zwiększenia atrakcyjności samego Zamku. Natomiast uruchomienie nowych funkcji w tym obszarze o charakterze turystyczno-rekreacyjno-biznesowym (hotel + centrum weselno-konferencyjne) uzupełni dotychczasową ofertę w tym zakresie, co sprawi że więcej klientów będzie potencjalnie zainteresowanych wyborem tej lokalizacji na miejsce konferencji, spotkania biznesowego, wesela itp.</p>
Zakres realizowanego zadania	<p>W wyniku realizacji projektu będzie miała miejsce inwestycja, polegająca na odbudowie brakujących skrzydeł zamku, gdzie powstaną: hotel i Centrum Weselno-konferencyjne (o powierzchni ok 1000 m kw. łącznie). Inwestycja dotyczy rewitalizacji obecnych ruin i przywrócenia im dawnej świetności, jak również nadaniu nowych funkcji kulturalnych oraz turystyczno-rekreacyjnych miejscu, w którym obecnie znajduje się zrujnowana w wyniku działań II WŚ przestrzeń.</p> <p>Niniejszy projekt jest niezbędny do realizacji działań rewitalizacyjnych, celem właściwej i planowej organizacji działań, obejmuje odbudowę istotnego elementu, wyznaczającego w istotny sposób charakter „Dolnego Miasta” w okresie przedwojennym. Ponadto Zamek ma duży potencjał aktywizacyjno-integracyjny, który silnie oddziałuje na społeczność lokalną. Odbudowa skrzydeł zamku to silny impuls integracyjny, wpływający na wzrost poczucia lokalnej tożsamości.</p> <p>Inwestycja jest zatem bardzo istotna z punktu widzenia przywrócenia dawnego charakteru „Dolnego Miasta”.</p>
Miejsce przeprowadzenia projektu	Krosno Odrzańskie – inwestycja będzie zlokalizowana w obszarze zdegradowanym i rewitalizowanym („Dolne Miasto”), przy ul. Szkolnej 1.
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na	<p>Inwestycja rozwiązuje następujące problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sferę społeczną – projekt wpływa pozytywnie na rozwiązywanie problemów w sferze społecznej, dzięki odbudowie zamku powstaje element o silnym impulsie integracyjnym, wokół którego można budować poczucie lokalnej tożsamości, co wpłynie na wzrost

<p>poszczególne obszary)</p>	<p>aktywności społeczno-gospodarczej lokalnej społeczności. W związku z powyższym projekt przyczyni się do również do eliminacji problemów społecznych.</p> <p>- sfery przestrzenno-funkcjonalnej – Inwestycja jest elementem porządkującym dotychczas zaniedbane i zniszczone zabudowania, ruiny skrzydeł zamku, znajdującego się przy ul. Szkolnej 1 zostaną rewitalizowane i zaadaptowane na usługi hotelarsko-konferencyjne i weselne. Przy czym projekt wpłynie na uporządkowanie przestrzeni, nieuporządkowanej od czasu wojny. Realizacja inwestycji w obrębie nieruchomości, jak i jej najbliższego otoczenia pozwoli na wprowadzenie ładu przestrzennego i znaczną poprawę atrakcyjności lokalizacji. Inwestycja wpłynie na nadanie nowych funkcji zrewitalizowanej nieruchomości.</p> <p>- sfery infrastrukturalno-gospodarczej – dzięki realizacji projektu zrealizowane zostaną zadania związane z zagospodarowaniem bezpośrednio przylegającej przestrzeni (np. chodnik i podwórko), w tym zakresie zostanie poprawiona infrastruktura „Dolnego Miasta”. Ponadto zaznaczyć należy, że w wyniku realizacji projektu powstanie atrakcyjna lokalizacja – zamek w pełnej krasie, jako istotny element historyczno-kulturowego pejzażu „Dolnego Miasta”, powstaną nowe usługi turystyczno-biznesowe oraz weselne, co wpłynie na zwiększenie miejsc pracy dostępnych w obszarze zdegradowanym. Inwestycja wpłynie też w istotny sposób na poprawę walorów estetycznych obszaru zdegradowanego.</p> <p>Ponadto co należy podkreślić projekt wydobywa potencjał i nadaje charakter obszarowi zdegradowanemu. Nadanie nowej funkcji dotychczasowym ruinom, stanowi element poprawiający estetykę lokalizacji. Tworzy przestrzeń przyjazną dla lokalnej społeczności, poprawiającą procesy integracyjno-aktywizacyjne w patologicznym środowisku.</p>
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru</p>	<p>Wskaźniki</p> <p>Produkty: Ocena osiągnięcia produktów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu: po zakończeniu inwestycji, przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji)</p> <p>- rewitalizacja i nadanie nowej funkcji ruinom skrzydeł zamku – powstanie budynku hotelowego i centrum weselno-konferencyjne o łącznej powierzchni ok. 500 m kw. (źródło informacji: dokumentacja budowlana powykonawcza, w tym protokół odbioru robót).</p> <p>Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante, a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości projektu. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.</p> <p>- stworzenie co najmniej 2 nowych miejsc pracy w obszarze zdegradowanym (źródło informacji: sprawozdanie z realizacji projektu KAR i CAK Zamek, deklaracje ZUS)</p>
<p>Okres realizacji</p>	<p>2017-2021</p>
<p>Szacunkowa wartość projektu</p>	<p>6 500 000,00 zł</p>
<p>Przewidywane źródła finansowania</p>	<p>5 525 000,00 zł – środki unijne w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (Fundusz Spójności) 975 000,00 – środki CAK Zamek</p>

<p>Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego podstawowego nr 15</p>	
<p>Nazwa przedsięwzięcia</p>	<p>Piastowskie dziedzictwo Świętej Jadwigi Śląskiej w Krośnie Odrzańskim</p>

Charakter/rodzaj działania	Inwestycja budowlana-/ wysokonakładowa
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna Sfera przestrzenno-funkcjonalna Sfera infrastrukturalno-gospodarcza,
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Krosno Odrzańskie, Parafia Rzymsko-Katolicka w Krośnie Odrzańskim, Krośnieńska Agencja Rozwoju.
Pozostali interesariusze działań	<p>Mieszkańcy „Dolnego Miasta” – w wyniku realizacji projektu polegającego na zachowaniu lokalnego dziedzictwa kulturowego, obejmującą obiekty ważne dla lokalnej społeczności, mieszkańcy zyskają istotny element lokalnej tożsamości.</p> <p>W wyniku realizacji projektu powstanie atrakcja historyczno-kulturowa, która wpłynie na poprawę atrakcyjności lokalizacji oraz poprawę jakości przestrzeni publicznej w obszarze zdegradowanym „Dolne Miasto”, co wpłynie na poprawę ogólnych walorów estetycznych i przestrzenno-funkcjonalnych. Wpłynie również na uruchomienie potencjału historycznego lokalizacji i uruchomienie ważnych funkcji kulturowych, zwiększających potencjał miejsca.</p> <p>Organizacje Pozarządowe – realizacja projektu w zakresie przywrócenia wartości historycznej zabytkom kulturowym i uruchomienie ciągu edukacyjno-kulturowego, stanowiącego ciekawy i nowy produkt kulturowo-turystyczny pozwoli na uruchomienie nowych funkcji zabytkowych obiektów, pełniejsze wykorzystanie ich w zakresie działalności kulturowo-historycznej oraz edukacyjno-aktywizacyjnej prowadzonej przez te organizacje.</p> <p>Przedsiębiorcy w obszarze turystyki – odbudowa zamku przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności lokalizacji „Dolnego Miasta” w sensie turystycznym i kulturowym, jak również zwiększenia atrakcyjności zabytkowych obiektów objętych projektem. Natomiast uruchomienie nowych funkcji w tym obszarze o charakterze kulturowo-turystycznym uzupełni dotychczasową ofertę w tym zakresie, co sprawi że więcej klientów będzie potencjalnie zainteresowanych przyjazdem w celach turystycznych.</p>
Zakres realizowanego zadania	<p>W wyniku realizacji projektu będzie miała miejsce inwestycja, polegająca na zachowaniu lokalnego dziedzictwa kulturowego i utworzeniu nowego produktu edukacyjnego i turystycznego w oparciu o zabytkowe obiekty zlokalizowane w „Dolnym Mieście”.</p> <p>Inwestycja polega na utworzeniu ciągu edukacyjno-spacerowego poprzez połączenie kilku elementów: Zamku Piastowskiego, Kościoła Świętej Jadwigi Śląskiej (księżna, mieszkała w krośnieńskim zamku, była żoną księcia Henryka Brodatego – fundatora zamku) oraz łączącą te dwa miejsca ulicę. Elementy wchodzące w skład inwestycji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - remont zniszczonego bunkra z okresu drugiej wojny światowej - utworzenie ogrodu Świętej Jadwigi Śląskiej - w ramach tworzenia wspólnego szlaku zwiedzania Zamek Piastowski z placem Świętej Jadwigi wyremontowana zostanie dzisiejsza ul. ZBOWID której nazwa zostanie zmieniona na ul. Zamkową. - Wieża kościoła – punkt widokowy - Remont otoczenia kościoła - Utworzenie parku Świętej Jadwigi Śląskiej. - Organy Kościelne – gruntowny remont <p>Inwestycja pozwoli na stworzenie ciekawego produktu kulturowo-turystycznego, w oparciu o zabytkowe obiekty. Inwestycja jest zatem bardzo istotna z punktu widzenia przywrócenia dawnego charakteru „Dolnego Miasta”.</p>
Miejsce przeprowadzenia projektu	Krosno Odrzańskie – inwestycja będzie zlokalizowana w obszarze zdegradowanym i rewitalizowanym („Dolne Miasto”)
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	<p>Inwestycja rozwiązuje następujące problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sferę społeczną – projekt wpływa pozytywnie na rozwiązywanie problemów w sferze społecznej, dzięki odbudowie obiektów zabytkowych powstaje element o silnym impulsie integracyjnym, wokół którego można budować poczucie lokalnej tożsamości, co wpłynie na wzrost aktywności społeczno-gospodarczej lokalnej społeczności. <p>W związku z powyższym projekt przyczyni się do również do eliminacji problemów</p>

	<p>społecznych.</p> <p>- sfery przestrzenno-funkcjonalnej – Inwestycja jest elementem porządkującym dotychczas zaniedbane i zniszczone zabudowania oraz obiekty historyczne, stworzenie i odtworzenie elementów historycznych, zostaną rewitalizowane i zaadaptowane miejsce do tej pory zaniedbane, które w wyniku inwestycji pozwolą na uruchomienie potencjału lokalizacji. Przy czym projekt wpłynie na uporządkowanie przestrzeni, przywrócenie dawnej świetności miejscom zabytkowym oraz nadanie nowych funkcji zdewastowanej do tej pory przestrzeni. Realizacja inwestycji w obrębie nieruchomości, jak i jej najbliższego otoczenia pozwoli na wprowadzenie ładu przestrzennego i znaczną poprawę atrakcyjności lokalizacji.</p> <p>- sfery infrastrukturalno-gospodarczej – dzięki realizacji projektu zrealizowane zostaną zadania związane z zagospodarowaniem przestrzeni oraz remont drogi (przyszła ul. Zamkowa) ponadto powstanie ciąg edukacyjno-historyczny, w tym zakresie zostanie poprawiona zostanie infrastruktura „Dolnego Miasta”. Ponadto zaznaczyć należy, że w wyniku realizacji projektu powstanie atrakcyjna lokalizacja, istotny element historyczno-kulturowego pejzażu „Dolnego Miasta”, powstaną nowe usługi kulturowo-turystyczne, co wpłynie na zwiększenie miejsc pracy dostępnych w obszarze zdegradowanym. Inwestycja wpłynie też w istotny sposób na poprawę walorów estetycznych obszaru zdegradowanego.</p> <p>Ponadto co należy podkreślić projekt wydobywa potencjał i nadaje charakter obszarowi zdegradowanemu. Nadanie nowej funkcji zaniedbanym obiektom historycznym stanowi element poprawiający estetykę lokalizacji. Tworzy przestrzeń przyjazną dla lokalnej społeczności, poprawiającą procesy integracyjno-aktywizacyjne w patologicznym środowisku.</p>
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru</p>	<p>Wskaźniki</p> <p>Produkty: Ocena osiągnięcia produktów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu: po zakończeniu inwestycji, przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji)</p> <p>- rewitalizacja i nadanie nowej funkcji obiektom zabytkowym – realizacji 7 inwestycji (źródło informacji: dokumentacja budowlana powykonawcza, w tym protokół odbioru robót)</p> <p>Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu przez członków Zespołu ds. Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante, a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości projektu. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.</p> <p>- utworzenie nowego produktu kulturowo-turystycznego opartego o Zamek, Kościół i pozostałe elementy wskazane w zakresie projektu (źródło informacji: dokumentacja budowlana powykonawcza, w tym protokół odbioru robót)</p> <p>- stworzenie co najmniej 2 nowych miejsc pracy w obszarze zdegradowanym (źródło informacji: sprawozdanie z realizacji projektu Gminy Krosno Odrzańskie/KAR, deklaracje ZUS)</p>
<p>Okres realizacji</p>	<p>2016-2020</p>
<p>Szacunkowa wartość projektu</p>	<p>13 500 000,00 zł</p>
<p>Przewidywane źródła finansowania</p>	<p>11 475 000,00 zł – środki unijne w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (Fundusz Spójności) 2 025 000,00 – budżet Gminy Krosno Odrzańskie</p>

9. Charakterystyka (zbiorczy opis) pozostałych/uzupełniających rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Ponadto celem realizacji celów niniejszego Programu Rewitalizacji, w kontekście wymogu jego kompleksowości i komplementarności w ramach inwestycji rewitalizacyjnych będą realizowane działania wymienione poniżej. Są to przedsięwzięcia, które trudno zidentyfikować indywidualnie, natomiast są one oczekiwane ze względu na realizację celów programu rewitalizacji.

Poniższe działania wykorzystują lokalne potencjały, w tym potencjały instytucjonalne znajdujące się w obszarze rewitalizacji. W ich realizację będą zaangażowane Gmina Krosno Odrzańskie, Krośnieńska Agencja Rozwoju (od momentu powstania), Centrum Artystyczno-Kulturalne Zamek, Szkoła Podstawowa nr 1, Świetlica środowiskowa, Ośrodek Sportu i Rekreacji. Ponadto na poziomie operacyjnym Program rewitalizacji zakłada wykorzystanie zdolności instytucjonalnych podmiotów zewnętrznych, takich jak m.in. Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej, Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Ponadto w realizacji działań zakłada się wykorzystanie narzędzi ekonomii społecznej, preferowany sposób podejścia do realizacji Przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zarówno podstawowych, jak i uzupełniających, wymienionych poniżej gwarantuje uzyskanie komplementarności w wymiarze przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, komplementarność międzyokresową oraz w zakresie źródeł finansowania.

Pozostałe planowane działania (uzupełniające), realizowane przez różne instytucje z obszaru rewitalizowanego:

Wykaz przedsięwzięć uzupełniających:

1. Działania organizacyjne Gminy, mające na celu zautomatyzowanie procesu rewitalizacji.
2. Przygotowanie Gminnych dokumentów programowych w zakresie wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem.
3. Działania zwiększające poziom Integracji i Poczucia lokalnej tożsamości.

Szczegóły przedstawiamy poniżej w kartach poszczególnych przedsięwzięć.

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego UZUPEŁNIAJĄCEGO nr 1	
Nazwa przedsięwzięcia	Działania organizacyjne Gminy, mające na celu zautomatyzowanie procesu rewitalizacji
Charakter/rodzaj działania	Działanie administracyjne/ beznakładowe
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna Sfera infrastrukturalno-gospodarcza, Sfera przestrzenno-funkcjonalna Sfera środowiskowa
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Krosno Odrzańskie
Zakres	Działania organizacyjne Gminy, mające na celu zautomatyzowanie procesu rewitalizacji

realizowanego zadania	<p>polegają na uruchomieniu/ uaktualnieniu następujących procedur</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Budżet obywatelski – Przygotowanie założeń wdrożenia zasad budżetu obywatelskiego do wdrożenia w ramach Budżetu Gminy. Przygotowanie Regulaminu zasad, jak również wdrożenie założeń w praktyce. W Budżecie obywatelskim przy ocenie złożonych propozycji do budżetu zostanie uwzględniona dodatkowa punktacja za działania wskazane w Programie Rewitalizacji. W budżecie obywatelskim przykładowo będą wyodrębnione takie działania jak np. „działania sąsiedzkie” - ustalenie dodatkowego kryterium punktowego + regularne zwiększanie kwoty. ○ Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi – modyfikacja programu pod kątem Programu rewitalizacji, w tym uzupełnienie katalogu konkursów o działania ważne i planowane w ramach Programu rewitalizacji, w tym dołożenie m.in. do kryteriów oceny składanych w ramach otwartych konkursów ofert przez NGOs dodatkowych punktów propozycję działań wskazanych w Programie Rewitalizacji. W przypadku postawienia w ramach programu rewitalizacji infrastruktury rekreacyjno-turystycznej (np. siłowni na świeżym powietrzu, miejsca spotkań, placu zabaw, itd.) będzie wskazana dodatkowa punktacja w konkursach dla organizacji za wykorzystanie tej infrastruktury w proponowanych działaniach pożytku publicznego.
Miejsce przeprowadzenia projektu	Krosno Odrzańskie – działania będą odnosić się do obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego („Dolne Miasto”)
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	<p>Inwestycja rozwiązuje następujące problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sfery społecznej – działanie ułatwia wdrażanie rewitalizacji i oddziaływania na sferę społeczną, w zakresie premiowania działań poprawiających sytuację w tej sferze - sfery przestrzenno-funkcjonalnej – działanie ułatwia wdrażanie rewitalizacji i oddziaływania na sferę przestrzenną jak również na nadawania nowych funkcji. - sfery infrastrukturalno-gospodarczej – działanie ułatwia wdrażanie rewitalizacji i oddziaływania na sferę infrastrukturalno-gospodarczą, w zakresie premiowania działań, poprawiających sytuację w tej sferze - sfery środowiskowej – działanie ułatwia wdrażanie rewitalizacji i oddziaływania na sferę środowiskową, w zakresie premiowania działań, poprawiających sytuację w tej sferze
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru	<p>Wskaźniki:</p> <p>Produkty Ocena osiągnięcia produktów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu: po zakończeniu inwestycji, przez członków Biura Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji)</p> <ul style="list-style-type: none"> - wdrożenie budżetu obywatelskiego – 1 szt. (źródło informacji: uchwał budżetowa). - wdrożenie Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi premiującymi działania w obszarze rewitalizacji – 1 szt. (źródło informacji: Uchwała Rady Gminy przyjmująca Program Współpracy z Organizacjami pozarządowymi) <p>Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu przez członków Biura Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante, a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Złożone oferty NGO w ramach ogłoszonych konkursów ofert na działania uwzględnione w Programie Rewitalizacji – na najmniej 1 szt./rok (źródło informacji: sprawozdanie z realizacji projektu Biura Rewitalizacji, Raport z wizji lokalnej w zakresie działalności i/lub funkcjonowania obiektów) - Propozycje do budżetu obywatelskiego, dotyczące inwestycji obywatelskich w obszarze rewitalizowanym – na najmniej 1 szt./rok (źródło informacji: sprawozdanie z realizacji projektu Biura Rewitalizacji, Raport z wizji lokalnej w zakresie działalności i/lub funkcjonowania obiektów)
Okres realizacji	2017-2022

Szacunkowa wartość projektu	0,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	-

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego UZUPEŁNIAJĄCEGO nr 2	
Nazwa przedsięwzięcia	Przygotowanie Gminnych dokumentów programowych w zakresie wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem
Charakter/rodzaj działania	Działanie administracyjne/ beznakładowe
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Krosno Odrzańskie
Zakres realizowanego zadania	Przygotowanie Gminnych dokumentów programowych w zakresie wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem – działanie obejmujące przygotowanie i wdrożenie następujących programów <ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie i realizacja Programu rozwoju ekonomii społecznej • Opracowanie i realizacji Program Rozwoju Usług Społecznych
Miejsce przeprowadzenia projektu	Krosno Odrzańskie – działania będą odnosić się do obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego („Dolne Miasto”)
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	Inwestycja rozwiązuje następujące problemy: - sfery społecznej – działanie porządku wsparcie dla osób zagrożonych wykluczeniem z wykorzystaniem dostępnych narzędzi, w tym narzędzi ekonomii społecznej, ma zatem istotny wpływ na poprawę sytuacji w tej sferze
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru	<p>Wskaźniki:</p> <p>Produkty Ocena osiągnięcia produktów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu: po zakończeniu inwestycji, przez członków Biura Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji)</p> <p>- Przygotowanie i wdrożenie Programu rozwoju ekonomii społecznej – 1 szt. (źródło informacji: uchwała przyjmująca program do wdrażania) - Przygotowanie i wdrożenie Program Rozwoju Usług Społecznych – 1 szt. (źródło informacji: uchwała przyjmująca program do wdrażania)</p> <p>Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu przez członków Zespołu ds. opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante, a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.</p> <p>- nawiązanie współpracy z ROPS i OWES w zakresie wdrażania programów</p>
Okres realizacji	2017-2022
Szacunkowa wartość projektu	0,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	-

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego UZUPEŁNIAJĄCEGO nr 3	
Nazwa przedsięwzięcia	Działania zwiększające poziom Integracji i poczucia lokalnej tożsamości.
Charakter/rodzaj działania	Działanie miękkie/ średnionakładowe
Obszar problemowy, na który oddziałuje przedsięwzięcie	Sfera społeczna Sfera infrastrukturalno-gospodarcza, Sfera śródoiskowa
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Krosno Odrzańskie, Krośnieńska Agencja Rozwoju (od momentu powstania), Centrum Artystyczno kulturalne Zamek, Szkoła Podstawowa, Świetlica środowiskowa, Ośrodek Sportu i Rekreacji
Zakres realizowanego zadania	Działania zwiększające poziom Integracji i Poczucia lokalnej tożsamości. <ul style="list-style-type: none"> • „Dolne miasto” górą – cykliczna impreza sportowa realizowana przez OSiR dla mieszkańców dolnego miasta (np. rywalizacja ulic); realizowana we współpracy z animatorem zatrudnionym w ramach PAL. • Święto Placu Prusa – cykliczna impreza realizowana przez mieszkańców okolic Placu B. Prusa inicjowana przez CAK Zamek, Szkołę Podstawową nr 1, Świetlicę środowiskową we współpracy z animatorem społeczności lokalnej (PAL). Przedsięwzięcie ma na celu aktywizację społeczną mieszkańców oraz ich integrację wokół wspólnego przedsięwzięcia. Przyczyni się także do przełamania bariery psychologicznej (obaw) powstrzymującej mieszkańców górnej części miasta przed przebywaniem w niektórych częściach miasta dolnego i przekształcenia stereotypów o jego mieszkańcach. • Program promocji zdrowego żywienia – program profilaktyczny dla rodzin prowadzony np. przez Szkołę Podstawową nr 1., realizowany we współpracy z NGO • Przedsięwzięcie realizowane przez Świetlicę środowiskową (Horyzont BIS) np. projekt integracyjny dla seniorów i dzieci (może być w ramach PAL), zajęcia dla dzieci, których rodzice biorą udział w CIS i/lub pracują w spółdzielni socjalnej jako działanie komplementarne. • Projekt integracyjny dla seniorów i dzieci – przedsięwzięcie realizowane przez Świetlicę środowiskową (Horyzont BIS), którego głównym celem będzie aktywizacja mieszkańców dolnego miasta w wieku senioralnym i organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży. • Aktywni rodzice – aktywne dzieci – zajęcia dla dzieci, których rodzice biorą udział w CIS i/lub pracują w spółdzielni socjalnej jako działanie komplementarne realizowane przez Świetlicę środowiskową (Horyzont BIS). • Kulturalne Imprezy Plenerowe (KIP) – organizacja kameralnych imprez kulturalnych w przestrzeni publicznej „Dolnego Miasta” (np. parking przy zamku, promenada) z udziałem mieszkańców jako współtwórców programu i organizatorów. KIP będzie przedsięwzięciem cyklicznym realizowanym przez CAK Zamek i NGO we współpracy z animatorem społeczności lokalnej (PAL).
Miejsce przeprowadzenia projektu	Krosno Odrzańskie – działania będą odnosić się do obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego („Dolne Miasto”)
Uzasadnienie realizacji (w odniesieniu do przewidywanego oddziaływania na poszczególne obszary)	Inwestycja rozwiązuje następujące problemy: <ul style="list-style-type: none"> - sfery społecznej - – działanie wpływa pozytywnie na poziom integracji i aktywizacji społecznej. Uczestnicy działań, zwiększają swoje kompetencje interpersonalne i w efekcie stają na drodze wyjścia z osobistej sytuacji kryzysowej. - sfery infrastrukturalno-gospodarczej – działanie wpływa na poziom aktywności społecznej osób zagrożonych wykluczeniem, jak również na poziom integracji społeczności lokalnej, co przyczynia się do poprawy kondycji psychofizycznej osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo, w związku z powyższym działania zwiększa możliwość powrotu przez tych ludzi na rynek pracy i w efekcie poprawy sytuacji na rynku pracy, jak również zwiększenie gotowości osób zaangażowanych w działania do podjęcia działalności gospodarczej. - sfery środowiskowej – działanie zwiększa świadomość uczestników w zakresie potrze dbania o środowisko, wpłynie zatem na poprawę sytuacji w tej sferze
Prognozowane	Wskaźniki:

rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i pomiaru	<p>Produkty Ocena osiągnięcia produktów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu: po zakończeniu inwestycji, przez członków Biura Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji)</p> <p>- Liczba działań/ inicjatyw zrealizowanych w ramach zadania – 6 szt. (źródło informacji: Raport z realizacji zadania, dokumentacja fotograficzna).</p> <p>Rezultaty: Ocena osiągnięcia rezultatów będzie miała miejsce na podstawie monitoringu przez członków Biura Rewitalizacji na podstawie wskazanych źródeł informacji/weryfikacji. Najpierw na etapie realizacji zostanie wykonany pomiar ex-ante, a następnie odbędzie się pomiar ex – post po zakończeniu inwestycji, który będzie powtarzany co 12 miesięcy od czasu dokonania pierwszego pomiaru ex-post, przez cały okres trwałości. Z każdego badania monitoringowego powstanie stosowny raport.</p> <p>- liczba uczestników działań: co najmniej 200 os. / rok (źródło informacji: Raport z realizacji zadania, dokumentacja fotograficzna) - poprawa poziomu integracji i aktywności społecznej mieszkańców obszaru zdegradowanego – co najmniej 15 os. (źródło informacji: Raport z ankietyzacji, na podstawie przeprowadzonych ankiet z wybranymi uczestnikami działań ex ante i ex post)</p>
Okres realizacji	2017-2022
Szacunkowa wartość projektu	500 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	50 000 zł – budżet Gminy Krosno Odrzańskie 450 000 ,- zł – źródła zewnętrzne, w tym środki UE (PROW w ramach LGD, EFS w ramach RPO Lubuskie 2020), środki PO FIO, Mechanizm Szwajcarski, Mechanizm Norweski, dotacje Ministra Kultury, Ministra Sportu, fundacje korporacyjne (banki itp.), działania partnerskie z innymi gminami z nad Odry.

10. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji.

Komplementarność poszczególnych działań rewitalizacyjnych inwestycyjnych i miękkich względem siebie jest pokazana w tabeli poniżej:

			Działania inwestycyjne					
			Działania podstawowe					
			Odbudowa kwartałów na potrzeby społeczne, handlu oraz usług instytucjonalnych i komercyjnych, miejsca funkcjonowania organizacji społecznych aktywizujących i integrujących mieszkańców – budowa kamienicy w kwartale północnym ze SKLEPEM Wielkopowierzchniowym, pomieszczeniami użytkowymi, mieszkalnymi wraz z działaniami integracyjno-aktywizacyjnymi dla osób zagrożonych wykluczeniem użytkowymi	Odbudowa kwartałów na potrzeby społeczne, handlu oraz usług instytucjonalnych i komercyjnych, miejsca funkcjonowania organizacji społecznych aktywizujących i integrujących mieszkańców – budowa kamienicy w kwartale północnym ze SKLEPEM Wielkopowierzchniowym, pomieszczeniami użytkowymi, mieszkalnymi wraz z działaniami integracyjno-aktywizacyjnymi dla osób zagrożonych wykluczeniem użytkowymi	Rewitalizacja części dolnego miasta obejmująca ulice: Grobla, Bobrowa, Plac Prusa, Żeromskiego, Wodna, Rybaki	Adaptacja budynku socjalnego przy Pocztovej 9 – na mieszkania socjalne	Remonty w tym termomodernizacja zabytkowych budynków o funkcjach mieszkalnych i ciągów komunikacyjnych	Odbudowa zamku, w tym wykonanie dokumentacji, uruchomienie nowych funkcji społeczno-komercyjnych w ramach dotychczasowej instytucji
Działania Miękkie	Działania Podstawowe	Powołanie Krośnieńskiej Agencji Rozwoju (KAR)						
		Realizacja programu aktywizacji gospodarczej „Lokal w dobrych rękach”						
		Realizacja programu aktywizacji gospodarczej „Atrakcyjna reklama – niezbędny przedsiębiorcy”						
		Utworzenie i prowadzenie Centrum Integracji Społecznej						

	„Pracujemy razem” – Program zatrudnienia w spółdzielni socjalnej							
	Realizacja działań dotyczących poprawy warunków otoczenia mieszkalnego: „Nasz zakątek” – Program Aktywności Lokalnej (PAL)							
	„Urządzamy nasz zakątek” Program zagospodarowania podwórek w obszarze rewitalizacji							
	Realizacja programów wsparcia dla mieszkańców lokali mieszkalnych w obszarze zdegradowanym							
Działania uzupełniające	Działania organizacyjne Gminy, mające na celu zautomatyzowanie procesu rewitalizacji							
	Przygotowanie Gminnych dokumentów programowych w zakresie wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem							
	Działania zwiększające poziom Integracji i Poczucia lokalnej tożsamości							

a. Komplementarność przestrzenna

Projekty rewitalizacyjne, szczegółowo przedstawione powyżej dopełniają się wzajemnie przestrzennie i zachodzi między nimi efekt synergii. Łącznie oddziałują na ten sam problem, co wpływa na spotęgowanie efektu. Sama przestrzeń objęta działaniami (obszar rewitalizacji, który pokrywa się z granicami zidentyfikowanego obszaru zdegradowanego) obejmuje cały obszar, zarówno w zakresie działań inwestycyjnych – które uwzględniają uczestnictwo w działaniach interesariuszy z całego obszaru zdegradowanego, jak również w zakresie planowanych działań o charakterze miękkim, które są skierowane do wszystkich mieszkańców obszaru.

W kartach zadań szczegółowo opisano na jakie problemy każdy projekt wpływa. Wszystkie projekty są planowane do realizacji w obszarze zdegradowanym i w obszarze rewitalizowanym, których granice pokrywają się ze sobą. Tym samym zaproponowane projekty oddziałują na cały obszar dotknięty kryzysem i nie prowadzą do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie. Cała społeczność lokalna będzie korzystać z efektów lokalnych, nikt nie będzie wykluczony, a działania są tak zaplanowane, aby objąć wszystkie grupy społeczne. Ponadto co ważne z planowanych działań miękkich mogą korzystać również mieszkańcy innych obszarów Gminy, tak aby osoby zagrożone wykluczeniem i potrzebujące wsparcia nie były wykluczone z działań i aby zachować równowagę między poszczególnymi obszarami Gminy i nie doprowadzić do sytuacji, w której problemy mieszkańców obecnie zdefiniowanego obszaru nie przelały się na sąsiedni obszar.

b. Komplementarność problemowa

Planowane przedsięwzięcia dopełniają się tematycznie i w efekcie końcowym będą skutkowały kompleksowym rozwiązaniem problemów. Projekty oddziałują na każdą ze sfer, w której w wyniku diagnozy stwierdzono sytuację kryzysową i na tej podstawie wyznaczono obszar zdegradowany. Są to problemy w sferach: społecznej, infrastrukturalno-gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej). Co w efekcie doprowadzi do znaczącego zmniejszenia skali występujących problemów determinujących sytuację kryzysową.

Oddziaływanie planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych na zdiagnozowane problemy w poszczególnych obszarach					
Lp.	Przedsięwzięcie	Sfera społeczna	Sfera infrastrukturalno-gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera środowiskowa
DZIAŁANIA PODSTAWOWE					
1	Powołanie Krośnieńskiej Agencji Rozwoju (KAR)				
2	Realizacja programu aktywizacji gospodarczej „Lokal w dobrych rękach”				
3	Realizacja programu aktywizacji gospodarczej „Atrakcyjna reklama – niezbędny przedsiębiorcy”				
4	Utworzenie i prowadzenie Centrum Integracji Społecznej				

5	„Pracujemy razem” – Program zatrudnienia w spółdzielni socjalnej				
6	Odbudowa kwartałów na potrzeby społeczne, handlu oraz usług instytucjonalnych i komercyjnych, miejsca funkcjonowania organizacji społecznych aktywizujących i integrujących mieszkańców – budowa kamienicy mieszkalnej z pomieszczeniami użytkowymi				
7	Odbudowa kwartałów na potrzeby społeczne, handlu oraz usług instytucjonalnych i komercyjnych, miejsca funkcjonowania organizacji społecznych aktywizujących i integrujących mieszkańców – budowa kamienicy w kwartale północnym ze SKLEPEM Wielkopowierzchniowym, pomieszczeniami użytkowymi, mieszkalnymi wraz z działaniami integracyjno-aktywizacyjnymi dla osób zagrożonych wykluczeniem				
8	Realizacja działań dotyczących poprawy warunków otoczenia mieszkalnego: „Nasz zakątek” – Program Aktywności Lokalnej (PAL)				
9	„Urządzamy nasz zakątek” Program zagospodarowania podwórek w obszarze rewitalizacji				
10	Rewitalizacja części dolnego miasta obejmująca ulice: Grobla, Bobrowa, Plac Prusa, Żeromskiego, Wodna, Rybaki				
11	Realizacja programów wsparcia dla mieszkańców lokali mieszkalnych w obszarze zdegradowanym				
12	Adaptacja budynku socjalnego przy Pocztovej 9 – na mieszkania socjalne				
13	Remonty w tym termomodernizacja zabytkowych budynków o funkcjach mieszkalnych i ciągów komunikacyjnych				
14	Odbudowa zamku, w tym wykonanie dokumentacji, uruchomienie nowych funkcji społeczno-komercyjnych w ramach dotychczasowej instytucji				
15	Piastowskie dziedzictwo Świętej Jadwigi Śląskiej w Krośnie Odrzańskim				
DZIAŁANIA UZUPEŁNIAJĄCE					
16	Działania organizacyjne Gminy, mające na celu zautomatyzowanie procesu rewitalizacji				
17	Przygotowanie Gminnych dokumentów programowych w zakresie wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem				
18	Działania zwiększające poziom Integracji i Poczucia lokalnej tożsamości				

c. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

W ramach niniejszego Programu rewitalizacji w toku działań przygotowawczych zaprojektowano odpowiedni system wdrażania i zarządzania programem rewitalizacji, który uwzględni strukturę zarządzania działaniami rewitalizacyjnymi w sposób

kompleksowy, pozwalający na zaangażowanie i efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz zapewnia wzajemne uzupełnianie się działań poszczególnych podmiotów zaangażowanych w realizację i spójność stosowanych procedur.

Komplementarność taką zapewni specjalnie powołane w tym celu w Urzędzie Miasta Krosno Odrzańskie Zespoły ds. Rewitalizacji, które czuwa nad wszystkimi elementami realizacji Programu Rewitalizacji, ponadto wszystkie działania konsultuje z Radą Społeczną ds. Rewitalizacji, który jest ciałem społecznym w skład którego wchodzi przedstawiciele społeczności lokalnej. Biuro Rewitalizacji konsultuje również wszystkie działania realizowane w ramach Programu Rewitalizacji z poszczególnymi podmiotami, zaangażowanymi w realizację poszczególnych działań. Taki model realizacji zadań rewitalizacyjnych zapewnia Komplementarność proceduralno-instytucjonalną zaplanowanych działań.

d. Komplementarność międzyokresowa

Działania rewitalizacyjne zostały tak zaplanowane, aby zapewnić zachowanie ciągłości programowej polegającej na kontynuacji wsparcia udzielonego gminie Krosno Odrzańskie w ramach polityki spójności w latach 2007-2013.

Gmina w poprzednim okresie realizowała działania miękkie, poprawiające sytuację osób zagrożonych wykluczeniem, mieszkających w Obszarze zdegradowanym. Gmina podejmowała również działania organizacyjne oraz przygotowawcze – w poprzednim okresie z własnych środków wykonano prace planistyczne, przygotowano aktualizację Studium Uwarunkowań Zagospodarowania Przestrzennego dla „Dolnego Miasta”, realizowano badania archeologiczne, celem przygotowania terenu pod inwestycje.

W chwili obecnej planuje się działania komplementarne, wykorzystując bowiem efekty dotychczas osiągnięte celem kontynuacji pracy nad zapobieżeniu sytuacji kryzysowej w tym obszarze. Planuje się na tej podstawie działania do realizacji w perspektywie unijnej 2014-2020, w tym o charakterze społecznym.

Gmina jest w trakcie procesu rewitalizacji i władze gminy są zdeterminowane aby ten długofalowy proces zakończyć pełnym sukcesem. Rewitalizacja pozostałych zdegradowanych obszarów w mieście stanowi jedno z ważniejszych zadań Gminy. Niniejszy Program Rewitalizacji zapewnia ciągłość działań, konsolidując w swoich ramach działania rewitalizacyjne o charakterze społecznym i urbanistycznym, wpływając na koncentrację interwencji i dzięki temu zwiększając efekty planowanych działań strategicznych, co zawarte jest w strategii rozwoju Gminy.

e. Komplementarność źródeł finansowania

W ramach planowanych działań uwzględniono różne źródła finansowania dla projektów rewitalizacyjnych, ujętych w programie rewitalizacji. Wsparcie przewidziano, zgodnie z charakterem planowanych zadań i podmiotów je realizujących, uzupełniając i łącząc wsparcie, m.in. ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, ponadto planuje się udział środków prywatnych oraz środków ze źródeł krajowych (Programy Ministra Kultury, Ministra Sportu) oraz w ramach Mechanizmu

Norweskiego, Mechanizmu Szwajcarskiego, Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, **fundacje korporacyjne (banki itp.), oraz środki UE w ramach PROW oraz na działania partnerskie z innymi gminami z nad Odrę**. Środki te planuje łączyć się z wkładem własnym Gminy lub podmiotów zewnętrznych zaangażowanych w realizację, zgodnie z możliwościami prawnymi.

Jednocześnie wykluczono jednocześnie ryzyko podwójnego dofinansowania, co będzie miało miejsce w wyniku monitoringu poszczególnych działań realizowanego w ramach Zespołu ds. Rewitalizacji.

11. Indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do przedsięwzięć (podstawowych i uzupełniających)

Wyprowadzenie obszarów zdegradowanych w Gminie Krosno Odrzańskie z sytuacji kryzysowej jest procesem długotrwałym i wymagającym znacznych nakładów finansowych na realizację poszczególnych projektów. Gmina planuje wykonanie wyszczególnionych w dokumencie inwestycji w oparciu m.in. o zewnętrzne środki finansowe (stawiając nacisk na bezzwrotne dotacje), jak również o środki własne i innych podmiotów funkcjonujących w Gminie, w tym prywatnych.

Duży potencjał niesie ze sobą perspektywiczne zaangażowanie w rewitalizację innych partnerów, angażując tym samym dodatkowy kapitał i rozkładając ciężar finansowy rewitalizacji na różne podmioty, **tym samym realizując zasadę dodatkowości środków UE**. Do głównych źródeł finansowania projektów rewitalizacyjnych należą przede wszystkim:

- środki Unii Europejskiej – m. in. fundusze strukturalne i inwestycyjne: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności, Instrument Łącząc Europę, Europejski Fundusz na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- środki budżetu państwa – przewidziane na współfinansowanie projektów, jako niezależne źródło finansowania, Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich
- środki budżetów samorządów – wojewódzkich, powiatowych – na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- inne środki publiczne – np. fundusze celowe, Mechanizm Norweski i Mechanizm Finansowy EOG,
- środki prywatne – np. środki organizacji pozarządowych,
- kredyty, pożyczki, obligacje komunalne i inne narzędzia i instrumenty finansowe kierowane do JST.

W regionie lubuskim istotnym z punktu widzenia planowanych działań źródłem realizacji zadań rewitalizacyjnych jest Regionalny Program Operacyjny Lubuskie 2020. W tym programie działania rewitalizacyjne przyporządkowane są do działania 9.2. Rozwój obszarów zmarginalizowanych, poddziałania 9.2.1 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – projekty realizowane poza formułą ZIT.

Poniżej przedstawiono zagadnienia finansowe dotyczące planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych podstawowych i uzupełniających, bez których wizja rewitalizacji obszaru zdegradowanego nie ma szans na realizację.

Tabela 32 Indykatywne ramy finansowe realizacji zadań podstawowych Programu Rewitalizacji.

Źródła finansowania											
Lp	Nazwa projektu	Beneficjent	Szacowany koszt całkowity	EFRR	EFS	PRO W	FS	budżet gminy	budżet państwa	środki prywatne i inne	Program
1	Powołanie Krośnieńskiej Agencji Rozwoju (KAR)	Gmina Krosno Odrzańskie	300 000,00					300 000,00			środki własne
2	Odbudowa kwartałów na potrzeby społeczne, handlu oraz usług instytucjonalnych i komercyjnych, miejsca funkcjonowania organizacji społecznych aktywizujących i integrujących mieszkańców – budowa kamienicy mieszkalnej z pomieszczeniami użytkowymi	Gmina Krosno Odrzańskie, podmioty prywatne (realizacja inwestycji będzie miała miejsce w formule partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP), Krośnieńska Agencja Rozwoju	18 000 000,00					1 000 000,00		17 000 000,00	środki własne gminy i prywatne
3	Odbudowa kwartałów na potrzeby społeczne, handlu oraz usług instytucjonalnych i komercyjnych, miejsca funkcjonowania organizacji społecznych aktywizujących i integrujących mieszkańców – budowa kamienicy w kwartale północnym ze SKLEPEM Wielkopowierzchniowym, pomieszczeniami użytkowymi, mieszkalnymi wraz z działaniami interakcyjno-aktywizacyjnymi dla	Gmina Krosno Odrzańskie, Krośnieńska Agencja Rozwoju, Ośrodek Pomocy Społecznej.	22 000 000,00					1 000 000,00		21 000 000,00	Bank Gospodarstwa Krajowego (środki uzyskane na cele Budownictwa Społecznego), środki prywatne (deweloper)

	osób zagrożonych wykluczeniem										
4	Rewitalizacja części dolnego miasta obejmująca ulice: Grobla, Bobrowa, Plac Prusa, Żeromskiego, Wodna, Rybaki	Gmina Krosno Odrzańskie, Krośnieńska Agencja Rozwoju, Ośrodek Pomocy Społecznej.	5 000 000,00	4 250 000,00				150 000,00			Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020
5	Adaptacja budynku socjalnego przy Pocztovej 9 – na mieszkania socjalne	Gmina Krosno Odrzańskie, Krośnieńska Agencja Rozwoju, Ośrodek Pomocy Społecznej.	1 140 000,00	969 000,00				171 111,00			Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2021
6	Odbudowa zamku, w tym wykonanie dokumentacji, uruchomienie nowych funkcji społeczno-komercyjnych w ramach dotychczasowej instytucji	Centrum Artystyczno Kulturalne Zamek w Krośnie Odrzańskim, Gmina Krosno Odrzańskie, Krośnieńska Agencja Rozwoju.	4 500 000,00				3 375 000,00			1 125 000,00	Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (Fundusz Spójności) 1 125 000,00 – środki CAK Zamek
7	Remonty w tym termomodernizacja zabytkowych budynków o funkcjach mieszkalnych i ciągów komunikacyjnych	Wspólnoty, Inwestorzy prywatni, Krośnieńska Agencja Rozwoju	2 000 000,00	1 000 000,00				200 000,00		800 000,00	Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020
8	Realizacja programów wsparcia dla mieszkańców lokali mieszkalnych w obszarze zdegradowanym	Gmina Krosno Odrzańskie, Krośnieńska Agencja Rozwoju, OPS, Wspólnoty	100 000,00		100 000,00						Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020
9	Realizacja programu aktywizacji gospodarczej „Lokal w dobrych rękach”	Gmina Krosno Odrzańskie, Krośnieńska Agencja Rozwoju, OPS, Organizacje	130 000,00		130 000,00						Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020

		pozarządowe (zaangażowane w lokalne działania prospodarcze)									
10	Realizacja programu aktywizacji gospodarczej „Atrakcyjna reklama – niezbędny przedsiębiorcy”	Gmina Krosno Odrzańskie, Krośnieńska Agencja Rozwoju, OPS, Organizacje Pozarządowe (zaangażowane w lokalne działania społeczne)	15 000,00					15 000,00			środki własne
11	Realizacja działań dotyczących poprawy warunków otoczenia mieszkalnego: „Nasz zakątek” – Program Aktywności Lokalnej (PAL)	Gmina Krosno Odrzańskie, Krośnieńska Agencja Rozwoju, OPS Organizacje pozarządowe (zaangażowane w lokalne działania aktywizacyjne)	500 000,00		475 000,00			25 000,00			Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020
12	Urządzamy nasz zakątek Program zagospodarowania podwórek w obszarze rewitalizacji	Organizacje Pozarządowe (zaangażowane w lokalne działania aktywizacyjne), KAR, MOPS	250 000,00					100 000,00	125 000,00	25 000,00	Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich , środki własne, środki prywatne
13	Utworzenie i prowadzenie Centrum Integracji Społecznej	Organizacje Pozarządowe (podmiot wyłoniony w konkursie na realizację zadania – który otrzyma	500 000,00		475 000,00					25 000,00	Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020, środki NGO's

		dofinansowanie), MOPS, KAR, Gmina Krosno Odrzańskie (partnerzy do realizacji projektu)									
1 4	Piastowskie dziedzictwo Świętej Jadwigi w Krośnie Odrzańskim	Gmina Krosno Odrzańskie	13 500 000,00				11 475 000,00	2 025 000,00			Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020
1 5	Program zatrudnienia w spółdzielni socjalnej „Pracujemy razem”	Organizacje Pozarządowe, Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej, OPS, KAR, Gmina Krosno Odrzańskie, Powiat Krośnieński	140 000,00		133 000,00					7 000,00	Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020, środki NGO's
		SUMA	68 075 000,00	6 219 000,00	1 313 000,00	0,00	14 850 000,00	4 986 111,00	125 000,00	39 982 000,00	

Okres realizacji											
L P	Nazwa projektu	Beneficjent	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	SUMA
1	Powołanie Krośnieńskiej Agencji Rozwoju (KAR)	Gmina Krosno Odrzańskie		300 000,00							300 000,00
2	Odbudowa kwartałów na potrzeby społeczne, handlu oraz usług instytucjonalnych i komercyjnych, miejsca funkcjonowania organizacji społecznych aktywizujących i	Gmina Krosno Odrzańskie, podmioty prywatne (realizacja inwestycji będzie miała miejsce w			5 000 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00	3 000 000,00			18 000 000,00

	integrujących mieszkańców – budowa kamienicy mieszkalnej z pomieszczeniami użytkowymi	formule partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP), Krośnieńska Agencja Rozwoju									
3	Odbudowa kwartałów na potrzeby społeczne, handlu oraz usług instytucjonalnych i komercyjnych, miejsca funkcjonowania organizacji społecznych aktywizujących i integrujących mieszkańców – budowa kamienicy w kwartale północnym ze SKLEPEM Wielkopowierzchniowym, pomieszczeniami użytkowymi, mieszkalnymi wraz z działaniami interakcyjno-aktywizacyjnymi dla osób zagrożonych wykluczeniem	Gmina Krosno Odrzańskie, Krośnieńska Agencja Rozwoju, Ośrodek Pomocy Społecznej.			5 000 000,00	6 000 000,00	6 000 000,00	5 000 000,00			22 000 000,00
4	Rewitalizacja części dolnego miasta obejmująca ulice: Grobla, Bobrowa, Plac Prusa, Żeromskiego, Wodna, Rybaki	Gmina Krosno Odrzańskie, Krośnieńska Agencja Rozwoju, Ośrodek Pomocy Społecznej.	300 000,00	1 500 000,00	3 200 000,00						5 000 000,00

5	Adaptacja budynku socjalnego przy Pocztovej 9 – na mieszkania socjalne	Gmina Krosno Odrzańskie, Krośnieńska Agencja Rozwoju, Ośrodek Pomocy Społecznej.		140 000,00	400 000,00	600 000,00					1 140 000,00
6	Odbudowa zamku, w tym wykonanie dokumentacji, uruchomienie nowych funkcji społeczno-komercyjnych w ramach dotychczasowej instytucji	Centrum Artystyczno Kulturalne Zamek w Krośnie Odrzańskim, Gmina Krosno Odrzańskie, Krośnieńska Agencja Rozwoju.		100 000,00	1 500 000,00	2 000 000,00	900 000,00				4 500 000,00
7	Remonty w tym termomodernizacja zabytkowych budynków o funkcjach mieszkalnych i ciągów komunikacyjnych	Wspólnoty, Inwestorzy prywatni, Krośnieńska Agencja Rozwoju		300 000,00	300 000,00	300 000,00	500 000,00	300 000,00	300 000,00		2 000 000,00
8	Realizacja programów wsparcia dla mieszkańców lokali mieszkalnych w obszarze zdegradowanym	Gmina Krosno Odrzańskie, Krośnieńska Agencja Rozwoju, OPS, Wspólnoty		30 000,00	70 000,00						100 000,00
9	Realizacja programu aktywizacji gospodarczej „Lokal w dobrych rękach”	Gmina Krosno Odrzańskie, Krośnieńska Agencja Rozwoju, OPS, Organizacje pozarządowe (zaangażowane w lokalne działania			30 000,00	30 000,00	30 000,00	40 000,00			130 000,00

		progospodarcze j)									
10	Realizacja programu aktywizacji gospodarczej „Atrakcyjna reklama – niezbędny przedsiębiorcy”	Gmina Krosno Odrzańskie, Krośnieńska Agencja Rozwoju, OPS, Organizacje Pozarządowe (zaangażowane w lokalne działania społeczne)			3 000,00	4 000,00	4 000,00	4 000,00			15 000,00
11	Realizacja działań dotyczących poprawy warunków otoczenia mieszkalnego: „Nasz zakątek” – Program Aktywności Lokalnej (PAL)	Gmina Krosno Odrzańskie, Krośnieńska Agencja Rozwoju, OPS Organizacje pozarządowe (zaangażowane w lokalne działania aktywizacyjne)			200 000,00	200 000,00	100 000,00				500 000,00
12	Urządzamy nasz zakątek Program zagospodarowania podwórek w obszarze rewitalizacji	Organizacje Pozarządowe (zaangażowane w lokalne działania aktywizacyjne), KAR, MOPS			100 000,00	100 000,00	50 000,00				250 000,00
13	Utworzenie i prowadzenie Centrum Integracji Społecznej	Organizacje Pozarządowe (podmiot wyłoniony w konkursie na realizację zadania – który otrzyma dofinansowanie), MOPS, KAR,			200 000,00	200 000,00	100 000,00				500 000,00

		Gmina Krosno Odrzańskie (partnerzy do realizacji projektu)									
	Piastowskie dziedzictwo Świętej Jadwigi w Krośnie Odrzańskim	Gmina Krosno Odrzańskie	500 000,00	1 500 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	13 500 000,00
1 5	Program zatrudnienia w spółdzielni socjalnej „Pracujemy razem”	Organizacje Pozarządowe, Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej, OPS, KAR, Gmina Krosno Odrzańskie, Powiat Krośnieński			60 000,00	60 000,00	20 000,00				140 000,00
		SUMA	500 000,00	2 670 000,00	16 363 000,00	19 694 000,00	14 704 000,00	10 344 000,00	2 300 000,00	1 500 000,00	68 075 000,00

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 33 Indykatywne ramy finansowe realizacji zadań uzupełniających Programu Rewitalizacji

Źródła finansowania											
Lp	Nazwa projektu	Beneficjent	Szacowany koszt całkowity	EFRR	EFS	PROW	FS	budżet gminy	budżet państwa	środki prywatne i inne	Program
1	Działania organizacyjne Gminy, mające na celu zautomatyzowanie procesu rewitalizacji	Gmina Krosno Odrzańskie	0,00								-
2	Przygotowanie Gminnych dokumentów programowych w zakresie wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem	Gmina Krosno Odrzańskie	0,00								-

3	Nazwa przedsięwzięcia Działania zwiększające poziom Integracji i Poczucia lokalnej tożsamości	Gmina Krosno Odrzańskie, Krośnieńska Agencja Rozwoju (od momentu powstania), Centrum Artystyczno - Kulturalne Zamek, Szkoła Podstawowa, Świetlica środowiskowa, Ośrodek Sportu i Rekreacji	500 000,00			350 000,00		50 000,00		50 000,00	Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 (Lokalna Grupa Działania)
		SUMA	500 000,00	0,00	0,00	350 000,00		50 000,00	0,00	50 000,00	

Okres realizacji											
Lp	Nazwa projektu	Beneficjent	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	SUMA
1	Działania organizacyjne Gminy, mające na celu zautomatyzowanie procesu rewitalizacji	Gmina Krosno Odrzańskie									0,00
2	Przygotowanie Gminnych dokumentów programowych w zakresie wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem	Gmina Krosno Odrzańskie									0,00
3	Nazwa przedsięwzięcia Działania zwiększające poziom Integracji i Poczucia lokalnej tożsamości	Gmina Krosno Odrzańskie, Krośnieńska Agencja Rozwoju (od momentu powstania), Centrum Artystyczno - Kulturalne Zamek, Szkoła Podstawowa, Świetlica środowiskowa, Ośrodek Sportu i Rekreacji		50 000,00	80 000,00	100 000,00	110 000,00	60 000,00	60 000,00	40 000,00	500 000,00
		SUMA	0,00	50 000,00	80 000,00	100 000,00	110 000,00	60 000,00	60 000,00	40 000,00	500 000,00

Źródło: opracowanie własne

12. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji.

a. Realizacja zasady partnerstwa i partycypacja społeczna – partycypacyjny model diagnozy.

Partycypacja społeczna jest nieodłącznym elementem procesu rewitalizacji w Gminie Krosno Odrzańskie na każdym jego etapie (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). W proces rewitalizacji zostały włączone wszystkie grupy interesariuszy (w szczególności społeczność obszarów rewitalizacji, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, ponadto grupy osób zagrożonych wykluczeniem wspólnoty, seniorzy i młodzież). Władze lokalne w toku działań partycypacyjnych umożliwiły interesariuszom współdecydowanie w zakresie prowadzonych działań rewitalizacyjnych oraz dzięki powołaniu Rady Społecznej ds. Rewitalizacji, którego członkami są przedstawiciele poszczególnych interesariuszy, co zapewni kontrolę obywatelską na etapie wdrażania i ewaluacji Programu Rewitalizacji.

W toku działań partycypacyjnych mieszkańcy i poszczególne grupy interesariuszy (m.in. niepełnosprawni, wspólnoty, przedsiębiorcy, NGO, seniorzy, młodzież, zagrożeni wykluczeniem) uczestniczyli we wszystkich etapach działań rewitalizacyjnych, od diagnozy, programowania, wdrażania po monitoring i ewaluację.

Cykl działań partycypacyjnych dla zidentyfikowanych grup był realizowany przed opracowaniem szczegółowych koncepcji działań merytorycznych (diagnoza), w trakcie ich opracowywania (pomysły, konsultacje), realizacji (monitoring i aktualizacja) oraz po zakończeniu (ocena i ewaluacja). Dla uzyskania pełnego obrazu potrzeb i oczekiwań mieszkańców i grup interesariuszy zostały zastosowane różne narzędzia partycypacji. W toku działań przygotowawczych realizowano działania partycypacyjne takie jak:

- 1) Spacery badawcze
- 2) Wywiady bezpośrednie
- 3) Warsztaty środowiskowe

W których uczestniczyli mieszkańcy obszaru zdegradowanego. Działania te miały miejsce jeszcze przed sformułowaniem założeń.

Założenia samego Programu Rewitalizacji formułowano również w wyniku przeprowadzenia diagnozy, która miała charakter partycypacyjny. W toku działań partycypacyjnych zastosowano m.in. następujące narzędzia:

- 1) Spacery badawcze z uczestnictwem interesariuszy (liderami społeczności lokalnej) – w toku działań w terminie kwiecień - maj 2016 r. odbyły się spacery badawcze po „Dolnym Mieście”, z uczestnictwem interesariuszy (przedsiębiorcy, działacze społeczni, przedstawiciele społeczności lokalnych). Do udziału w spacerach zapraszano liderów społeczności lokalnej. Jest to technika, która związana jest z towarzyszeniem wybranym

osobom, wraz z nimi analizowano spotykane i przemyślane deficyty i potencjały miejsc, które odwiedzone.

W efekcie wskazano ogólną charakterystykę zasobów i deficytów odwiedzanych miejsc oraz wskazano charakterystykę lokalnej aktywności gospodarczej.

W trakcie spacerów badaniu poddano „Dolne Miasto” – uliczki i place między hotelem „Odra”, a Starą Odrą (Wodna, Rybaki, Bobrowa, Żeromskiego, plac Prusa); Ulicę Grobla, Ulicę Walki Młodych.

- 2) Warsztaty środowiskowe – przeprowadzono na etapie działań diagnostycznych. Zrealizowano warsztaty środowiskowych dla 7 grup interesariuszy (liderzy lokalni w danej grupie), w terminie 06.2016-08.2016 r.

Miejsce realizacji: sala w Centrum Artystyczno-Kulturalnym Zamek – 7 spotkań, każde po 6 h

Uczestnicy:

- przedsiębiorcy
- organizacje pozarządowe
- wspólnoty mieszkaniowe
- osoby zagrożone wykluczeniem
- niepełnosprawni
- seniorzy
- młodzież

Podczas warsztatów analizowano deficyty i potencjały formułowano sytuacje problemowe i propozycje działań rewitalizacyjnych.

Wszystkie warsztaty odbyły się w formule Open Space

Ponadto wdrożono następujące działania partycypacyjne, które były realizowane przez pracowników Zespołu ds. Rewitalizacji i Animatora Społecznego, którego zaangażowano specjalnie w celu animowania działań partycypacyjnych:

1. Akcja informacyjna – kontynuacja działań umożliwiających informowanie szerokiego grona mieszkańców (m.in. strona WWW, FB, instagram, spotkania informacyjne).

2. Metody aktywnego udziału w podejmowaniu decyzji były wykorzystywane również w działalności zaangażowanego Animatora Społecznego, który w bezpośrednich relacjach z mieszkańcami obszaru zdegradowanego realizował :

- wywiady,
- spacer studyjne,
- spotkania indywidualne.

Ww. narzędzia zostały dobrane w odpowiedzi na zidentyfikowany charakter społeczności lokalnej i były gwarancją najwyższej skuteczności w realizacji zasady partycypacji i uczestnictwa w działaniach rewitalizacyjnych. W efekcie wszyscy interesariusze mogli się wypowiedzieć w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny procesu rewitalizacji, poznano potrzeby i oczekiwania

interesariuszy, miała miejsce edukacja o rewitalizacji, w tym informacja o celach i istocie rewitalizacji, przeprowadzone działania zapewniły dialog, integrację wokół tematu rewitalizacji oraz udział interesariuszy w opracowaniu Programu rewitalizacji, co w zasadzie dotyczyło również wspierania oddolnych inicjatyw społecznych. O możliwościach uczestnictwa w warsztatach i działaniach partycypacyjnych Gmina informowała na swojej stronie internetowej.

b. Mechanizmy włączenia mieszkańców i innych interesariuszy w proces rewitalizacji – konsultacje społeczne

Gmina po przygotowaniu koncepcji rewitalizacji w procesie konsultacji lokalnej społeczności poddała pod szczegółowe rozważenie proponowanych rozwiązań, pod kątem zdiagnozowanych deficytów i potencjału w wyznaczonym obszarze zdegradowanym, który pokrywa się z granicami obszaru rewitalizowanego.

Miało to miejsce podczas spotkań z mieszkańcami i lokalnymi liderami oraz podczas warsztatów, co odbywało się w Sali Konferencyjnej CAK Zamek w Krośnie Odrzańskim w (obszar zdegradowany i rewitalizowany), w sierpniu 2016r. (2 spotkania i 1 warsztaty, w których uczestniczyli przedsiębiorcy, wspólnoty, działacze społeczni i inne osoby, będące przedstawicielami lokalnej społeczności) – zebrano uwagi z propozycjami zmian i uzupełnień, które uwzględniono w treści Programu rewitalizacji.

Ponadto koncepcja rewitalizacji oraz projekt dokumentu był do wglądu za pośrednictwem strony internetowej i wyłożony w Urzędzie Miasta przez okres 2 tygodni w lipcu i sierpniu 2016r.

Konsultacje społeczne miały miejsce z zastosowaniem przejrzystych metod przeprowadzania konsultacji.

O konsultacjach (spotkaniach, warsztatach i możliwości zapoznania się z planami rewitalizacji za pośrednictwem strony www i w urzędzie Miasta, jak również o możliwości zgłaszania uwag drogą mailową i w formie papierowej) poinformowano na stronie internetowej Urzędu oraz na tablicy ogłoszeń z odpowiednim wyprzedzeniem. **Gmina poinformowała zatem wszystkich interesariuszy rewitalizacji o konsultacjach, w sposób zapewniający możliwie szerokiemu gronu udział w przeprowadzonych formach konsultacji społecznych.**

c. Rada Społeczna z udziałem mieszkańców – etap wdrażania

W ramach działań partycypacyjnych na etapie wdrażania programu rewitalizacji powstanie Rada Społeczna. Rada społeczna będzie składać się z przedstawicieli różnych grup społecznych, a jej rolą będzie społeczny nadzór na realizacją rewitalizacji.

Rada będzie spotykać się co najmniej raz na rok, celem podsumowania działań. W celach doraźnych na każdy wniosek członków Rady.

13. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji

Zarządzanie procesem rewitalizacji ma na celu takie sterowanie działaniami, by możliwe było wyprowadzenie obszaru ze stanu degradacji, a tym samym poprawa jakości życia jego mieszkańców, przy zaangażowaniu różnych podmiotów i środków finansowych czy rzeczowych.

W Gminie Krosno Odrzańskie zaprojektowano odpowiedni system wdrażania i zarządzania Programem Rewitalizacji, który pozwala na zaangażowanie różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur.

W Gminie Krosno Odrzańskie proces wdrażania Programu realizują służby Gminy Krosno Odrzańskie. W celu realizacji projektu został powołany Zespół ds. opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Krosno Odrzańskie odpowiedzialne za poprawne wdrożenie i monitoring działań zapisanych w Programie Rewitalizacji Gminy Krosno Odrzańskie na lata 2016-2023.

Rysunek 10 Zarządzenie Burmistrza Krosna Odrzańskiego w sprawie powołania Zespołu ds. opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Krosno Odrzańskie

**ZARZĄDZENIE NR 34/15
BURMISTRZA KROSNA ODRZAŃSKIEGO**

z dnia 19 listopada 2015 roku.

**w sprawie powołania Zespołu ds. opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji
Gminy Krosno Odrzańskie na lata 2016-2025**

Na podstawie art. 31 i 33 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515 – tekst jednolity) oraz § 10 pkt 6 Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta w Krośnie Odrzańskim stanowiącego załącznik do Zarządzenia Nr 32/12 Burmistrza Krosna Odrzańskiego z dnia 31 maja 2012 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta w Krośnie Odrzańskim, zarządza się, co następuje:

§ 1.1. Powołuje się Zespół ds. opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Krosno Odrzańskie na lata 2016-2025, zwany dalej „Zespołem” w składzie:

- 1) Grzegorz Garczyński – Zastępca Burmistrza Krosna Odrzańskiego – Przewodniczący Zespołu;
- 2) Przemysław Nitschka – Naczelnik Wydziału Rozwoju, Inwestycji i Planowania Przestrzennego – Zastępca Przewodniczącego;
- 3) Ilona Ogiba – Skarbnik Gminy – Członek Zespołu;
- 4) Agnieszka Czarnolewska – Sekretarz Gminy – Członek Zespołu;
- 5) Anna Januszkiewicz – Naczelnik Wydziału Promocji i Rozwoju Gospodarczego – Członek Zespołu;
- 6) Janina Pawlik – Naczelnik Wydziału Gospodarki Nieruchomościami, Ochrony Środowiska i Rolnictwa;
- 7) Aleksandra Węgrzyn - Przybylska – Główny Specjalista - Architekt Miejski – Członek Zespołu;
- 8) Agnieszka Szarkowicz – Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej – Członek Zespołu;
- 9) Radosław Sujak – Przewodniczący Rady Miejskiej – Członek Zespołu;
- ~~10) Artur Kozakiewicz – Radny Rady Miejskiej z okręgu „dolne miasto” – Członek Zespołu;~~
- 11) Agnieszka Pawłow – Komendant Straży Miejskiej – Członek Zespołu;
- 12) Agnieszka Kondratowicz – Pełnomocnik Burmistrza ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – Członek Zespołu;
- 13) Dr Anna Mielczarek - Żejmo – Pracownia Sieci Społecznych UZ – Członek Zespołu;
- 14) Paweł Sługocki – Specjalista ds. funduszy unijnych – Ekspert – Członek Zespołu.

2. W przypadku konieczności przeprowadzenia dodatkowych konsultacji Przewodniczący Zespołu może zapraszać do udziału w pracach Zespołu Ekspertów (lub ich przedstawicieli) niewchodzących w jego skład w osobach:

- 1) Sabina Marciniak – Kierownik Powiatowego Urzędu Pracy;
- 2) Jerzy Szymczak – Społeczny Opiekun Zabytków – Ekspert;
- 3) Paweł Stefańczyk – projektant, inżynier budowy dróg – Ekspert;
- 4) Barbara Bieliniś - Kopeć – Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków;
- 5) Alina Jaszewska – Prezes Stowarzyszenia Archeologów Polskich w Zielonej Górze.

§ 2. 1. Zadaniem Zespołu jest opracowanie projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Krosno Odrzańskie na lata 2016-2025, zwanego dalej „Programem”, w tym przygotowanie niezbędnych materiałów i dokumentów potrzebnych do jego wdrożenia.

2. Zespół przedstawi Burmistrzowi Krosna Odrzańskiego projekt Programu w terminie do 29.02.2016 r.

§ 3. Zobowiązuje się kierowników komórek organizacyjnych Urzędu Miasta w Krośnie Odrzańskim oraz dyrektorów i kierowników gminnych jednostek organizacyjnych do współdziałania z Zespołem oraz udzielania niezbędnej pomocy we wszelkich sprawach związanych z zakresem zadań Zespołu.

§ 4. Wykonanie zarządzenia powierza się Zastępcy Burmistrza Krosna Odrzańskiego.

§ 5. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

BURMISTRZ
Marek Cebula
Marek Cebula

Zespół jest odpowiedzialny w szczególności za:

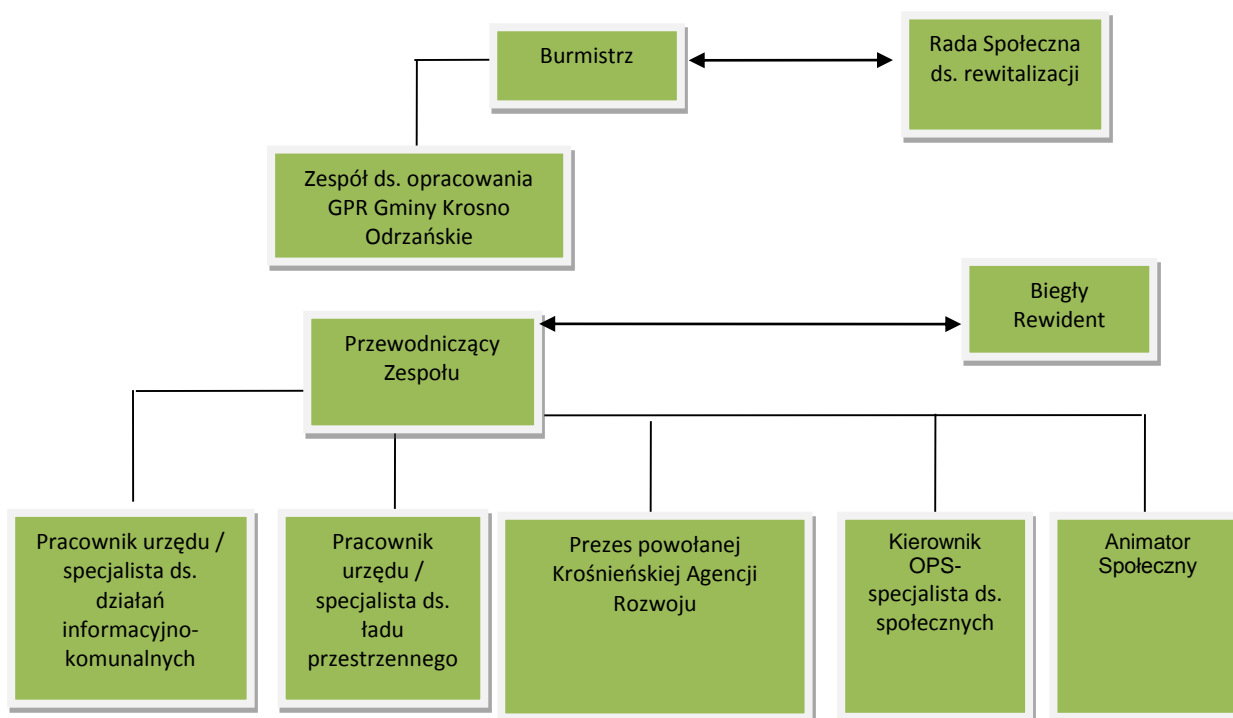
- współpracę z Radą Społeczną ds. Rewitalizacji,
- współpracę z wydziałami urzędu i jednostkami podległymi w gminie, interesariuszami rewitalizacji oraz z ekspertami zewnętrznymi,
- nadzór nad wszystkimi przyjętymi zadaniami w ramach opracowania i wdrażania Programu Rewitalizacji,
- sporządzanie raportów (1raz / miesiąc) z działalności Zespołu,
- organizację konkursów/ zamówień publicznych,
- nadzór nad realizacją zleceń,
- prowadzenie komunikacji w procesie rewitalizacji,
- realizację monitoringu i ewaluacji,
- składanie sprawozdań (raz na pół roku) Radzie Miejskiej w ramach działań monitoringowych,
- przygotowywanie sprawozdań finansowych, które będzie weryfikował biegły rewident (dokumenty księgowo, protokoły z kontroli)

Nad Zespołem sprawuje nadzór Burmistrz, który podejmuje decyzje strategiczne. Pracami Zespołu kieruje Przewodniczący Zespołu.

W skład zespołu wchodzi również:

- pracownik urzędu / specjalista ds. działań informacyjno-komunalnych - realizacja procesu komunalnego,
- pracownik urzędu / specjalista ds. ładu przestrzennego - określanie uwarunkowań i kierunków polityki przestrzennej Gminy,
- animator społeczny - ekspert zewnętrzny ds. partycypacji społecznej,
- prezes powołanej Krośnieńskiej Agencji Rozwoju (KAR) – osoby z doświadczeniem w realizacji projektów i współpracy z NGO,
- kierownik OPS - specjalista ds. społecznych.

Rysunek 11 Ścieżka podejmowania decyzji w Programie Rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

W celu wdrażania Programu Rewitalizacji Gminy Krosno Odrzańskie na lata 2016-2023 zostanie powołana „Rada społeczna ds. rewitalizacji” do 3 miesięcy od przyjęcia programu.

Do zadań Rady będzie należeć:

- zgłaszanie propozycji rozwiązań/ działań rewitalizacyjnych,
- opiniowanie działań partycypacyjnych i rewitalizacyjnych,
- monitoring i udział w ewaluacji programu,
- informowanie mieszkańców (wsparcie dla Gminy w jej działaniach na rzecz zachęcania wszystkich podmiotów do możliwie szerokiego uczestnictwa w konsultacjach indywidualnych, z poszczególnymi mieszkańcami oraz przedsiębiorcami).

Skuteczne, terminowe i efektywne wdrażanie Programu rewitalizacji wymagać będzie szeregu działań: koordynacyjnych, organizacyjnych, koncepcyjnych, kontrolnych i informacyjnych.

14. System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu

W celu zapewnienia należytej prawidłowości w realizacji Programu Rewitalizacji konieczne jest zastosowanie systemu monitorowania postępów. Monitorowanie polegać będzie na systematycznym pozyskiwaniu i analizowaniu danych dotyczących realizacji poszczególnych projektów. Analiza danych ilościowych i jakościowych umożliwi odpowiednio wczesne wykrywanie niezgodności, a także umożliwi prewencję możliwych do przewidzenia komplikacji. Wyróżnić można dwie formy

monitoringu, które znajdą zastosowanie w ocenie realizacji założeń niniejszego dokumentu. Monitoring rzeczowy polegać będzie na bieżącej inspekcji przeprowadzanych w danym czasie inwestycji, pozyskiwaniu informacji o postępach w ich realizacji, w tym osiągniętych wskaźnikach produktu i rezultatu oraz zapewnieniu zgodności z założeniami Programu Rewitalizacji. Monitoring finansowy z kolei umożliwi kontrolę finansowych aspektów inwestycji w oparciu o plan finansowy programu. Poszczególne inwestycje będą objęte jednakowym systemem ewaluacji. Dokonywana będzie ewaluacja poszczególnych projektów, a także coroczna ewaluacja realizacji założeń Programu Rewitalizacji w postaci sprawozdań końcowo - rocznych. Co roczna ocena realizacji programu będzie podlegała zaopiniowaniu przez Radę Społeczną ds. rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie internetowej gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej. W przypadku stwierdzenia, że gminny program wymaga zmiany Burmistrz wystąpi do Rady Miejskiej z wnioskiem o jego zmianę dołączając opinię Rady Społecznej ds. rewitalizacji.

Na etapie ewaluacji zasada partnerstwa i partycypacji zostanie osiągnięta poprzez aktywność Rady Społecznej ds. rewitalizacji Gminy Krosno Odrzańskie oraz działania związane z informowaniem mieszkańców o przebiegu realizacji programu i jego wynikach (np. strona internetowa Urzędu Miejskiego, prasa, spotkania informacyjne, debaty).

Istotną kwestią jest, aby proces monitoringu pozwalał zidentyfikować bariery realizacji programu natury formalnej, ekonomicznej, gospodarczej, tożsamościowej, mentalnej, czy też wynikające z przekonań społeczności lokalnej.

Za monitoring odpowiedzialny będzie m. in. Rada Społeczna ds. rewitalizacji składająca się z przedstawicieli różnych środowisk, w tym: mieszkańców, przedstawicieli instytucji publicznych, NGO, wspólnot mieszkaniowych, przedsiębiorców, lokalnych ekspertów, radnych i in. Proces wdrażania i zarządzania projektem będą realizować również służby Gminy Krosno Odrzańskie. W celu realizacji powołano Zespół ds. opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji odpowiedzialne za poprawne wdrożenie i rozliczenie programu oraz za wdrażanie i monitoring działań zapisanych w Programie Rewitalizacji w okresie referencyjnym. Nad BR nadzór będzie sprawował Burmistrz, który podejmuje decyzje strategiczne w zakresie projektu (menadżer z kwalifikacjami do zarządzania zasobami ludzkimi i projektami). Pracami BR w okresie realizacji projektu kierować będzie Koordynator BR (z doświadczeniem w zakresie rewitalizacji oraz realizacji projektów dofinansowanych z UE). W skład biura wejdą również:

- pracownik urzędu / specjalista ds. działań informacyjno-komun. - realizacja procesu komun.,
- pracownik urzędu / specjalista ds. ładu przestrzennego - określanie uwarunkowań i kierunków polityki przestrzennej Gminy,
- Animator Społeczny - ekspert zewnętrzny ds. partycypacji społecznej,
- prezes powołanej Krośnieńskiej Agencji Rozwoju (KAR
- kierownik OPS - spec ds. społecznych,

Zespołu będzie się spotykał co najmniej raz w miesiącu. W spotkaniach mogą brać udział inni eksperci zewnętrzeni. Członkowie Zespołu będą współpracować z członkami Rady Społecznej ds. rewitalizacji, którego pracownicy spotykać się raz na kwartał i pełnić będzie funkcję opiniodawczo – doradczą.

Ponadto w ramach programu będą tworzone kwartalne sprawozdania, które będzie weryfikował biegły rewident (dokumenty księgowe, protokoły z kontroli).

Podsumowując zapisy rozdziału 14 System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu, należy jednoznacznie stwierdzić, iż w programie rewitalizacji opisano metody oraz narzędzia badania i analizowania zmian zachodzących na obszarze zdegradowanym będących wynikiem procesu rewitalizacji oraz system oceny wpływu i skuteczności działań na zdiagnozowane problemy. Określono instytucje/podmioty ich zadania w systemie monitorowania. Przewidziano możliwość wprowadzenia w planie działań modyfikacji na podstawie rekomendacji wynikających z ewaluacji programu rewitalizacji.

Wskaźniki monitoringowe wdrażania Programu Rewitalizacji Gminy Krosno Odrzańskie na lata 2016 - 2023

W celu monitoringu wdrażania Programu Rewitalizacji Gminy Krosno Odrzańskie na lata 2016 – 2023 wybrano wskaźniki monitoringowe, w których zidentyfikowane obszary zdegradowane osiągnęły najwyższe/najniższe (w zależności od danego wskaźnika) wartości referencyjne. W poprzednich rozdziałach dokładnie pokazano, iż obszarem zdegradowanym w gminie jest Obszar nr 1A – Dolne Miasto wyznaczony przebiegiem ulic: 22 Lipca, Bobrowa, Bohaterów Wojska Polskiego, Dworcowa, Grobla, Gubińska, Lipowa, Marksa, Murna, Plac Prusa, Plac Wolności, Pocztowa, Rybaki, Słoneczna, Szkolna, Walki Młodych, Wąska, Wierzbowa, Wodna, ZBOWiD, Żeromskiego, Żymierskiego.

Tabela 34 Wskaźniki monitoringowe wdrażania Programu Rewitalizacji Gminy Krosno Odrzańskie na lata 2016 - 2023

SFERA SPOŁECZNA	Wartość dla gminy	Wartość dla OZ nr 1A obecnie	Wartość docelowa dla OZ nr 1A do 2023 roku
Średni dochód na 1 mieszkańca w danym obszarze w pln	2 922,32	2 483,97	wzrost o minimum 5%
Liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych przez mieszkańców danego obszaru/100 mieszkańców	0,23	0,00	wzrost o minimum 1 sztukę/100 os.
Liczba rodzin korzystających ze wsparcia Asystenta rodziny (ogółem/100 mieszkańców)	0,17	0,97	spadek o minimum 0,5 rodziny/100 os.
Liczba rodzin korzystających z mieszkań socjalnych (ogółem/100 mieszkańców)	0,14	0,97	spadek o minimum 0,5 rodziny/100 os.
Liczba zarejestrowanych przestępstw – sztuki/100 mieszkańców	0,61	2,19	spadek o minimum 1 szt./100 os.
Liczba czynów karalnych osób nieletnich – sztuki/100 mieszkańców	0,03	0,37	bez zmian
Liczba osób bezrobotnych niezarejestrowanych (liczba os./100 mieszkańców)	3,08	12,30	spadek o minimum 2 os./100 os.
Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych (liczba os./100 mieszkańców)	3,60	7,43	spadek o minimum 2 os./100 os.
Liczba zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych (pozostających bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy w ostatnich 24 miesiącach) (liczba os./100 mieszkańców)	1,61	3,78	spadek o 1 os./100 os
SFERA INFRASTRUKTURALNO - GOSPODARCZA			
Liczba budynków bez wodociągów (w sztukach) oraz udział tych budynków do ogólnej liczby budynków na danym obszarze (w %)	0,70%	1%	bez zmian
SFERA PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNA			
Liczba miejsc publicznych służących realizacji działań integracyjnych (sztuka)	59	1	wzrost o minimum 10 szt.
Udział powierzchni zdegradowanych obszarów zielonych w powierzchni ogółem obszarów zielonych (%)	41%	75%	spadek o minimum 20 %
SFERA ŚRODOWISKOWA			
Udział budynków o niskiej termoizolacyjności w ogóle budynków (%)	48,67%	97%	spadek o minimum 30%
Udział niskoemisyjnych źródeł ciepła w instalacjach ogółem (%)	16,90%	23%	spadek o minimum 10%
Udział instalacji OZE w instalacjach ogółem (%)	1,25	0	wzrost o minimum 5%

Źródło: opracowanie własne